

Kommunfullmäktige

Kallelse

Nämnd	Kommunfullmäktige
Datum och tid	Tisdag 25 april kl. 18.00
Plats	Biosalongen i Storbrunn, i Östhammar
Sekreterare	Anna Tryblom
Ordförande	Lennart Owenius (M)

Ärendelista

1. Val av justerare	3
2. Fastställande av föredragningslistan	3
3. Allmänhetens frågestund	4
4. Information	5
5. Årsredovisning för Östhammars kommun 2022	6
6. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för kommunstyrelsen	7
7. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för socialnämnden	8
8. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för krisledningsnämnden	9
9. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för barn- och utbildningsnämnden	10
10. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för bygg- och miljönämnden	11
11. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för kultur- och fritidsnämnden	12
12. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för valnämnden	13
13. Godkännande av årsredovisning för gemensam räddningsnämnd 2022	14
14. Godkännande av årsredovisning för gemensam IT-nämnd 2022	15
15. Upphävande av styrdokument: Policy för internationellt arbete	16
16. Upphävande av styrdokument: Policy för hållbar utveckling – ekologisk	18
17. Upphävande av Strategi för jämställdhetsintegrering	19
18. Upphävande av styrdokument - policy för social hållbarhet	20

Kommunfullmäktige

19. Flytt av verksamhet - försörjningsstöd från arbetsmarknadsenheten samt kommunstyrelsen	21
20. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö	22
21. Beslut om avfallsplan för Östhammars kommun	23
22. Slutförvarsorganisationens uppdrag och organisation	25
23. Hyror och avgifter 2023, tillägg	26
24. Redovisning av ej verkställd gynnande beslut fjärde kvartalet 2022	27
25. Svar på motion från Anders Hedberg Magnusson (V) angående svenska för nyanställda	28
26. Motion från Josefine Nilsson (C) om ökad krisberedskap på landsbygden	29
27. Motion från Josefine Nilsson (C) om införande av medborgarbudget	30
28. Motion från Julia Carlström (L) om SFI-utbildning för ukrainska flyktingar	31
29. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige	32
30. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige och bygg- och miljönämnden	33
31. Valärende, entledigande av ledamot i barn- och utbildningsnämnden	34
32. Valärende, val av ersättare i bygg- och miljönämnden	35
33. Valärende, val av ledamot i barn- och utbildningsnämnden	36
34. Valärende: val av nämndeman	37
35. Anmälningsärende, Aktuellt i slutförvarsfrågan	38

Kommunfullmäktige

1. Val av justerare

2. Fastställande av föredragningslistan

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-85

3. Allmänhetens frågestund

Beslut

Ärendebeskrivning

Frågor ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat senast sex dagar innan sammanträdet. Fråga ska vara kortfattad och får inte gälla myndighetsutövning mot enskild. Ordförande läser upp frågan på sammanträdet. Frågeställaren ska vara närvarande och har möjlighet att yttra sig.

Följande frågor har lämnats in till dagens sammanträde:

- Jag undrar varför det finns så få övergångsställen på Parkvägen och Torpvägen i Alunda? Många skolbarn och äldre passerar frekvent över dessa vägar.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-1

4. Information

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor. Information till fullmäktige kan enligt arbetsordningen lämnas från kommunalråden, nämnder, styrelser, förvaltningar, fullmäktigeberedningar, och kommunala bolag samt de förtroendevalda revisorerna. Yttranderätt gäller enligt kommunallagen och arbetsordningen.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-292

5. Årsredovisning för Östhammars kommun 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner årsredovisning för Östhammars kommun avseende budgetår 2022.

Ärendebeskrivning

Bifogat återfinns kommunstyrelsens årsredovisning för Östhammars kommun 2022. I årsredovisningen redogörs för kommunens verksamhet under budgetåret 2022, hur och om de av fullmäktige beslutade målsättningarna har uppnåtts eller ej, samt en redogörelse över budgetutfallet för året.

Målarbete

I årsredovisningen rapporterar, följer vi upp och analyserar kommunfullmäktiges målsättningar. Kommunstyrelsens samlade bedömning är att kommunen i delar har uppnått god ekonomisk hushållning för helåret. Kommunen har i allt väsentligt följt de riktlinjer som upprättats för ekonomisk hushållning. För de finansiella målen har ett av tre uppnåtts för helåret. För verksamhetsmålen har fem av sammanlagt tolv måltal uppnåtts för helåret.

Ekonomiskt utfall

Det ekonomiska resultatet för 2022 är ett överskott 50 mnkr vilket är 15 mnkr bättre än budgeterat resultat. Alla nämnder förutom kommunstyrelsen redovisar ett resultat i nivå med budget +/- 1 % avvikelse. Orsaken till det stora överskottet förklaras till största delen av betydligt högre skatteintäkter än budget.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2022

Beslutet skickas till

Kommundirektör Peter Nyberg

Sektor Verksamhetsstöd: Fredrik Borgelin, Sofia Tolstoy, Fredrik Hübinette

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

6. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i kommunstyrelsen beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter (rapporterna ligger i fullmäktiges arbetsrum)
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB).

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31.

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

7. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för socialnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i socialnämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022.
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter.
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB).

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

8. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för krisledningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i krisledningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem).

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

9. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i barn- och utbildningsnämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB).

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

10. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för bygg- och miljönämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i bygg- och miljönämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter (rapporterna ligger i fullmäktiges arbetsrum)
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB)

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

11. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för kultur- och fritidsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i kultur- och fritidsnämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2022.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB)

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-330

12. Revisionsberättelse 2022 för Östhammars kommun samt beviljande av ansvarsfrihet för valnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av revisionsberättelse 2022.

Förtroendevalda i valnämnden beviljas ansvarsfrihet för 2022 års verksamhet.

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 11 kap. 21 § ska årsredovisningen godkännas innan fullmäktige beslutar om ansvarsfrihet för styrelse och nämnder. Fullmäktige bör inte ta ställning till årsredovisningen annat än i samband med behandlingen av frågan om ansvarsfrihet. Fullmäktiges beslut om att bevilja eller vägra ansvarsfrihet ska fattas innan utgången av juni 2023.

Beslutsunderlag

Samma beslutsunderlag som för ärende 6. Samtliga beslutsunderlag kommer att publiceras separat i arbetsrummet.

Revisionsberättelse för år 2022 med tillhörande handlingar:

- Revisorernas redogörelse för år 2022
- Förteckning över de sakkunnigas rapporter
- Granskningsrapport för de kommunala bolagen och stiftelse (Dannemora Gruvfastighets AB, Hargs Hamn AB, Stiftelsen Östhammarshem, Östhammars Vård och Omsorg AB, Östhammars Industrifastigheter AB)

Granskning av bokslut och årsredovisning per 2022-12-31

Beslutet skickas till

Revisionen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-40

13. Godkännande av årsredovisning för gemensam räddningsnämnd 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen för den gemensamma räddningsnämnden 2022.

Ärendebeskrivning

Årsredovisningen är den gemensamma räddningsnämndens avrapportering till kommunstyrelserna/kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Ansvarsfrihet behandlas i ett separat ärende.

Beslutsunderlag

Årsredovisning 2022

Räddningsnämndens sammanställda analys inför Uppsala kommuns årsredovisning

Ärendets behandling

Räddningsnämnden har fastställt årsredovisningen och sammanställd analys inför årsredovisningen 2022 på sammanträde 2023-02-15 § 16.

Beslutet skickas till

Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG

Räddningsnämnden

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2022-266

**14. Godkännande av årsredovisning för gemensam IT-nämnd
2022**

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner årsredovisningen för den gemensamma IT-nämnden 2022.

Ärendebeskrivning

IT-nämnden redovisar ett resultat för år 2022 om 0 tkr.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag IT-nämnden
Årsredovisning 2022 IT-nämnden

Ärendets behandling

IT-nämnden har behandlat ärendet 2023-03-17, § 5, och har godkänt och överlämnat årsredovisning för kommunerna.

Beslutet skickas till

Revisionen, förtroendevalda samt administrativt stöd KPMG
IT-nämnden

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-169

15. Upphävande av styrdokument: Policy för internationellt arbete

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige upphäver Policy för internationellt arbete 2016-2020.

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har inte på flera år varit aktiva inom det internationella arbetet, även om det genomförts enskilda projekt. Policyn är upprättad för mer än sju år sedan och något strategiskt arbete mot internationellt samarbete bedrivs inte idag. Om kommunen behöver ett styrande dokument bör det också följas av det finns en verksamhet kopplat mot detta. Nedanstående är hämtat från inledningen av Policyn för internationellt arbete.

Den ökade globaliseringen och medlemskapet i EU påverkar Östhammars kommun i allt högre utsträckning och internationella kontakter och samarbeten blir allt viktigare.

Kommunens aktiva deltagande i internationella samarbeten och projekt bidrar till att uppfylla kommunens mål att vara en attraktiv kommun att bo, leva, besöka och verka i.

Kommunens internationella arbete är ett verktyg som skall bidra till att uppfylla såväl kommunfullmäktiges och verksamheternas mål. Det internationella perspektivet skall vara en integrerad del i kommunens verksamheter och skall tillföra kompetens och erfarenheter i syfte att stödja verksamhetsutveckling.

Det internationella arbetet skapar mervärde för kommunen och invånarna och bidrar till ett smart, inkluderande och hållbart samhälle, som är EU:s tillväxtstrategi för 2014-20.

Östhammars kommuns nämnder och bolag ska inhämta kunskap från och lära av de bästa kommunerna och regionerna inom respektive verksamhetsområde för att utveckla verksamheten när det gäller såväl kvalitet som effektivitet. Östhammars kommun ska vara aktiv och driva dess intressen i de organisationer och nätverk som man väljer att engagera sig i utifrån verksamhetsnyttan.

Beslutsunderlag

Internationell policy

Beslutet skickas till

Barn- och Utbildningsnämnden
Bygg- och Miljönämnden
Individ- och Familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden

Kommunfullmäktige

Sektor Bildning: Christina Stenhammar
Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm
Sektor Omsorg: Lina Edlund
Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink
Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-169

16. Upphävande av styrdokument: Policy för hållbar utveckling – ekologisk

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige upphäver Policy för hållbar utveckling – Ekologisk.

Ärendebeskrivning

Policyn har som syfte att beskriva hur kommunen ska uppnå visionen att bli världens bästa lokalsamhälle 2020.

För att bli världens bästa lokalsamhälle ska Östhammars kommun aktivt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. Hållbar utveckling omfattar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Kommunen ska kontinuerligt utveckla och förbättra sitt hållbarhetsarbete och ge medborgare och näringsliv förutsättningar att utveckla den lokala såväl som den globala miljön. En del i den hållbara utvecklingen omfattar förståelsen av naturens betydelse för människors hälsa och välmående. Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka den är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

Policyn tar sin utgångspunkt i att visa vägen fram till 2020, vilket gör dokumentet inaktuellt sedan tre år tillbaka.

Beslutsunderlag

Policy för hållbar utveckling – ekologisk

Beslutet skickas till

Barn- och Utbildningsnämnden
Bygg- och Miljönämnden
Individ- och Familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Bildning: Christina Stenhammar
Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm
Sektor Omsorg: Lina Edlund
Sektor Verksamhetsstöd: Helen Åsbrink
Kommundirektör Peter Nyberg

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-280

17. Upphävande av Strategi för jämställdhetsintegrering

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige upphäver Strategi för jämställdhetsintegrering.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen föreslår att ovan nämnda styrdokument upphävs. Dokumentet är sju år gammalt och används i liten omfattning. Dessutom saknar dokumentet en tydlig ägare och därmed också uppföljning och efterlevnad. De delar som är kopplade till statistik fångas väl upp i årsredovisning och annan redovisning.

Beslutsunderlag

Strategi för jämställdhetsintegrering

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Individ- och familjenämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Bildning
Sektor Omsorg
Sektor Samhälle
Sektor Verksamhetsstöd
Kommundirektör

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-281

18. Upphävande av styrdokument - policy för social hållbarhet

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige upphäver Policy för social hållbarhet.

Ärendebeskrivning

Dokumentet föreslås upphävas då ett flertal områden redan beaktas i såväl lagstiftning som i andra styrande dokument. De delar som eventuellt saknas kan med fördel skrivas in i andra dokument.

Beslutsunderlag

Policy för social hållbarhet

Beslutet skickas till

Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Individ- och familjenämnden
Vård- och omsorgsnämnden
Kommunstyrelsen
Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Bildning: Christina Stenhammar
Sektor Samhälle: Ulf Andersson, Elin Dahm
Sektor Omsorg: Lina Edlund
Kommundirektör

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-285

19. Flytt av verksamhet - försörjningsstöd från arbetsmarknadsenheten samt kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att från 1 september 2023 flytta myndighetsutövning från kommunstyrelsen till Individ- och familjenämnden.

Kommunfullmäktige beslutar att från 1 september 2023 flytta verksamheten försörjningsstöd från sektor Bildning till sektor Omsorg.

Ärendebeskrivning

Den del av Arbetsmarknadsenheten som hanterar försörjningsstöd idag föreslås flytta till sektor Omsorg, Myndighet. Med en flytt får vi en sammanhållen myndighetsutövning. Att verksamhetsansvaret övergår till Individ- och familjenämnden är rimligt då all biståndsbedömning hanteras av denna nämnd.

I samband med flytt av verksamheten följer relevanta resurser och budget.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Barn- och utbildningsnämnden
Individ-och familjenämnden
Vård- och Omsorgsnämnden
Sektor Omsorg
Sektor Bildning
Arbetsmarknadsenheten (AME)

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-148

20. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund. Vid ökad inflyttning av barn i förskoleåldern till Gräsö ska det göras en översyn av framtida behov av att erbjuda barnomsorg på Gräsö.

Ärendebeskrivning

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan, i en alltför liten barngrupp begränsas barnens möjligheter till samspel. Även kollegialt utbyte är viktigt för en god arbetsmiljö, vilket försvåras i en liten personalgrupp.

Idag står Tärnans lokaler tomma och Barn- och utbildningsnämnden betalar hyra, 300 000 kr per år.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag barn- och utbildningsnämnden 2023-02-16 § 13
Utredningsunderlag "Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö"
Barnchecklista

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på barn- och utbildningsnämnden 2023-02-16 § 13. Josefine Nilsson (C), Oskar Rahm (C), Jonas Lennström (S), Lennart Norén (S), Lina Ahlén Svalbro (S) reserverade sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Sektor Bildning: Christina Stenhammar, Anne Lee Larsson

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2022-35

21. Beslut om avfallsplan för Östhammars kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige antar avfallsplan för Östhammars kommun med tillhörande bilagor. Planen börjar gälla 2023-05-01.

Ärendebeskrivning

För varje kommun ska det finnas en renhållningsordning (15 kap 41 § Miljöbalken) som ska antas av kommunfullmäktige. Renhållningsordningen ska innehålla en avfallsplan och avfallsföreskrifter. Avfallsplanen ska innehålla uppgifter om avfall inom kommunen och om kommunens åtgärder för att minska avfallets mängd och farlighet. Enligt 9 kap 8 § Avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov. Avfallsplanen utgör ett av kommunens strategidokument och omfattar hela kommunen. Det finns idag även krav på att avfallsplanen ska omfatta hantering av sådant avfall som kommunen inte ansvarar för.

Nu gällande avfallsplan för Östhammars kommun antogs 2011 och uppdaterades senast 2015. Kommunfullmäktige har vid sammanträde 2021-12-14 givit Sektor Samhälle i uppdrag att revidera kommunens avfallsplan för att kunna ta beslut i kommunfullmäktige under 2022.

Under 2021 påbörjades arbetet med att ta fram en uppdaterad avfallsplan. Den gällande avfallsplanen utvärderades, nuläge beskrevs och underlag samlades in. I november 2021 hölls tre workshopar; med tjänstepersoner, förtroendevalda samt med invånare/föreningar och företag, för att ta in behov, synpunkter och förslag ur olika perspektiv. Under december 2021 till april 2022 hölls fördjupade dialoger med sakkunniga och särskilt berörda parter och organisationer. De nämnder som främst berörs av avfallsplanen informerades under våren om planens innehåll och om kommande samråd.

I enlighet med 6 kap Miljöbalken har Östhammars kommun genomfört en undersökning av om avfallsplanen kommer att innebära betydande miljöpåverkan. Den betydande miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ. Bedömningen gjordes att betydande miljöpåverkan föreligger och att en miljökonsekvensbeskrivning skulle tas fram.

En avfallsplan ska enligt 15 kap 42 § Miljöbalken samrådas och ställas ut för granskning. Under samrådstiden på minst 4 veckor kan kommuninvånare, företag, föreningar och organisationer komma in med synpunkter på planen. Förslaget till avfallsplan fanns på samråd 7 juni-15 september 2022. Parallellt med detta skickades planen för ev. synpunkter till de kommunala nämnder, bolag och stiftelser som berörs av planens innehåll.

Synpunkter som kom in under samrådet har beaktats och i relevanta delar har dessa lett till justeringar i framtagna handlingar. Justeringarna har handlat om mindre ändringar av enstaka målformuleringar och åtgärder som berör kommunens interna verksamheter, förtydliganden, uppdateringar med hänsyn till ändrad lagstiftning samt mindre redaktionella ändringar.

Kommunfullmäktige

Inkomna synpunkter och kommunens bemötande av dessa, har dokumenterats i en samrådsredogörelse.

Synpunkter från KSAU 22 november 2022 har beaktats och i relevanta delar lett till justeringar i ”Avfallsplan Östhammars kommun Huvuddokumentet” och i ”Handlingsplan”.

Avfallsplanen består av ett huvuddokument och fem bilagor; 1 Handlingsplan, 2 Nulägesbeskrivning, 3 Nedlagda deponier, 4 Uppföljning och 5 Miljökonsekvensbeskrivning. Utöver detta finns en samrådsredogörelse till handlingarna, som beskriver inkomna synpunkter under samrådstiden samt hur de hanterats i planen.

Beslutsunderlag

Avfallsplan Östhammars kommun Huvuddokument
Bilaga 1 Handlingsplan
Bilaga 2 Nulägesbeskrivning
Bilaga 3 Nedlagda deponier
Bilaga 4 Uppföljning av tidigare avfallsplan
Bilaga 5 Miljökonsekvensbeskrivning
Samrådsredogörelse

Beslutet och beslutsunderlag skickas till

Barn- och utbildningsnämnden
Bygg- och miljönämnden
Kultur- och fritidsnämnden
Socialnämnden
Kommundirektör Peter Nyberg
Sektor Bildning; Christina Stenhammar
Sektor Omsorg; Lina Edlund
Sektor Verksamhetsstöd; Pauliina Lundberg
Sektor Samhälle; Ulf Andersson, Marie Berggren, Myran Olsson, Camilla Andersson
Gästrike Vatten AB; [REDACTED]
Hargs Hamn AB; [REDACTED]
Stiftelsen Östhammarshem; [REDACTED]
Miljö- och avfallsbyrån i Mälardalen AB; [REDACTED]
[REDACTED]

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-294

22. Slutförvarsorganisationens uppdrag och organisation

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige ändrar uppdrag och organisation för slutförvarsorganisationen i enlighet med bilagt förslag. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun har sedan 1995 haft en slutförvarsorganisation. Organisationens uppdrag och sammansättning har varierat genom åren beroende på var i processen prövningarna befunnit sig.

Slutförvarsorganisationen har sedan 2019 bestått av en granskningsgrupp, en referensgrupp och ett villkorsråd. I januari 2023, i samband med att nya ledamöter utsågs, bytte granskningsgruppen namn till slutförvarsgruppen. I februari 2023 beslutades att avsluta referensgruppen.

Förvaltningen har, i samråd med ledamöterna i tidigare granskningsgruppen, tagit fram ett förslag till nytt uppdrag och organisation.

Beslutsunderlag

Slutförvarsorganisationens uppdrag och organisation

Beslutet skickas till

Administratör Troman: Hanna Hornej
Sektor Samhälle: Marie Berggren, Anna Bergsten

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-184

23. Hyror och avgifter 2023, tillägg

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar om ett tillägg i hyror och avgifter 2023. För hyra av omklädningsrum föreslås en hyresavgift på 50 kr per timme. Tillägget gäller fristående omklädningsrum.

Ärendebeskrivning

Det finns intresse för att hyra omklädningsrum av kommunen men idag finns ingen framtagna hyresavgift för hyra av enbart omklädningsrum. För att ta fram en rimlig hyresnivå så har förvaltningen sett över närliggande kommuners taxor för liknande objekt.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag KFN 2023-03-23 § 14
Hyror och avgifter 2023

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på kultur- och fritidsnämndens sammanträden 2023-02-23 § 14.

Beslutet skickas till

Kultur- och fritidsnämnden
Sektor Samhälle; Oskar Molarin, Elin Dahm

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2022-419

24. Redovisning av ej verkställd gynnande beslut fjärde kvartalet 2022

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av statistikrapporten. (Bilaga).

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska Individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28 H gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställd gynnande beslut fjärde kvartalet 2022
Protokollsutdrag Socialnämnden

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige
Kommunens revisorer

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-87

**25. Svar på motion från Anders Hedberg Magnusson (V)
angående svenska för nyanställda**

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen.

Ärendebeskrivning

Anders Hedberg Magnusson (V) yrkar i motion daterad 2023-01-30 att förvaltningen ska få i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Beslutsunderlag

Motion

Protokollsutdrag KF 2023-02-14 § 15

Svar på motion

Ärendets behandling

Motionen väcktes på fullmäktiges sammanträde 2023-02-14, § 15 och överlämnades till kommunstyrelsen för beredning.

Beslutet skickas till

Motionär

Webbredaktör för publicering på webbsida motioner

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-188

26. Motion från Josefine Nilsson (C) om ökad krisberedskap på landsbygden

Förslag till beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Josefine Nilsson (C) har inkommit med en motion om ökad krisberedskap på landsbygden.

Motionären yrkar:

- kommunens krissamordnare får i uppdrag att omedelbart kontakta Bygdegårdarnas riksförbund för att samla information om hur sådan krisberedskap fungerar i andra kommuner
- krissamordnarna får i uppdrag att samla lokala bygdegårdsföreningars styrelser, för att skyndsamt komma igång med samarbetsprojekt med bygdegårdar som ligger bra till geografiskt och i övrigt har förutsättningar att ingå i kommunens krisorganisation.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-189

27. Motion från Josefine Nilsson (C) om införande av medborgarbudget

Förslag till beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Josefine Nilsson (C) har inkommit med en motion om införande av medborgarbudget.

Motionären yrkar:

- Att en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 1 januari 2024. Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun 1 januari 2025.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-220

28. Motion från Julia Carlström (L) om SFI-utbildning för ukrainska flyktingar

Förslag till beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Julia Carlström (L) har inkommit med en motion om att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning.

Motionären yrkar:

- Att ukrainska flyktingar ska få påbörja SFI-utbildning

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-180

29. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige

Förslag till beslut

Sanne Lennström (S) entledigas från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige.

Ny sammanräkning begärs hos Länsstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Sanne Lennström (S) begär i skrivelse 2023-02-23 entledigande från sitt uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige.

Beslutet skickas till

Sanne Lennström (S)

Länsstyrelsen

Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-124

30. Valärende, entledigande av ledamot i kommunfullmäktige och bygg- och miljönämnden

Förslag till beslut

Mhesun Tekleab (S) entledigas från sina uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige och ersättare i bygg- och miljönämnden.

Ny sammanräkning begärs hos Länsstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Mhesun Tekleab (S) begär i skrivelse 2023-02-25 entledigande från sitt uppdrag som ledamot i kommunfullmäktige samt som ersättare i bygg- och miljönämnden.

Mhesun Tekleab (S) var personlig ersättare för Roger Jansson (S) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Roger Jansson (S).

Beslutet skickas till

Mhesun Tekleab

Länsstyrelsen

Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-264

31. Valärende, entledigande av ledamot i barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Filip Uthammar (M) entledigas från sina uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

Ärendebeskrivning

Filip Uthammar (M) begär i skrivelse 2023-02-25 entledigande från sitt uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden.

Beslutet skickas till

Filip Uthammar
Barn- och utbildningsnämnden
Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-124

32. Valärende, val av ersättare i bygg- och miljönämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (X) till ersättare i bygg- och miljönämnden.

Ärendebeskrivning

Mhesun Tekleab (S) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ersättare i bygg- och miljönämnden. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde.

Om fullmäktige beslutar att entlediga Mhesun Tekleab (S) behöver en ny ersättare i bygg- och miljönämnden väljas.

Mhesun Tekleab (S) var personlig ersättare för Roger Jansson (S) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Roger Jansson (S).

Beslutet skickas till

Vald person

Barn- och utbildningsnämnden

Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-264

33. Valärende, val av ledamot i barn- och utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (X) till ledamot i barn- och utbildningsnämnden

Ärendebeskrivning

Filip Uthammar (M) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ledamot i barn- och utbildningsnämnden. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde. Om fullmäktige beslutar att entlediga Filip Uthammar (M) behöver en ny ledamot i barn- och utbildningsnämnden väljas.

Beslutet skickas till

Vald person
Barn- och utbildningsnämnden
Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-110

34. Valärende, val av nämndeman

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige väljer NN (X) till nämndeman vid Uppsala tingsrätt för återstoden av mandatperioden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige ska välja nämndemän till Uppsala tingsrätt. Kommunfullmäktige valde nämndemän för perioden 2020-2023 vid sammanträdet 2019-06-18, § 101. Om en nämndeman entledigas ska en ny utses för återstoden av mandatperioden. Tingsrätten har entledigat Filip Uthammar (M) som nämndeman från och med 2023-02-13.

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på kommunfullmäktige 2023-02-14 § 25. Beslut hänsköts till kommunfullmäktige 25 april.

Beslutet skickas till

Vald person
Uppsala tingsrätt
Sektor verksamhetsstöd: Hanna Horneij och HR

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2023-1

35. Anmälningssärende, Aktuellt i slutförvarsfrågan

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Slutförvarsenheten rapporterar om aktuellt i slutförvarsfrågan. Rapport för perioden 2023-02-14 – 2023-06-13 föreligger.

Beslutsunderlag

Rapport från Slutförvarsenheten

Årsredovisning 2022

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Innehållsförteckning

Organisation och övergripande kommentarer	
Organisation	4
Nämnder och förtreondevalda.....	5
Förvaltningsberättelse	
- Översikt över verksamhetens utveckling.....	10
- Den kommunala koncernen.....	11
- Händelser av väsentlig betydelse.....	12
- Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning.....	12
- Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten.....	15
- God ekonomisk hushållning och ställning.....	16
- Balanskravsresultat	25
- Väsentliga personalförhållanden	25
- Förväntad utveckling	28
Driftredovining.....	29
Investeringsredovisning... ..	30
Hållbarhetsredovisning.....	31
Kommunens verksamhet	
Kommunstyrelsen.....	40
Barn- och utbildningsnämnd.....	46
Bygg- och miljönämnd.....	52
Kultur- och fritidsnämnd.....	56
Socialnämnd.....	60
Resultaträkning.....	70
Kassaflödesanalys.....	71
Balansräkning.....	72
Noter.....	74

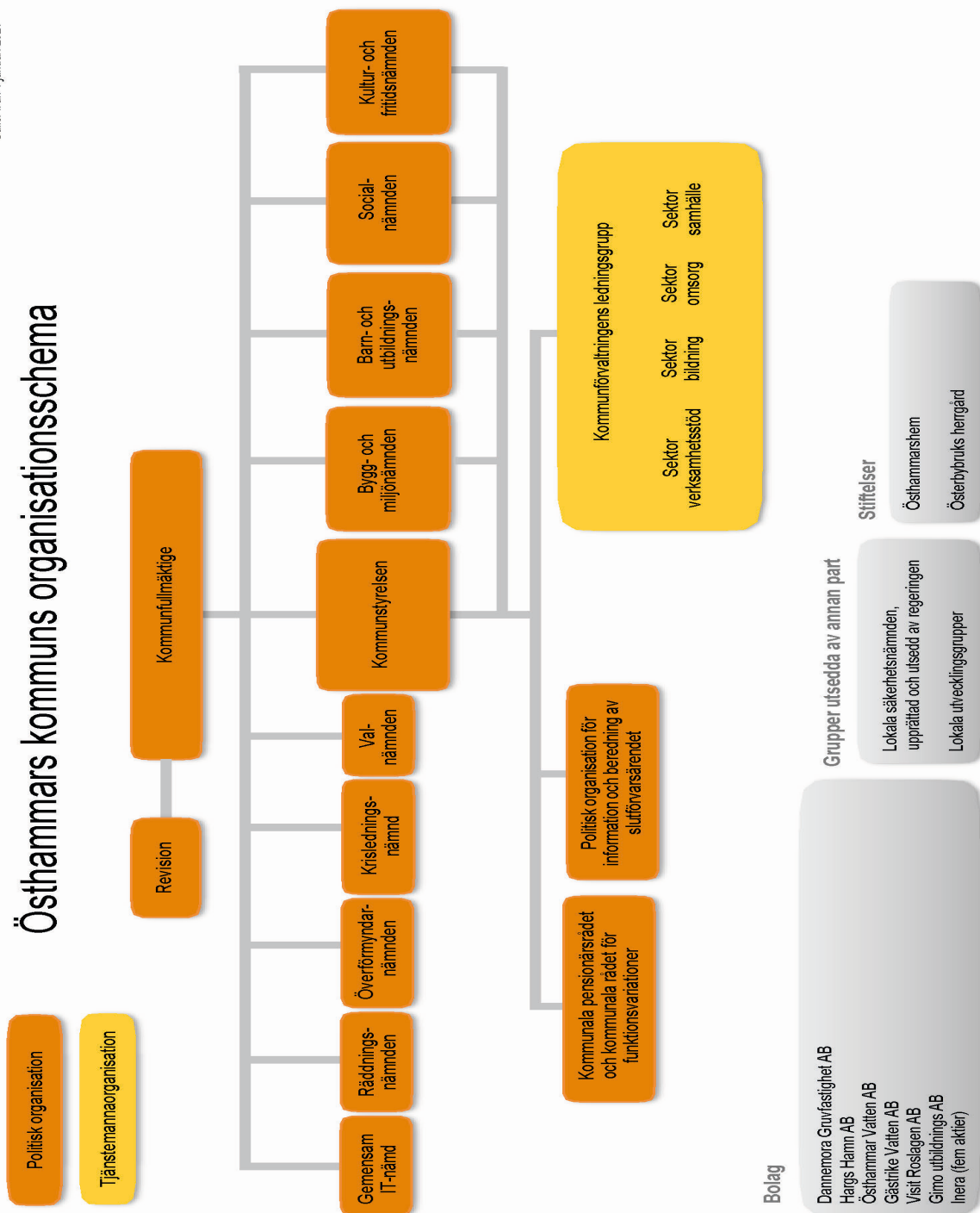
An aerial photograph of a city grid, overlaid with a semi-transparent red filter. The image shows a dense pattern of buildings, streets, and green spaces, with a prominent road or highway cutting through the center. The red overlay is uniform in color and opacity, creating a monochromatic effect.

Organisation och övergripande kommentar

Organisation

Gäller från 1 januari 2021

Östhammars kommuns organisationsschema

Nämnder och förtroendevalda

Kommunfullmäktige

Lennart Owenius	Ordförande	M
Maria Nyström	1:e vice ordf.	KD
Jonas Lennström	2:e vice ordf.	S
Lisa Norén	Ledamot	S
Roger Lamell	Ledamot	S
Margareta Widén-Berggren	Ledamot	S
Sanne Lennström	Ledamot	S
Roger Jansson	Ledamot	S
Anna Frisk	Ledamot	S
Mattias Lundqvist	Ledamot	S
Ann-Charlotte Grehn	Ledamot	S
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Emmelie Göransson	Ledamot	S
Mika Muhonen	Ledamot	S
Mhesun Tekleab	Ledamot	S
Örjan Mattsson	Ledamot	S
Tomas Näslund	Ledamot	S
Fabian Sjöberg	Ledamot	M
Jessica Kumlin	Ledamot	M
Filip Uthammar	Ledamot	M
Anna-Lena Söderblom	Ledamot	M
Pär-Olof Olsson	Ledamot	M
Christina Williamsson Liw	Ledamot	M
Jan Holmgren	Ledamot	M
Astrid Wellsten	Ledamot	M
Veronica Dorestrand	Ledamot	M
Ylva Lundin	Ledamot	SD
Tony Strand	Ledamot	SD
Richard Halvarsson	Ledamot	SD
Linda Lövgren	Ledamot	SD
Stefan Larsson	Ledamot	SD
Måns Lorichs	Ledamot	SD
Tomas Wahlsten	Ledamot	SD
Fredrik Markusson	Ledamot	SD
Christian Lindberg	Ledamot	SD
Sabina Ståhl	Ledamot	KD
Erik Helén	Ledamot	KD
Ingrid Ragnar	Ledamot	KD

Madelene Alpsjö	Ledamot	KD
Josefine Nilsson	Ledamot	C
Inger Abrahamsson	Ledamot	C
Bertil Alm	Ledamot	C
Håkan Dannberg	Ledamot	C
Lars O Holmgren	Ledamot	BOA
Fredrik Jansson	Ledamot	BOA
Kristina Karl-Eriksdotter	Ledamot	BOA
Anders Hedberg Magnusson	Ledamot	V
Pernilla Grahn	Ledamot	V
Julia Carlström	Ledamot	L

Kommunstyrelse

Fabian Sjöberg	Ordförande	M
Ylva Lundin	1:e vice ordf.	SD
Lisa Norén	Ledamot	S
Tomas Bendiksen	Ledamot	S
Mattias Lundqvist	Ledamot	S
Jessica Kumlin	Ledamot	M
Måns Lorichs	Ledamot	SD
Sabina Ståhl	Ledamot	KD
Josefine Nilsson	Ledamot	C
Lars O Holmgren	Ledamot	BOA
Anders Hedberg Magnusson	Ledamot	V

Nämndernas ordförande och vice ordförande

Barn- och utbildningsnämnden

Josefine Nilsson	Ordförande	C
Matts Eriksson	1:e vice ordf.	S
Christer Lindström	2:e vice ordf.	M

Bygg- och miljönämnden

Tomas Bendiksen	Ordförande	S
Inger Abrahamsson	1:e vice ordf.	C
Lars O Holmgren	2:e vice ordf.	BOA

Kultur- och fritidsnämnden

Jonas Lennström	Ordförande	S
Lisa Landberg	1:e vice ordf.	C
Maria Nyström	2:e vice ordf.	KD

Socialnämnden		
Lisa Norén	Ordförande	S
Cecilia Bernsten	1:e vice ordf.	C
Anna-Lena Söderblom	2:e vice ordf.	M
Valnämnden		
Camilla Strandman	Ordförande	C
Mika Muhonen	1:e vice ordf.	S
Lennart Owenius	2:e vice ordf.	M
Lokala säkerhetsnämnden		
Margareta Widén-Berggren	Ordförande	S
Lennart Owenius	1:e vice ordf.	M
Överförmyndarnämnd för Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner		
Christer Lindström	Ledamot	M
Gemensam nämnd för IT i Heby, Knivsta, Tierp, Älvkarleby och Östhammars kommuner		
Anders Beckman	Ledamot	C

Kommunfullmäktigeval 2022

	Antal röster	Procent	Mandat
Arbetarepartiet-			
Socialdemokraterna	4 301	29,53%	15
Moderaterna	2 864	19,67%	10
Sverigedemokraterna	2 589	17,78%	9
Kristdemokraterna	1 292	8,87%	5
Centerpartiet	1 289	8,85%	4
Lokalpartiet BoA	852	5,85%	3
Vänsterpartiet	577	3,96%	2
Liberalerna	355	2,44%	1
Miljöpartiet de gröna	274	1,88%	
Övriga anmälda partier	170	1,17%	

Östhammars kommuns ledningsgrupp

Peter Nyberg	kommundirektör
Helen Åsbrink	chef verksamhetstöd
Elin Dahm	chef attraktivitet
Christina Stenhammar	chef bildning
Lina Edlund	chef omsorg
Ulf Andersson	chef samhälle
Pauliina Lundberg	hr-chef

Förvaltningsberättelse

I årsredovisningen redogörs för hur Östhammars kommuns verksamhet har utvecklats under året och hur de mål fullmäktige satt upp för verksamheten har uppfyllts. Årsredovisningens delar ska upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av kommunens resultat och dess ekonomiska ställning. En redogörelse för kommunens finansiella utveckling görs. Det är kommunstyrelsen som är ansvarig för årsredovisningen.

Ett grundläggande syfte med årsredovisningen är att utgöra grund för kommunfullmäktiges ansvarsprövning av kommunstyrelsen. Årsredovisningen ska lämnas till fullmäktige senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Årsredovisningen består av

- En förvaltningsberättelse
- En driftredovisning
- En investeringsredovisning
- En resultaträkning
- En balansräkning
- En kassaflödesanalys

Förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av kommunens verksamhet. En utvärdering av om målen och riktlinjerna i kommunfullmäktiges beslutade budget har uppnåtts och följts. I förvaltningsberättelsen lämnas information om kommunens ekonomi utöver det som framgår av resultat och balansräkning, händelser som är av väsentlig betydelse för kommunen och som inträffat under året, en redogörelse för kommunens framtida utveckling, en redogörelse av kommunens anställda samt annan information som är väsentlig för fullmäktiges styrning och och uppföljning av verksamheten.

ÖVERSIKT VERKSAMHETEN 5ÅR

RESULTATRÄKNING KOMMUN MNKR	2018	2019	2020	2021	2022
Intäkter	317,7	315,6	337,2	313,0	315,7
Kostnader	-1 489,9	-1 514,9	-1 558,5	-1 575,0	-1 683,1
Avskrivningar	-62,2	-63,8	-80,2	-73,8	-74,8
Verksamhetens nettokostnader	-1 234,3	-1 263,0	-1 301,4	-1 335,8	-1 442,2
Skatteintäkter och generella statsbidrag	1 234,2	1 271,7	1 333,1	1 404,6	-1 492,4
Verksamhetens resultat	-0,1	8,6	31,7	68,8	50,2
Årets resultat	1,1	11,2	32,6	69,3	49,7
NETTOINVESTERINGAR MNKR	136,4	122,8	132,2	117,2	143,4
BALANSRÄKNING KOMMUN MNKR					
Tillgångar	1 486,6	1 498,9	1 616,7	1 734,8	1 854,6
Eget kapital	735,8	747,0	779,6	848,9	898,5
Skulder och avsättningar	750,9	751,9	837,2	886,0	956,1
NYCKELTAL					
Resultatets andel av skatteintäkter kommunen	0,1%	0,9%	2,4%	4,9%	3,3%
Soliditet kommunen	49%	50 %	48%	49%	48%
Soliditet inkl. pensionsförpliktelser kommunen	19%	20%	22%	25%	27%
Utdebitering kommunalskatt (kr)	21,69	21,69	21,69	21,69	21,69
Självfinansieringsgrad investeringar, kommunen	46%	61%	85%	122 %	87%
Tillgångar kommunen (kr/inv.)	67 428	67 365	72 659	77 573	83 001
Eget kapital kommunen (kr/inv.)	33 371	33 572	35 035	37 958	40 214
Antal tillsvidareanställda kommunen	1 772	1 765	1 744	1 767	1 801
Soliditet inkl. pensionförpliktelser koncernen	18%	20 %	22%	24%	25%
Tillgångar koncern (kr/inv.)	115 444	114 822	124 526	132 052	142 915
Eget kapital komcernen (kr/inv.)	41 845	42 748	46 070	50 219	53 575
Resultat koncernen mnkr	21,5	28,3	71,7	98,2	74,0
Antal invånare 12-31	22 048	22 250	22 251	22 364	22 344

Den kommunala koncernen

Koncernen Östhammars kommun består förutom av kommunen av bolagen Östhammar vatten AB, Dannemora gruvfastighet AB och Hargs hamn AB, 79 % ägarandel. Östhammarshem är en stiftelse och ägs formellt inte av kommunen men då kommunen borgar för stiftelsen lån har kommunen ett avgörande inflytande.

Omsättningen för bolagen i koncernen exkl Östhammars kommun uppgick under året till 295 mnkr (276 2021). Årets resultat för bolagen exkl kommunen uppgår till 24 mnkr (29 2021). Liksom föregående år är det det Hargs hamn som visar den högsta omsättningsökningen.

Östhammarshem har under året färdigställt nya bostäder i Östhammar och i Gimo har det före detta huvudkontoret byggts om till lägenheter. Gräsö skola har köpts köpts av kommunen för att byggas om till bostäder. Man har installerat laddplatser för fordon vid flera bostäder.

Hargs Hamn AB hade 231 (195) anlöpande far-

tyg under året. Man hanterade 801 000 ton gods under året. Massaved och timmer är bland de godsslag som ökat under året. Byggandet av den nya kajen fortskrider och beräknas vara färdigställt vid halvårsskiftet 2023. Den nya kajen ger möjlighet att ta emot fartyg på upp till 40 000 ton. Även möjligheterna att hantera spannmål har utökats genom fler silos. Spannmål är ett av de godsslag som kommer få störst nytta av den nya kajen.

Östhammar vatten har under året levererat mer vatten till Alunda och Österbybruk tack vare den nya överföringsledningen från Tierp. En utvecklingsplan tagits fram för säkerställa VA-försörjningen i Östhammar och Öregrund. Detta kommer ge möjlighet att ansluta fler abonnenter till ledningsnätet i kommunens östra delar. Vid Reningsverket i Öregrund har inte reningen fungerat tillfredställande under året trots att åtgärder vidtagits för att lösa problemen.

Dannemora gruvfastighet är vilande och inte bedrivit någon verksamhet på flera år.

KONCERNEN ÖSTHAMMARS KOMMUN MNKR	2018	2019	2020	2021	2022
Bruttoomsättning	1 622	1 681	1 679	1 721	1 794
Balansomslutning	2 545	2 555	2 771	2 953	3 193
Resultat					
Östhammars kommun	1,1	11,2	32,6	69,3	49,7
Östhammarshem	15,5	7,4	24,5	16,6	14,0
Hargs hamn AB	0,0	0,0	6,2	7,3	10,5
Dannemora gruvfastighet AB	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Östhammar vatten AB	0,0	-1,7	1,9	0,0	0
Elimineringar	4,9	11,4	-10,4	5,1	0,0
SUMMA	21,5	28,3	71,7	98,3	74,0

Händelser av väsentlig betydelse

Östhammars kommun fick efter valet i september en ny politisk majoritet i Fullmäktige. Den nya styrande majoriteten utgörs av Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och lokalpartiet BOA. Platsen som kommunstyrelsens ordförande innehas av Moderaterna.

Regeringens beslut om slutförvar av använt kärnbränsle i Forsmark. Östhammars kommun kommer att påverkas inom flera områden, bostadsutveckling, befolkningsutveckling, pendlingsströmmar och en ökad efterfrågan på såväl arbetskraft som varor och tjänster.

Region Uppsalas beslut om färdigställande av länsväg 288 samt finansiering, i Länstransportplanen. Detta beslut innebär att pendling till och ifrån Östhammars kommun kommer att underlättas, resvägar förkortas och restiden minskar. Östhammars kommun blir mer tillgängligt.

En bit in på 2023 beslutade kommunfullmäktige att godkänna försäljningen av Östhammars stadsnät till ett privat företag.

Kommunfullmäktiges beslut om utbyggnad av VA-systemet, dels vilka systemlösningar som förordas samt finansiering av utbyggnaden. Detta beslut innebär att bostadsutvecklingen kan ta fart i princip hela kommunen. Bostadsutveckling och befolkningsutveckling kommer att påverkas positivt av detta.

Utöver ovanstående påverkas såväl kommunen som kommunkoncernen av pandemins efterdyningar, det ryska invasionskriget i Ukraina, bränsletillgång i Europa, höga el- och drivmedelspriser samt inflation och höjda räntenivåer.

Sammantaget ger detta ett mycket osäkert läge.

Sammantaget, flera beslut påverkar kommunen i positiv riktning, satsningen på infrastruktur i väg och vatten innebär ökade möjligheter för bostadsutveckling. En tillväxt i befolkningen skapar både möjligheten för företag att anställa medarbetare lokalt samtidigt som skatteunderlaget växer. Trots ovanstående finns anledning för Östhammars kommun att följa den ekonomiska utvecklingen kontinuerligt och noggrant, då stor osäkerhet präglar rapporteringen.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Östhammars kommun redovisar 2022 ett resultat på 50 mnkr vilket är överskott mot budget på 13 mnkr. Budgeterat resultat var ett överskott på 37 mnkr. I redovisat resultat ingår jämförelsestörande poster på 39 mnkr. Dessa består av kostnad för pensionsinlösen 25 mnkr och nedskrivning av anläggningstillgångar med 14 mnkr. Jämfört med prognostiserat resultat vid delårsbokslutet (72 mnkr) är resultat sämre men i delårsprognosen räknades det inte med att några jämförelsestörande poster skulle uppstå. Koncernen Östhammars kommun redovisar ett resultat på 74 mnkr vilket är sämre än 2021.

I likhet med föregående budgetår är det skatteintäkter och generella statsbidrag som är betydligt högre än budget, 59 mnkr. En stor del av de tillkommande skatteintäkterna avser korrigerad slutavräkning för både 2021 och 2022. Kommunens budget bygger på skatteintäktsprognosen som SKR lämnar i april året före aktuellt budgetår. Prognosen för skatteintäkterna budgetåret 2022 liksom för 2021 har kraftigt underskattat utvecklingen av skatteintäkterna. Förutom höga skatteintäkter har kommunen även fått högre

generella statsbidrag än förväntat. Det gäller två olika statsbidrag för avsedda att förstärka bemanningen inom kommunens omsorgs verksamhet.

Att skatteintäkterna blir så mycket högre än förväntat är till viss del glädjande men är också till viss del ett problem. Kommunens ekonomistyrning blir svårare och kanske hade budgeten utformats annorlunda om skatteintäktsprognosen varit mer precis. Å en sidan stärker ett stort överskott kommunens ekonomi långsiktigt vilket är positivt. Å andra sidan tyder ett stort överskott man kanske man avstått från att genomföra verksamhet man ville göra om man vetat hur stora skatteintäkterna faktiskt blev. Ett stort överskott kan även vara ett tecken på att man tagit ut högre skatt än nödvändigt för att göra den verksamhet man avsett att genomföra.

Verksamhetens nettokostnad har ökat med 8 % 2022 jämfört med 2021. Om jämförelsestörande poster räknas bort har verksamhetens nettokostnader ökat med 5% jämfört med 2021. Skatteintäkter och generella statsbidrag har ökat med 6 %.

Nämndernas drifredovisning

Nämndernas verksamhetskostnad framgår av Drifredovisningen.

Kommunstyrelsen visar ett stort underskott. Det har två huvudsakliga förklaringar, nedskrivningskostnader och pensionskostnader. Dels har ett nedskrivningar gjorts av merparten av återstående delen av gamla Frösåkersskolan dessutom har delar av gatubelysning skrivits ner då dessa varit felaktigt tidigare varit felaktigt bokförda. Kommunens gatubelysning ägs av Vattenfall. Detta kostade kommunen 19 mnkr.

Inom pensionsområdet har kommunen genomfört en så kallad inlösen av intjänade pensionsrätter. Detta kostade kommunen 25 mnkr 2022.

Barn och utbildningsnämnden visar ett överskott på 9,7 mnkr jämfört med en nollresultat som prognosticerades i delårsrapporten. Överskottet återfinns till största delen på nämndgemensamma poster. Här kan nämnas budget för hyra av nya lokaler som inte nyttjas på grund av försenade byggen. Nämnden har fått kompensation från Försäkringskassan för höga sjuklöner vilket man inte räknat med. En gemensam kostnad som visar underskott är skolskjuts beroende på högre bränslekostnader. Nämnden har också högre kostnader för avskrivningar än man budgeterat för. Den direkta skolverksamheten redovisar överskott inom grundskola och förskola vilket förklaras av att man inte lyckas tillsätta vakanta tjänster.

Socialnämnden visar ett mindre överskott på 1,7 mnkr jämfört med ett förväntat underskott på 4,9 mnkr i delårsrapporten. Det fanns osäkerhet vid delårsbokslutet i augusti hur vissa statsbidrag skulle bokföras vilket påverkade prognosen. Trots att nämnden visar överskott kvarstår obalanserna inom inom nämndens verksamheter. Nämndövergripande verksamhet visar ett överskott beroende på högre statsbidrag än förväntat. Myndighet omsorg redovisar ett överskott beroende på mindre externa placeringar av barn och vuxna samt lägre kostnader för ekonomiskt bistånd. Även myndighetsverksamheten inom äldre- och LSS- omsorg har lägre kostnader än budget. Däremot så visar Produktion omsorg ett betydande underskott både inom hemtjänsten och inom särskilt boende. Inom hemtjänst beror det dels på färre utfärda

timmar och att andelen timmar som ersätts ha minskat. Ersättningen som utgår för beviljade timmar täcker inte den faktiska kostnaden för dessa. Inom särskilt boende är det sjuklönekostnader tillsammans med övertidstimmar som orsakar underskott.

Miljö- och byggnadsnämnden redovisar ett underskott 0,5 mnkr vilket primärt beror på minskade ansökningar om bygglov.

Kultur- och fritidsnämnden redovisar ett överskott på 1,1 mnkr vilket beror lägre personalkostnader än budget samt att man erhållit ersättning för sjuklön från Försäkringskassan vilket man inte räknat med.

Investeringar

Kommunens investeringar uppgick under året till 143 mnkr. De största investeringarna var nya förskolor i Östhammar och Österbybruk samt en ny matsal vid nya Frösåkersskolan. I samband med matsalen byggdes även befintligt skyddsrum vid Frösåkersskolan om. Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgick till 87%.

För koncernen Östhammars kommun uppgick investeringarna till 311 mnkr med en självfinansieringsgrad på 63%.

Soliditet

Soliditet är ett mått som visar hur stor del av kommunens tillgångar som finansierats med eget kapital. Eget kapital är kommunens ansamlade överskott. Soliditeten var vid årsskiftet 48% en procentenhet sämre än 2021. Inklusive samtliga pensionsförpliktelser uppgick soliditeten till 27 % vilket är en förbättring mot 2021. Det placerar Östhammar bland snittet av

svenska kommuner men jämför man bara med den kommungrupp Östhammar är vi bättre än genomsnittet. På koncernnivå är soliditeten 25 % inklusive samtliga pensionsförpliktelser.

Om Östhammar inte hade redovisat redovisat jämförelsestörande i årets bokslut hade soliditeten blivit högre. Fördelen med att redovisa jämförelsestörande poster 2022 är att detta förfarande kommer ge lägre kostnader och förbättrade resultat under kommande år.

Lån

Under året har Östhammars kommun ökat sina långsiktiga lån till 520 mnkr. Inom koncernen har alla bolag ökat sin skuldsättning så att den totala låneskulden för kommunkoncernen är 1 500 mnkr. Räntan har stigit mycket under året men det har ännu inte påverkat kommunens räntekostnader i någon större omfattning. På ungefär en tredjedel av koncernens lån kommer räntan att förändras under det kommande året. Den genomsnittliga låneräntan för kommunkoncernen under det senaste året är 1%.

Pensioner

Kommunens totala pensionskostnader inklusive sociala avgifter uppgick till 120 mnkr 2022 en ökning med drygt 20 mnkr. Under året genomförde vi en inlösen av intjänade pensionsrätter för ett antal tidigare anställda som får pension från Östhammar, kostnad cirka 25 mnkr. Kortfattat kan en inlösen beskrivas som att kommunen betalar av framtida pensionskostnader i förväg för att på så sätt minska framtida pensionskostnader. Kostnaden uppstår året för inlösen vilket minskar kostnaden för kommande år. Den inlösen vi gjorde väntas minska

kommunens framtida årliga pensionskostnader med cirka 2 mnkr per år.

Kommunens totala pensionsskuld vid utgången av 2022 var 466 (480) mnkr. Av dessa redovisas 66 mnkr i balansräkningen och övriga 400 mnkr som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen, dvs den syns inte i kommunens bokföring. Pensionsskulden har under flera år minskat men på grund av höga inflationen kommer den istället att öka de kommande åren.

Från och med 2023 gäller ett nytt pensionsavtal för den kommunala sektorn. Det nya systemet är helt premiebaserat och alla kostnader för pension kommer att bokföras samma år som pensionen tjänas in. Detta innebär att pensionskostnaderna framöver blir mer förutsägbara och den osäkerhet om kostnader som befintligt pensionssystem har på sikt kommer försvinna. Nuvarande system kommer dock att hänga med många år framöver så länge det finns individer som tjänat in sin pension genom det.

Skattekraft och skattesats

Begreppet skattekraft är den genomsnittliga beskattningsbara förvärvsinkomsten per kommuninvånare. Kommunens skattekraft var 218 760 kr/inv. 2022 vilket är 96 procent av riksgenomsnitt, en nivå som Östhammar legat på under ett flertal år. I figuren syns Östhammars skattekraft jämfört med några andra kommuner i länet. Östhammars skattekraft är högre än många andra kommuner i länet och riket vilket ger kommunen ett större handlingsutrymme. Skattekraften är trögrörlig och för att nå upp till riksnittet behöver kommunens skattekraft öka snabbare än landet i övrigt. Skillnaden i skattekraft mellan kommuner utjämnas till stor del genom det kommunala utjämningsystemet.

Kommunens skattesats 2022 var 21,69 kr och den genomsnittliga för riket var 20,67 kr. Skattesatsen har legat på samma nivå under flera år.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Den årliga budgetprocessen

Genom den årliga budgetprocessen fastställer Kommunfullmäktige mål och uppdrag och fördelar resurser till nämnderna. Budgetarbetet inleds i oktober, 14 månader innan budgeten träder i kraft. Majoritetens budgetarbete leds av den så kallade budgetberedningen. Beredningsgruppen tar fram förslag till budgetramar, mål, styrtalet och måltal i sådan tid att de kan presenteras för- och diskuteras i KSAU och Kommunstyrelsen under våren, för att slutligen beslutas av Kommunfullmäktige i juni.

Utifrån de beslutade budgetramarna kan nämnderna arbeta vidare med sina respektive budgethandlingar. Här beskriver nämnderna verksamhetsförändringar för planeringsperioden utifrån demografisk utveckling, verksamhetens resultat, måluppfyllelse, och förändringar i omvärlden. Detta mynnar ut i nämndens mål, styrtalet och måltal. Efter att nämnderna har antagit sina budgethandlingar kan förvaltningen upprätta såväl budget som verksamhetsplanering, med målsättningar, styrtalet och aktiviteter för att nå nämndmålen, på detaljnivå.

Uppföljningsprocessen

Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal. Kvalitet i analysarbetet är grundläggande för att kunna skapa välgrundade slutsatser och utveckla och förbättra den

kommunala verksamheten. En central princip i all analys är att fokusera på de mest väsentliga avvikelserna och deras eventuella underliggande orsaker.

Det åligger varje nämnd att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och att det följer given process. Gemensam uppföljning sker vid sex tillfällen per år, efter utgången av februari, april, juni, augusti, oktober respektive december månad. Vid dessa tillfällen görs en mer noggrann uppföljning, där verksamheten periodiserar kostnader och intäkter samt lämnar ifrån sig en prognos för helåret. Uppföljningen efter april, augusti och december (tertiäl, delår respektive årsredovisning) mynnar ut i en formaliserad rapport. Nämnderna ansvarar för att rapportera till Kommunstyrelsen i enlighet med aktuella anvisningar. Kommunstyrelsen ansvarar i sin tur för att sammanställa och rapportera till Kommunfullmäktige utifrån budget och prioriterade mål samt övrigt som är av risk och väsentlighet utifrån Kommunstyrelsens uppsiktsplikt över nämnder och styrelser.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Enligt Kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Östhammars kommun styr i riktning mot god ekonomisk hushållning genom riktlinjer för ekonomisk hushållning samt finansiella och verksamhetsmässiga mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning

Kommunstyrelsens samlade bedömning är att kommunen i delar har uppnått god ekonomisk hushållning för helåret. Kommunen har i allt väsentligt följt de riktlinjer som upprättats för ekonomisk hushållning. För de finansiella målen

har ett av tre uppnåtts för helåret. För verksamhetsmålen har fem av sammanlagt tolv måltal uppnåtts för helåret.

Kommunfullmäktige beslutade i Årsbudget 2022, flerårsplan 2023 - 2025 om tre finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

1. Resultatöverskott i procent av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning ska på lång sikt uppgå till lägst 2,0%. Målet är uppfyllt för helåret då helårsresultatet är 3,3%.

2. Verksamhetens nettokostnad får inte öka snabbare än ökningen av skatteintäkter och generella statsbidrag. Målet är inte uppfyllt för helåret då skatteintäkter och generella statsbidrag ökat med 6,3% emedan verksamhetens nettokostnad ökat med 8,0%.

3. Samtliga nämnder följer budget. Om en nämnd prognostiserar ett underskott/överskott om > 1% av sin budgetram ska Kommunstyrelsen skyndsamt underrättas. Målet är ej uppfyllt för helåret då Kommunstyrelsen redovisar ett underskott större än 1% för helåret samtidigt som såväl Bygg- och miljönämnden som Kultur- och fritidsnämnden uppvisar överskott överstigande 1% .

Kommunfullmäktige beslutade i Årsbudget 2022, flerårsplan 2023 - 2025 om fyra strategiska inriktningsområden vars utfall bedöms med stöd av tolv styrtal. Kommunstyrelsen konstaterar att fem av tolv måltal uppnåddes för helåret, två saknar utfall och fem uppnåddes ej.

Kommunstyrelsen konstaterar att företagarnas nöjdhet med den kommunala servicen ökat, samtidigt kan vi fortfarande identifiera områden där vi bör utvecklas, däribland rådgivning och kommunikation. Befolkningsutvecklingen

fortsätter att stå stilla, mycket beroende på den svaga bostadsutvecklingen i kommunen. Dock finns det ljuspunkter då förutsättningarna för ökat byggande förbättrats dels genom överföringsledning, dels genom det beslut av utbyggnad av vatten och avlopp i de östra delarna som antogs av Kommunfullmäktige under 2022.

Årets ekonomiska resultat är mycket bra. Främst beror detta på att skatteintäkterna ökat mer än beräknat. Här finns en oro för framtiden då kommunens intäkter växer väsentligen långsammare än kommunens behov och kostnader. Detta kommer att kräva såväl ökad effektivisering som prioriteringar under 2023-2025. Avseende miljöområdet förlorar vi position gentemot kommunkollektivet. De områden vi främst behöver förbättra är hantering av dagvatten, avfallshantering samt att skapa förutsättningar för cirkulär ekonomi.

Kommunstyrelsen konstaterar vidare att resultaten i gymnasiet har fallit ytterligare under 2022, detta är allvarligt både utifrån ett individperspektiv men också ett samhällsperspektiv. Det är särskilt viktigt att följa den utveckling

som sker. Även om näringslivet inte ser någon försämring avseende kompetensförsörjning så pekar alla rapporter i den riktningen. Även detta är ett område där utvecklingen behöver följas noggrant. Här behöver vi pröva både arbetssätt, organisation, teknik och ledarskap.

Kommunstyrelsen konstaterar vidare att Östhammars kommun är en trygg kommun. Ett flertal mätningar visar att våra invånare är väsentligen mer trygga med sina omgivningar än andra kommuners invånare. Viktigt är att vi håller fast vid ett förebyggande arbete och bygger relationer med såväl polis, fastighetsägare och det lokala näringslivet.

Slutligen, Kommunstyrelsen konstaterar att förtroende och delaktigheten förbättras något, om än från en låg nivå. Det är rimligt att anta att detta har en koppling till att det hölls allmänna val under året och att synligheten har varit större. Detta område kräver även fortsättningsvis synlighet från de förtroendevalda och ett gott och professionellt bemötande från kommunens samtliga verksamheter.

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
EN ATTRAKTIV OCH VÄXANDE KOMMUN		
Företagarnas nöjdhet med kommunens service	Måltal 70 Utfallet fås genom Insikt som är en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning inom brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd.	Utfall 72 Måltalet är uppnått och det sammanvägda (aggregerade) värdet ligger uppskattningsvis numera endast några enheter från riksgenomsnittet. Företagarnas nöjdhet med kommunens myndighetsövning har förbättrats tydligt under de senaste åren. Inom ett av myndighetsområdena (bygglov) är företagskundernas nöjdhet med kommunen så hög att det sannolikt är bland de absolut högsta i landet (81). Detta bidrar förstås till att driva upp det aggregerade värdet, vilket indikerar att kommunen alltjämt har utvecklingspotential inom några av de övriga myndighetsområdena. Vid en granskning av serviceområdena är det bemötandet som våra företagskunder skattar som högst. Värdet inom bemötande är 77 vilket gränsar till mycket högt i en nationell jämförelse. Serviceområdet information har klättrat tydligast, men är fortfarande det område som skattas lägst (68).
Befolkningsutveckling, nettoökning av befolkningen	Måltal 100 Utfallet fås genom SCB:s öppna statistikdatabas	Utfall -20 Måltalet är ej uppnått. Året inleddes svagt med födslokal tydligt under antalet avlidna. Till del kompenseras detta av att inflyttningarna är större än utflyttningarna. Över tid finns förutsättningar att öka inflyttningen ytterligare i framförallt Alunda, där både nya detaljplaner utvecklas och där större markanvisningar planeras. Den nya majoriteten planerar också för ytterligare stimulanser för bostadsbyggande på landsbygden, vilket kan ge effekter över lite längre tid givet att livsbetingelserna med bl.a. kommunikationer och tillgänglighet stärks.

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
Kommunernas boendeattraktivitet	Måltal 105 Utfallet fås genom den årliga undersökningen Bäst att leva, där Handelshögskolan i Jönköping och tidningen Fokus poängsätter och rankar Sveriges kommuner. Ett lågt utfall är bättre.	Måltalet är ej uppnått. Styrtalet består av en undersökning som årligen gjorts av tidskriften Fokus och dessvärre har Fokus ej genomfört undersökningen under 2022. Ett alternativt sätt att följa boendeattraktivitet är genom SCB:s medborgarundersökning där bland annat frågan ”Vad tycker du om din kommun som en plats att bo och leva på?” där 94% av de tillfrågade kommuninvånarna för 2021 svarade Ganska bra eller Mycket bra. Utfallet av årets undersökning var att 90% upplevde kommunen som en bra plats att bo och leva på. Exempel på förbättringar är att vattenledningen från Örbyhus till Österbybruk och Alunda nu är klar och i bruk. Det innebär att den årliga vattenbrist som drabbat orterna under sommarmånaderna nu är avvärd. Slutförvarsfrågan har fått ett avslut och detta har mottagits positivt av de boende i kommunen. Information om kommunens verksamhet har delats ut i en broschyr till kommunens alla hushåll för att motivera fler att vara med och påverka utvecklingen i samhället. Invånares upplevda delaktighet korrelerar med den upplevda boendeattraktiviteten. Under året har flera betydande verksamheter tagit beslut om att etablera sig i kommunen under kommande år.

EN HÅLLBAR KOMMUN

Långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster, resultat i % av skatteintäkter	Måltal 2,5% Utfallet fås från den egna redovisningen och där det ekonomiska resultatet beräknas som en procentsats av summan av skatteintäkter och generella statsbidrag.	Utfall 3,3% Måltalet är uppnått. Årets starka resultat är en effekt av ökade skatteintäkter och ökade statsbidrag. Dessutom har samtliga nämnder, förutom Kommunstyrelsen, ett bättre resultat än förväntat. Att resultatet skiljer sig mycket mellan tertial 2 och tertial 3 är beroende på stora nedskrivningar samt inlösen av pensioner. Vidare ser vi även att såväl kostnader som intäkter inte periodiserats i tillräcklig omfattning.
--	--	--

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
Medellivslängd	Måltal 83,3 Utfallet, som är ett genomsnitt av värdet för kvinnor och män, beräknas av SCB och publiceras på Kolada.se	Måлтаlet är ej uppnått. Utfallet för 2022 presenteras under vecka 10 men prognosen är att måлтаlet ej kommer att nås. Flertalet av kommunens nämnder arbetar inom områden som, antingen mer direkt, eller långsiktigt och indirekt, syftar till att höja invånarnas medellivslängd. Spektrat är brett och innefattar bland annat suicidprevention, miljö- och hälsoskyddsmyndighetsutövning, serveringstillstånd, skötsel och underhåll av vägar, gång- och cykelvägar samt tillhörande belysning men också individnära insatser inom hemtjänst, särskilda boenden, träffpunkter och boendestöd samt det ständigt pågående arbetet med att främja folkhälsan och höja utbildningsnivån, en parameter som kraftigt korrelerar med livslängd.
Aktuell hållbarhetsrankning av kommuner	Måltal 125 Utfallet fås genom undersökningen Sveriges Miljöbästa kommun där tidningen Aktuell hållbarhet poängsätter och rankar Sveriges kommuner. Ett lågt utfall är bättre.	Utfall 205 Måлтаlet är ej uppnått. Kommunen har sedan år 2013 förbättrat sin placering kontinuerligt med några undantag, men i årets resultat backar kommunen rejält. Inom två av de fem områden där det i Årsredovisning 2021 konstaterades att det fanns utvecklingspotential, har kommunen påbörjat ett förbättringsarbete. Det handlar om avfallshantering där kommunen tagit fram förslag till en uppdaterad avfallsplan inkl. handlingsplan samt dagvatten där kommunen tillsammans med GVAB påbörjat arbetet med policy och inriktning för hantering av dagvatten. Inom tre ytterligare områden där utvecklingsbehov konstaterades har inga kända förbättringsarbeten påbörjats. Det handlar om cirkulär ekonomi (t.ex. byggprojekt, IT-utrustning etc.), kemikaliehantering i kommunala verksamheter och hållbarhetskrav på ekonomiska placeringar. Ett område som redan tidigare bedömdes svårt att arbeta med är koldioxidbudget. I årets enkät del fanns flera nya frågor bland annat gällande hur kommunen arbetar med klimat- och energiåtgärder, klimatanpassning och PFAS i miljötillsynen. Inom dessa områden fick kommunen låga poäng i rankingen. För att stiga i rankingen kommande år krävs ett mer systematiskt miljöarbete, fortsatt genomförande av påbörjade utvecklingsprojekt inom vatten och avfall, riktade satsningar på de tre tidigare beskrivna utvecklingsområdena, men även ett ökat fokus på klimat, energi samt PFAS.

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
EN LÄRANDE KOMMUN		
Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	Måltal 75% Utfallet, som baseras på kommunens inregistrering, beräknas av SCB och publiceras på Kolada.se.	Utfall 63,4% Måltalet är ej uppnått. Den totala genomströmningen, inklusive IM, har ökat något men är för andra året på rad lägre än riket. Genomströmningen på yrkesprogrammen var 86,1 % (riket 78,8 %) och genomströmningen på högskoleförberedande program var 82,4 % (riket 85,7 %). Den fjärr- och distansundervisning som gymnasieskolan fått anpassa sig till under coronapandemin har varit utmanande för både skolan och eleverna och där en utmaning har varit att hålla kvar motivation hos elever och anpassa undervisningen efter elevernas förutsättningar och behov på distans. Det kompensatoriska uppdraget har utmanats när undervisningen har bedrivits delvis via fjärr- och distans och en risk är att genomströmningen tar längre tid då elever med svag studiebakgrund inte lyckats fullfölja sin utbildning eller behöver längre tid för att genomföra den. Fler elever än tidigare har valt att avsluta gymnasiet utan examen. Gymnasieskolan har en mycket hög andel elever som påbörjar gymnasiet på ett av IM-programmen och ingångsvärdet (elevernas meritvärde från år 9) är relativt lågt i jämförelse med riket. De elever som sedermera byter från ett IM-program till ett nationellt program oavsett årskurs på det nationella programmet, har ofta behov av ett fjärde eller femte år. Med tanke på utbildningsskulden har gymnasieskolan vidtagit en hel del åtgärder som exempelvis sommarskola (frivillig lovskola på gymnasiet).

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
Näringslivets upplevelse av hur väl det går att rekrytera medarbetare i vårt geografiska område	Måltal 2,4 Utfallet fås genom undersökningen Företagsklimat som genomförs av Svenskt Näringsliv	Utfall 2,5 Måltalet är uppnått. Näringslivet har på riksnivå en betydligt mer negativ bild av tillgången till arbetskraft än vad de hade föregående år. I Östhammar har bilden inte försämrats lika mycket. Kommunen har en mycket låg generell arbetslöshet samtidigt som det finns ett flertal personer med behov av särskilt stöd för att komma i arbete eller utöka sin arbetsförmåga. En utökad samverkan mellan åtta Upplandskommuner, ReSam, syftar till att erbjuda regionens vuxna medborgare ett relevant utbildningsutbud inom hela vuxenutbildningen men framförallt gällande yrkesutbildning. Inom det arbetsmarknadspolitiska området finns en samverkan med bland annat Arbetsförmedlingen och särskilt stor vikt läggs vid gemensamma samverkanslösningar i frågor som rör lokal och regional utveckling, kompetensförsörjning samt insatser för nyanlända och för personer med särskilt behov av stöd för att komma i arbete, på såväl lokal som regional nivå. Kommande år kommer kompetensförsörjningsfrågan bli än viktigare - och svårare. Teknisk kompetens i form av CNC-operatörer, tekniker och ingenjörer kommer att behövas till bland annat Sandvik, Forsmark, Dannemora gruva, slutförvaret och flygbränslefabrik.
Andel medarbetare som erbjuds kompetensutveckling i sitt arbete	Måltal 85 % Utfallet fås genom kommunens egna Lärandeenkät	Utfall 66% Måltalet är ej uppnått. Trots att fokus på lärande och kompetensutveckling har under året förstärkts på övergripande nivå genom bland annat förbättrad introduktion av chefer, chefsdialoger med fokus på gemensamt lärande och nyuppstart av lärandeplattformen InfoCaption, har inte målet uppnåtts. Arbete kvarstår att göra.

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
EN ÖPPEN KOMMUN		
Andel invånare med upplevd möjlighet att delta aktivt i arbetet med kommunens utveckling	Måltal 30 % Utfallet fås genom SCB:s medborgarundersökning	Utfall 28% Måltalet är ej uppnått. Under året har val hållits vilket tenderar att öka intresset för samhällsfrågor och förvaltningen har genomfört fler insatser jämfört med tidigare, bland annat har en informationsbroschyr om kommunens verksamhet samt forum för delaktighet distribuerats till alla hushåll – ett led i att förstå hur man kan vara delaktig i samhällsutvecklingen. Flera processer pågår där delaktighet är en viktig komponent. Flera processer pågår där delaktighet är en viktig komponent, till exempel arbetet med utvecklingen av hamnen i Öregrund och utvecklingen av Alunda när orten växer. En lärdom är att det behöver vara tydligt från start att delaktighet inte innebär att alla som deltar får som de vill. Om förväntningarna är sådana blir risken överhängande att någon eller flera grupper upplever sig förfördelade och blir missnöjda. En tydlighet i kommunikation kring förväntningar krävs, annars finns en risk att upplevelsen av delaktighet snarare försämras då förväntningar och genomförande inte är i linje med varandra.
Andel invånare med förtroende för kommunens politiker	Måltal 35 % Utfallet fås genom SCB:s medborgarundersökning	Utfall 37% Måltalet är uppnått. Under året har val hållits, något som ökar antalet möten mellan invånare och politiker. Under året har ett flertal aktiviteter gjorts kopplat till dialog med invånare. Detta har skett dels i frågan om utvecklingen av Öregrunds hamnområde och framtagandet av kommunens nya Översiktsplan. Östhammars kommun har även medverkat vid Oland Visar och Albrektsmässan. Under året har även ett flertal stora frågor hanterats och beslutats. Dels frågan om ett slutförvar av använt kärnbränsle, dels utbyggnaden av Lv 288, Gimo-Börstil samt beslutet att bygga ut kommunens vatten och avloppssystem.

Namn på mål	Målbeskrivning	Måluppfyllelse
Andel invånare som känner sig trygga i sitt bostadsområde när det är mörkt ute.	Måltal 87 % Utfallet fås genom SCB:s medborgarundersökning	Utfall 88% Måltalet är uppnått. Andelen som känner sig trygga när det är mörkt ute är mycket högt i Östhammars kommun. 88% ger ett mycket högt eller högt betyg på den upplevda tryggheten, vilket ska jämföras med ett sverigesnitt om 75. När kommunen de kommande åren planerar att växa är det en uttalad ambition att detta inte sker på bekostnad av den upplevda tryggheten (givetvis). Därför ska särskild hänsyn tas till just detta i tillväxtarbetet.
UPPDRAG	Kommentar	
Vidta åtgärder för att sänka sjukfrånvaron	Uppdraget att sänka sjukfrånvaron fortsätter. Planen som togs fram tidigare har gett effekt. Under 2022 ökade sjukfrånvaron i Östhammars kommun från 7,4% år 2022 till 8,1%. Målet är en låg och stabil sjukfrånvaro. Arbete med fokus på bättre arbetsmiljöarbete, friskfaktorer, tidig och aktiv rehab samt goda ledare med goda förutsättningar behöver fortsätta för att åstadkomma den långvariga effekten.	
Förvaltningen får i uppdrag att stärka medborgardialogen	Arbetet med att stärka medborgardialog i kommunen har inletts men med modifieringen att följa KS beslut att stärka delaktighet. Medborgardialog är en del av delaktighetsarbetet men fler insatser, i enlighet med SKR:s delaktighetstrappa, behövs för att skapa förändring i medborgarnas upplevelse. För att motivera fler att vilja vara med och påverka skickade en broschyr ut under året där forum för delaktighet presenterades. Att bjuda in till mer delaktighet skapar en större förväntan om påverkan. Det är viktigt att tydliggöra att delaktighet innebär att många röster tas in och vägs samman. Delaktighet innebär inte att alla får som de vill utan att den gemensamma bilden och uppfattningen vävs samman för bättre beslut och mer långsiktig hållbarhet.	

Balanskravsresultat

I begreppet God ekonomisk hushållning ingår också att en balanskravsutredning görs av kommunens resultat. Vid balanskravsutredning exkluderas reavinst, reaförluster och avsättningar till resultatutjämningsfond från det redovisade resultatet. Detta görs i syfte att få ett resultat som är jämförbart mellan olika år och andra kommuner. I tabellen nedan framgår årets balanskravsresultat.

BALANSKRAVSUTREDNING MNKR	2021	2022
Periodens resultat från resultaträkningen	69,3	49,7
Reducering av samtliga realisationvinster	-1,4	-4,9
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	67,9	44,8
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0	0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0	0
Periodens balanskravsresultat	67,9	0
Återställande av negativt resultat från tidigare år		
BalanskravsResultat	67,9	44,8

Väsentliga personalförhållanden

Under 2022 kostade löner, arvoden och övriga ersättningar 1073 (1028) mnkr. Av dessa var 731 (712) mnkr löner, 245 (238) mnkr arbetsgivaravgifter och 96 (78) mnkr pensioner). Summorna inom parentes avser motsvarande kostnader för 2021.

Antal anställda och anställningsform

Vid året slut var antalet tillsvidareanställda 1801 (1767 år 2021) varav 1498 (1478) kvinnor och 303 (289) män. Både i absoluta tal och omräknat till årsarbetare återfinns de flesta anställda inom socialnämndens och barn- och utbildningsnämndens områden som tillsammans sysselsätter nästan 80 % av kommunens medarbetare.

Kommunen har också ett större antal visstidsanställda i form av allmänna och särskilda visstidsanställningar eller vikariat. Vid årets slut hade vi 147 allmänna och särskilt visstidsanställda och 59 vikariat omräknat som årsarbetare.

ANSTÄLLNINGAR PER NÄMND 2021

ANSTÄLLNINGAR TOTALT

	KS	BMN	KFN	BUN	SN	2022	2021	2020	2019	2018
Tillsvidareanställningar	288	29	42	667	741	1 801	1767	1744	1765	1772
- varav kvinnor	209	11	27	571	660	1 498	1478	1479	1508	1511
- varav män	79	18	15	96	81	303	289	265	257	261
Omräknat till årsarbeten	273	29	32	635	648	1 657	1617	1589	1611	1606
Visstid omräknat till årsarbeten	19	4	0	78	57	147	158	184	105	144
Vikariat omräknat till årsarbete	15	1	2	13	34	59	66	56	55	52

Personalomsättning

Under 2022 lämnade 222 personer sin anställning i kommunen varav 59 gick i pension, vilket motsvarar en personalomsättning på 12,9 % inklusive och 9,3 % exklusive pension. Personalomsättningen har ökat från tidigare år och syns allra främst inom sektorerna omsorg och verksamhetsstöd. Inom sektor verksamhetsstöd är det främst i bristyrkena kock och upphandlare där personalomsättningen varit stor. Hög personalomsättning är inte önskvärd och medför både direkta och indirekta kostnader.

Sjukfrånvaro

Året inleddes och avslutades med höga sjuktal framförallt på grund av hög spridning av covid, säsongsinfluensa och vinterkräksjuka vilket påverkat årsresultatet med en ökning på totalen.

SJUKFRÅNVARO I RELATION TILL ORDI- NARIE ARBETSTID (%)	2022	2021
Totalt kommunen	8,1	7,4
Kommunstyrelsen	6,7	5,4
Bygg- och miljönämnden	3,2	2,1
Kultur- och fritidsnämnden	6,9	5,1
Barn- och utbildnings- nämnden	7,2	6,7
Socialnämnden	8,7	8,3
Åldern 1-29 år	8,4	6,6
Åldern 30-49 år	7,7	7
Åldern 50-99 år	8,5	7,9
Sjukfrånvaro från dag 60	28,4	29
Kvinnor	8,7	8,1
Män	5,5	4,2

Under kvartal två och tre ligger sjukfrånvaron däremot åter på normala och till och med något lägre nivå vilket även gäller den långa sjukfrånvaron från dag 60, som har minskat 0,5 procent jämfört med föregående år vilket kan tolkas som att förbättrade rutiner, stöd och andra insatser hjälper oss att stabilisera sjuktalen.

I arbetet med att få ner sjuktalen i Östhammars kommun har ett stort fokus legat på arbetsmiljöarbetet. Genom att utbilda kommunens chefer i de friskfaktorer som ska bidra till goda arbetsmiljöer med närvarande ledare, ett aktivt arbete med tidiga insatser och anpassning för våra sjukskrivna, hög delaktighet och utvecklingsmöjligheter, vill vi skapa attraktiva arbetsplatser där medarbetare stannar och trivs.

Heltid som norm

I oktober 2020 beslutade Kommunstyrelsen ett genomföra nämnds- och sektorsövergripande pilotprojekt "heltid som norm" i Gimo. Syftet var att bättre kompetensförsörja verksamheterna genom att vi blir en mer attraktiv och jämlik arbetsgivare. Samtidigt skapar vi förutsättningar för en god arbetsmiljö och högre kvalitet i verksamheten.

Utvärderingen av projektet visade att sysselsättningsgraden ökat från 89,18 % 2021 till 90,40% 2022.

Totalt 18 medarbetare önskade utökning av sysselsättningsgraden. 8 medarbetare utökade verkligen sin sysselsättningsgrad, medan ytterligare 4 medarbetare kunde fått utökning om de accepterat att gå till annan avdelning på arbetsplatsen eller gått till hemtjänsten. 6 medarbetare har inte fått utökning på grund av att budgeten inte tillåter detta i dagsläget.

Under 2023 ska arbetet fortsätta för att öka den totala sysselsättningsgraden och arbeta oss mot heltid som norm.

Satsa på medarbetare genom att stärka chefers förutsättningar

Senare års forskning om chefers villkor och förutsättningar visar att kraven har ökat på politisk insyn och det är alltmer fokus på ekonomi- och verksamhetsstyrning samt att det finns stora skillnader i förutsättningar. Ett område som har lyfts fram för att förbättra chefers förutsättningar är att minska antalet medarbetare per chef. I Östhammars kommun har vi sammanlagt 110 chefer i december år 2022. Av dessa har 78 st. ett fullt chefsansvar det vill säga både ansvar för verksamhet, personal och ekonomi. Det finns ytterligare 32 chefer/ledare med ett ledningsansvar, det vill säga att de har ansvar för ett till två av områdena verksamhet, personal och ekonomi men inte har det huvudsakliga ansvaret för verksamheten.

I tabellen nedan framgår hur stora grupper (direktrapporterande medarbetare) som personalansvariga chefer i Östhammars kommun har. En premis som kan stärka chefers förutsättningar är tillgång till förstärkt resurs i form av exempelvis biträdande chef, teamledare etcetera med personalansvar men utan ekonomi- eller verksamhetsansvar.

CHEFER OCH UNDERSTÄLLDA 2022

Antal medarbetare	Antal chefer	Antal chefer med underställda chefer
1-20 medarbetare	40	9
21-40 medarbetare	23	8
41-60 medarbetare	8	2
61- medarbetare	7	3
Totalt	78	22

Under året har en kvantitativ kartläggning och analys gjorts av delar av våra chefers organisatoriska förutsättningar. De faktorer som är undersökta är bland annat antal medarbetare per chef, antal verksamhetsadresser, administrativt stöd, möjlighet att arbeta på distans, vakanser, personalomsättning etc. Chefernas förutsättningar inom Omsorgen har särskilt undersökts under året. Prioriterade områden för att förbättra deras förutsättningar har genomförts.

Avslutningsvis kan det sägas att Östhammars kommuns uppdrag att leverera välfärd är fullständigt beroende av medarbetare och chefer. Därför är det viktigt att fortsätta satsa på god arbetsmiljö och närvarande och tydligt ledarskap.

Förväntad utveckling

Sveriges kommuner och regioner, SKR, publicerar löpande prognoser över hur den offentliga ekonomin utvecklar sig. I sin senaste rapport, publicerad i mitten av februari, rapporterar de att man nu kan se en påtaglig försämring av konjunkturen. En försämring som till stora delar beror på den höga inflationen och ränteläget. Under den sista delen av 2022 så sjönk den svenska bruttonationalprodukten, BNP och prognosen är att såväl BNP som sysselsättning kommer att sjunka under 2023. Det finns en fördröjning i hur inflationen påverkar samhället och dess aktörer vilket innebär att de höga prisnivåerna kommer att slå hårt på ekonomin under 2023. För kommunens del såg man tidigt under 2022 att inflation och priser rörde sig men det var först under senare delen av 2022 som det märktes på riktigt, i form av försämrat resultat, i kommunens driftuppföljning.

Kommunen hade 22 320 invånare 1 november 2022. Datumet är viktigt då invånarantalet vid detta datum ligger till grund för kommunens nivå, för nästkommande år, inom det statliga skatte- och utjämningsystemen. Kommunen budgeterar att invånarantalet kommer att öka

med 100 individer årligen under tidsperioden 2023 – 2025. Andelen personer över 65 år och under 18 år väntas under samma tid öka sin relativa andel av befolkningen. Lejonparten av den kommunala verksamheten är utformad för dessa grupper och de medför därför generellt högre kostnader för kommunen än personer i arbetsför ålder.

De tre senaste åren har kommunens resultat legat på i snitt 3,3 % av skatter och generella statsbidrag. Verksamhetens nettokostnader har samma period ökat med i genomsnitt 4,5% medan skatteintäkter och generella statsbidrag ökat med 5,5%. Resultatnivån i den budget som lagts för 2023, planperioden 2024-2026 är lägre än det faktiska utfallet för de tre senaste åren vilket är en följd av det ansträngda ekonomiläget i landet som stort.

Driftredovisning

PER NÄMND MNKR	INTÄKTER		KOSTNADER		NETTO		FÖREGÅ. ÅR UTFALL	BUDGET	AVVIK -ELSE
	BUDGET	UTFALL	BUDGET	UTFALL	UTFALL				
Kommunstyrelse	397,2	399,1	-613,8	-666,0	-266,9	-199,7	-216,7	-50,3	
varav pensioner och finanser	2,7	0,0	-21,5	-68,6	-68,6	-34,0	-18,8	-49,8	
varav kommunledningskontor	116,7	115,4	-250,1	-248,9	-133,5	-125,4	-133,4	-0,1	
varav enheten för arbete och sysselsättning	20,6	21,5	-28,3	-24,7	-3,1	-8,9	-7,7	4,5	
varav teknisk förvaltning	257,1	262,2	-314,0	-323,9	-61,7	-31,4	-56,9	-4,8	
Säkerhetsnämnd	0,4	0,2	-0,4	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Bygg- och miljönämnd	19,2	17,3	-25,1	-22,6	-5,3	-4,9	-5,9	0,7	
Kultur- och fritidsnämnd	11,3	12,4	-53,0	-52,8	-40,3	-39,9	-41,7	1,4	
Barn- och utbildningsnämnd	47,0	78,4	-645,4	-669,1	-590,7	-574,4	-598,4	7,7	
Socialnämnd	391,5	393,9	-926,4	-933,0	-539,1	-516,9	-535,0	-4,1	
VERKSAMHETENS NETTO- KOSTNADER	866,5	901,4	-2 264,2	-2 343,6	-1 442,2	-1 335,8	-1 397,7	-44,5	
Skatteintäkter	1 145,6	1 176,3			1 176,3	1 117,7	1 145,6	30,6	
Utjämning och Generella statsbidrag	313,9	346,2	-26,0	-30,0	316,2	286,9	287,9	28,3	
VERKSAMHETENS RESUL- TAT	2 326,0	1 838,2	-2 290,2	-1 787,9	50,2	68,8	35,8	14,4	
Finansilella intäkter	1,6	3,9			3,9	24,4	1,6	2,3	
Finansilella kostnader			-2,6	-4,5	-4,5	-23,9	-2,6	-1,9	
ÅRETS RESULTAT	2 327,6	1 842,1	-2 292,8	-1 792,5	49,7	69,3	34,8	14,8	

Investeringsredovisning

PER NÄMND MNKR	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	BUDGET 2022 OCH ÖVER- FÖRT FRÅN FG ÅR	AVVIKELSE 2022
Kommunstyrelse	112,0	136,1	142,2	297,8	146,1
varav kommunledningskontor	0,7	0,2	2,5	2,8	2,8
varav teknisk förvaltning	108,9	136,0	138,2	292,0	141,8
varav affärsverksamhet renhållning	2,4	0,0	1,5	3,0	1,5
Bygg- och miljönämnd	0,2	0,0	0,2	0,2	0,2
Kultur- och fritidsnämnd	0,4	0,5	1,7	1,8	1,8
Barn- och utbildningsnämnd	3,5	4,4	2,5	11,6	11,6
Socialnämnd	1,1	2,3	2,3	3,0	3,0
NETTOINVESTERING	117,2	143,4	148,9	314,4	160,7
Finansiell leasing	57,9				
KONCERNBOLAG					
Hargs hamn	40,6	67,0			
Östhammarshem	65,4	72,9			
Östhammar vatten	73,6	28,0			
NETTOINVESTERING KOCERNEN	354,6	311,3			

STÖRRE INVESTERINGSPROJEKT MNKR	UTGIFTER 2022		TOTALA UTGIFTER	
	BUDGET	UTFALL	BUDGET	UTFALL
Nya skolan Östhammar matsal	15,7	60,4		
Fsk Myran Alunda	30,0	0,0	30,0	0,0
Utbyggnad Olandsskolan Alunda	20,5	0,2	24,9	4,6
Utbyggnad Österbyskolan	0,5	1,0	29,6	30,1
Fsk Mineralen Österbybruk	24,1	20,3	52,1	48,3
Fsk Fröet Östhammar	50,7	28,9	51,8	29,9
Frösökårshallen Östhammar	15,0	1,3	16,8	3,1

Hållbarhetsredovisning

FN:s definition av hållbar utveckling är ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov”. I begreppet ingår att tillgodose grundläggande mänskliga rättigheter, möjlighet till utveckling och att upprätthålla de naturliga systemens förmåga att förse samhällen och människor med naturresurser och ekosystemtjänster. Sammantaget omfattar en hållbar utveckling många av de delar som ingår i en kommuns verksamhet och ansvarsområden. Begreppet omfattas av tre odelbara områden; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet.

Hållbarhetsredovisningen omfattar en samlad uppföljning av genomfört arbete under året utifrån kommunfullmäktiges strategiska inriktningsområde En hållbar kommun, antagna hållbarhetslöften och hållbarhetsnyckeltal.

Samlad bedömning

Östhammars kommun arbetar har under 2022 på flera sätt arbetat med att bli en mer hållbar kommun. Det finns fortsatta framgångar och utmaningar i arbetet.

God ekonomisk hushållning är ett grundläggande mål för kommunen och här kan vi konstatera att kommunen har uppnått en del av de uppsatta målen. Kommunen står inför stora investeringsbehov som kommer kräva kloka strategier och samarbeten framöver.

Att förvalta befintliga naturresurser är ett viktigt mål för Östhammars kommun, inte minst när det gäller vattentillgångar, strategisk markanvändning, god samhällsplanering och hur vi hanterar energiefektivisering, upphandling, kemikalier och avfallshandling. Kommunens arbete framöver skulle stärkas av ett mer systematiskt arbete i dessa frågor.

God hälsa är både en förutsättning och ett mål för välfärdsarbetet som bör riktas så att skillnader i hälsa minskar. Kommunen har ansvar för alla invånare men särskilt för de grupper som har störst behov av kommunens insatser. För att kunna rikta arbetet så att skillnader i hälsa minskar är det viktigt att analysera skillnader mellan kön men även att vara uppmärksam på skillnader mellan grupper. För att bibehålla och öka hälsoläget i befolkningen är det fortsatt viktigt att skapa förutsättningar för goda och jämlika livsvillkor, levnadsförhållanden och att främja goda levnadsvanor bland invånarna.

En hållbar kommun

Samtliga nämnder har under året haft mål kopplade till det strategiska inriktningsområdet En hållbar kommun. Målen har bland annat handlat om trygghet i skolan, hälsofrämjande och inkluderande kultur- och fritidsverksamhet, att i samhällsplaneringen skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling och kommunen som en attraktiv och hållbar arbetsgivare. Området följs upp och analyseras i årsredovisningen under kapitlet Förvaltningsberättelse, där även detaljer kring de tre styrtalen finns. Analysen visar i korthet att Östhammars kommun är på god väg eller till och med har uppnått delar av målet. Inom flera områden behövs dock ett fortsatt aktivt arbete, eller förstärkning, för att kommunen ska hålla kursen och fortsätta en positiv trend.

Medellivslängden är ett styrtal som kopplar till social hållbarhet. Måltalet är ej uppnått. Flertalet av kommunens nämnder arbetar inom områden som, antingen mer direkt, eller långsiktigt och indirekt, syftar till att höja invånarnas medellivslängd. En viktig del är det ständigt pågående arbetet med att främja folkhälsan och höja utbildningsnivån, en parameter som kraftigt korrelerar med livslängd.

Den långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster (resultat i % av skatter) är ett styrtal som kopplar till

ekonomisk hållbarhet. Måtalet är uppnått. Årets resultat är en effekt av ökade skatteintäkter och ökade statsbidrag. Dessutom har alla nämnder, utom Kommunstyrelsen, ett bättre resultat än förväntat.

Aktuell Hållbarhets kommunranking – en miljöranking av Sveriges kommuner är ett styrtalet som kopplar till ekologisk hållbarhet. Måtalet nåddes inte 2022. Kommunen har annars sedan år 2013 förbättrat sin placering kontinuerligt med några undantag, men i årets resultat backar kommunen rejält. För att stiga i rankingen krävs ett mer systematiskt miljöarbete, fortsatt genomförande av påbörjade utvecklingsprojekt inom vatten och avfall, men även ett ökat fokus på klimat, energi samt miljögifter (exempelvis PFAS).

Hållbarhetslöften - gemensamt miljöarbete i länet Kommunfullmäktige har tecknat hållbarhetslöften som ett sätt att fokusera kommunens miljöarbete. De är en avsiktsförklaring och ingår i Färdplan för ett hållbart län, där många aktörer i länet samarbetar inom fyra utvalda miljöområden. Östhammars kommun har antagit löften inom tre delprogram; Minskad klimatpåverkan, Ekosystem och biologisk mångfald samt Vatten. Förvaltningen och sektorerna ska arbeta med dessa främst i den ordinarie verksamhetsplaneringen och i vissa fall genom att aktivt söka stöd och bidrag.

Löftena inom Minskad klimatpåverkan skulle genomföras 2019-2022. Det handlade om gång- och cykelvägar, pendlarparkeringar, digitala lösningar, kommunens tjänstefordon, installation av solceller, energieffektivisering av kommunala byggnader och att minska matsvinn i kommunala verksamheter. Drygt 2/3 av löftena har nåtts under programperioden. Kommunerna och länets övriga aktörer ges möjlighet att under 2023 teckna om de löften man önskar.

Delprogrammet Ekosystem och biologisk mångfald ska genomföras 2020-2023. Löftena omfattar bland annat vandringsvägar för fisk, naturvårdande skötsel av kommunalägd skog och naturmark, bekämpning av invasiva arter, grönstruktur i samhällsplaneringen och naturmiljöer som en viktig grund för friluftsliv och rekreation för boende och besökare. Arbetet pågår inom en majoritet av de antagna löftena.

Löften inom delprogram Vatten ska genomföras 2021- 2024. Det handlar om att minska vattenanvändning i kommunala verksamheter, vattenbesparande kampanjer, ny teknik gällande vatten- och avloppslösningar, planering av dricksvatten, spillvatten och dagvatten samt minska utsläpp av kemikalier och mikroplaster från kommunala verksamheter. Arbetet har påbörjats inom flera områden men det återstår en hel del arbete inom området.

Under 2023 erbjuds samtliga aktörer i länet att teckna löften inom det fjärde valda fokusområdet, Samhällsutveckling. Där ligger fokus på avfallshantering, god bebyggd miljö, kemikaliefrågor och livsmedel.

Hållbarhetsnyckeltal

Nyckeltal är områden som kommunen följer utan att styra mot. Valda hållbarhetsnyckeltal berör främst områden inom social och ekonomisk hållbarhet. Social hållbarhet handlar om människors välbefinnande, rättvisa, makt, rättigheter och om individens behov. En ekonomisk hållbarhet kan ses som en ekonomisk utveckling som inte medför negativa konsekvenser varken för den ekologiska eller sociala hållbarheten.

Nyckeltalen visar både styrkor och utmaningar för Östhammars kommun. Kommunen har en hög sysselsättningsgrad, en låg ungdomsarbetslöshet och en låg andel invånare (0–19 år) i ekonomiskt utsatta hushåll. Detta kan ses som styrkor. Analysen visar dock att trots att inte fler hushåll riskerar att hamna

i fattigdom så finns en risk att fler barn kan komma att påverkas av det ekonomiska läget (höjda priser på livsmedel, el och bensin.)

Den demografiska utvecklingen kan ses som en utmaning, då trenden indikerar att allt fler kommer

behöver välfärdstjänster samtidigt som den arbetsföra befolkningen minskar. För att möta upp dessa utmaningar kan kommunen stärka arbetet med att främja hälsa i alla åldrar och särskilt ett hälsosamt åldrade.

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Demografisk försörjningskvot	0,98	0,97	0,95	Saknas uppgifter från 2022. Trenden fram till 2021 är svagt stigande och vi har en utveckling som är mer problematisk än för landet som helhet. Utvecklingen förstärker den svåra situation för kompetensförsörjning vi har idag. Med flera stora industriprojekt på gång i kommunen, kräver detta såväl en positiv befolkningsutveckling som bebyggelseutveckling och god infrastruktur med en effektiv kollektivtrafik.
Ekologiska livsmedel i kommunens verksamhet, andel (%)	28		25	Östhammars kommun har ökat andelen ekologiskt till 28 % från 2020 då vi hade 25 %. Ökningen beror på två saker – dels har verksamheten varit bättre på att detaljerat följa upp de olika områdena dvs skola, förskola, säbo osv. så att vi kan ringa in var vi köper mindre ekologiskt och om det på den enheten verkligen medför lägre kostnader. Det arbetet fortsätter kommunen med. Den andra delen är ett nytt avtal gällande livsmedel den 1 juni 2022 och i det avtalet hade kommunerna tillsammans efterfrågat och fick svar på en något högre andel ekologiska produkter. Generellt påverkas resultatet även av att prisbildningen på ekologiskt jämfört med konventionellt för varje år blir lite bättre.
Kvinnors mediannettoinkomst som andel av mäns mediannettoinkomst, andel (%)		74,14	74,17	Här saknas data från 2022. Östhammars kommun kan konstatera att det vare sig på lokal eller nationell nivå sker några större förändringar. Siffrorna återspeglar den könsstruktur som finns på arbetsmarknaden idag, en stark teknisk sektor med många män anställda och en offentlig sektor där mer än 85 % av de anställda är kvinnor. Löneskillnaderna mellan teknisk sektor och offentlig sektor blir tydliga i resultatet.

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s, andel (%)		75,69	68,21	<p>Inga nya uppgifter har tillkommit sedan föregående år, däremot skedde en ökning på ca 7 % från 2020 till 2021. Det som däremot kan utläsas från Post- och telestyrelsens statistikportal är att ca 87,77 % i Östhammars kommun har fast bredbandsuppkoppling (via trådbunden access). När man har uppkoppling har man mer än 10 Mbit/s i hastighet. Hur stor andel i kommunen som år 2022 hade minst 100 Mbit/s presenteras i rapport i mars/april 2023.</p> <p>Under året har det pågått förberedelser för försäljning av stadsnätet, vilket inneburit lite av ett status Quo på utvecklingsarbetet av bredband på landsbygden med stadsnätet som katalysator. Övriga aktörer på marknaden som fått Post- och telestyrelsens stöd har arbetat på och kommer sannolikt att fortsätta arbetet under 2023. Då kommer också utfallet av försäljningen att börja synas.</p>
Anmälda våldsbrott, antal/100 000 inv		621,5	647,2	<p>Utfall för 2022 finns inte än. Tittar man på tidigare år kan det konstateras att utvecklingen gått nedåt sedan kurvan vände 2019 och sjönk sedan under två år. Sett ut ett längre perspektiv är det dock svårt att utläsa någon tydlig trend. Östhammars kommun tenderar att över tid ligga lägre än både riket och länet med undantag på den stora toppen under år 2011.</p> <p>Generellt upplever kommuninvånarna kommunen som en trygg plats att bo på. 91% känner låg oro för att bli utsatta för våldsbrott eller hot om våld, detta kan ställas i relation till rikets 72%.</p>
Invånare 0-19 år i ekonomiskt utsatta hushåll, andel (%)		4,29	4,33	<p>Antal hushåll med försörjningsstöd i Östhammars kommun har legat på en liknande nivå under perioden. Trenden är dock att familjerna är större och fler barn då påverkas både kortsiktigt och långsiktigt av att föräldrar inte kommer ut i egen försörjning. En av orsakerna att de inte kommer ut i försörjning är att det finns få insatser via Arbetsförmedlingen i kommunen, då deras närvaro i länet är ytterst liten. Ett större ansvar faller då på kommunens egna insatser.</p> <p>Prognosen är att det ekonomiska biståndet i kommunen kan komma att öka till följd av det ekonomiska läget med höjda priser för el, mat, räntor etc. Detta kan innebära dels att de som redan har försörjningsstöd får större behov, dels att nya familjer kan komma att behöva stöd.</p>

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Invanare 16-84 år som avstår från att gå ut ensam, andel (%)				<p>Uppgifter saknas för Östhammars kommun i den nationella mätningen. Däremot kan det konstateras att nivån i riket legat på samma nivå i tre år. 28 % nationellt uppger att de avstår från att gå ut ensamma.</p> <p>Eftersom det saknas uppgifter för kommunen kompletterar vi analysen med liknande frågor i medborgarundersökningen. Sammantaget visar resultatet på att kommuninvånarna känner sig tryggare och det kan antas att även oron för att gå ut ensam har minskat bland kommuninvånarna.</p> <p>På frågan ”Hur trygg känner du dig utomhus i det område där du bor när det är mörkt ute” så visar utfallet i medborgarundersökningen att 88 % av kommuninvånarna känner sig trygga. Detta är en förbättring med två procentenheter sedan 2021.</p> <p>På frågan ”Hur orolig är du för att utsättas för sexuella trakasserier” känner 94 % en låg oro, en förbättring med drygt två procentenheter.</p> <p>På frågan ”Hur orolig är du för att bli utsatt för våldsbrott eller hot om våld” känner 91 % en låg oro, en förbättring med drygt fyra procentenheter sedan 2021.</p>
Långtidsarbetslöshet 25-64 år, andel (%) av bef.	2,3	2,3	2,2	<p>Resultatet visar en svagt uppåtgående trend. Detta ska dock inte övertolkas och särskilt inte när siffran är mycket låg och skillnaden mot föregående år är minimal. Arbetsmarknaden är fortsatt god för invånare i Östhammars kommun och i det omkringliggande arbetsmarknadsområdet. Många små företag, en stark teknisk sektor samt närheten till Uppsala skapar en bra mix.</p>
Vuxna biståndsmottagare med långvarigt ekonomiskt bistånd, andel (%) av befolkningen		0,37	0,34	<p>Andel invånare med försörjningsstöd är inte fler än tidigare men det är fortfarande svårt för dessa personer att komma ut i försörjning. En av orsakerna till detta är att det finns få insatser via Arbetsförmedlingen i kommunen, då deras närvaro i länet är ytterst liten. Ett större ansvar faller då på kommunens egna insatser. Prognosen är att det ekonomiska biståndet i kommunen kan komma att öka till följd av det ekonomiska läget med höjda priser för el, mat, räntor etc. Det kan innebära att det långsiktiga behovet av ekonomiskt bistånd blir större över tid.</p>

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Invånare 25-64 år med eftergymnasial utbildning, andel (%)		26,8	26,3	I Östhammars kommun har en mindre andel invånare läst vidare efter gymnasiet jämfört med riket som helhet. En högre andel kvinnor har eftergymnasial utbildning i jämförelse med män. Det följer rikets mönster. I de flesta län är andelen högutbildade betydligt högre i residensstäderna och i storstadsområdena än i övriga kommuner i länet, vilket även stämmer för Uppsala län. Flickor har redan från grundskolan generellt sett bättre studieresultat än pojkar. Det är en nationell trend som varat under många decennier. Flickor kommer i högre grad in på högskoleförberedande program på gymnasiet än pojkar. Här finns det många olika faktorer enligt den forskning som finns, som visar på skillnader mellan pojkars och flickors måluppfyllelse. Med denna kunskap som grund kan Östhammars kommun arbeta vidare med flera insatser för att minska skillnaderna mellan könen. Skillnader i medellivslängd mellan grupper med olika utbildningsnivå har ökat under senare år och är nu större än skillnaden i medellivslängd mellan kvinnor och män. Gruppen med eftergymnasial utbildning har högst medellivslängd och ökar sin andel av befolkningen samtidigt som de behåller eller utökar sitt försprång i livslängd jämfört med de grupper som har lägre utbildningsnivå. Det är inte bara livslängden som påverkas vid kort utbildning, det gör även fler faktorer såsom hälsa och lön.
Förstagångsväljare som röstade i senaste kommunfullmäktigevalet, andel (%)				Resultatet för 2022 har ännu inte publicerats

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Risk för undernäring på särskilda boenden	80%	97%		<p>Risk för undernäring är ett mått som påverkar en individs hälsostatus och på gruppnivå är det ett kvalitetsmått. Vid inskrivning vid ett särskilt boende görs bedömning av en rad parametrar, varav risk för undernäring är en. Bedömningarna genomförs alltid och dokumenteras i journal men ska även registreras i det nationella kvalitetsregistret Senior alert. Fördjupad information finns i den Patientsäkerhetsberättelse som upprättas årligen. Förra årets rapporterade utfall avsåg samtliga bedömningar (undernäring, fallrisk, trycksår, munhälsa). Årets rapporterade utfall avser, som avsett, endast undernäring. Det förklarar den stora differens som finns mellan årets- och föregående års utfall och gör att utfallen inte ska jämföras.</p> <p>År 2022 har 80 % av 171 inrapporterade bedömningar visat risk för undernäring. Av dessa har 80 % en registrerad åtgärdsplan och 90 % av de med plan har fått åtgärderna utförda. Hur stor andel av åtgärderna som utförts kan bero på flera saker, till exempel att åtgärden inte är påbörjad eller att åtgärden är pågående och därför inte registrerad som (färdig)genomförd.</p>
Invånare 17-24 år som varken arbetar eller studerar, andel (%)			7,3	Här finns endast siffror från 2020. I förhållande till riket har Östhammars kommun ett gott resultat. Även om vi haft en god utveckling de senaste sju åren bör kommunen vara observant på att vi har försämrat oss i relation till resten av landet.
Allmänt sett, tycker du att man kan lita på människor?	67%	66%		Nyckeltalet visar att det finns en god tillit till varandra i relation till landet som helhet. Det är svårt att analysera de förändringar som sker mellan 2021 och 2022 men kan konstatera att det är männen som ökat sin tillit till andra medan kvinnornas tillit till andra har minskat något.

Nyckeltal	2022	2021	2020	Kommentar
Halt totalfosfor och totalkväve ($\mu\text{g/l}$) i kustvatten inom mätprogram Svealands Kustvatten-vårdsförbund		46,5 $\mu\text{g/l}$	45 $\mu\text{g/l}$	Data för 2022 presenteras under vår 2023. Halten kväve och fosfor har under de senaste tio åren minskat inom hela Östhammarsfjärdens avrinningsområde. Trots detta så ligger medelvärdena idag på en något högre nivå än 2001. Även om åtgärdsområdet som helhet visar minskade värden visar den enskilda stationen en viss ökning både avseende totalfosfor och totalkväve sedan föregående år. Halterna kväve och fosfor innebär enligt EU:s vattendirektiv att fjärdarna är klassade att ha dålig ekologisk status och att åtgärder krävs för att förbättra vattenkvaliteten. Östhammars kommun har de senaste tio åren arbetat med de åtgärder kommunen är ålagda att göra för bättre vattenkvalitet. Det som kvarstår är den så kallade intern-gödningen, där fosfor lagrad i bottensedimenten genom läckage till vattnet påverkar vattenkvaliteten. Som stöd för det arbetet kommer en handbok för hantering av interngödning från Havs- och vattenmyndigheten att publiceras under 2023.
Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter fullföljd gymnasieutbildning, hemkommun, andel				Här finns endast siffror fram till 2020. Nyckeltalet visar en uppåtgående trend sedan 2011 för att plana ut mellan åren 2018 och 2019. Utfallet totalt ligger högre än både riket och länet. I Östhammars kommun är män etablerade på arbetsmarknaden eller studerar i en hög grad jämfört med riket medan kvinnor ligger strax under riksnittet. Andelen ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 1 år efter fullföljd gymnasieutbildning är betydligt lägre än efter 2 år, dock i högre grad än i resten av riket. Vi kan se att det är betydligt fler ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden än som är i studier. Av de som är etablerade på arbetsmarknaden är det fler män än kvinnor och tvärtom när det gäller studier. Det följer det nationella mönstret. Östhammar har en hög etableringsgrad jämfört med länet, vilket skulle kunna förklaras av den låga ungdomsarbetslösheten.

Kommunens verksamhet

Kommunstyrelsen

Nämndens sammanfattning

Under året inträffade flera händelser som på både kort och lång sikt påverkar Östhammars kommun, både kommunkoncernen och kommunen. Följande händelser lyfts främst upp:

- Regeringens beslut om slutförvar av använd kärnbränsle i Forsmark. Östhammars kommun kommer att påverkas inom flera områden, bostadsutveckling, befolkningsutveckling, pendlingsströmmar och en ökad efterfrågan på såväl arbetskraft som varor och tjänster.
- Region Uppsalas beslut om färdigställande av länsväg 288 samt finansiering, i Länstransportplanen. Detta beslut innebär att pendling till och ifrån Östhammars kommun kommer att underlättas, resvägar förkortas och restiden minskar. Östhammars kommun blir mer tillgängligt.
- Kommunfullmäktiges beslut om utbyggnad av VA-systemet, dels vilka systemlösningar som förordas samt finansiering av utbyggnaden. Detta beslut innebär att bostadsutvecklingen kan ta fart i princip hela kommunen. Bostadsutveckling och befolkningsutveckling kommer att påverkas positivt av detta.
- Utöver ovanstående påverkas såväl kommunen som kommunkoncernen av pandemins efterdyningar, det ryska invasionskriget i Ukraina, bränsletillgång i Europa, höga el- och drivmedelspriser samt inflation och höjda räntenivåer. Att insatser på nationell nivå för att tygla inflations- och räntesituationen hitintills inte gett önskad effekt bidrar till att öka det redan mycket osäkra läget.

Kommunen har under året tagit emot och bosatt drygt 90 ukrainska flyktingar enligt massflyktsdirektivet.

Sammantaget, flera beslut påverkar kommunen i positiv riktning, satsningen på infrastruktur i väg och vatten innebär ökade möjligheter för bostadsutveckling. En tillväxt i befolkningen skapar både möjligheten för företag att anställa medarbetare lokalt samtidigt som skatteunderlaget växer. Trots ovanstående finns anledning för Östhammars kommun att följa den ekonomiska utvecklingen kontinuerligt och noggrant, då stor osäkerhet präglar rapporteringen.

Under året har organisatoriska förändringar skett inom förvaltningen. Verksamheten Fastighetsdrift har samorganiserats med sektor Samhälle och den verksamhet som har det strategiska ansvaret för området. Inom sektor Verksamhetsstöd har verksamheten Kansli och utveckling delats upp i två delar och den tidigare verksamheten Upphandling har införlivats in i den nya verksamheten Kansli.

Väsentliga personalförhållanden

Kommunfullmäktige har gett nämnder och förvaltningen i uppdrag att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal.

Både början och slutet av 2022 präglades av högre sjuktal, på grund av högre smittspridning. Under Q2 och Q3 låg sjukfrånvaron på lägre och liknande nivåer som tidigare år.

Kommunstyrelsens område påverkades i betydande omfattning och de höga siffrorna i Q1 och Q4 gör att vi landade på 6,7 % sjukfrånvaro för helåret, vilket är något högre än föregående

år. Både kvinnors och mäns sjukfrånvaro ökade. Sjukfrånvaron för det stora och kvinnodominerade verksamhetsområdet måltid och städ påverkar kommunstyrelsens siffror även om ökningen inom det området i sig var mindre under 2022. Dock ökade sjukfrånvaron även i de mer kontorsbaserade yrken vilket speglar förändringen i samhället, återgången till arbetsplatserna och ökad smittspridning kombinerad med allmänt sämre immunförsvar som följd av längre isolering.

2022 har varit året då medarbetare kunnat återvända till arbetsplatser efter den beordrade distansarbetstiden. Inom Kommunstyrelsens område är en betydande del av personal kontorsbaserade så det har varit en större förändring. De arbetssätt som vi lärde oss under distansarbetstiden har vi nu dragit nytta av och infört en möjlighet att förlägga en del av arbetet på distans. Denna möjlighet ger bland annat effektivt mötesdeltagande när tiden inte används för resor, önskad flexibilitet för många medarbetare och har också underlättat kommunens kompetensförsörjning i vissa fall. En annan positiv effekt är att man i dessa arbetsgrupper kan välja arbeta hemifrån dagar som man känner förkylningssymtom men inte betraktar sig som sjuk. Detta minskar smittspridning till kollegor och torde ha en överlag positiv effekt på sjukfrånvaron på längre sikt.

Kvalitet

Östhammars kommun skall vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare.

Måлтаlet för kommunens sjukfrånvaro är att den ska ligga på samma nivå som genomsnittet för

landets kommuner. I dagsläget är inte riksnittet känt, så vi kan inte säga om målet uppnåtts. Under året har mycket insatser även fortsättningsvis riktats särskilt mot sektor Omsorg i syfte att bidra till lägre sjukfrånvaro, inte bara just nu utan även på längre sikt.

Det andra måлтаlet om att minst 85 % av medarbetare anger att de erbjudits kompetensutveckling i sitt arbete uppnåddes inte.

Målet att kommunen ska upplevas som attraktiv och hållbar arbetsgivare har vi dock fortsatt arbetat med på flera ytterligare sätt. Ett är genom att förstärka de så kallade friskfaktorerna, det vill säga sådana förhållanden som enligt forskningen bidrar positivt till hälsa och arbetsmiljö. Arbetet påbörjades på sektor Bildning och sektor Omsorg under 2021 och har nu under 2022 genomförts även på de två sista sektorerna Verksamhetsstöd och Samhälle. Syftet är att förstärka chefer genom mer kunskap samt med verktyg att använda i vardagen.

Eftersom ledarskap är en väsentlig faktor i att skapa god arbetsmiljö har chefers förutsättningar varit ett annat fokusområde. Under året har vi studerat både kvantitativt och kvalitativt vilka förutsättningar cheferna har. Arbete med att förbättra förutsättningar har påbörjats både i sektor Bildning och sektor Omsorg

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Andel medarbetare som erbjuds kompetensutveckling i sitt arbete	66%	85%
Sjuktal, andelen sjukskrivna		

Östhammars kommun ska redovisa ett gott ekonomiskt resultat med fortlöpande effektiviseringar

Målet är inte uppnått.

Måtalet för styrtalet Fastighetsbeståndsvärde med underhållsplan nåddes inte under året. För att nå måtalet så skulle några större objekt behöva få en underhållsplan. Ett antal nya objekt har färdigställts under året och dessa har en underhållsplan.

Kommunstyrelsens styrtalet om att nå en budget i balans uppnåddes ej. Nämnden nådde, exklusive finanserna, ett minusresultat om drygt 18 miljoner vilket i stort förklaras av de större nedskrivningar som gjordes under året.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Fastighetsbeståndsvärde med underhållsplan	74%	80,0%
Resultatöverskott, budget i balans	Ej Uppf.	

Östhammars kommun ska arbeta socialt och ekologiskt hållbart

Målet är inte uppnått.

Måtalet för styrtalet Kommunens fordonsflotta i klimat- och energiprestanda nåddes inte under året. Måtalet för styrtalet var att nå ett bättre utfall än föregående år men eftersom nästa mätning görs först i maj 2023 så kan vi inte definitivt svara på om vi förbättrat oss eller ej.

Vi har inte nått dock målet med en fordonsflotta som drivs av 50 % förnybart bränsle. Här har vi påverkats negativt av de långa leveranstider som nu gäller vid köp av en elbil eller elhybrid; vi har således inte kunnat byta ut fordon med fossil-

bränsle i den takt vi planerat. Vi har arbetat vidare med laddplatser, körjournaler och dialog med olika användare för att se var elfordon respektive andra fordon med låg miljöpåverkan kan vara lämpliga inför kommande upphandlingar. Som ett exempel är tre skåpbilar med eldrift prioriterade för internposten vilket kan ersätta många mil med diesel. Nästa leverans av fordon är preliminärt satt till april 2023. Inga nya fordon har tillkommit sedan förra rapporteringen då det är extremt långa leveranstider på redan upphandlade fordon genom omvärldsläget.

Arbetet med hållbarhetslöften går vidare, till exempel genom ökad produktion av förnybar el, minskad klimatpåverkan för måltider och fossilfria arbetsresor och arbetspendling. Arbetet med att fasa ut fossil plast har ett mer varierat utfall. Det har visat sig vara lättare att ersätta plasten inom vissa verksamheter och svårare inom andra.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2022
Kommunens fordonsflotta i klimat- och energiprestanda		37

Östhammars kommun ska vara tillgänglig och öppen för medskapande utifrån besökarens, invånarens och företagarens behov.

Målet är inte uppnått.

För styrtalet Invånarens nöjdhet med att få svar på sina frågor om kommunen och dess verksamhet är vi knappt 6 procentenheter från måtalet, det säger oss att vidtagna åtgärder inte har varit tillräckliga och att insatserna för att nå målet framåt bör utvecklas.

För styrtalet Invånarens nöjdhet med möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen genom till exempel medborgardialoger och samråd når vi inte måltalet men kommunen närmar sig och når ett resultat strax under vilket gör att vi anser att vi är på rätt väg och kan intensifiera arbetet. Arbetet med medborgardialog och stärkt delaktighet fortsätter i kommunen.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2022
Invånarens nöjdhet med att få svar på sina frågor om kommunen och dess verksamhet	55%	61%
Invånarens nöjdhet med möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen?	28%	30%

Östhammars kommun ska upplevas som attraktivare för invånare, besökare och företagare
Målet är inte uppnått.

Det styrtalet som berör skötsel av allmänna platser är uppnått. Skötselplaner finns på plats och arbetet med att få en effektiv arbetsgång i effektueringen pågår. Kommunens satsning på att stärka upplevelsen av skötseln av allmänna platser har tagits emot väl och genomförandet har i stort följt den uppgjorda planen. Det är fler som nu uppger att de har en positiv uppfattning av skötseln av allmänna platser än det var vid 2021 års mätning.

Det finns flera tänkbara förklaringar till den positiva utvecklingen. En av dem kan vara den satsning som genomfördes under 2022 på just skötsel av allmänna platser i våra tätorter och vid våra kommunala badplatser ("hel och ren").

Fortfarande är dock kommunens utfall lägre än genomsnittet i kommunsverige där drygt 80% uppger att de är positiva till skötseln.

Styrtalet "Andelen invånare som upplever kommunen som en bra plats att bo och leva ska öka" är inte uppnått. Måltalet (95% som sätter högt betyg i medborgarundersökningen) baserades på förra årets extremt höga utfall (94%). Årets resultat, 90,7%, ligger så nära genomsnittsutfallet i kommunsverige att det inte med säkerhet kan skiljas från riket. Sammanfattningsvis upplever kommunmedborgaren, enligt den här mätningen, att platsen är lika bra plats att bo och leva på som genomsnittet i Sverige.

STYRTAL	UTFALL	MÅLTAL 2022
Skötsel av allmänna platser.	75%	73%
Andelen invånare som upplever kommunen som en bra plats att bo och leva ska öka	91%	95%

Förvaltningen uppdras att ta fram beslutsunderlag samt finansieringsplan för utbyggnad av vatten och avloppssystem i Östhammars- och Öregrundsområdet.

Uppdraget anses vara utfört genom beslut i Kommunfullmäktige 14 juni 2022.

Kommunstyrelsen, exklusive finanserna, uppvisar ett negativt resultat om -18,5 Mnkr fördelat på de olika sektorerna enligt nedan:

Sektor Verksamhetsstöd uppvisar ett positivt resultat om 5,9 Mnkr. I dessa siffror ligger en icke överflyttad budgetpost om 2,5 Mnkr som tillhör sektor Samhälle. I övrigt kan överskottet

härledas till chefstjänster som under längre tid av året varit vakanta, vikariemöjligheten vid frånvaro, både för kortare och längre sjukfrånvaro, har varit svårlöst vilket har gett ett lägre utfall av personalkostnader.

Sektor Samhälle uppvisar ett negativt resultat om 28,3 Mnkr. Den huvudsakliga anledningen till det stora negativa resultatet är till följd av nedskrivningar där bland annat den gamla delen av Frösåkersskolan har skrivits ner med knappa 16 Mnkr. Sektorn har under året haft högre kostnader för planerat underhåll än vad som budgeterats. Motsvarande överskottspost om 2,5 Mnkr som sektor Verksamhetsstöd uppvisar, belastar sektor Samhälles utfall.

Sektor Bildning uppvisar ett positivt resultat om 3,9 Mnkr där Introenheten står för den största delen då Migrationsverkets bidrag har varit större än förväntat, samt inkomna oannonserade återbetalningar för 2020 (nov, dec) och 2021 års institutionsplaceringar. Introduktionsenheten har haft lägre försörjningsstödsutbetalningar än tidigare år samt inga kostnadsdrivande placeringar. Ingen hyra är fakturerad från sektor Samhälle. Kommunservice har haft större intäkter än planerat bland annat genom intäkter

från projektet ”Hel och ren”. Sektorn har haft lägre personalkostnader än beräknat på grund av sjukskrivningar under stor del av året samt pensionsavgång som inte är återanstälts.

Kommunstyrelsen hade för 2022 sammantaget 298 Mnkr i investeringsbudget varav 136 Mnkr kom att utnyttjas. Det har varit svårt att nå upp till den omfattning av investeringar som Kommunfullmäktige beslutat om. De investeringar som slutförs under 2022 är i delar sådana som skulle ha varit färdigställda tidigare. Frösåkersskolan är slutbesiktad så när som på en del av utemiljön. Den nya förskolan Mineralen i Österbybruk är slutbesiktad och verksamheten har flyttat in. Flertalet av de investeringar som det beslutades om i Budget 2022 kom inte att påbörjas. Det gäller bland annat utbyggnaden av Olandsskolan, ombyggnad av Gimo sporthall och förskolan Myran.

Anledningen till den låga investeringsnivån beror på en kombination av kompetensbrist i förvaltningen, där såväl byggprojektledarkompetens som upphandlingskompetens inte funnits i den mån som krävts samtidigt som V/A-situationen gjort att vissa projekt inte kunnat komma igång.

DRIFTREDOVISNING MNKR	FUNKTION	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE
	POLITIK	-8,3	-9,5	-9,1	-0,4
	STAB	-1,7	-1,3	-1,9	0,6
	GEM NÄMNDER etc	-46,2	-50,3	-50,1	-0,2
	VERKSAMHETSSTÖD, STAB	-1,3	-1,3	-1,5	0,2
	KANSLI/UPPHANDLING	-23,3	-22,8	-22,3	-0,5
	HR	-14,1	-14,1	-14,4	0,3
	EKONOMI	-18,3	-16,4	-16,3	-0,1
	KOMMUNIKATION/KUNDTJ.	-6,0	-9,5	-10,2	0,7
	FASTIGHETSDRIFT	0,0	3,9	0,0	3,8
	MÅLTID OCH STÄD	2,1	1,0	0,0	1,0
	SAMHÄLLE CENTRALT	0,0	-2,9	-3,3	0,4
	NÄRINGSLIV	-5,1	-4,7	-4,9	0,2
	VÄXANDE	-0,8	-2,2	-0,8	-1,4
	VÄXANDE, PLAN KS	-2,9	-3,4	-3,4	-0,1
	AVFALL	0,3	0,3	0,3	0,0
	GATA/FASTIGHET ANSVAR	-31,7	-62,0	-33,0	-29,0
	ARBETSMARKNADSENHET	-8,9	-3,1	-7,0	3,9
	FINANSER	-34,0	-68,6	-33,0	-29,8
DELSUMMA		-200,1	-266,9	-210,8	-56,1
	<i>Budgetväxling övriga nämder</i>		0,0	-5,8	5,8
VERKSAMHETENS NET- TOKOSTNAD		-200,1	-266,9	-216,7	-50,3
Skatteintäkter		1 117,7	1 176,3	1 145,6	30,6
Utjämnning och generellstats- bidrag		286,9	307,8	287,9	19,9
VERKSAMHETENS RE- SULTAT		1 204,5	1 217,2	1 216,9	0,3
	Finansiella poster	1,4	0,3	-1,0	1,3
ÅRETS RESULTAT		1 205,9	1 217,5	1 215,9	1,6

Barn- och utbildningsnämnd

Nämndens sammanfattning

Sjuktal

Sektor Bildnings sjukfrånvaro för helåret 2022 slutade på 7,2 %. Denna nivå kan sättas i relation till 2020 då sjukfrånvaron för helåret var 8,5 % respektive motsvarande siffra för 2021 som var 6,7 %. Nämnden och förvaltningen har i uppdrag från kommunfullmäktige att arbeta aktivt för att sänka medarbetarnas sjuktal. Med hänsyn till att verksamheterna fortfarande påverkas i hög grad av covid-19 är det svårt att helt bedöma vad insatserna för att sänka sjukfrånvaron ger för effekt.

Mål och styrtals arbete

Skolinspektionens elevenkät riktar sig numera till elever i åk 5 och åk 8 på grundskolan samt åk 2 på gymnasiet. Många av nämndens styrtal riktar sig till elever i åk 9 avseende till exempel trygghet, studiero och motivation. Detta innebär att det kommer inte finnas några referensvärden från tidigare år och måltalen stämmer inte för åk 8. De är satta efter den utveckling och mätning som utförts i åk 9.

Kvalitet

Bedömningen är i sin helhet är att sektor Bildning inte prognostiserar att nå nämndens mål om att Alla elever ska ha ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa och nämndmålet Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero. Bakgrunden till det är resultaten från Skolinspektionens Skolenkät som genomfördes under våren 2022 i grundskolans åk 5 och åk 8 samt på gymnasiet åk 2 på hälften av alla landets skolor.

Gällande nämndmålet Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö är prognosen att sektor Bildning inte når målet. För grundskolans kunskapsresultat framkommer en lägre

måluppfyllelse 2022 jämfört med 2021 på grundskolan. Andelen elever i åk 9 med godkänt betyg i alla ämnen har sjunkit till 71,2%, förra läsåret var motsvarande siffra 79,7%. I åk 6 har andelen med godkänt betyg i alla ämnen sjunkit till 65,5%, jämfört med 71,8% föregående läsåret. Andelen elever i åk 3 med minst godtagbara kunskaper i alla ämnen är 76,4%. I analysen framkommer att det vikande resultatet till stor del är en effekt av och en studieskuld till följd av pandemin.

Nämndmålet Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år, med ett måltal på 75% uppfylldes ej för året, resultatet, 63,4% av eleverna hade uppnått gymnasieexamen inom fyra år. Analysen visar att denna elevgrupp gick in med låga ingångsvärden och var dessutom drabbade av två års pandemi. Detta medför att dessa elever har en studieskuld och behöver längre tid på sig för att ta examen. Det är ett mycket troligt försämrat resultat gällande genomströmning inom fyra år på gymnasieskolan. Resultatet avseende det är inte klart ännu. Den preliminära uträkningen av den genomsnittliga betygspoängen för samtliga avgångselever med examen eller studiebevis minskade från 14,2 till 14,0 (riktet 14,4, 2021).

Nämndmålet Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig uppnås inte till fullo. De senaste åren har personalomsättningen minskat med målsättningen att nå en nivå av 7 % exklusive pensionsavgångar. Sektor Bildnings personalomsättning var under 2022 7,4 % vilket innebär en marginell ökning mot 2021 års nivå på 7,2 %. Även om målet inte uppnås tycks personalomsättningen ha stabiliserat sig på en nivå som kan anses vara rimlig mot bakgrund av att en personalomsättning mellan 5-10 % ses som sund.

Nästan alla medarbetare inom sektor Bildning har erbjudits någon form av kompetensutveckling.

Ekonomi

Barn- och utbildningsnämndens nettobudget för 2022 uppgår till 600 885 tkr, vilket kan jämföras med föregående års nettobudget på 582 272 tkr. För helåret visar nämnden ett överskott om 9 681 tkr vilket ger en avvikelse om 1,6 procent.

Överskottet återfinns till stor del på de ”Centrala kontona” och innefattar främst barnomsorgsavgifter, elevhälsoteam (särskilt stöd), fastighetskostnader, avstämning/reserv (elever) samt kompensation för höga sjuklönekostnader.

Väsentliga personalförhållanden

Liksom övriga kommunen inledde sektor Bildning 2022 med högre sjukfrånvaro än väntat på 9,8 % första kvartilen. Højningen förklaras av omikronvarianten av covid-19 som tillsammans med en besvärlig säsongsinfluensa och hårda karantänsregler drev upp sjukfrånvaron. Under året har sjukfrånvaron sedan successivt minskat till låga siffror jämfört med tidigare år, bortsett från Q4 då vi åter såg en hög spridning av covid-19 i kommunen.

Sektor Bildnings sjukfrånvaro för helåret 2022 slutade på 7,2 %. Denna nivå kan sättas i relation till 2020 då sjukfrånvaron var 8,5 % respektive 2021 då motsvarande siffra var 6,7 %. Relaterat till kommunen som helhet kan vi se att sektor Bildning ligger nästan en procentenhet under kommunens total på 8,1 % för helåret 2022.

När vi jämför Bildnings verksamheter med varandra ser vi att sjuktalen är högre ju yngre barn/elever man arbetar med, vilket är ett bekant mönster som förklaras av att arbetet är mer kontaktnära i de lägre åldrarna.

Kvalitet

Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa.

Måltalet för nämndmålet Alla elever ska ha en skolgång som präglas av trygghet och hälsa uppnås inte 2022.

Inget av de tre styrtalen har heller uppnåtts under året. De aktuella styrtalen är Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 8 ska öka, Elevers trygghet i årskurs 8 ska öka och Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 8 ska öka.

Bakgrunden till det är resultaten från Skolinspektionens Skolenkät som genomfördes under våren 2022 i grundskolans åk 5 och åk 8 samt på gymnasiet åk 2 på hälften av alla landets skolor. I årets Skolenkät tillfrågades elever i åk 8, tidigare år har målgruppen varit åk 9, det gör att det inte finns jämförande data och nämndens måltal omfattar åk 9. Det medför att det saknas referensvärde och frågeställningen är dessutom ändrad i årets enkät.

Gällande elevers inflytande rapporterar 30% av eleverna i åk 8 att det får vara med och påverka hur det ska arbeta på lektionerna ”Väldigt mycket” eller ”Ganska mycket”. Högstadiieleverna tycker att de i lägre grad kan påverka skolarbetet än mellanstadiielever (50%) och gymnasieelever (57%).

Andelen lärare som rapporterat att eleverna får vara med och påverka skolarbetet väldigt mycket och ganska mycket var 60%. Det kan bero på elevers och lärares olika uppfattning om vad elevinflytande och delaktighet innebär.

Indexområdet trygghet åk 5 och gymnasiet åk 2 har samma indexvärde 8,5 (samtliga deltagande skolor i riket har 8,5 respektive 8,7) medan värdet för elever i åk 8 ligger lägre, 8,0 (samtliga deltagande skolor 8,2). Flickor uppger i högre utsträckning än pojkar att de känner sig otrygga i skolan, en skillnad som ökar allt eftersom eleverna blir äldre. Förutom på en av kommunens högstadieskolor, Vallonskolan, där flickor känner sig mer trygga än pojkar.

Skolinspektionens granskning 2016 har visat att elevers upplevelse av trygghet och studiero i skolan påverkas av flera faktorer. Undervisningens innehåll och lärares ledarskap har stor betydelse, men även processer som exempelvis berör elevers inflytande liksom arbetet med skolans värdegrund spelar roll. Det är av stor vikt att arbeta systematiskt både med trygghet och med studiero.

Hälften av eleverna svarar att de alltid eller till stor del får den hjälp de behöver i skolarbetet. Uppfattningen delas av lärarna. 34 % av eleverna tycker att skolarbetet alltid eller oftast är för svårt. Eleverna har olika förutsättningar hemma, för elever med svårigheter hemma behöver vi öka vårt kompensatoriska uppdrag.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Elevers upplevelse av att kunna påverka skolarbetet i årskurs 8 ska öka.	30%	
Elevers trygghet i årskurs 8 ska öka	74%	
Elevers upplevelse av att kunna nå kunskapskraven i årskurs 8 ska öka.	50%	

Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero.

Måltalet för nämndmålet Alla elever ska ha en skolgång som präglas av studiero uppnås inte 2022.

Bakgrunden till det är resultaten från Skolinspektionens Skolenkät som genomfördes under våren 2022 i grundskolans åk 5 och åk 8 samt på gymnasiet åk 2 på hälften av alla landets skolor. I årets Skolenkät tillfrågades elever i åk 8, tidigare år har målgruppen varit åk 9, det gör att det inte finns jämförande data och nämndens måltal omfattar åk 9, Det medför att det saknas referensvärde och frågeställningen är dessutom ändrad i årets enkät.

Skolenkätens svarsfrekvens i Östhammars kommun var 82%. Vid beräkning av medelvärden och index ges svarsalternativen olika värden. Värdena summeras och delas sedan på antalet svarande. Indexvärdet är ett sammantaget medelvärde för två till fem frågor inom samma frågeområde. Skolenkäten besvaras av åk 5, åk 8 och åk 2 på gymnasiet. I jämförelser med Sverige, så menas mellan de elever som under samma år besvarat enkäten.

I Östhammars kommun så är utfallet 38% i åk 8 jämfört 43% för övriga klasser i Sverige som svarat på enkäten 2022.

Det totala medelvärdet för frågan, Hur ofta är det arbetsro på lektionerna, är 5,5. Där flickornas medelvärde ligger 0,5 högre än pojkarnas. Vilket innebär att flickor i något högre grad upplever att de oftare har arbetsro.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Elevers arbetsro i åk 8 ska öka.	38%	

Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö

Måtalet för nämndmålet Alla elever ska mötas av en inkluderande lärmiljö uppnås inte 2022.

Nämndmålet har tre olika styrtalet: det första är Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år. Måtalet uppfylldes ej för året. Analysen visar att 2019 års elever är en grupp som gick in med dels låga ingångsvärden och dels två år av pandemi. Detta medför att dessa elever har en studieskuld och behöver längre tid på sig för att ta examen.

Det andra styrtalet är Elevers motivation i årskurs 8 ska öka. Måtalet uppfylldes ej för året. Bakgrunden till det är resultaten från Skolinspektionens Skolenkät som genomfördes under våren 2022 i grundskolans åk 5 och åk 8 samt på gymnasiet åk 2 på hälften av alla landets skolor. I årets Skolenkät tillfrågades elever i åk 8, tidigare år har målgruppen varit åk 9, det gör att det inte finns jämförande data och nämndens måltal omfattar åk 9, Det medför att det saknas referensvärde och frågeställningen är dessutom ändrad i årets enkät. Åtta procent eleverna i åk 8 anser att lärarna ofta får dem att bli intresserade av skolarbetet, att jämföras med 19% av alla klasser som deltagit i enkäten.

Det tredje styrtalet är Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram. Måtalet uppfylldes ej för året. Den troliga förklaringen är att det är en konsekvens av coronapandemin då elever och lärare har haft hög frånvaro vilket har påverkat resultaten i negativ riktning. Detta är en

trend som syns även i riket.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Andel elever som tagit gymnasieexamen inom fyra år	63%	75%
Elevers motivation i årskurs 8 ska öka.	8%	
Andel elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram	81%	87%

Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig.

Nämndmålet ”Skolan ska vara attraktiv och konkurrenskraftig” uppnås inte till fullo. Styrtalet är personalomsättning med målet att nå 7 % exklusive pensionsavgångar.

De senaste åren har personalomsättningen minskat med målsättningen att nå en nivå av 7%. Sektor Bildnings personalomsättning var under 2021 7,2% medan det under 2022 ökat marginellt till 7,4 %. Även om målet inte uppnås tycks personalomsättningen ha stabiliserat sig på en nivå som kan anses vara rimlig mot bakgrund av att en personalomsättning mellan 5-10 % ses som sund.

Det är marginella skillnader i procent avseende personalomsättning för män och för kvinnor. OSA enkätens resultat stärker att upplevelsen av att skolan tillhandahåller en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsmiljö. Index för det genomsnittliga resultatet på alla frågor var i år 81, detta kan jämföras med 2021 då index var 80 och 2019 var index 79.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Personalomsättningen ska vara låg.	7,4%	7%

Ekonomiskt utfall

Barn- och utbildningsnämndens nettobudget för 2022 uppgår till 600 885 tkr, vilket kan jämföras med föregående års nettobudget på 582 272 tkr. För helåret visar nämnden ett överskott om 9 681 tkr vilket ger en avvikelse om 1,6 procent.

Cirka två tredjedelar av överskottet härrör till centrala budgeten och det är posterna nedan som avviker:

Den totala avvikelsen i form av ett överskott förklaras av följande saker:

Poster med överskott

- Barnomsorgsavgifter + 1 332 tkr
- Elevhälsoteam (särskilt stöd) + 2 560 tkr
- Fastighetskostnader (Fröet Östhammar) + 2 355 tkr
- Avstämning/reserv (elever) + 5 255 tkr
- Kompensation för höga sjuklönekostnader + 2 769 tkr
- BUN + 500 tkr
- Avvikelse överskott cirka + 14 770 tkr

Poster med underskott

- BO-IT (mjuk- och hårdvara) - 725 tkr
- BOU-kontor - 553 tkr
- Köp/försäljning platser - 270 tkr
- Skolmåltid - 94 tkr
- Skolskjuts/inackordering - 3 424 tkr
- Kapitalkostnader och investeringar - 2 987 tkr
- Simundervisning - 314 tkr

- Tillsynsavgifter - 143 tkr
- Övriga poster (försäkring, lönetillägg mentorer) - 49 tkr

Avvikelse underskott cirka - 8 560 tkr

Totalt överskott centrala poster cirka + 6 200 tkr

Centralt har det inkommit mer barnomsorgsavgifter än budgeterat.

Överskott som återfinns på elevhälsoteam avser särskilt stöd till grundskola som ej delats ut på grund av att kriterierna för att återsöka pengarna inte uppfyllts ute på skolorna. År 2023 kommer den största delen av det särskilda stödet att fördelas ut och en mindre del stannar centralt.

Sektor Bildning fick budget för hyra till nya förskolan Fröet i Östhammar. Förskolan är ännu inte färdigställd varför denna hyrespost inte är nyttjad och inte heller ska nyttjas under 2022.

Under 2022 har det varit färre barn i för- och grundskola än vad som var budgeterat för vilket innebär att enheterna har fått återbetala (1 255 tkr) del av sin budget till avstämnings/reserv-potten och därmed blir det ett överskott på denna post.

I början på 2022 erhöll sektor Bildning kompensation för höga sjuklönekostnader (2 769 tkr) vilket ej var budgeterat för och ger ett överskott på helår.

Barn- och utbildningsnämnden har för 2022 ej nyttjat hela sin budget för arvoden och fortbildning varför det blir ett överskott om cirka 500 tkr.

DRIFTREDOVISNING MNKR	FUNKTION	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE
SEKTOR BILDNING	BILDNING, STAB	-232,6	-245,8	-252,0	6,2
	GYMNASIET OCH VUXENUT- BILDNING	-55,2	-56,8	-57,1	0,3
	GRUNDSKOLA	-184,6	-184,8	-187,1	2,3
	FÖRSKOLA OCH PEDAGOGISK OMSORG	-96,7	-97,8	-98,7	0,9
	KULTURSKOLAN	-5,2	-5,6	-5,5	0,0
DELSUMMA		-574,4	-590,7	-600,3	9,7
	Budgetväxling med KS			1,9	-1,9
VERKSAMHETENS NET- TOKOSTNAD		-574,4	-590,7	-598,4	7,7
	Generella statsbidrag	-	-	-	-
VERKSAMHETENS RESUL- TAT		-574,4	-590,7	-598,4	7,7
	Finansiella poster		-0,5	-0,6	0,0
ÅRETS RESULTAT		-574,4	-591,2	-599,0	7,7

Nämndens digitaliseringsarbete fortsatte under 2022 genom digitalisering av byggarkivet samt inom planenheten. Alltjämt återstår dock mycket att genomföra för att öka service och tillgänglighet genom digitalisering. Till detta planerar vi att återkomma under verksamhetsåret 2023.

Väsentliga personalförhållanden

Personalomsättningen har återigen börjat stiga. Efter år av låg – eller kanske t.o.m. mycket låg - personalomsättning märker vi nu att flera medarbetare i nämndens verksamhet har sökt sig till andra arbetsgivare. Det är oroande och något vi omgående behöver adressera.

Arbetet med Friskfaktorer och Medarbetarskap adresserar detta - men det räcker inte. Det behöver komma till konkreta vardagliga insatser och det måste måste komma till mer glädjespridande och inspirerande aktiviteter.

Samtidigt är sjukfrånvaron den lägsta i kommunen och resultat på våra arbetsmiljömätningar alltjämt goda (eller kanske t.o.m. mycket goda).

I slutet av tertial tre genomförde nämnden resursomfördelningar från bygglovsenheten till planenheten. Inflödet är lågt på bygglovsenheten, samtidigt som det alltjämt är högt på planenheten. Genom den resursomfördelningen bibehåller nämnden kompetens och breddar samtidigt det gemensamma lärandet.

Kvalitet

Bygg- och Miljönämnden ska skapa förutsättningar för hållbar samhällsutveckling i Östhammars kommun - ekonomiskt, socialt och miljömässigt

NKI-arbetet har givit goda resultat. Fokus har legat på information och bemötande. Särskilt tydligt har detta märkts i bygglovsverksamheten.

Under avslutningen på 2022 genomfördes en särskild insats på hemsidesinformation inom Miljöenhetens verksamhetsområde. Våra processer utvecklas också i tydligt positiv riktning. Även om vi inte riktigt når upp till det nya måltalet på arton månader för detaljplanerna, så har processtiden sänkts från tidigare 24 månader. Även under 2022 genomfördes över 350 avloppsinventeringar.

Måluppfyllnaden för nämndens verksamhet kan sammanfattas som god.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Antal inventerade avlopp per år.	352	350
En effektiv detaljplaneprocess (antal månader)	20	18
En effektiv bygglovsprocess (antal veckor)	96%	95%
NKI bygglovsärenden. Serviceområdet Bemötande	82	80
NKI Bygglovsärenden Serviceområdet Information	75	75
NKI miljö- och hälsoskydd-Serviceområdet Bemötande	74	75
NKI miljö- och hälsoskydd Serviceområdet Information	62	70
NKI serveringstillstånd Serviceområdet Bemötande	0	85
NKI serveringstillstånd Serviceområdet Information	0	85
NKI livsmedelstillsyn Serviceområdet Bemötande	75	75

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
NKI Livsmedelstillsyn Serviceområdet Information	68	70

Nämnden uppdrar till förvaltningen att ta fram tillsynsbehovsutredning och tillsynsplan för myndighetsområdena bygg och miljö. Detta uppdrag är fullföljt.

NYCKELTAL	UTFALL 2022
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Bygglov - Totalt, NKI	81
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Livsmedel- skontroll - Totalt, NKI	71
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Miljö- och hälsoskydd - Totalt, NKI	64
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Serverings- tillstånd - Totalt, NKI	77
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt - Bemötande, NKI	77
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt - Information, NKI	68
Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI	72

Företagskunderna är påtagligt mer nöjda med servicen från nämndens verksamheter under 2022 än de varit tidigare.

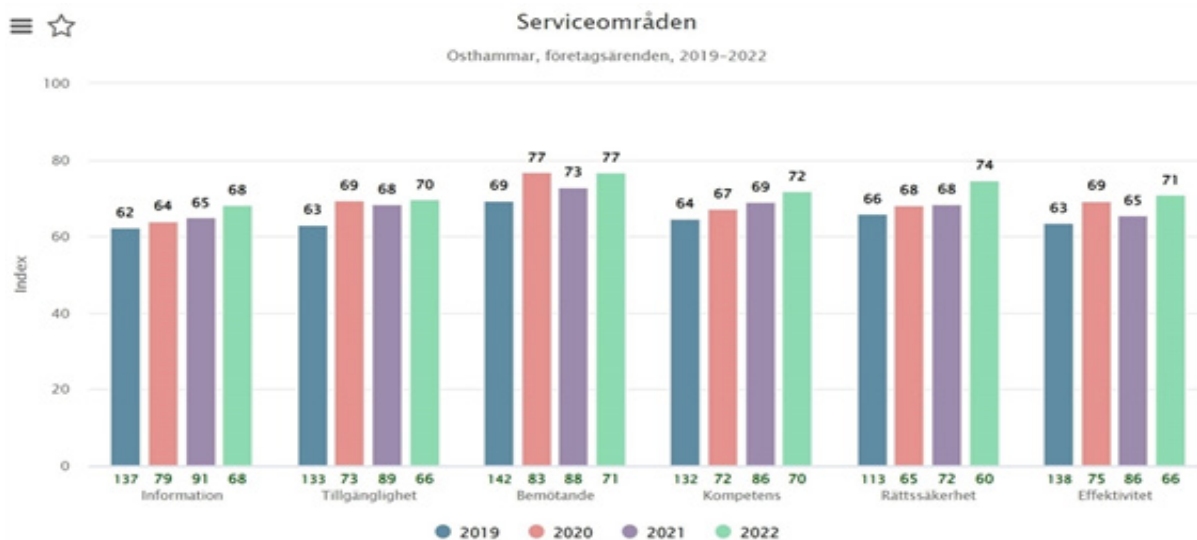
Det är i första hand inom myndighetsområdena livsmedelstillsyn resp. bygglov som utvecklingen varit särskild god under 2022. Inom myndighetsområdet Serveringstillstånd är antalet respondenter så lågt att vi inte fått något utfall. Högst NKI ger våra företagskunder serviceområdet bemötande och där ser vi även en tydlig ökning från tidigare år (fg år 73 jämfört med 77 det senaste året).

Serviceområdet information är lägst, men har även detta höjts (från 65 fg år till 68 för 2022)

Ekonomiskt utfall

Tabellen på nästa sida visar nettokostnader. Brutto uppgick kostnaderna till 22,6 mnkr, intäkterna till 17,3 mnkr och skattemedel till 4,8 mnkr.

Årets resultat för Bygg- och miljönämnden är ett underskott på drygt 500 tkr.

Den politiska verksamheten redovisar ett överskott drygt 150 tkr. Det följer samma mönster som föregående mandatperiod med sjunkande kostnader mot slutet av perioden.

Byggenheten har påverkats starkt av senaste månadernas konjunktursvängning med kraftigt sjunkande efterfrågan vad gäller bygglov. Totalt redovisar enheten ett underskott på cirka 1,4 mnkr där även ett digitaliseringsprojekt påverkar det ekonomiska utfallet negativt.

Den delen av verksamhetsunderskottet har underhandkommunicerats i nämnden och till kommunstyrelsen, med den gemensamma överenskommelsen att fullfölja till årsskiftet 2022/23.

Miljöenheten redovisar ett överskott på drygt 350 tkr. De tre största förklaringarna är fortbildning med kringkostnader som ännu inte återgått

till samma nivåer som innan pandemiåren, inköp av extern VA-rådgivning som uteblivit på grund av vakanser på upphandlingsenheten samt inventarieinköp som kunnat hållas på en låg nivå under året.

Detaljplaneverksamheten har haft relativt stor efterfrågan på planer under året och redovisar ett överskott på cirka 400 tkr

Bygg- och miljönämnden har en liten investeringsbudget på 200 tkr avsedd för inköp av dyrare inventarier enligt regelverket för investeringar. Behovet ser olika ut över tid och i år har det inte funnit något investeringsbehov.

DRIFTREDOVISNING MNKR	FUNKTION	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE
	SAMHÄLLE, STAB	-2,3	-2,2	-2,3	0,1
	BYGG	-0,1	-2,2	-0,7	-1,4
	MILJÖ	-1,3	-0,2	-0,5	0,4
	VÄXANDE, PLAN SBN	-1,2	-0,7	-1,1	0,4
DELSUMMA		-4,9	-5,3	-4,7	-0,5
	Budgetväxling med KS			-1,2	1,2
VERKSAMHETENS NET- TOKOSTNAD		-4,9	-5,3	-5,9	0,7
	Generella statsbidrag	-	-	-	-
VERKSAMHETENS RESUL- TAT		-4,9	-5,3	-5,9	0,7
	Finansiella poster	-	-	-	-
ÅRETS RESULTAT		-4,9	-5,3	-5,9	0,7

Kultur- och fritidsnämnd

Verksamheten har under 2022 överlag fungerat väl och fem av sex av de styrtalet nämnden antagit är uppnådda. Två nya enhetschefer har tillträtt.

Återhämtningen efter pandemin har varit god och mycket har återgått till liknande läge som innan. Fler kulturföreningar än tidigare har sökt bidrag vilket är glädjande och satsningen på att ge stöd till föreningar som sköter vandringsleder har fallit väl ut.

Det som sticker ut är flera långtidssjukskrivningar som påverkat både verksamhet och arbetsmiljö samt en låg bemanning med svårighet att rekrytera.

Försäljningen är något lägre än tidigare vilket till viss del kan förklaras av att Alunda Landbad öppnade nära tre veckor senare än planerat under sommaren.

Årets budget var 41,526 mnkr och utfallet blev 40,446 mkr. Avvikelsen var alltså ca 1 mkr vilket motsvarar 2,6% av nämndens budget.

Överskottet beror till stor del på en lägre personalkostnad än budgeterat. Det saknas fortfarande lokal i Gimo och trots utökning av öppettider på andra orter så har personalkostnaderna varit lägre. Det har funnits svårigheter att rekrytera inom vissa enheter och även längre sjukskrivningar har inneburit lägre personalkostnader inom nämndens område.

Personalförändringar

Under året har två av tre enhetschefer bytt tjänst inom verksamheten och två nya enhetschefer har tillträtt. Verksamheten och medarbetarna har

påverkats av de perioder där enhetschef saknats. Under slutet av året var organisationen åter i balans.

På Ung fritid och Fritid har det funnits vakanser under året som varit svåra att bemanna.

Sjuktal

Sjuktalen har sjunkit under året men är fortfarande högre än den var under samma period 2021.

Sjuktalen varierar mycket över åren inom nämndens område. Skälet är att det är en liten personalgrupp och att längre sjukskrivningar ger stora effekter. En medarbetare som är borta på heltid motsvarar ca 2,5%.

Under 2022 har Kultur och fritid haft flera långtidssjukskrivningar. För en liten arbetsgrupp där inga ”dubbletter” finns blir varje sjukskrivning också tung att bära för de medarbetare som arbetar närmast. Detta är en riskfaktor och innebär en stor risk för utmattning hos de som är kvar.

Två arbetsmiljöfrämjande insatser har genomförts: ett arbete som är inriktat på friskfaktorer och en inriktad på ett stärkt medarbetarskap.

SJUKFRÅNVARO	2020	2021	2022
I relation till ordinarie arbetstid	9,6	5,1	6,9

Kvalitet

Att erbjuda ett attraktivt kultur- och fritidsliv

Målet är uppnått.

Besöksantalet var under året över förväntan och antalet besök på ungdomsgården har varit mer än dubbelt så många som målet var. Alunda är den ort där det kommit flest nya ungdomar.

Även på biblioteken har besöken varit betydligt fler än förväntat. Detta trots att biblioteket i Öregrund under en period tvingades hålla stängt pga av att fastigheten behövde brandsäkras.

Nära 70% av medborgarna uppger sig vara nöjda med möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar. Detta är glädjande. Dock är önskan att höja detta ytterligare och i december 2022-januari 2023 genomförs en enkät för att ta reda på när medborgarna helst besöker simhallar och bibliotek. Genom att bättre anpassa öppettiderna finns också möjlighet att öka antalet besökare och få nöjdare medborgare. Möjligheten att nå fler målgrupper kan också komma att öka.

En utmaning under året har varit den upplevda orättvisan i kommunens hyressättning. Föreningar får olika förutsättningar och förutsättningar. Ett arbete med hyressättningsgenomlysning har genomförts och när detta implementerats kommer sannolikheten för orättvisor att vara betydligt lägre. I en övergång kommer sannolikt en del av de grupper som hyr lokaler att uppleva det nya som mer rättvist medan andra som haft hyresfritt sannolikt kommer att uppleva en försämring.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Antal besökare på kommunens ungdomsgårdar	1 882	850
Antal besökare på samtliga bibliotek	121 990	76 200
Upplevd nöjdhet med möjligheten att nyttja kommunens idrotts- och motionsanläggningar	67%	61%

Att erbjuda en hälsofrämjande, inkluderande och tillgänglig kultur- och fritidsverksamhet som präglas av delaktighet och uppmuntrar engagemang.

Målet är till del uppnått.

Användningen av ungdomsappen har ökat och fortsätter så. Information på skolor och ungdomsgårdar har givit önskat resultat även om målet är att ännu fler ska använda appen.

Nöjdheten med utbudet av träffpunkter för äldre har ett utfall på 40% att jämföra med målet om 42%. Gruppen äldre har under året uttryckt ett missnöje med upplevd orättvisa i pris för hyra av kommunens lokaler.

Arbetet med att stärka medborgardialog i kommunen har pågått under året med flera insatser, men med modifieringen att följa KS beslut att stärka delaktighet. Medborgardialog är en del av delaktighetsarbetet men fler insatser, i enlighet med SKRs delaktighetstrappa, behövs för att skapa förändring i medborgarnas upplevelse. Under första tertialet var dialogarbetet intensivt i Öregrund kring hamndäckets utbyggnad. Planering av

delaktighetsinsatser i utbyggnaden av Alunda har gjorts.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Antal unga som använder ungdomsappen ska öka	Uppfylld	
Nöjdheten med utbudet av ställen för äldre att träffas på i kommunen? (t.ex. träffpunkter) ska öka	40%	42%

Att erbjuda förutsättningar för ett långt, friskt och meningsfullt liv

Målet är uppnått.

Målet är uppnått med 83 evenemang jämfört med måltalet 78. Ett särskilt fokus på äldre har funnits under året vilket också resulterat i fler evenemang än vanligt. Gruppen äldre (70+) har varit en prioriterad grupp i kommunen under 2022.

Ett evenemang som engagerade många äldre var Ortskampen som genomförts för andra gången. Denna insats fick stort genomslag och motiverade fler att röra på sig.

Gruppen 70+ har upplevt en orättvisa i tillgången till, och prissättningen av, kommunala lokaler. Där har en genomlysning genomförts under 2022 som syftar till att skapa ett mer rättvist system.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Antal evenemang, för målgruppen äldre, där hälsa, samhällsfrågor eller vetenskap är tema	83	78

Ekonomiskt utfall

Året slutar med en avvikelse om ca 1,1 mnkr. Överskottet kommer av lägre personalkostnader än budgeterat samt högre intäkter. Att intäkterna blev bättre än budget kan delvis förklaras med engångsersättningar avseende sjuklönekostnader som betalats ut under pandemin. Tillfälliga lokalupplåtelser är också bättre än budget.

Bidrag till föreningar drar över budget och den faktor som ger den största avvikelsen här är det särskilda stöd som betalats ut till föreningar under hösten 2022.

Övrigt så har budgetföljsamheten varit god och inga stora avvikelser finns under övriga kostnader.

Avvikelsen som redovisas under enhet 2310 (stab) och enhet 2313 (bibliotek) beror på att budget för Storbrunn fanns på enhet 2313 men utfall bokfördes på enhet 2310. Ingen justering av detta gjordes under året utan det görs under 2023 då ansvarsstrukturen i bokföringen också förändras för att bättre möta enhetschefernas behov.

Investeringar

Utfallet under året har blivit en bråkdel av det önskade. Det finns flera skäl till det. Två av förvaltningens tre enhetschefer har under året slutat som enhetschefer men finns kvar i organisationen. Det har inneburit avbrott i planeringen och en påverkan på kontinuiteten.

Det har det saknats upphandlare som kunnat hjälpa verksamheten att göra de upphandlingar som krävts.

Det har saknats kapacitet i utförarorganisationen för att genomföra de investeringar som önskats.

Planerade investeringar av sporthallsutrustning har vid inköp konstaterats vara driftkostnader och därför inte heller bokförts som investering. Detta enligt gällande redovisningsregler

DRIFTREDOVISNING MNKR	ENHET	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE
	ATTRAKTIVITET, STAB	-9,7	-9,2	-3,9	-5,3
	FRITID	-16,8	-17,6	-19,2	1,6
	BIBLIOTEK	-10,3	-10,4	-14,6	4,1
	UNG FRITID	-2,7	-3,2	-3,8	0,6
DELSUMMA		-39,7	-40,3	-41,4	1,0
	Budgetväxling med KS			-0,3	0,3
VERKSAMHETENS NET- TOKOSTNAD		-39,7	-40,3	-41,7	1,3
	Generella statsbidrag	-	-	-	-
VERKSAMHETENS RESUL- TAT		-39,7	-40,3	-41,7	1,3
	Finansiella poster		-0,1	-0,2	0,1
ÅRETS RESULTAT		-39,7	-40,4	-41,9	1,4

Socialnämnd

Nämndens sammanfattning

Socialnämnden har under året fortsatt arbetet med att tillse en trygg och hållbar äldreomsorg i vår kommun. Omställningsarbetet initierades utifrån en politisk vilja att verksamheten ska kunna utvecklas hållbart, med fokus på kvalitet för den äldre samtidigt som vi använder resurserna rätt och har en ekonomi i balans.

Socialnämnden ser med tillförsikt på utvecklingen av öppenvården inom individ och familjeomsorgens område. En ny, gemensam organisation med mer individanpassade insatser på hemmaplan och utökad samverkan förväntas ge goda effekter över tid, avseende både kvalitet och ekonomi.

Inom funktionshinderområdet är servicebostäderna på Albrektskatan i drift och tillsammans med bostäderna på Repslagargatan utgör de ett bra boendialternativ som är mer individuellt anpassat och som erbjuder både stöd och möjlighet till utvecklad självständighet.

Arbetet med att revidera Äldreplanen ”Det goda livet som äldre i Östhammars kommun” var ute på remiss under hösten och beslut om fortsatt arbete med planen inväntas från de två nya nämnderna.

Med anledning av det prognostiserade underskottet i tertial 1 om -13,6 mnkr fick förvaltningen i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för att minska underskottet. Genomförda åtgärder skulle rapporteras till socialnämndens sammanträde under september.

Det prognostiserade underskottet vid tertial två var lägre än vid tertial 1, trots stora

kostnader för att upprätthålla bemanning under sommarperioden. Vid årets slut har förvaltningen kunnat hämta hem underskottet och slutresultatet visade ett överskott på 1 687 000 kr.

Väsentliga personalförhållanden

Gällande kompetensförsörjningen av sektorn så skapades en ny organisationsstruktur på sektorn under Q3. Två verksamhetschefer för verksamhetsområde produktion tillsattes. Tidigare bemannades detta av en chefsroll. Arbetet med mindre chefsområden och färre antal medarbetare per chef har genomsyrat arbetet även på enhetsnivå. Orterna Alunda och Gimo där en chef tidigare ansvarat för både hemtjänst och särskilt boende är nu uppdelade på två chefsroller per ort.

Sjukfrånvaron inom sektor Omsorg Q3 2021 (6,8) jämfört med Q3 2022 (7,4) visar vi ökat vår sjukfrånvaro jämfört med samma period föregående år.

Inom verksamhetsområde Myndighet så består ca en tredjedel av sjukfrånvaron av långtidssjukfrånvaro (över 59 dagar) och är till största del inte av arbetsrelaterad karaktär. Under Q2 2022 så bestod nästan hälften av sjukfrånvaron av långtidssjukfrånvaro så vi ser här en minskning av andelen långtidssjukfrånvaro. Myndighet har ökat sin sjukfrånvaro från 4,6 % Q3 2021 till 7,2 % 2022.

Inom verksamhetsområde Produktion består en tredjedel av den totala sjukfrånvaron av långtidssjukfrånvaro (över 59 dagar) vilket är samma uppgifter som lämnades för Q2

2022. Många personer har varit förkylda och därmed stannat hemma i väntan på provsvar, även konstaterad Covid-19 har varit orsak till frånvaron. Jämfört med samma period föregående år har sjukfrånvaron ökat från 7,9 % till 8,8 %.

Kvalitet

Sektor omsorg ska vara en effektiv verksamhet. Den samlade bedömningen, utifrån utfall eller prognos för respektive styrtal, är att nämndmålet inte nås för helåret.

Socialnämndens stöd och omsorgsverksamhet är en stor, viktig och resursberoende/krävande del av kommunens samlade verksamhet. Att Socialnämndens verksamhet bedrivs resurseffektivt är av stor vikt för att klara av nuvarande och framtida utmaningar. Genom att följa och analysera verksamhetens nettokostnadsavvikelse och brukarnas upplevelse av kvalitet i levererade tjänster ges en bild av nämndens effektivitet.

Arbetet inom ramen för Trygg och hållbar äldreomsorg, omorganiseringen av öppenvården inom Myndighets verksamhetsområde och genomförda insatser inom LSS-området bedöms ha goda effekter inom målområdet. Resultatet av förändringarna förväntas dock få genomslag först på lång sikt, vilket visar sig i ett antal uppnådda styrtal för helåret. Även pandemin ger vissa ”skuldeffekter” som påverkar resultatet. Glädjande är ett gott utfall i brukarundersökning för särskilt boende, trots att undersökningen genomfördes under pågående pandemi och Nettokostnadsavvikelse LSS. Resultatet för brukarundersökning hemtjänst föll också väl ut, även om utfallet om 85 % nöjdhet (helhet) inte

riktigt nådde det uppsatta målet om 86 %

För att ett nämndmål ska anses uppnått skall samtliga styrtals måltal vara uppnådda. Kommentarer till utfall eller prognos per styrtal nedan

Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%) ska minska

Måtalet uppnås inte för året.

Trots ett förhållandevis gott resultat så når vi inte måtalet.

Styrtalet avser avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad för individ- och familjeomsorg, kr/inv. Positiva värden indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och negativa värden ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Verksamheten fortsätter att arbeta aktivt med hemmaplanslösningar men då det rapporterade värdet 2022 baseras på 2021 års siffror, så kan effekter av arbetet med omorganisering av öppenvården ge utslag för styrtalet först 2023

Nettokostnadsavvikelse LSS, (%) ska minska

Måtalet är uppnått för året.

Ett positivt värde indikerar högre kostnadsläge än statistiskt förväntat och ett negativt värde ett lägre kostnadsläge än statistiskt förväntat.

Styrtalet avser avvikelse i procent mellan kommunens nettokostnad för LSS och en beräknad referenskostnad för LSS, kr/inv. Referenskostnaden bygger på nettokostnader och strukturvariabler för det aktuella året. Referenskostnaden för LSS beräknas med hjälp av antalet verkställda beslut 1/10 föregående år och personalkostnadsindex.

Utfallet för nettokostnadsavvikelse LSS har förbättrats markant de senaste åren. Förbättringen kommer främst ifrån en breddning av boendeinsatserna inom LSS och att Socialnämnden byggt nya servicebostäder, där dygnskostnaden är klart lägre jämfört med gruppboende LSS.

En annan genomförd förändring är de nya villkoren för LOV-ersättning där nämnden sätter nya krav på utförarna att jobba med närvaro. Vid långvarig brukarfrånvaro sänks ersättningen, för att markera vikten av en meningsfull och motiverande sysselsättning.

Köp av individ och familjeomsorg totalt, andel (%) ska minska.

Måtalet uppnås inte för året. Styrelsen avser kommunens köp av individ- och familjeomsorg som andel av den totala kostnaden för individ- och familjeomsorg (%). Köp av verksamhet avser här betalning för ett offentligt uppdrag (kärnverksamhet) som överlämnats till någon annan att utföra.

Målet om att endast 18 % av den totala kostnaden för individ- och familjeomsorg ska betalas till annan utförare nås inte. Verksamheten fortsätter att arbeta aktivt med hemmaplanslösningar. Det rapporterade värdet 2022 baseras på 2021 års siffror, så effekter av arbetet med omorganisering av öppenvården kan ge utslag för styrelsen först 2023.

Brukarbedömning IFO totalt - helhetssyn, andel (%) ska öka

Prognosen är att måtalet nås för året. Detta trots en liten nedgång 2021 från ett mycket högt utfall 2020. Arbetet med omorganisering

av öppenvården pågår under året och beräknas få positiva effekter. Men både utfall och antal respondenter i brukarundersökningen varierar mycket mellan åren, varför prognosen kan vara osäker. Resultat av undersökningen kommer vecka 49.

Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska bibehållas

Måtalet för innevarande år är 86 och utfallet blev 85. Skillnaden mellan kvinnor och män är fortsatt liten, med en skillnad på två procent, där kvinnor fortsatt är de som är något mindre nöjda.

De områden där vi sticker ut mest i negativ bemärkelse, i förhållande till övriga kommuner, är för frågorna som berör upplevda besvär med svår ångslan, oro och ångest samt om man besväras av ensamhet. Här ser vi inte bara att resultatet är svagt i förhållande till andra, utan också att resultatet försämrats över tid. Kvinnor uppger i högre utsträckning än män att de besväras av ensamhet (23 % respektive 16 %) medan besvär med svår ångslan, oro och ångest är lika vanligt i grupperna. Vi jobbar med att se till att brukarna får sina beviljade insatser i större utsträckning än tidigare. Det följs bland annat upp via styrelseleveranssäkerhet, som har förbättrats över tid. I arbetet med Trygg och hållbar äldreomsorg lyfts kontaktmannaskapets betydelse fram. Arbetet med att förbättra kontinuitet sker utifrån tre perspektiv.

- Vårdkontinuitet (alla insatser tillhålls på samma sätt avsett vilken medarbetare som utför insatsen, arbetsbeskrivningarna som finns i genomförandeplanen)
- Tidskontinuitet (vi håller de tider vi planerat i våra genomförandeplaner).

-Personalkontinuitet (sker b.la via att kontaktpersonen träffar sin brukare varje vecka).

Trots att mycket arbete pågår i styrtalets riktning så förväntas det ta tid innan förbättringsarbetet får tydligt genomslag i brukarundersökningen. Dessutom genomfördes undersökningen under en aktiv fas av pandemin med omfattande restriktioner, vilket också kan ha påverkat utfallet

Brugarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska öka

Måtalet är uppnått för året.

Utfallet 80 i relation till målsatta 74 ger att vi uppfyller målet. Kvinnor (82 %) är mer nöjda än män (75 %). Utfallet har fluktuerat över tid (2017: 89 %, 2018: 76 %, 2019: 83 %, 2020: 74 %) varför det är svårt att sia om resultatet beror på återställningseffekter efter pandemin eller har andra orsaker. Skillnaden är också stor mellan olika boenden (lägst 50 % och högst 90 %).

Det område där vi sticker ut mest i negativ bemärkelse, i förhållande till övriga kommuner, är frågan som berör möjligheten att komma utomhus och upplevelsen är densamma för män och kvinnor. Där vi sticker ut positivt handlar det om personalens bemötande (kvinnor 100 %, män 96 %) och vilken hänsyn de tar till åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras. För det senare finns dock en markant skillnad, där 90 % av männen och bara 79 % av kvinnorna svarar att personalen alltid eller oftast tar hänsyn åsikter och önskemål om hur hjälpen ska utföras. Störst skillnad mellan män och kvinnor ses för frågan ”Kan du påverka vilka tider du får hjälp?”. 76 % av männen upplevde att de hade den möjligheten men bara 46 % av kvinnorna.

Undersökningen genomfördes under en aktiv fas av pandemin med stor samhällspridning och omfattande restriktioner, vilket kan ha påverkat utfallet. Dessutom genomfördes en rad förändringar av organisationen under 2021, vilket möjligen kan ha påverkat brukarnas nöjdhet i någon mån. Resultatet är således inte alldeles lättolkat.

Brugarbedömning IFO totalt - helhetssyn, andel (%) ska öka

Måtalet är inte uppnått för året.

Efter en liten nedgång 2021 (92 %), från ett mycket högt utfall 2020 (95 %), blev utfallet betydligt lägre i år (76 %). Både utfall och antal respondenter i brukarundersökningen varierar mycket mellan åren, varför resultatet är svårt att jämföra och analysera över tid. Årets undersökning besvarades endast av 26 personer. Utfall för riket 2022 var 86 %. Notera dock att jämförbarheten mellan kommunerna haltar, då alla kommuner inte undersökt samtliga områden inom IFO.

Rapporterat utfall avser andel personer (av de svarande) med kontakt med individ- och familjeomsorgen som har angett Mycket nöjd eller Ganska nöjd på frågan Hur nöjd eller missnöjd är du sammantaget med det stöd du får från socialtjänsten i kommunen? Det rapporterade underlaget omfattar här ekonomiskt bistånd, missbruks- och beroendevården och barn- och ungdomsvård (barn över 13 år och vårdnadshavare). Av de totalt 26 svaren 2022 kom 17 stycken från personer i kontakt med missbruks- och beroendevården och totalt fem från barn eller föräldrar inom barn- och ungdomsvård. Övriga

4 personer svarade för ekonomiskt bistånd. Arbetet med omorganisering av öppenvården har pågått under året och beräknas ge positiva effekter.

Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+ ska minska

Måtalet är inte uppnått för året. Rapporterat utfall avser verksamhetsåret 2021. Innevarande års utfall rapporteras in till SCB först under kvartal 1 2023. Troligt är att resultatet delvis kan förklaras av pandemi- och postpandemieffekt. Det innebär att det ackumulerade behovet av vård- och stödinsatser som uppkom under pandemin kan hålla i sig och få kvardröjande, kostnadsdrivande konsekvenser.

Inom ramen för Trygg och hållbar äldreomsorg jobbar vi för att nå måtalet på sikt. Genomförda aktiviteter är bland annat att vi minskat antalet korttidsplatser, ställt om tre boenden till individbeslut, upprättat en ny nattorganisation och dessutom skapat en samordnad sjuksköterskeorganisation som förväntas leda till en bättre kostnadsutveckling på sikt. Syftet med trygg och hållbar äldreomsorg är, förutom lägre kostnader, bättre kvalitet genom flexibla arbetssätt och brukaren i centrum. Målet är en effektiv äldreomsorg med rätt insatser, i rätt tid och i rätt omfattning.

Andel invånare 80+ som inte har någon biståndsbedömd insats ska öka.

Måtalet nås inte för året. I kommunen finns 1640 invånare över 80 år. Av dessa har 498 personer en biståndsbedömd insats (brukare som endast har larm och/eller servicelägenhet är ej medräknade). Utfallet

för året är 69,7 %. Det är en något lägre siffra än tidigare mätperioder och signalerar att en större andel inom åldersgruppen har en biståndsbedömd insats 2022 jämfört med åren 2019-2021. Det kan delvis förklaras av kvarstående vård- och stödskuld till följd av pandemin. Skulden består i att en del äldre avvaktade med att söka kommunala insatser under pågående pandemi och att söktrycket därefter ökade. Men det består också i att äldre personer utan tidigare biståndsbedömd insats, efter insjuknade och genomgången Covid, fick behov av insatser.

Utöver detta, i linje med trygg och hållbar äldreomsorg, beviljas enklare, förebyggande insatser för att kunna bo kvar i ordinarie boende längre. Bland dessa finns bland annat insatser som delas mellan två samboende, till exempel städ. Att ge båda parter del av insatsen gör att fler individer de facto får en insats men det tryggar insatsen för respektive part om någon av dem är i behov av längre sjukhusvistelse eller annat.

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Nettokostnadsavvikelse individ- och familjeomsorg, (%) ska minska	-8,1%	-10%
Köp av individ och familjeomsorg totalt, andel (%) ska minska	25%	18%
Brukarbedömning IFO totalt - helhetssyn, andel (%) ska öka	76%	>92%
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska bibehållas	85%	86%

STYRTAL	UTFALL 2022	MÅLTAL 2022
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel (%) ska öka	80 %	>74%
Kostnad äldreomsorg, kr/inv 80+ ska minska	260 284	<250 433
Andel invånare 80+ som inte har någon biståndsbedömd insats ska öka	70%	72%
Nettokostnadsavvikelse LSS, (%) ska minska	-2,2%	0%

Sektor omsorg ska vara en attraktiv arbetsgivare.

Den samlade bedömningen, utifrån årsprognos för respektive styrtal, är att nämndmålet inte nås för året.

Nära hälften av kommunens medarbetare arbetar med vård och omsorg av kommunens invånare. Att kommunen inom dessa områden, av dessa medarbetare, uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är mycket viktigt. Skillnaden för kommunen och dess invånare mellan friska medarbetare som trivs och utvecklar sina arbetsplatser och motsatsen kan inte överskattas.

Ett omfattande arbete pågår i målets riktning och har resulterat i positiva förflyttningar för både sjuktal och personalomsättning. Trots det är prognosen att vi inte når måltalen för året. Delvis beror det på höga ambitioner inom trögrörliga områden men resultaten har även påverkats av pandemin och omfattande förändringar av såväl organisation som arbetssätt. Mer om sjuktal och kompetensförsörjning under rubrik Väsentliga personalförhållanden i rapporten.

För att ett mål ska anses uppnått skall samtliga styrtals måltal vara uppnådda. För tertial 2 finns inga rapporterade helårsutfall, varför prognoserna baseras på tertialutfall och kvalitativa bedömningar utifrån planerat och/eller genomfört arbete.

Kommentarer till prognos per styrtal nedan.

Sjuktalet ska minska

Prognosen är att måltalet nås för året. Utfallet för kvartal 1 låg 2,1 procentenheter över måltalet för 2022. Enligt säsongskurvan för sjukstatistik så är frånvaron vanligtvis högst i början på året och förväntas sedan sjunka under kvartal 3 och 4. Utfallet för kvartal 2 följer den prognosen och utfallet landar på måltalet 8, med en fortsatt differens mellan utfall för kvinnor respektive män, om cirka 3 %, där män har lägre sjuktal.

Personalomsättningen ska minska

Prognosen är att måltalet inte nås för året. Styrtalet avser avgångar då personer lämnar vår organisation, både i pension och av andra anledningar. Vi räknar inte med de som flyttat på sig inom organisationen, eller de som blivit övertaliga eller dött. Utfall för personalomsättning rapporteras endast på helårsbasis.

Personalomsättningen blev lägre mellan 2020 och 2021. Prognosen är en fortsatt sänkning för 2022, tack vare chefsavsättningar och aktivt arbete med arbetsmiljöfrågor. Dock kan vi inte förvänta oss en så pass stor sänkning under 2022 att vi hamnar under måltalet 10%, redan under innevarande år.

Antalet pensionsavgångar är inte fler i år än 2021 om vi utgår från ålder (födda 1957 eller tidigare 22 personer och födda 1956 eller tidigare 25 personer).

Helhetsintrycket av vår organisatoriska och sociala arbetsmiljö ska förbättras

Prognosen är att målnivån inte nås för året. OSA-mätningar genomförs under oktober månad varför utfall saknas per tertiäl 2. Prognosen baserar sig på att utfallet varit lägre än 2022 års måltal under flera år och inte verkar snabbriktigt.

Under hösten 2021 påbörjades ett omfattande arbete som fokuserar på friskfaktorer. Detta förändringsarbete fortsätter under 2022. Sektorns enheter förväntas upprätta en plan och genomföra aktiviteter utifrån senaste OSA-enkätens resultat. Sektorn tränar med chefer och medarbetare på att fokusera på det positiva och förstärka positiva beteenden. Detta erfordrar ett arbete med att skapa struktur och dialog och att arbeta aktivt med medarbetarskapet.

Ekonomiskt utfall

Socialnämndens totala utfall, ett överskott på +1,7 mnkr, fördelas enligt följande inom nämndens tre stora block:

Omsorg, Stab: +5,9 mnkr

Överskottet kommer till stor del av inkomna statsbidrag under året, inklusive två prestationsbaserade statsbidrag om totalt 22 mnkr som fördelas mellan 2022 och 2023 (cirka 8 mnkr respektive 14 mnkr).

I samband med årsbokslutet har vi, av redovisningsmässiga skäl, bokfört kostnader som tidigare under året gått som investeringar, direkt på driften (~3 mnkr). Kostnader som avser förändringar av fastigheter som inte ägs av kommunen bör i möjligaste mån bekostas av fastighetsägaren och resultera i högre hyra för hyresgästen. Ett alternativ är att ta denna typ av kostnader på driften. Att ta dessa kostnader i år innebär minskade avskrivningskostnader med cirka 0,6 mnkr per år, de kommande fem åren

I förebyggande syfte har oanvända riktade statsbidrag flyttats till ett skuldkonto (på balansräkningen), i syfte att täcka upp för väntade återbetalningar (3,3 mnkr) till Socialstyrelsen under 2023.

Myndighet, Omsorg: +13,9 mnkr

Gemensamma verksamhetskostnader inom Myndighet, Omsorg visar ett stort överskott. Det beror på att ansökan från Migrationsverket gav ett oväntat stort utfall under december månad, 2,7 mnkr. Intäkten delas mellan Gemensamma verksamhetskostnader (2,2 mnkr) samt Äldre och LSS Myndighet (0,5 mnkr). Totalt uppgår överskottet till +3,9 mnkr.

Under verksamhetsåret har Öppenvården för Barn & Ungdom slagits ihop med Självständigt boende och liv till den gemensamma enheten Öppenvård. Här förklaras överskottet till stor del av låg bemanning i väntan på rätt rekrytering, samt att så kallad personalhandledning har Överskottet inom detta område uppgår till +0,7 mnkr.

Barn & Ungdom Myndighet har minskat antalet SIS-placeringar och vänt sin tidigare prognos

från budget i balans till ett överskott på cirka +2,0 mnkr.

Vuxensektionen har i enlighet med prognos lägre kostnader för både ekonomiskt bistånd och externa placeringar inom socialpsykiatri och missbruksenheten. Överskottet är på 2,4 mnkr.

Inom Äldre & LSS, Myndighet, där det totala utfallet blev ett överskott om 4,8 mnkr, ingår olika delar:

De största negativa avvikelserna inom området är personalkostnader som överskridit budget (inklusive behov av inhyrd personal) men också viten (0,8 mnkr) som avser ej verkställda beslut från år 2017-2018. Det har också funnits behov av abonnerade korttidsplatser som uppgått till 0,5 mnkr för perioden november-december.

Delar som genererat överskott är lägre kostnader än budgeterat för utförda hemtjänstinsatser (både i egen regi och inom LOV), omsorgsavgifter som överskridit de budgeterade intäkterna och inkomna, ej förväntade, intäkter från Migrationsverket på 2,0 mnkr. När vi söker medel från Migrationsverket för utförda insatser är det ofta ovisst hur stor ersättning som kommer att beviljas. Detta gör det svårt att bedöma det ekonomiska resultatet.

På grund av redovisningsprinciper och tidigare förskotts fakturering (från 2015) av daglig verksamhet i egen regi får Äldre & LSS, Myndighet ett extra överskott, medan den egna regin får ett underskott med motsvarande belopp. Det beror på att vi från september/oktober 2022 började efterfölja FFU LOV Daglig Verksamhet, där efterskotts fakturering gäller.

Produktion, Omsorg: -18,1 mnkr

Gemensamma verksamhetskostnader för Produktion, Omsorg uppvisar ett överskott på +6,6 mnkr. Under pandemin var det stora kostnader för skyddsutrustning, vilka avtagit under 2022.

Inom särskilt boende, där vi ser ett underskott som uppgår till -2,1 mnkr, har det på vissa håll varit väldigt drabbat av både Covid-19- och Caliciutbrott, framförallt under T1. Effekten har varit höga sjuklönekostnader och medföljande ökade rörliga kostnader som OB och övertid.

Omvårdnadsboendena och psykiatrienheten genererar ett överskott på +2,8 mnkr medan demensboendena genererar ett underskott på -4,9 mnkr.

Inom ordinärt boende (hemtjänstorganisationen, korttidsvård, rehab samt nattorganisationen) är resultatet -15 mnkr. Till stor del förklaras underskottet inom ordinärt boende av hemtjänstorganisationen som redovisar ett resultat på -11,8 mnkr. För 2022 utfördes färre timmar (183 745 timmar) än 2021 (184 235 timmar). Viktigt att poängtera är att hemtjänsten i egen regi under verksamhetsåret tagit över insatsen "Städ i hemmet" som tidigare utfördes av Samhall. Trots denna utökning av antalet insatstyper utförs det färre timmar år 2022 jämfört med år 2021.

Utöver färre antal utförda timmar så utförs även dessa timmar med en debiteringsgrad som är 1,24 procentenheter lägre 2022 än 2021 (61,12% år 2022 jämfört med 62,36% år 2021).

Effekten av detta är att hemtjänstorganisationen gör färre timmar jämfört med föregående år och med en lägre effektivitet vilket ger högre kostnad. Ett sätt att synliggöra detta ekonomiskt är att jämföra resultatet för år 2021 (-4,6 mnkr) med resultatet för år 2022 (-11,8 mnkr).

Nattorganisationen uppvisar stora underskott (-6,2 mnkr) jämfört med budget. Uppfattningen är att den bemanningsnivå som finns och som

genererar underskottet är korrekt och svarar mot det behov som finns för att ha en fungerande organisation och arbetsmiljö som inte driver ökad sjukfrånvaro och högre kostnader.

HSL-verksamheten (sjuksköterskor på dag- och nattetid) påverkas fortsatt av sjuksköterskebrist i egen regi och har därmed fortsatt behov av inhyrd personal.

DRIFTREDOVISNING MNKR	FUNKTION	UTFALL 2021	UTFALL 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE
	OMSORG, STAB	-28,5	-35,9	-33,4	-2,4
	PRODUKTION OMSORG	-95,7	-113,0	-94,9	-18,1
	MYNDIGHET OMSORG	-392,7	-390,2	-404,1	13,9
DELSUMMA		-516,9	-539,1	-532,4	-6,7
	Budgetväxling med KS	-	-	-2,6	2,6
VERKSAMHETENS NET- TOKOSTNAD		-516,9	-539,1	-535,0	-4,1
	Generella statsbidrag	-	8,3	-	8,3
VERKSAMHETENS RESULTAT		-516,9	-530,7	-535,0	4,2
	Finansiella poster	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
ÅRETS RESULTAT		-517,1	-530,9	-535,2	4,3

Resultaträkning

MNKR		KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	BUDGET 2022	AVVIKEL- SE 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Verksamhetens intäkter	Not 3,11	313,0	315,7	318,0	-2,3	536,2	544,8
Verksamhetens kostnader	Not 4,11	-1 575,0	-1 644,2	-1 644,3	0,1	-1 721,2	-1 794,0
Avskrivningar	Not 5	-73,8	-74,9	-71,4	-3,5	-116,1	-120,7
Jämförelsestörande poster	Not 11		-38,9		-38,9		-38,9
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		-1 335,8	-1 442,2	-1 397,7	-44,5	-1 301,2	-1 408,8
Skatteintäkter	Not 6	1 117,7	1 176,3	1 145,6	30,6	1 117,7	1 176,283
Generella statsbidrag o utjämning	Not 7	286,9	316,2	287,9	28,3	286,9	316,162
VERKSAMHETENS RESULTAT		68,8	50,2	35,8	14,4	103,5	83,6
Finansiella intäkter	Not 8	2,6	3,9	1,6	2,3	0,7	2,4
Finansiella kostnader	Not 9	-2,1	-4,5	-2,6	-1,9	-5,9	-12,0
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		69,3	49,7	34,8	14,8	98,3	74,0
Extraordinära poster		0,0	0,0		0,0	0,0	0,0
ÅRETS RESULTAT		69,3	49,7	34,8	14,8	98,3	74,0

Kassaflödesanalys

MNKR		KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN					
Årets resultat		69,3	49,7	98,3	74,0
Justering för ej likvidpåverkande poster	Not 31	75,9	74,9	117,0	113,4
Övriga likvidpåverkande poster	Not 31A		9,8	-6,4	9,8
Poster som redovisas i annan sektion		1,3	1,1	16,4	1,1
Ökning (-)/minsk. (+) kortfristiga fordringar		-76,3	-37,4	-82,1	-18,1
Ökning (-)/minskning (+) förråd mm		0,1	0,2	-2,4	0,2
Ökning (+)/minsk. (-) kortfristiga skulder		6,4	18,1	-11,0	18,8
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		76,8	116,3	129,8	199,3
INVESTERINGSVERKSAMHETEN					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	-
Försäljning av immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	-	-
Investering i materiella anläggningstillgångar		-117,2	-143,4	-263,6	-293,6
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,0	8,9	2,6	10,8
Investering i kommunkoncernföretag		-38,4	0,0	-	-
Försäljning av kommunkoncernföretag		0,0	0,0	-	-
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		13,5	0,0	13,5	0,0
KASSAFLÖDE FRÅN INVESTERINGSVERKSAMHETEN		-144,3	-136,6	-249,7	-285,0
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN					
Nyupptagna lån		0,0	50,0		125,0
Amortering av låneskulder		0,0	0,0	-7,1	-9,7
Nyemission				36,8	
Amortering av skulder för finansiell leasing		-19,6		-19,6	
KASSAFLÖDE FRÅN FINANSIERINGSVERKSAMHETEN		-19,6	50,0	10,2	115,3
ÅRETS KASSAFLÖDE		-87,1	29,6	-109,7	29,6
Likvida medel vid årets början		188,3	101,3	211,0	101,3
Likvida medel vid periodens slut		101,3	130,9	101,3	130,9

Balansräkning

MNKR		KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR					
Immateriella anläggningstillgångar	not 12	4,8	2,2	4,8	2,2
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	not 13	1 259,6	1 323,8	2 535,8	2 715,4
Maskiner o inventarier	not 14	87,0	76,1	105,4	92,7
Övriga materiella anläggningstillgångar	not 15	-	-	0,0	0,0
Materiella anläggningstillgångar		1 346,6	1 399,9	2 641,2	2 808,0
Finansiella anläggningstillgångar	not 16	108,5	110,6	11,6	13,4
Summa anläggningstillgångar		1 459,9	1 512,7	2 657,6	2 823,6
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR					
Förråd/exploatering	not 18	0,9	0,8	0,9	0,8
Fordringar	not 19	172,8	210,2	193,4	238,0
Kassa och bank	not 21	101,3	130,9	101,3	130,9
Summa omsättningstillgångar		275,0	341,9	295,6	369,7
SUMMA TILLGÅNGAR		1 734,8	1 854,6	2 953,2	3 193,3

MNKR		KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
EGET KAPITAL AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL	not 22				
Övrigt eget kapital		757,3	826,6	1 002,8	1 100,8
Resultatutjämningsreserv		22,3	22,3	22,3	22,3
Årets resultat		69,3	49,7	98,3	74,0
Övrigt eget kapital				-0,3	0,0
Summa eget kapital		848,9	898,5	1 123,1	1 197,1
AVSÄTTNINGAR					
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	not 23	26,1	27,4	26,1	27,4
Uppskjuten skatt		-	-	41,6	42,6
Övriga avsättningar	not 24	16,3	16,8	16,4	17,7
Summa avsättningar		42,4	44,1	84,1	87,7
SKULDER					
Långfristiga skulder	not 25	525,1	575,4	1 356,6	1 500,2
Kortfristiga skulder	not 26	318,4	336,5	389,5	408,3
Summa skulder		843,5	911,9	1 746,1	1 908,5
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
		1 734,8	1 854,6	2 953,2	3 193,3
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER					
Borgensåtagaden	not 27	808,8	910,7		
Ansvarförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar	not 28	415,6	398,9		
Övriga ansvarförbindelser	not 29				
Finansiell leasing	not 30	se not	se not		

Noter

NOT1

REDOVISNINGSPRINCIPER

Östhammars kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med Lagen om kommunal bokföring och redovisning (lag 2018:597) samt de rekommendationer som är utfärdade av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Avvikelser från rekommendationerna och förtydliganden av deras tillämpning redogörs för nedan. Redovisningsprinciperna är ändrade jämfört med årsredovisning 2021 gällande rubrikerna Intäkter, Kostnader, Skatteintäkter, Jämförelsestörande poster och Noter.

Kommunkoncern

Kommunkoncernen består av följande företag

Östhammarshem. Är en stiftelse men kommunen har ett avgörande inflytande såsom borgensman.

Östhammar vatten 100 % ägarandel

Hargshamn 89 % ägarandel

Östhammars vård och omsorg AB och Östhammars industrifastigheter är avvecklade under 2020.

Östhammars kommun har mindre ägarandelar i ytterligare ett antal bolag.

Vissa raders innehåll i resultaträkning och balansräkning skiljer sig åt mellan kommunen och koncernbolagen. Dessa har vid koncernsammanställning flyttats om i enlighet med kommunens sammanställning.

Anläggningstillgångar.

Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärde minskat med planenliga avskrivningar. Avskrivningstider för tillgångar redogörs för i not. Östhammar avviker från rekommendation i RKR 4 om komponentredovisning då enbart anskaffning-

ar gjorda från 2015 är uppdelade i komponenter. För äldre anläggningar anskaffade för 2015 saknas i stor utsträckning kännedom om vilka delar i en anläggning som representeras i bokfört värde. Då är bedömningen att uppdelning i komponenter inte är möjlig eftersom kunskap saknas om vilken komponent som utgör bokfört värde och uppdelning i komponenter då endast skulle baseras på gissningar. Då har avskrivningstiden som anläggning tidigare tilldelats fått vara kvar och komponenten fått beteckning ”övrig. Ränteutgifter för lån upptagna för att finansiera anskaffandet av anläggningstillgångar bokförs löpande i resultaträkningen.

Östhammar följer vad som rekommenderas i RKR R4 avseende inventarier av mindre värde.

Finansiella anläggningstillgångar

Bokfört värde på insatskapital i Kommuninvest motsvarar miniminivå för som krävs för medlemskap i Kommuninvest samt ursprunglig insats som betalades när kommunen blev medlem.

Leasing

Kommunen tillämpar delvis RKR 5. Kommunen har valt att redovisa lokallkontrakt med en årskostnad över 200 000 kr som finansiell leasing. Inga lokallkontrakt inom koncernen är redovisade som finansiell leasing. Samtliga leasingavtal gällande bilar redovisas som finansiell leasing. Övriga leasingavtal redovisas som operationella. Anledning till detta är att deras sammanlagda värde har en marginell påverkan på balansräkningen. På samma sätt är det är svårt att bedöma om hyresavtal på små belopp är finansiell leasing. Leasade tillgångar redovisas på egna konton i bokföringen. Uppskattning av kommunen som finansiell leasegivare är inte gjord.

Pensioner

Pensionsåtaganden för anställda redovisas enligt blandmodellen och är beräknade enligt RIPS (SKR:s riktlinjer för pensionsberäkning). Kostnader, avsättningar och ansvarsförbindelser beräknas och uppskattas av kommunens pensionsadministratör. Samtliga pensionskostnader bokförs löpande.

Kommunens åtagande avseende förmånsbestämd tjänstepensionen (FÅP), inkomster över 7,5 basbelopp är försäkrad vilket innebär att de endast finns upptagen i resultaträkningen. Kostnaden för FÅP utgörs av under året fakturerat belopp då det bedöms vara mer korrekt än siffror som lämnas av pensionsadministratören. Prognosen beaktar inte kostnad för sk alternativa lösningar för berörd personalkategori. Osäkert om detta förfarande normeras i RKR 10. Överskottsfond hos försäkringsgivaren redogörs för i not.

Intäkter

Generella statsbidrag har hittills alltid redovisats hos kommunstyrelsen. Nytt för 2022 är att generella statsbidrag även redovisas hos övriga nämnder. Kommunen väljer att redovisa statsbidrag som ska återbetalas som en minskning av intäkter istället för en kostnad.

Kostnader

Vid redovisning på koncernnivå redovisas vissa kostnader på annan rad i resultaträkningen än vad de görs i respektive enskilt bolags resultaträkning.

Driftredovisning

Driftredovisningen innehåller interna poster eftersom KF:s budgetbeslut omfattar interna poster. Interna poster är avstämde och eliminerade på kommunnivå. Utfallet på driftredovisningens rad ”verksamhetens nettokostnader” är densamma som resultaträkningens rad ”verksamhetens nettokost-

nader”. Resultaträkningen härleds genom att utifrån driftredovisningen dra bort interna poster. Resultaträkning med enbart externa budgetposter saknas i KF:s budgetbeslut budget. I den jämförelsebudget som finns i resultaträkningen är därför interna poster eliminerade.

Kommungemensamma kostnader fördelas enligt schablon. Lokalkostnad fördelas genom internhyra. Alla anläggningstillgångar belastas med en internränta på 1,25 %. Samtliga lönekostnader belastas med löneomkostnadspålägg. Löneomkostnadspålägget uppgår till den procentsats som rekommenderas av SKR vilken inte överensstämmer med faktiskt redovisade löneskatter till Skatteverket.

Skatteintäkter

Skatteintäkter som bokförts utöver årets framgång av not. SKR:s decemberprognos har använts för att skatta slutavräkning för 2021.

Jämförelsestörande poster

Kostnader har bedömts som jämförelsestörande utifrån den tolkning vi gjort av RKR:s rekommendation. Detta har inte föranlett någon omräkning av 2021 års siffror.

Noter

Resultaträkning, balansräkning och noter redovisas inte efter förvaltningsberättelsen då det bedömts att dessa uppgifter tilltalar en snävare krets av läsare. Därför har vi valt att lägga dessa sist i årsredovisningen för att underlätta läsningen för övriga läsare. Noter är uppställda i enlighet med RKR:s idéskrift om noter för kommuner.

NOT 2

UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR
Inga är gjorda

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Not 3a Verksamhetens intäkter				
Verksamhetens intäkter enligt driftredovisningen	873,3	901,4		
avgår Interna poster kommunen	-560,3	-585,7		
Summa verksamhetens intäkter	313,0	315,7		
varav				
Taxor och avgifter	97,9	103,2		
Bostads- lokalhyror och arrenden	32,6	32,8		
Bidrag och kostnadsersättning från staten	139,3	132,5		
EU-bidrag	0,0	-0,1		
Försäljning av verksamhet	23,4	22,2		
Försäljning av exploateringsfastigheter	1,4	2,7		
Reavinst vid avyttring av anläggningstillgångar	0,0	4,9		
Övriga intäkter	18,4	17,3		
Not 3b koncernens intäkter				
Östhammars kommun			313,0	315,7
Östhammarshem			165,1	169,5
Östhammar vatten AB			51,5	56,8
Hargs hamn AB			59,8	68,6
Elimineringar inom koncernen			-53,2	-65,8
			536,2	544,8
Not 4a Verksamhetens kostnader				
Verksamhetens kostnader enligt driftredovisning	-2 209,1	-2 343,6		
avgår interna poster kommunen	560,3	585,7		
förs till av- och nedskrivningar	73,8	89,2		
Summa verksamhetens kostnader	-1 575,0	-1 668,7		
avgår till jämförelsestörande poster		24,5		
Summa verksamhetens kostnader	-1 575,0	-1 644,2		
varav				
Personalkostnader inkl sociala avg.	-953,3	-976,8		
Pensionskostnader	-77,9	-71,8		

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Lämnade bidrag	-29,2	-31,1		
Köp av huvudverksamhet	-228,7	-231,8		
Lokal- och markhyror	-41,7	-56,7		
Inköp av material varor och tjänster 61*-765*	-243,8	-275,4		
Reaförlust vid avyttring av anläggningstillgångar	-	-		
Bolagsskatt	-	-		
Övriga kostnader 769*-789*	-0,4	-0,6		
Not 4b koncernens kostnader				
Östhammars kommun			-1 575,0	-1 644,2
Östhammarshem			-106,9	-116,4
Östhammar vatten AB			-43,0	-46,8
Hargs hamn AB			-41,2	-46,1
Dannemora gruvfastighet				-0,1
Justering skatter och obeskattade reserver			-8,4	-6,4
Elimineringar inom koncernen			53,2	65,8
			-1 721,2	-1 794,0
Not 5 Av- och nedskrivningar				
Avskrivning av imateriella tillgångar	-4,0	-3,0	-4,0	-3,0
Avskrivning av fastigheter och anläggningar	-48,2	-57,0	-86,1	-101,1
Avskrivning lease fastigheter och anläggningar	-7,2	0,0	-7,2	0,0
Avskrivning av inventarier	-12,0	-14,8	-16,2	-16,6
Avskrivning av lease tillgångar	-2,4	0,0	-2,4	0,0
Nedskrivningar av anl.tillgångar	-	-14,4	-0,2	-14,4
Summa av- och nedskrivningar	-73,8	-89,2	-116,1	-135,1
avgår till jämförelsestörande poster		14,4		14,4
Summa av- och nedskrivningar	-73,8	-74,9	-116,1	-120,7
Not 6 Skatteintäkter				
Preliminär kommunalskatt	1 088,7	1 143,0	1 088,7	1 143,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	25,4	26,2	25,4	26,2

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Slutavräkning föregående år, justering	3,7	7,1	3,7	7,1
Slutavräkning tidigare år	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga skatteintäkter				
Summa skatteintäkter	1 117,7	1 176,3	1 117,7	1 176,3
Not 7 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	181,4	202,1	181,4	202,1
Kostnadsutjämning	-15,9	-13,3	-15,9	-13,3
Regleringsbidrag/ avgift	66,0	61,7	66,0	61,7
Kommunal fastighetsavgift	68,6	70,9	68,6	70,9
Bidrag/ Avgift för LSS utjämning	-15,7	-16,7	-15,7	-16,7
Övriga bidrag				
Generella bidrag från staten	2,4	11,5	2,4	11,5
Summa generella statsbidrag och utjämning	286,9	316,2	286,9	316,2
Not 8 Finansiella intäkter				
Utdelningar från koncernföretag				
Utdelning aktier och andelar	0,5	1,3	0,5	1,3
Intäkter från finansiella anläggningstillgångar				0,0
Ränteintäkter	0,1	0,7	0,2	0,8
Kommunal borgensavgift	1,8	1,9	-	1,9
Övriga finansiella intäkter	0,1	0,1	-	0,3
Elimineringar inom koncernen. Borgensavgift				-1,9
Summa finansiella intäkter	2,6	3,9	0,7	2,4
Not 9 Finansiella kostnader				
Räntekostnader	-1,8	-4,4	-5,7	-12,0
Kommunal borgensavgift		-		-1,9
Finansiell kostnad, förändring av pensionsavsättning		-		0,0
Kostnader från finansiella anläggningstillgångar		-		0,0
Övriga finansiella kostnader	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Elimineringar inom koncernen. Borgensavgift				1,9

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Summa finansiella kostnader	-2,1	-4,5	-5,9	-12,0
Genomsnittlig upplåningsränta	0,0	0,0		0,0
Not 10 Extraordinära poster				
Not 11 Jämförelsestörande poster				
Nedskrivningar av anl.tillgångar (från not 5)		-14,4		-14,4
Pensionsinlösen (från not 4)		-24,5		-24,5
Summa Jämförelsestörande poster		-38,9		-38,9
Not 12 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	27,6	27,9	27,6	27,9
Årets investeringar	0,2		0,2	
Försäljningar				
Utrangeringar				
Omflyttning/ korrigerig		0,3		0,3
Utgående anskaffningsvärde	27,9	28,2	27,9	28,2
Ingående ack. Avskrivningar	-19,0	-23,0	-19,0	-23,0
Värde av avyttringar och utrangeringar				
Omflyttning/ korrigerig				
Årets avskrivningar	-4,0	-3,0	-4,0	-3,0
Utgående ack. Avskrivningar	-23,0	-26,0	-23,0	-26,0
Utgående redovisat värde	4,8	2,2	4,8	2,2
Bedömd genomsnittlig nyttjandetid	9 år	9 år	9 år	9 år
Not 13 Mark, byggnader, tekniska anläggningar				
Ingående anskaffningsvärde	1 991,4	2 135,9	3 683,4	3 900,7
Årets investeringar	104,0	138,3	252,9	367,5
Försäljningar		-11,3	0,0	-11,9
Utrangeringar		-46,7	-5,6	-46,7
Omflyttning/ korrigerig	-2,9	1,0		7,1
Förändring leasade byggnader	43,3	2,0	43,5	2,0
Utgående anskaffningsvärde	2 135,9	2 219,1	3 974,3	4 218,5

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Ingående ack. Avskrivningar	-820,9	-876,3	-1 345,4	-1 438,4
Försäljningar		7,3	0,0	0,5
Utrangeringar	0,0	30,8	2,8	31,3
Omflyttning/ korrigerig		-5,4	0,0	-15,9
Årets avskrivningar	-48,2	-50,1	-88,6	-78,8
Årets avskrivningar leasade byggnader	-7,2	-1,8	-7,2	-1,8
Utgående ack. Avskrivningar	-876,3	-895,4	-1 438,4	-1 503,2
Utgående redovisat värde	1 259,6	1 323,8	2 535,8	2 715,4
Bedömd genomsnittlig nyttjandetid	36 år	41 år	38 år	
Not 14 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärde	228,6	259,7	271,7	305,4
Årets investeringar	13,7	8,0	16,3	8,1
Försäljningar			0,0	0,4
Utrangeringar		-0,7	0,0	-2,0
Omflyttning/ korrigerig	2,9	-1,0	17,4	-1,0
Förändring leasade maskiner	14,6	-4,1		-4,1
Utgående anskaffningsvärde	259,7	262,0	305,4	306,9
Ingående ack. Avskrivningar	-158,4	-172,8	-183,7	-200,1
Försäljningar			0,0	0,7
Utrangeringar		0,0	0,0	0,0
Omflyttning/ korrigerig		-1,6	0,0	-1,6
Årets avskrivningar	-12,0	-12,3	-16,3	-14,1
Årets avskrivningar leasade maskiner	-2,4	0,7		0,7
Utgående ack. Avskrivningar	-172,8	-185,9	-200,1	-214,2
Utgående redovisat värde	87,0	76,1	105,4	92,7
Bedömd genomsnittlig nyttjandetid	16 år	22 år		
Not 15 Övriga materiella tillgångar				
Not 16 Finansiella anläggningstillgångar				
Aktier och andelar				

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Hargs Hamn AB	83,0	83,0	-	-
Östhammars Vatten AB	10,0	10,0	-	-
Gästrike Vatten AB	0,5	0,5	0,5	
Grundfondskapital Östhammarshem	4,3	4,3	-	-
SKL företag	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommuninvest	10,4	12,5	10,4	12,5
Visit Östhammar AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Övriga	0,2	0,2	0,5	0,7
Summa aktier och andelar	108,5	110,6	11,5	13,4
Bostadsrätter	0,1	0,1	0,1	0,1
Långfristig utlåning				
Summa långfristig utlåning	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa finansiella anläggningstillgångar	108,4	110,7	11,6	13,5
Not 17 Bidrag till infrastruktur				
Not 18 Förråd och exploateringsfastigheter				
Exploatering bostadstomter	0,9	0,8	0,9	
Övriga förråd och lager	0,0	0,0	0,0	
Summa förråd	0,9	0,8	0,9	0,8
Not 19 Fordringar				
Kundfordringar	15,5	15,8	33,5	36,0
Statsbidragfordringar	11,3	6,4	11,3	6,4
Upplupna kommunalskatteintäkter	97,0	138,1	97,0	138,1
Övriga kortfristiga fordringar	20,0	23,6	25,1	29,8
Upplupna intäkter och förutbetalda kostnader	28,9	26,3	30,9	29,1
Eliminering koncerntintern fordran			-4,5	-1,4
Summa fordringar	172,8	210,2	193,4	238,0
Not 20 Kortfristiga placeringar				
Not 21 Kassa och bank				
Bank kommun	69,2	120,5	69,2	120,5

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Outredda returer mm				0,0
Bank förvaltade stiftelser	0,8	0,8	0,8	0,8
Bank dotterbolag *	31,3	9,6	31,3	9,6
Summa kassa och bank	101,3	130,9	101,3	130,9
100 % av Hargs hamns kassa ingår				
Not 22 Eget kapital				
Ingående balans eget kapital enligt fastställd balansräkning	757,3	826,6	1 002,8	1 100,8
Resultatutjämningsreserv	22,3	22,3	22,3	22,3
Förändring obeskattade reserver BR			-0,3	0,0
Årets resultat	69,3	49,7	98,3	74,0
Summa eget kapital	848,9	898,5	1 123,1	1 197,1
Not 23 Avsättning till pensioner, Skandias beräkning				
Ingående avsättning	26,4	26,1	26,4	26,1
Nyintjänad pension	0,0	0,9	0,0	0,9
Pensionsutbetalningar	-1,1	-1,2	-1,1	-1,2
Ränte- och basbeloppsuppräknings	0,3	0,5	0,3	0,5
Förändring löneskatt	-0,1	0,2	-0,1	0,2
Övrigt	0,5	0,8	0,5	0,8
Summa utgående avsättning till pensioner	26,1	27,4	26,1	27,4
Not 24 Andra avsättningar				
Återställande av deponi				
Ingående värde vid årets början	15,9	16,3	15,9	16,3
Nya avsättningar	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa	16,3	16,8	16,3	16,8
Avsättningen avser återställande av deponi samt efterbehandlingskontroll. Första delen av deponin beräknades att täckas 2017 till en beräknad utgift om 5,1 mnkr. Den andra delen beräknas täckas 2041.				
Avsättning skadestånd VA-huvudman			0,4	1,0
Avsättning uppskjuten skatt				
Redovisat värde vid årets början	-	-	30,3	42,0

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Nya avsättningar	-	-	11,3	0,7
Summa	0,0	0,0	42,0	42,6
Summa andra avsättningar	16,3	16,8	58,7	60,3
Not 25 Långfristiga skulder				
Lån i banker och kreditinstitut	470,0	520,0	1 275,4	1 415,9
Anslutningsavgifter och investeringsbidrag	11,0	10,8	37,0	10,8
Lånfristigt leasingskuld	42,8	43,3	42,8	72,2
Övriga långfristiga skulder	1,3	1,3	1,3	1,3
Summa långfristiga skulder	525,2	575,4	1 356,6	1 500,2
Uppgifter om lång-och kortsiktig upplåning				
Genomsnittlig ränta	0,0	0,0		
Lån som förfaller inom 0-1 år				
Lån som förfaller inom 1-3 år				
Lån som förfaller senare än 3 år				
Not 26 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kunder och kreditinstitut	0,2	-0,3	55,5	15,4
Skuld till Renhållningsverksamheten	2,2	0,8	2,2	0,8
Skuld till koncernföretag	31,5	9,9		10,0
Leverantörsskulder	87,6	87,6	124,5	118,8
Moms och punktskatter	2,0	2,6	3,1	2,8
Personalens skatter, avgifter och löneavdrag	14,3	15,8	14,3	15,8
Retroaktiva löner	6,2	6,1	6,2	6,1
Semesterlön	39,9	39,5	39,9	39,5
Kommunalskatteskulder	12,2	0,7	12,2	0,7
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	121,9	163,1	149,7	190,1
Övriga kortfristiga skulder	0,5	10,7	15,9	18,9
Eliminering koncernintern skuld			-5,0	-1,4
Eliminering kassa koncernintern			-29,3	-9,2
Summa kortfristiga skulder	318,4	336,5	389,5	408,3

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Not 27 Pant och därmed jämförliga säkerheter				
Borgensåtgående kommunala bolag				
Stiftelsen Östhammarshem	539,2	559,2	539,2	559,2
Östhammar vatten AB	229,2	259,0	229,2	259,0
Hargs Hamn AB	35,4	87,5	35,4	87,5
Övriga borgensåtaganden				
Egna hem och småhus	0,2	0,2	0,2	0,2
Föreningar	4,8	4,8	4,8	4,8
Summa pant och därmed jämförliga säkerheter	808,8	910,7	808,8	910,7

”Östhammars kommun har i juni 2009 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 294 kommuner och regioner som per 2022-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Östhammars kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2022-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 540 357 097 613 kronor och totala tillgångar till 537 006 752 858 kronor. Östhammars kommuns andel av de totala förpliktelserna uppgick till 1 573 396 575 kronor (0,29 %) och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 1 571 379 505 kronor (0,29%). Östhammars insatskapital i kommuninvest per 22-12-31 är 24 119 700 kr.

Not 28 Pensionsförpliktelser som inte tagits upp som skuld eller avsättning				
Ingående ansvarsförbindelse	428,8	415,6	428,8	415,6
Pensionsutbetalningar	-20,8	-20,6	-20,8	-20,6
Nyintjänad pension	0,7	-0,1	0,7	-0,1
Ränte- och basbeloppsuppräknig	5,7	9,0	5,7	9,0
Förändring av löneskatten	-2,6	-3,3	-2,6	-3,3
Ändring av försäkringstekniska grunder	8,4		8,4	
Byte av tryggande	-1,4	0,0	-1,4	0,0
Övrigt	-3,2	-1,7	-3,2	-1,7
Summa utgående ansvarsförbindelse	415,6	398,9	415,6	398,9
Del av ansvarsförbindelsen som tryggats genom försäkring	6,8	6,9	6,8	6,9
Utredningsgrad				
Värde på överskottsfond hos Skandia	14,9	17,7	14,9	17,7
Antal visstidsförordnanden				

MNKR	KOMMUN 2021	KOMMUN 2022	KONCERN 2021	KONCERN 2022
Politiker	3	2	3	2
Tjänstemän	0	0	0	0
Not 29 Övriga ansvarsförbindelser				
Not 30 Finansiell leasing				
Fastigheter				
Totala minimileaseavgifter	44,4	47,8	44,4	47,8
Nuvärde	43,3	45,3	43,3	45,3
Därav betalt i år	13,2	12,0	13,2	12,0
Därav att betala nästa år	13,0	9,9	13,0	9,9
Därav att betala senare	18,2	25,9	18,2	25,9
Maskiner och inventarier				
Totala minimileaseavgifter	15,0	11,2	15,0	11,2
Nuvärde	14,6	10,5	14,6	10,5
Därav betalt i år	2,4	1,6	2,4	1,6
Därav att betala nästa år	5,1	1,8	5,1	1,8
Därav att betala senare	7,5	7,8	7,5	7,8
Not 31 Justering för ej likviditetspåverkande poster				
Planenliga avskrivningar	73,8	74,9	-116,1	113,4
Nedskrivningar av anl.tillgångar	0,0	14,4	-	14,4
Nya avsättningar	0,4	1,7	-2,8	2,9
Återförda avsättningar	-0,3		-0,3	
Resultat rehallningsverksamhet konto 67200	2,0	1,4	2,0	1,4
Summa Justering för ej likviditetspåverkande poster	75,9	92,3	117,2	132,1
Not 31A Övriga likviditetspåverkande poster				
Aktivering av interna poster i inversteringsredovisning	1,3		1,3	
Not 32 Kostnad för revision				
Grunduppdrag	0,2	0,2	0,6	0,6
Övriga uppdrag	0,6	0,4	0,6	0,4
Förtroendevalda revisorer	0,2	0,2	0,2	0,2
Summa revision	1,0	0,8	1,4	1,2

Östhammars kommun

Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar

Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se

Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Årsredovisning

Datum:
2023-02-01

Diarienummer:
RÄN-2023-00009

Handläggare:
Mikael Lundkvist, Elisabeth Samuelsson

Version/DokumentID:

Räddningsnämndens sammanställda analys inför Uppsala kommuns årsredovisning

Viktiga händelser under året

Kriget i Ukraina och utvecklingen av säkerhetsläget i Europa visar på vikten av att kunna verka vid samhällsstörningar och ha förmåga att bedriva räddningstjänst under höjd beredskap. Brandförsvaret har under 2022 höjt sin förmåga att motstå störningar och bedriva räddningstjänstverksamhet under olika typer av kriser, men mer behöver göras för klara de uppgifter som enligt lagen om skydd mot olyckor ställs på räddningstjänsten under höjd beredskap. Klimatförändringar, och de extrema väderhändelser förändringarna leder till, visar också på behovet av god beredskap och aktiv kontinuitetsplanering.

Samarbetet med andra räddningstjänstorganisationer har utvecklats och stärkts under 2022. Räddningstjänsten Mälardalen, som är ett kommunalförbund för Arboga, Hallstahammar, Kungsör, Köping, Surahammar och Västerås kommuner är nu en del av samarbetet Räddningscentral Mitt. Räddningscentralen larmar och leder nu räddningsinsatser i åtta räddningstjänstorganisationer. Samarbetet möjliggör kvalitet och effektivitet, både vid vanligt förekommande olyckor och i planering för kriser och krig.

Bland årets räddningsinsatser sticker branden på Returpappercentralen i Boländerna den 9 maj ut. Insatsen pågick i nästan tre dygn och orsakade stor rökpåverkan i centrala delar av Uppsala samt medförde även att tågtrafiken fick stängas ner ett antal timmar.

I händelsestatistiken från året syns att antalet bränder i byggnader ökat något. Precis som tidigare år startar de flesta bränder i samband med matlagning. Fördjupade olycksutredningar visar på vikten av ett bra brandskydd i hemmet, särskilt för de personer som inte kan sätta sig själva i säkerhet om brand uppstår. Räddningsnämndens arbete för att förebygga bränder, och särskilt hos riskgrupper, är en fortsatt angelägen fråga.

Den 1 juli 2022 trädde Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor ikraft. Räddningsnämnden beslutade därför om en ny tillsynsplan som beskriver hur Uppsala brandförsvaret ska bedriva tillsynsverksamhet.

Måluppfyllelse under året

Räddningsnämndens verksamhet bidrar starkt till fokusområdet trygghet, inte minst genom sin närvaro på landsbygden där deltidbrandmännen är mycket uppskattade. Verksamheten har bedrivits inom tilldelad budget.

Räddningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	183	0	0	0
Nämnden totalt	184	0	0	1

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	14	14	12	14

Sammanfattning av ekonomiskt resultat

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner där Uppsala kommun är värdkommun.

Kostnaden för den politiska verksamheten består till största del av arvoden till nämndens ledamöter och lön för nämndsekreterare och verksamheten har en ekonomi i balans.

Det ekonomiska resultatet för nämndens hela verksamhet är 0,6 mnkr. Nämnden följer därmed budget för året.

Intäkterna är något högre än budget och beror främst på ersättning från staten för sjuklönekostnader på 0,6 mnkr, realisationsintäkter från försäljningar av anläggningstillgångar på 0,5 mnkr och försäljning av miljödiesel på 1,4 mnkr. Försäljningen av miljödiesel är internt i kommunen till omsorgsnämnden. Utbildningsverksamheten har också sålt brandutbildningar för 0,4 mnkr mer än budgeterat.

Lönekostnaderna följer budget för året. Lokalhyreskostnaderna är lägre än budgeterat beroende på att en del fastighetsanpassningar inte blivit färdiga och därmed har nämnden under året inte fått ökade lokalhyror för dessa anpassningar. Övriga verksamhetskostnader är högre än budgeterat främst beroende på inköp av Rakelapparater och kringutrustning till Rakelapparater. Rakel är Sveriges nationella digitala kommunikationssystem för samverkan och ledning och det är MSB som ansvarar för systemet. Brandförsvaret är nu mitt i utbytet av ett äldre analogt system för kommunikation och rökdykning till att bara använda Rakel. Kostnaden för diesel är också högre än budgeterat på grund av försäljning av diesel till omsorgsnämnden.

Sannolikt kommer vi oftare se mer extremt väder på grund av den globala uppvärmningen och det medför större kostnader för räddningstjänsten. Kostnadsutvecklingen styrs till största del av hur stor beredskap och vilken förmåga kommunerna ska ha för att hantera olyckor och bränder. Teknikutvecklingen med större möjligheter att bättre, säkrare och snabbare genomföra räddningsinsatser innebär även kostnadsökningar. Vinsterna av detta kommer inte nämnden tillgodo i form av minskade kostnader utan det är istället andra stora samhällsvinster med att olyckor och bränder kan undvikas eller att skadorna minimeras. Teknikutvecklingen inom andra områden som elfordon, trähus, solceller ställer också ökade krav på räddningstjänsten som innebär kostnadsökningar för nämnden.

Även befolkningsförändringar styr kostnadsutvecklingen men då mer etappvis beroende på hur och var ökning eller minskning av befolkningen sker. Antal räddningsinsatser har ingen eller väldigt svag inverkan på kostnaden för räddningstjänsten och därmed också på kostnadsutvecklingen.

En återuppbyggnad av det civila försvaret och räddningstjänst under höjd beredskap kommer leda till behov av mer resurser för räddningstjänsten. Här inväntas nationella och regionala anvisningar om hur kommunerna ska genomföra denna förmågeuppbyggnad.

För de kommande tre åren 2023 till 2025 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en bibehållen nivå på verksamheten utifrån budgetplanerna från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner som återfinns i Uppsala kommuns Mål och budget 2023.

Nämnden har genomfört investeringar för 14 mnkr och har en budget på 14 mnkr. De större investeringarna är brandfordon och brandmateriel.

Måluppfyllelse

Nämndens verksamhet styrs i första hand genom Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Handlingsprogrammet innehåller fem mål:

1. Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd
2. Riskgrupper har ett bra brandskydd
3. Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn
4. Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden
5. Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Räddningsnämnden i hög grad uppfyllt målsättningarna för mål 1, 2, 3 och 4. För mål 5, förmågan under höjd beredskap saknas fortfarande planeringsinriktningar från centrala myndigheter. Nämnden arbetar dock aktivt med frågan och bedömer att 2023 har nämnden en verksamhet som motsvarar de uppgifter som räddningstjänsten har under höjd beredskap enligt lagen om skydd mot olyckor.

Utvecklingen av grunduppdraget över tid

Följande jämförelser har hämtats från SKR:s verktyg Kolada. Uppsala kommun har jämförts med andra kommuner i kategorin ”Större städer”.

Antalet utvecklade bränder i byggnad skiljer sig inte från tidigare år. Uppsala tillhör den fjärdedel av kommunerna som har bäst resultat. I jämförelse med andra större städer är Uppsala också en kommun som har ett bra resultat.

Med responstid för räddningstjänst avses tid från när 112-anropet ankom till första resurs är på plats. Jämfört med andra kommuner har Uppsala en kortare responstid än många andra.

Samhällets kostnader för olyckor per invånare ligger på en mycket låg nivå vid en nationell jämförelse. Enligt SKR:s jämförelse har ingen annan kommun lägre kostnader per invånare än Uppsala. Orsakerna kan vara många, men en snabb och effektiv räddningstjänst bör vara bidragande.

Kostnaden för räddningstjänstverksamheten uppgick 2021 till 762 kronor per invånare, vilket är ungefär ett medelvärde vid jämförelse med andra kommuner inom kategorin större städer. Nämndens kostnader beror mycket starkt till vilken beredskap som ska finnas. Kostnaden påverkas mycket lite av *antalet* olyckor som inträffar.

Uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet

Räddningsnämnden har inte avtalssamverkan med någon part av kommunalt finansierad verksamhet.

Framtida utmaningar

Säkerhetsläget i Europa ställer krav på att återta förmågan till civilt försvar i en snabb takt. På uppdrag av regeringen utreder Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, planeringsförutsättningar för räddningstjänst under höjd beredskap.

Räddningsnämnden ser stora utmaningar då den nuvarande förmågan är eftersatt sedan många år och planeringsförutsättningar och resurser saknas. Resultatet av MSB:s utredningen och de beslut som utredningen leder till följs noga samtidigt som nämnden med befintliga resurser förbereder och planerar för de utmaningar höjd beredskap eller stora samhällsstörningar skulle medföra.

I takt med att Uppsala växer behöver också brandförsvarets organisation utökas. En ny brandstation i södra staden kommer att behövas på sikt. I närtid bör beredskapen på station Fyrislund ökas för att möta behoven när kommunen växer.

Befolkningsutvecklingen i Uppsala kommun innebär att antalet äldre människor kommer att öka. Många bor också kvar i egen bostad även när mycket stöd i vardagen behövs. Räddningsnämnden poängterar vikten av att bra brandskydd som motsvarar dessa individers behov och att samarbetet mellan brandförsvaret och vård- och omsorgsförvaltningen som särskilt viktigt för ett tryggt och säkert boende för äldre som inte kan sätta sig själv i säkerhet om det skulle börja brinna.

Årsredovisning 2022

Gemensam räddningsnämnd

Tierps kommun

Uppsala kommun

Östhammars kommun

Innehåll

Ordförandes kommentar	3
Räddningsnämndens verksamhet	4
Information och rådgivning.....	4
Tillsyn och tillstånd.....	6
Förbereda och genomföra räddningsinsatser.....	7
Åtgärder efter räddningsinsats	10
Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.....	10
Krisberedskap och räddningstjänst under höjd beredskap	11
Verksamhetsmål	13
Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd.....	14
Riskgrupper har ett bra brandskydd.....	16
Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn	18
Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden.....	20
Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.....	24
Inriktningsmål från Tierps kommun, Uppsala kommun och Östhammars kommun.....	27
Resultat 2022.....	45
Bilagor	47
Indikatorer.....	47

Ordförandes kommentar

Räddningsnämndens verksamhet

Verksamhetsplan och budget för år 2022 anger vad som ska utföras för att förverkliga det uppdrag räddningsnämnden fått från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Det övergripande styrdokumentet för nämnden är handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och den budget de tre kommunerna kommits överens om för räddningsnämnden. Nämndens verksamhet omfattar information och rådgivning, tillsyn, rengöring och brandskydds kontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor samt tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Information och rådgivning

För att den enskilde ska kunna förebygga och själv hantera bränder och andra olyckor genomförs information och rådgivning till allmänheten. Brandförsvaret lämnar information och rådgivning till kommuninvånare, förvaltningar, organisationer och företag för att öka kunskapen i att hantera och förebygga olyckor och bränder. Brandförsvaret samarbetar med Medborgarservice i Tierps kommun, Kontaktcenter i Uppsala kommun och Östhammar Direkt för att besvara allmänhetens frågor och ta hand om synpunkter.

Informationsinsatser, rådgivning och utbildning har åter börjat kunna genomföras fysiskt när pandemirestriktioner tagits bort. Under 2022 utbildade brandförsvaret 3 416 grundskoleelever och 3 619 medarbetare i kommunerna i brandskydd. Särskilda riktade informationsinsatser om brandskydd till skolelever har också genomförts, exempelvis besök efter brandtillbud vid en skola och genom samarbetet PAR (Polis Ambulans Räddningstjänst). Brandförsvaret träffade drygt 1 000 elever vid dessa riktade informationsinsatser.

Säsongsbunden information för att minska olyckor har under året genomförts, till exempel om gräsbrandsrisken på våren, att grillas säkert under sommaren, brandvarnardagen, släcka ljusen i advent, hur man eldar rätt i sin eldstad samt om regler kring fyrverkerier. Stort fokus lades på kommunikation till allmänheten inför årets första VMA-prov, mycket på grund av det oroliga omvärldsläget. De höjda elpriserna har medfört att människors beteenden förändrats som kan innebära en ökad risk för olyckor. Bland annat eldar man mer hemma, förvarar mer brandfarliga varor hemma och använder hushållsmaskiner på natten. Särskild information för hur man kan minska riskerna för olyckor på grund av detta har publicerats på webb och sociala medier.

I september genomfördes öppet hus på alla brandstationer, vilket var första gången på två år som det kunde genomföras fysiskt.

Vid 60-plusmässan och "fritid för alla"-dagen informerade brandförsvaret om brandskydd i hemmet och om hur man kan öka brandskyddet för riskgrupper. En praktisk och pedagogisk checklista med åtgärder som den enskilde kan använda för att öka brandskyddet i hemmet eller hos en närstående som är i riskgrupp har kommunicerats i flera olika kanaler. Checklistan finns på svenska, engelska och finska.

Under året har det genomförts 18 informationsinsatser med syfte att nå personer som är i riskgrupp vid bränder, exempelvis äldre eller personer med funktionsnedsättning. Dessa informationsinsatser har bland annat genomförts vid PRO-möten.

I början av året avslutades ett pilotprojekt gällande brandskydd för riskgrupper inom boendestöd i Östhammars kommun. Resultatet av pilotprojektet föll väl ut och arbetet gällande brandskydd inom boendestöd fortsätter nu på permanent basis och en överenskommelse har tecknats med Östhammars kommun gällande det fortsatta arbetet. Diskussion med Östhammars kommun har förts om samma arbetsmetodik avseende brandskyddet även går att använda inom hemtjänsten.

Riktlinjen för brandförebyggande åtgärder gällande brandskydd för riskgrupper i Uppsala kommun har reviderats så att den utöver äldrenämndens verksamhet även omfattar omsorgsnämnden. Implementeringen av riktlinjen i omsorgsnämndens verksamhet pågår.

Brandförsvaret har tagit en första kontakt med Tierps kommun gällande arbetet med brandskydd för riskgrupper.

Tillsyn och tillstånd

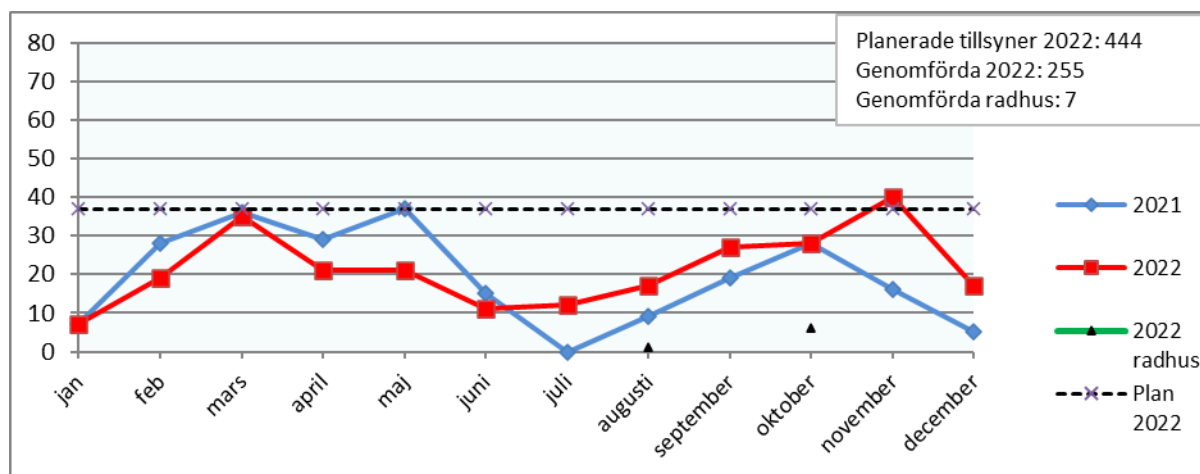
Räddningsnämndens förebyggande arbete syftar till ett skäligt brandskydd hos den enskilde, en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara samt att skyldigheterna för verksamheter som bedriver farlig verksamhet efterlevs. Huvudsyftet är att säkerställa skydd för liv, hälsa, egendom och miljö. För att åstadkomma detta genomförs tillsyner enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och tillståndshantering enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE).

Den 1 juli 2022 trädde Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2021:8) om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO i kraft. Räddningsnämnden beslutade i maj 2022 om en tillsynsplan som beskriver hur Uppsala brandförsvaret ska bedriva tillsynsverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner i enlighet med kraven i MSBFS 2021:8 samt LBE. Anpassning och utveckling för att implementera den nya tillsynsplanen i tillsynsverksamheten har genomförts under året. För att möta kraven har resurserna för tillsyn förstärkts med fler medarbetare under året.

Totalt har 262 tillsyner genomförts under året; 225 tillsyner enligt LSO varav 7 radhustillsyner, 30 tillsyner enligt LBE och 7 samplanerade tillsyner enligt både LSO och LBE. Cirka 180 planerade tillsyner har inte genomförts. Under 2022 har regelbundna tillsyner enligt LSO samt implementering av den nya tillsynsplanen prioriterats före radhusprojektet. Därav har endast ett fåtal radhustillsyner genomförts under året.

Under 2021 trädde förändringar i lagen av brandfarliga och explosiva varor i kraft. Det innebar ökad kontroll vid tillståndsgivning för hantering av explosiva varor. Under året har samarbetet med polisen kopplat till dessa krav utvecklats och förbättrats. Under året har 124 tillståndsärenden hanterats.

Antal genomförda tillsyner enligt LSO och LBE 2022

Förbereda och genomföra räddningsinsatser

Räddningsinsatser förbereds genom utbildning, övning, objektsorienteringar, insatsplanering samt fordons- och materielunderhåll. I förberedelserna ingår också utveckling av metod och taktik, samt fysisk träning och fysiska tester. Under året har även regionsgemensamma befälsutbildningar och övningar genomförts.

Räddningsinsatser förbereds även genom larmplaner, där bland annat vilka räddningsenheter som larmas till olika typer av olyckor finns beskrivet. Det är en komplex uppgift att ta fram larmplaner där många olika parametrar ska tas hänsyn till.

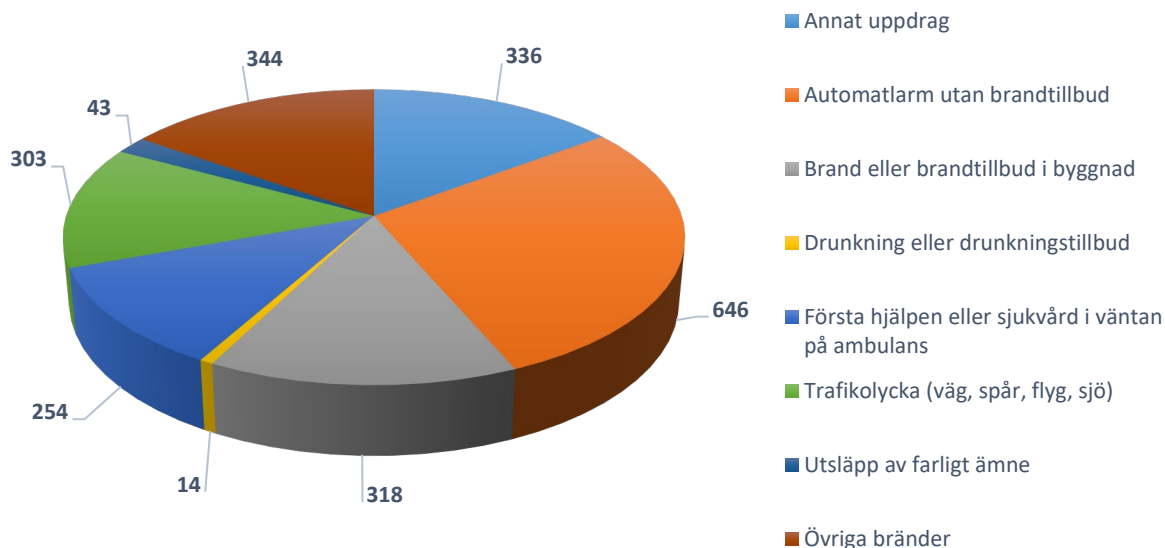
Brandförsvaret har under året fortsatt arbetet att ta fram insatskort. Insatskort används vid räddningsinsatser och är en beskrivning av ett objekt, till exempel ett hus, för att kunna genomföra en effektivare räddningsinsats. I samverkan med större industrier har det även tagits fram mer omfattande insatsplaner.

Räddningsinsatser genomförs vid olyckor och vid överhängande fara för olyckor för att förhindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. I Tierps, Uppsalas och Östhammars handlingsprogram för räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor anges vilken förmåga kommunerna ska ha för att genomföra räddningsinsatser.

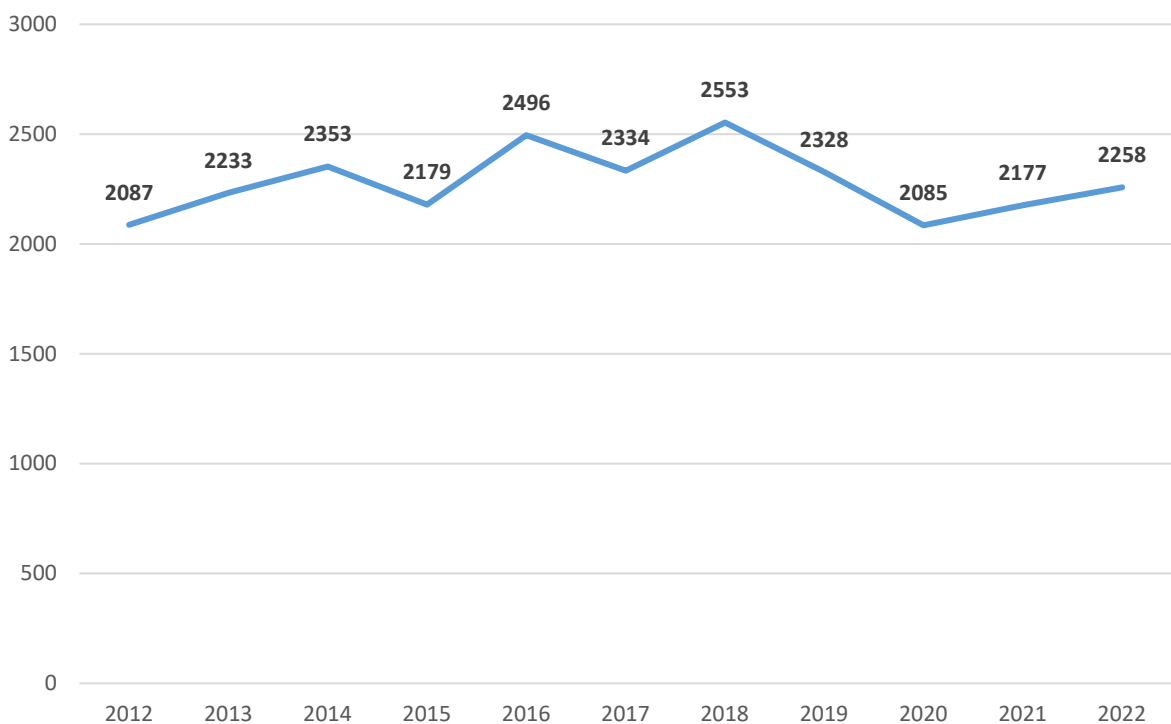
Under januari till december genomfördes 2 258 räddningsinsatser. Det är 81 fler än under 2021 och börjar åter närma sig nivåerna som var innan coronapandemin. Antalet anlagda bränder har ökat något jämfört med 2021. Antalet bränder i byggnader har också ökat. Även antalet automatlarm har ökat under 2022. Orsaken till ökningen av räddningsinsatser i stort kan nog tillskrivas att pandemin inte hade lika stor påverkan på samhället under 2022.

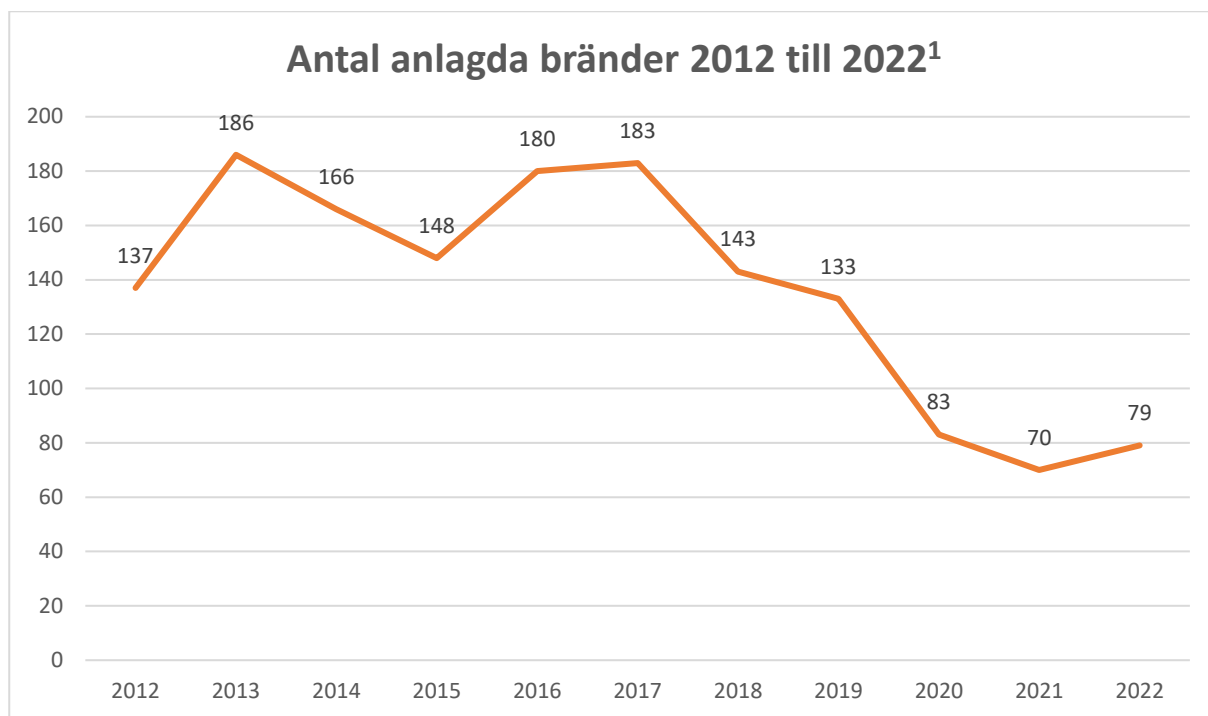
Genom samarbetet Räddningsregion östra Svealand där 13 räddningstjänster ingår har brandförsvaret hjälpt till med räddningsinsatser i andra kommuner och fått hjälp vid räddningsinsatser från andra kommuner. Samarbetet innebär att allmänheten får en bättre och snabbare hjälp vid olyckor. En stor fördel med samarbetet är också att kommunernas samlade räddningsresurser kan nyttjas på ett snabbare och effektivare sätt vid en större och/eller långvarig räddningsinsats.

Antal räddningsinsatser per olyckstyp 2022

Antal räddningsinsatser 2012 till 2022

¹Enligt brandförsvarets bedömning.

Åtgärder efter räddningsinsats

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar att informera de drabbade om behovet av restvärdesräddning, sanering, bevakning och andra åtgärder, samt att utreda olycksorsak och olycksförlopp.

Utredning av olycksorsak och olycksförlopp görs kortfattat i den händelserapport som skrivs vid varje räddningsinsats, men finns behov ska fördjupade olycksundersökningar genomföras. Efter insatser där man ser behov av erfarenhetsåterföring genomför medarbetare som deltagit vid insatsen ett lärande samtal efter insatsen enligt metoden AAR, After Action Review. Dialogen under AAR gör det möjligt för både den enskilde individen och teamet att utveckla en gemensam bild av vad som faktiskt hände under insatsen, skapa en förståelse för varför det hände samt utbyta tankar och idéer om hur man kan lära av detta och utveckla arbetet till nästa gång.

Under 2022 har Uppsala brandförsvaret genomfört fyra fördjupade olycksutredningar. Där branden på Returpappercentralen i centrala Uppsala den 9 maj är den som sticker ut. Insatsen pågick i nästan tre dygn och orsakade stor rökpåverkan i centrala delar av Uppsala samt medförde även att tågtrafiken fick stängas ner ett antal timmar.

Fördjupade utredningar inom Uppsala brandförsvares område har visat på vikten av ett bra brandskydd i hemmet, särskilt för de personer som inte kan sätta sig själva i säkerhet om brand uppstår.

Efter inträffade bränder genomförs återbesök för att informera och svara på de drabbades frågor. Återbesöken genomförs när räddningsledaren bedömer att det finns behov hos de drabbade. Ibland deltar också polis och ambulans.

Brand i byggnad är en olyckstyp som har ökat under 2022. Precis som tidigare år startar de flesta bränder i samband med matlagning. Andra vanliga brandorsaker är soteld, levande ljus och rökning.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Rengöring och brandskyddskontroll av fasta förbränningsanordningar och därtill hörande rökkanaler är en viktig del i arbetet med att förebygga bränder i bostäder. Sotningsverksamheten är uppdelad i två separata delar – rengöring och brandskyddskontroll. Rengöring är den löpande rengöringen av anläggningen. Brandskyddskontrollen är en kontroll av hela anläggningen ur brandskyddssynpunkt. Både rengöring och brandskyddskontroll genomförs enligt fastställda tidsfrister. Rengöring och brandskyddskontroll i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner utförs av de två entreprenörerna som räddningsnämnden har avtal med. Åke Huss AB utför rengöring och brandskyddskontroller i Tierp och Uppsala kommun, Östhammars sotningsdistrikt AB utför rengöring och brandskyddskontroller i Östhammars kommun. Rengöring och brandskyddskontroll har under året genomförts enligt gällande tidsfrister.

LSO möjliggör för kommuner att medge att den enskilde själv, eller låter annan, rengöra sin egen förbränningsanordning. Ett sådant medgivande kan bara ges om rengöringen sker på ett från brandskyddssynpunkt tryggt sätt. Medgivande för rengöring av egen anordning i den egna fastigheten lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och efter att ansökan från fastighetsägaren godkänts av brandförsvaret. Under 2022 inkom 45 ansökningar från fastighetsägare om att själva rengöra eller låta annan utföra rengöringen. Under året inkom också 14 återkallelser av egen sotning, det vill säga där fastighetsägaren återigen vill att nämnden genom de avtalade entreprenörerna utför sotning på deras anläggning.

Respektive skorstensfejarmästare ansvarar, via delegation från räddningsnämnden, för att uppdatera och underhålla nämndens förteckning över fasta förbränningsanordningar. För att säkerställa att förelägganden utfärdade av entreprenörerna på fasta förbränningsanordningar är rättssäkra och att arbetet i övrigt är av god kvalitet har brandförsvaret kontinuerligt möten med entreprenörerna som utför rengöring och brandskyddskontroll på uppdrag av nämnden.

Avtalen med de upphandlade sotningsentreprenörer som räddningsnämnden har avtal med går ut 2023-11-30. Räddningsnämnden har beslutat att upphandla entreprenörer med respektive kommun som eget sotningsdistrikt. Upphandling av entreprenörer har pågått under 2022 och målet har varit att nya avtal skulle vara klara cirka ett år innan nuvarande avtal löper ut. Upphandlingarna är avslutad och avtalen för respektive kommun har tecknats med Upplands ventilationstjänst AB som från 2023-12-01 kommer utföra både rengöring och brandskyddskontroll i alla tre kommuner.

Under 2022 hanterades 17 ärenden om soteldar.

Krisberedskap och räddningstjänst under höjd beredskap

Det är de tre kommuner som inom sina respektive geografiska områden ansvarar för att samordning av krishanteringsfrågor sker. Brandförsvaret är en av flera förvaltningar som berörs i händelse av en krissituation. Det är därför nödvändigt att samordnade övningar och gemensamma planeringar genomförs, både enskilt i kommunerna och tillsammans i länet. Brandförsvaret samverkar med kommunerna, Länsstyrelsen och andra aktörer i krisberedskapsfrågor för att säkerställa en god förmåga vid allvarliga samhällsstörningar.

Arbetet med att stärka brandförsvarets krisberedskap och förmåga att verka under höjd beredskap har fortgått under året. Med anledning av omvärldsläget har arbete bedrivits i en särskild organisation under hela året. Denna organisation har arbetat för att snabbare och på kort sikt ytterligare stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar. Åtgärder har vidtagits bland annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering, skalskydd med mera.

Brandförsvaret har genomfört arbetet utifrån Uppsala kommuns vägledning för kontinuitetshantering och åtgärder vidtas. Brandförsvaret har deltagit i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalys, styrel med mera.

I samråd med kommunerna och länsstyrelsen har en ansökan om utökning av antalet VMA-tyfoner inlämnats till MSB.

Arbetet gällande krigsbranddammar fortgår för att tydliggöra ansvaret för dammarna och deras status. Brandförsvaret har deltagit i MSB:s referensgrupp om personalförsörjning vid höjd beredskap.

Personal har under hösten genomgått en pilotutbildning om oexploderad ammunition hos MSB. Ytterligare kunskapshöjande aktiviteter har genomförts, bland annat genom att övningar under övningsveckan för tung räddning genomfördes med scenario för höjd beredskap.

Fortfarande saknas viktiga planeringsanvisningar för räddningstjänst under höjd beredskap från de statliga myndigheterna. MSB har fått ett regeringsuppdrag om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap, ett arbete som

brandförsvaret deltagit i. Brandförsvaret följer vad som händer inom området genom flera olika forum.

Verksamhetsmål

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2022

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Verksamheten har i stort bedrivits både till omfattning och kvalitet enligt Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Inriktningsmål	Utfall 2022	Prognos 2023
1. Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd		
2. Riskgrupper har ett bra brandskydd		
3. Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn		
4. Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden		
5. Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig		

Mål 1 i Handlingsprogrammet

Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Brandförsvaret ska arbeta aktivt för att underlätta och hjälpa den enskilde med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet. Besök i bostadsområden och kontakter med skolelever för att informera om brandskydd har återupptagits efter coronapandemin. Informationen på brandförsvarets webbplats fortsätter att utvecklas och genom brandförsvarets facebook och instagram får många information om brandskydd.

Nämndens åtgärder

Informationsinsatser om förebyggande brandskydd till prioriterade målgrupper

Status
Klar

Kommentar:

Brandförsvaret genomför riktade informationsinsatser till kommunernas medborgare om brandskydd. Det sker bland annat vid mässor och konferenser och genom utskick till nyinflyttade. Den säsongsbundna informationen har löpt på med information om hur man ska elda rätt i sin eldstad, gräsbrandsrisken på våren, att grilla säkert under sommaren, brandvarnardagen, släcka ljusen i advent samt om fyrverkerier. Vi har också hållit Öppet hus på alla brandstationer för första gången efter pandemin.

Särskild information har tagits fram till webb och sociala medier kring att elda hemma, förvara brandfarliga varor och använda hushållsmaskiner på natten med anledning av höjda elpriser.

Informationen på brandförsvarets webbplats kring farliga verksamheter enligt lagen om skydd mot olyckor 2 kap.4§ har uppdaterats och utvecklats. Många av de farliga verksamheterna är också sådana som omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Under hösten har brandförsvaret i syfte att nå ännu fler med brandförebyggande budskap utökat närvaron i sociala medier och finns nu på både Facebook och Instagram.

Brandskyddsutbildningar i första hand för medarbetare vid kommunernas förvaltningar och bolag.

Status
Klar

Kommentar:

Brandskyddsutbildningarna har utvecklats under de senaste åren. Ett exempel på detta är att den digitala lärmiljön har uppdaterats. Nu undersöks om utbildningarna kan anpassas ytterligare, till exempel genom att utbildningarnas praktiska moment genomförs utifrån scenarion från verksamhetens fysiska arbetsmiljö. Intresset för att genomföra utbildningar hos brandförsvaret har ökat.

Brandskyddsinformation för elever i grundskola.

Status
Klar

Kommentar:

Under 2022 utbildade brandförsvaret 3416 grundskoleelever. Särskilda skolinsatser, till exempelvis besök efter brandtillbud, har genomförts vid vilka brandförsvaret nått ut till 1128 elever.

Samarbete med andra kommunala förvaltningar, polisen och andra organisationer, till exempel genom att handlägga remisser.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret svarar på remisser inför bygglov och startbesked, samt svarar på allmänna frågor kring brandskydd i byggnader. Brandförsvaret svarar också på remisser gällande detaljplaner, översiktsplaner, fördjupade översiktsplaner och planprogram, samt svarar på frågor kring risk i samhällsplaneringen. Remisser avseende serveringstillstånd hanteras också. Förelägganden på verksamheter med serveringstillstånd skickas för kännedom till miljöförvaltningarnas tillståndsenheter.

Remisser angående brandvattenförsörjning hanteras också. Brandförsvaret deltar också i olika forum för att diskutera detta i tidigt skede i till exempel sydöstra staden i Uppsala. När det gäller förändringar i väg- och järnvägsnätet hanteras remisser både från Trafikverket och kommunernas olika förvaltningar.

Brandförsvaret svarar på remisser gällande åtgärder som påverkar brandförsvarets framkomlighet. Det kan till exempel handla om att man stänger av vissa gator, eller delar av gator för grävarbeten. Vid granskning av dessa remisser kontrolleras både brandförsvarets generella framkomlighet, men även tillgängligheten till områden där vi förväntas att genomföra räddningsinsatser.

På begäran från Polisen eller åklagare skrivs sakkunnighetsutlåtanden efter inträffade bränder.

När det gäller farliga verksamheter enligt LSO 2 kap. 4 § och anläggningar som omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor ("Sevesolagstiftningen") samarbetar brandförsvaret med Länsstyrelsen.

Utöver detta samarbetar brandförsvaret även bland annat med Länsstyrelsen gällande tillsynsärenden och IVO. Den samverkan syftar till att skapa ett brett kontaktnät och på ett tidigt stadium identifiera problem och verka för ett tryggt och säkert samhälle, hållbart brandskydd och ett bra brandskydd hos riskutsatta.

Samarbete sker också med polismyndigheten genom att brandförsvaret svarar på inkomna remisser avseende danstillstånd, tillstånd för offentlig tillställning och begagnande av offentlig plats. När tillstånd explosiv vara söks skickas remiss till polismyndigheten för lämplighetsprövning.

Mål 2 i Handlingsprogrammet

Riskgrupper har ett bra brandskydd

Personer i riskgrupper har större risk att skadas allvarligt eller omkomma i bränder. För att öka dessa gruppers brandskydd behöver de förebyggande åtgärderna vara anpassade till riskgrupperna. Samarbete mellan brandförsvaret och andra organisationer och inom kommunerna är viktigt för att uppnå detta.

Kommentar:

Projektet med brandskydd inom boendestöd i Östhammar har slutförts och är nu en del av ordinarie verksamhet. En överenskommelse har tecknats med Sektor Omsorg i Östhammars kommun om hur arbetet ska bedrivas i fortsättningen och med plan för införande i andra kommunala verksamheter ex hemtjänsten.

Arbetet fortlöper i Uppsala kommun. Tillsammans med Uppsala kommun har riktlinjen för brandförebyggande åtgärder reviderats så att den utöver äldrenämndens verksamhet även omfattar omsorgsnämnden. Planering har pågått för hur arbetsmetodikerna ska införas i omsorgsnämndens verksamhet.

I Tierps kommun har en första kontakt tagits gällande motsvarande arbete.

Brandförsvaret har under perioden deltagit i 60-plusmässan och fritid för alla dagen och informerat om brandskydd i hemmet och om hur man kan öka skyddet för riskgrupper. En praktisk och pedagogisk checklista med åtgärder som den enskilde kan använda för att öka brandskyddet i hemmet eller hos en närstående som är i riskgrupp har tagits fram och kommunicerats i flera olika kanaler.

Under året har det genomförts 18 informationsinsatser med syfte att nå personer som är riskgrupp vid bränder, exempelvis äldre eller personer med funktionsnedsättning. Dessa informationsinsatser har bland annat varit vid träffpunkter, medlemsmöten för PRO mm.

En operativ instruktion för hur vi ska agera vid bränder och tillbud hos personer i riskgrupp är framtagen och implementerad. Nämndens verksamhet bidrar till måluppfyllelse. Samarbeten i alla tre kommuner håller på att utvecklas för att riskgrupper ska få ett bra brandskydd.

Nämndens åtgärder

Samarbete med de samhällsaktörer som möter riskgrupper.

Status
Klar

Kommentar:

Den checklista för brandskydd i hemmet som har tagits fram sprids till olika aktörer i samband med informationsinsatser och utbildningar. Checklistan finns på svenska, engelska och finska. Ett arbete pågår för att även teckentolka checklistan.

Checklistan sprids också i samarbete med Funktionsrätt Uppsala län.

Samarbetat med omsorgsnämnden och äldrenämnden i Uppsala kommun har resulterat i att de nämnderna tagit beslut om riktlinjer för vård- och omsorgsförvaltningen om brandförebyggande åtgärder i eget boende. Riktlinjerna innebär att utförare som arbetar på uppdrag av Uppsala kommun, ska erbjuda alla brukare i eget boende en brandriskbedömning i hemmet.

Brandförsvaret och Sektor omsorg i Östhammar har under året tecknat en överenskommelse om hur samarbetet för brandskydd hos riskutsatta ska ske systematiskt.

Brandförsvaret samarbetar också med Region Uppsala kring hur en patient går till väga för att få hjälpmedel att höra sin brandvarnare vid behov. Brandförsvaret har också medverkat på 60+ mässa och mässan Fritid för alla.

Informationsinsatser har bland annat genomförts hos seniorbostäder, träffpunkter för äldre, anhörigcentrum, PRO-föreningar och föreningar för hörselskadade.

Utveckling av informationen och utbildningarna om brandskydd för riskgrupper.

Status

Klar

Kommentar:

En ny checklista om brandskydd för riskgrupper har tagits fram. Målgruppen för checklisten är allmänheten och främst personer i riskgrupp eller deras anhöriga. Checklisten delas ut vid informationsträffar, under utbildningar av utbildningsenheten och generellt där vi ser att det fyller ett syfte. Checklisten skickar vi till de som vill ha och ger ut helt kostnadsfritt. Beställningar sker via kommunikationsansvarig. Totalt har det hittills beställts över 10 000 checklistor. Checklisten har översatts till engelska och finska.

I Uppsala och Östhammars kommuner pågår utbildningsinsatser för kommunernas medarbetare som ska använda checklisten hos riskgrupper. I Tierp pågår fortfarande processen för att implementera checklisten i berörda verksamheter.

En ålderssimuleringsdräkt har inköpts för att höja kvalitén på våra utbildningar, och för att skapa förståelse för riskutsattas situation.

Mål 3 i Handlingsprogrammet

Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn

Räddningsnämndens riskanalys till kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst visar på en snabb och omfattande nybyggnation i kommunerna. Det leder till en riskbild som förändras. Brandförsvaret ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

Kommentar

Nämnden verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Ett systematiskt samarbete med kommunerna i plan- och byggprocesserna har etablerats. Brandförsvaret har blivit delaktiga och haft en aktiv roll i tidiga skeden i plan- och byggprocesser, vilket har gett goda resultat för både brandskydd och riskhänsyn i kommunerna.

Brandförsvaret har utarbetat en vägledning för hållbart brandskydd. Vägledningen underlättar kommunikationen med byggherrar, fastighetsägare med flera.

Nämndens åtgärder

Medverkan i kommunernas plan- och byggprocesser.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret svarar på remisser både i bygg och planprocessen från våra tre kommuner. Utöver remisshantering sker löpande dialoger kring aktuella frågor. Det kan till exempel handla om utrymning via brandförsvarets stegutrustning, släckvatten och brandvattenförsörjning. Rutiner för samarbete med stadsbyggnadsförvaltningarna har utarbetats tillsammans med kommunerna.

Medverkan i infrastrukturprocesser som påverkar brandförsvarets insatsförmåga.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret svarar på remisser som inkommer gällande förändringar i väg- och järnvägsnätet. Remisser kan både komma från Trafikverket och kommunernas olika förvaltningar. Utöver dessa permanenta förändringar av infrastrukturen svarar även brandförsvaret på remisser gällande åtgärder som påverkar brandförsvarets framkomlighet. Det kan till exempel handla om att man stänger av vissa gator, eller delar av gator för grävarbeten. Vid granskning av dessa remisser kontrolleras både brandförsvarets generella framkomlighet, men även tillgängligheten till områden där vi förväntas att genomföra räddningsinsatser.

Ett exempel på en infrastrukturförändring där brandförsvaret är med och beaktar påverkan på insatsförmågan är planeringen för en spårväg i Uppsala tätort. Detta projekt har återkommande möten tillsammans med brandförsvaret, ambulansen och polisen för att diskutera dessa frågor.

Informationsinsatser om hållbart brandskydd hos byggherrar, fastighetsägare och andra aktörer.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvarets vägledning om hållbart brandskydd finns publicerad på brandförsvarets webbplats tillsammans med en checklista. De tre kommunerna länkar till vägledningen från deras respektive hemsidor.

Under våren deltog brandförsvaret på mässan Fastighet 2022 i Uppsala och informerade om brandskydd. Mässan riktade sig till fastighetsägare och en av punkterna som vi spred information om på mässan var hållbart brandskydd. Vid den nationella brandkonferensen i maj bidrog brandförsvaret med föredrag om vikten av ett hållbart brandskydd.

Långsiktig och robust brandvattenförsörjningen.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har dialog med VA-bolagen, främst med Uppsala vatten. Dialog sker bland annat gällande sydöstra staden samt i arbetet med ny översiktsplan för Uppsala kommun men även löpande i plan- och byggärenden. Dialog med Östhammars kommun och Gästrike vatten har skett gällande att fram en brand- och släckvattenplan, vilket planeras ske under 2023.

Det är viktigt med fortsatt dialog med VA-bolagen, då det finns intressekonflikter mellan dricksvattenkvalité och brandvattenförsörjning.

Minska släckmedels miljöpåverkan.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbetet har påbörjats. Samarbete söks både inom kommunerna, med andra räddningstjänster och med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

Mål 4 i Handlingsprogrammet

Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden

Brandförsvaret ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och hänga med i den snabba omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att kunna göra det ska medarbetarnas kompetens, övningsverksamhet, digitalisering samt teknik och utrustning ligga i framkant.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Samarbetet med andra räddningstjänster och satsningen på digital kompetensutveckling är viktiga faktorer i utvecklingsarbetet.

Nämndens åtgärder

Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Totalt har 225 tillsyner enligt LSO varav 7 radhustillsyner genomförts under året.

Tillsynsskulden till följd av pandemin och förändrade arbetsätt som lett till högre kvalitet på tillsynshanteringen kvarstår. Under 2022 har det varit hög personalomsättning på den enhet som arbetar med tillsyn och mycket resurser har gått åt till rekrytering och introduktioner.

Anpassning av tillsynsverksamheten utifrån nya tillsynsföreskrifter.

Status
Påbörjad

Kommentar:

En ny tillsynsplan har tagits fram och beslutats av räddningsnämnden, RÄN-2022-00070.

Tillsynsplanen beskriver hur Uppsala brandförsvaret ska bedriva tillsynsverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammar i enlighet med kraven i MSBFS 2021:8 samt LBE. Arbete med att implementera tillsynsplanen i verksamheten har pågått under hösten och arbetet med detta kommer fortsätta under 2023.

Arbetet med att uppdatera registret över tillsynsverksamheterna i respektive kommun pågår och rutinerna för hur tillsynerna ska genomföras har setts över för att säkerställa att arbetet möter kraven i de nya föreskrifterna. Resursbehovet har setts över och rekryteringar har genomförts för att säkerställa att tillräckliga resurser finns för att kunna genomföra tillsynerna i enlighet med tillsynsplanen. Detta har inneburit arbete med introduktion av flera nya medarbetare under 2022 och introduktion av medarbetare kommer även pågå under 2023.

Tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Under året har 37 tillsyner enligt LBE genomförts. Arbete med registervård och förbättrad planering och uppföljning fortsätter under 2023.

Tillståndsansökningar enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Status
Klar

Kommentar:

Brandförsvaret ligger i fas med inkomna tillståndsansökningar och har utvecklat samarbetet med polismyndigheten gällande lämplighetsprövningar i samband med tillståndsansökningar.

Rengöring och brandskyddskontroll enligt lagen om skydd mot olyckor.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Avtalen med sotningsentreprenörerna för respektive kommun löper på till och med 2023-11-30. Upphandlingar av nya avtal har pågått under 2022 och är nu avslutade. Nya avtal för respektive kommun är klara med Upplands ventilationstjänst AB och dessa börjar gälla 2023-12-01. Enheten tillsyn & tillstånd har en ny handläggare som arbetar med sotningsfrågor hos brandförsvaret. Enheten har avstämningsmöten med sotningsentreprenörerna en gång på våren och en gång på hösten för att följa upp avtalet. Under 2022 har arbetsrutinerna kopplat till sotningsverksamheten setts över och uppdaterats för att säkerställa arbetet med sotningsverksamheten. På sikt kommer ytterligare handläggare att utses för att skapa redundans i arbetet med rengöring och brandskyddskontroll på enheten.

Säkra och effektiva räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret arbetar kontinuerligt med att se över investeringsbehovet för både utrustning och fordon för att säkerställa att vi kan genomföra effektiva och säkra räddningsinsatser. Utvecklingsrådet som är representerat av personal från alla operativa befattningar har återkommande möten där man bland annat försöker fånga nya tekniker och metoder för att organisationen ska bli ännu bättre på att genomföra räddningsuppdrag.

Underperioden har brandförsvaret genomfört säkra och effektiva räddningsinsatser.

Rekrytera brandmän för att öka beredskapen i Alunda till 1+4.

Status

Klar

Kommentar:

Rekryteringen i Alunda är avslutad och beredskapen i Alunda har höjts till 1+4.

Erfarenhetsåterföring efter genomförda räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Efter räddningsinsatser genomförs utvärderingar med metoden AAR, After Action Review. Förbättringsförslag följs upp på brandförsvarets utvecklingsråd, förbättringsförslag och utvecklingsmöjligheter som framkommer genomförs efter prioritering. Genomförda utvärderingar läggs ut på intranätet för alla medarbetare att läsa.

Utveckling av larm- och insatsplanering.

Status

Klar

Kommentar:

Utveckling av larm- och insatsplanering sker löpande och under året genomförs utökade bostadsområdesbesök i kommunerna. Vid dessa besök tas uppgifter fram som ligger till grund för larm- och insatsplanering.

Ärendetypsområden, det vill säga de geografiska gränserna för vilket område respektive station är snabbast, har setts över och korrigerats i enlighet med ett kontrollmoment i nämndens internkontrollplan. Översynen kommer att fortsätta 2023.

Utbildning och övning av uttryckande personal för att säkerställa kompetens och förmåga att hantera räddningsinsatser.

Status

Klar

Kommentar:

Årligen planeras och genomförs övning och utbildning för att säkerställa att lagkraven uppfylls samtidigt som kompetensen utvecklas hos personalen. Omvärldsbevakning är en viktig del för att anpassa utbildningsinsatserna till den utveckling som sker i samhället.

Utveckling av verksamhetens effektivitet och kvalitet med stöd av digitala hjälpmedel och innovativa räddningsverktyg.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har stärkt sin förmåga av för att använda UAV (unmanned aerial vehicle, "drönare") i organisationen. Det finns nu förmåga med UAV-piloter i Tierp, Östhammar och Uppsala. Utvecklingen av räddningsverktyg går ständigt framåt och brandförsvaret har nära kontakt med olika aktörer, t ex så har batteridrivna verktyg för trafikolyckor köpts in vilket möjliggör effektivare arbetsätt. Hjälmkameror till befäl har införskaffats för individuell utveckling samt lärande för verksamheten.

Arbete pågår just nu med att implementera raket för rökdykning.

Utveckling av övningsanläggningarna med fokus på operativ förmåga och ökad miljöhänsyn.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvarets utbildningsenhet jobbar kontinuerligt med denna fråga, som exempel så har planlösningen i ett av våra objekt för varm rökdykning nyligen ändrats för att kunna göra effektiva övningar.

Markarbetena vid Tierps övningsfält pågår och är förhoppningsvis klara under våren 2023.

Samarbete med andra aktörer för att stärka den förebyggande förmågan.

Status

Klar

Kommentar:

Samarbete och samverkan har skett med andra förvaltningar inom kommunen samt organisationer och myndigheter både lokalt och nationellt för i syfte att upptäcka brister i så tidiga skeden som möjligt. Till exempel sker samarbete med stadsbyggnadsförvaltningarna, miljöförvaltningarna, Region Uppsala, Polisen, Skatteverket, IVO, länsstyrelsen mm.

Brandförsvaret samverkar även med andra räddningstjänster för att stärka vår kompetens. Bland annat så har under året en gemensam vägledning kring solcellsanläggningar tagits fram.

Samarbete med andra aktörer för att stärka den operativa förmågan.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret samverkar med andra räddningstjänster för att stärka vår kompetens och för att utvecklas och genomföra effektivare räddningsinsatser. Exempelvis genomförs gemensamma befälsutbildningar samt samövningar med närliggande räddningstjänster.

Brandförsvaret samarbetar också nära Region Uppsala, Polisen och Länsstyrelsen.

Samarbete med främst andra kommunala förvaltningar och polisen för att förebygga social oro.

Status

Klar

Kommentar:

Inför varje helg har brandförsvaret, Polisen och Uppsala kommuns ungdomsjour och ordningsvakter informationsutbyten och eventuell samordning för att förebygga social oro. Brandförsvaret har under året deltagit i fritidsaktiviteter för unga, till exempel Uppsala Summerzone på Studenternas IP och informationsträffar för feriearbetande ungdomar i Gottsunda.

Utbildningsinsatser till skolelever genomförs regelbundet, och särskilda informationsträffar genomförs efter brandtillbud. Ibland genomförs informationsinsatserna tillsammans med polis och ambulans.

Brandförsvaret deltar också i Uppsala kommuns arbete med gemensam lägesbild genom att veckovis rapportera eventuella anlagda bränder.

Mål 5 i Handlingsprogrammet

Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Riskbilden påvisar behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för brandförsvaret. Förmågan behöver stärkas betydligt inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga. Räddningsnämndens ambition är att brandförsvaret vid en krissituation ska kunna verka självständigt under åtminstone en vecka.

Kommentar:

Nämndens verksamhet har delvis lett till de resultat den vill se inom målet.

Arbetet med att stärka brandförsvarets krisberedskap och förmåga att verka under höjd beredskap har fortgått under året. Med anledning av omvärldsläget har arbete bedrivits i en särskild organisation under hela året. Denna organisation har arbetat för att snabbare och på kort sikt ytterligare stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar. Åtgärder har vidtagits bland annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering, skalskydd mm.

Fortfarande saknas viktiga planeringsanvisningar för räddningstjänst under höjd beredskap från de statliga myndigheterna. MSB har fått ett regeringsuppdrag om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap, ett arbete som brandförsvaret deltagit i. Brandförsvaret följer vad som händer inom området genom flera olika forum.

Nämndens åtgärder

Uthållighet att verka vid samhällsstörningar.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret har genomfört arbetet utifrån Uppsala kommuns vägledning för kontinuitetshantering och åtgärder vidtas.

Med anledning av omvärldsläget har arbete bedrivits i en särskild organisation under hela året. Denna organisation har arbetat för att snabbare och på kort sikt ytterligare stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar. Åtgärder har vidtagits bland annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering, skalskydd.

I samråd med kommunerna och länsstyrelsen har en ansökan om utökning av antalet VMA-tyfoner inlämnats till MSB.

Brandförsvaret deltar i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalys, styrel mm.

Ett fullgott säkerhetsskydd.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Arbetet att revidera säkerhetsskyddsanalysen är påbörjat.

Utveckling av förmågan att verka vid höjd beredskap.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Arbetet gällande krigsbranddammar fortgår för att tydliggöra ansvaret för dammarna och deras status. Brandförsvaret har deltagit i MSB:s referensgrupp om personalförsörjning vid höjd beredskap.

Personal har under hösten genomgått en pilotutbildning om oexploderad ammunition hos MSB. Ytterligare kunskapshöjande aktiviteter har genomförts, bland annat genom att övningar under övningsveckan för tung räddning genomfördes med scenario för höjd beredskap.

Fortfarande saknas viktiga planeringsanvisningar för räddningstjänst under höjd beredskap från de statliga myndigheterna. MSB har fått ett regeringsuppdrag om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap, ett arbete som brandförsvaret deltagit i. Brandförsvaret följer vad som händer inom området genom flera olika forum.

Utveckling av samarbete med frivilliga resurser.

Status
Påbörjad

Kommentar:

Samarbetet med Länsstyrelsen angående organisering av frivilliga resurser som är tänkta att användas i såväl fredstid som under höjd beredskap fortsätter. Resurserna kan bland annat vara behjälpliga vid skogsbränder.

Brandförsvaret har startat ett nytt värn i samarbete med LRF Östhammar.

Kamratföreningen "Röde hanen", som leds av pensionerade brandbefäl och brandmän, är beredda att bistå vid eventuella skogsbränder eller andra större påfrestningar på samhället.

Status

Klar

Beredskap avseende drivmedel till utryckningsfordon och reservkraft har höjts under året, lagringsvolym och lagerhållning har ökat under året.

Översyn och förbättringar av skalskyddet genomförs.

Arbete utifrån Uppsala kommuns vägledning för kontinuitetshantering pågår och kommer att fortsätta kommande år.

Inriktningsmål från Tierps kommun, Uppsala kommun och Östhammars kommun

Tierps kommuns mål 16.3 och 16.4 Kommunkoncernens ekonomi ska vara långsiktigt hållbar. Kommunens soliditet ska inte vara lägre än 40 procent och inte minska fler år än två år i rad.

Uppsala kommuns inriktningsmål 1 Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden En hållbar kommun

Nämndens strategi:

En god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Kontinuerligt anpassa verksamheten utifrån tilldelade kommunbidrag från kommunerna på ett jämställt sätt.

Bedömning

Helt uppfyllt

Kommentar:

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Nämnden har en långsiktig ekonomi i balans och arbetar kontinuerligt med att få sin verksamhet socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Nämndens verksamhet består till stor del av räddningstjänst som är till för alla som bor och vistas i kommunerna. Nämndens resurser fördelas könsneutralt.

Uppdrag

1: Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer män och kvinnor tillgodo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet

Beskrivning: Kommunen ska synliggöra och motverka orättvis fördelning av makt och resurser mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Kommunens uppföljning ska synliggöra skillnader mellan kön där det är relevant (gender budgeting). Kvinnor och män, flickor och pojkar har lika rättigheter och ska ges lika villkor och möjligheter att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling. Kommunen ska vara en drivande aktör i jämställdhetsarbetet och främja jämställdhet såväl inom organisationen som i samhället i stort.

Status

Klar

Kommentar:

En kartläggning har genomförts.

Nämndens åtgärder

Genomföra en årlig kartläggning av hur nämndernas resurser kommer män och kvinnor tillgodo i syfte att omfördela resurser för att främja jämställdhet och likvärdighet.

Status

Klar

Kommentar:

En kartläggning har genomförts.

2: Förenkla företagets vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Uppsala är en kommun där nya och befintliga företag ges förutsättningar att starta och växa. För att stimulera jobbtillväxt behöver det skapas bättre förutsättningar för fler företag att starta, etablera

sig, ställa om och växa i kommunen. Företag och företagare ska bemötas av effektivitet och bra service med hög tillgänglighet, god förståelse och effektivare handläggning. Kommunens anseende som affärspartner och som aktiv och framåtblickande samverkanspartner ska öka.

Status

Klar

Kommentar:

Myndighetsutövning och annan handläggning sker med fokus på att hjälpa och underlätta för den enskilde. Arbetet med att utveckla e-tjänster fortsätter. Räddningsinsatser genomförs alltid med stort fokus på att ge bästa möjliga stöd till den som drabbas.

De åtgärder som planerats under året har genomförts.

Nämndens åtgärder
Dialog med företagarna vid tillsyn och tillståndsärenden.

Status

Klar

Kommentar:

Inför en tillsyn kontakter handläggaren företaget/verksamheten och förklarar vad en tillsyn innebär samt kommer överens om en lämplig tid för tillsynen. Vid tillsynsbesöket förklarar handläggaren utifrån vilken lagstiftning brandförsvaret genomför tillsynen och vad som kommer hända efter tillsynsbesöket. Om brister upptäcks vid tillsynen och företaget/verksamheten behöver vidta åtgärder får företaget/verksamheten ett föreläggande där det står vilka åtgärder som behövs göras.

Cirka två veckor efter att föreläggandet mottagits av företaget/verksamheten kontakter handläggaren företaget/verksamheten per telefon. Handläggaren frågar då företaget/verksamheten om de har några frågor om föreläggandet och försöker även säkerställa att företaget/verksamheten förstått innebörden av föreläggandet.

Inför avslag av tillståndsansökningar för brandfarlig och explosiv vara tas alltid först en muntlig kontakt.

3: Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande

Den förändrade demografin sätter press på kommunens ekonomi och finansieringen av välfärden. Den digitala teknikens roll för kommunens ekonomi och samhällets välbefinnande har vuxit snabbt och kommunen behöver dra lärdom av erfarenheter, skynda på och hitta rätt fokus i verksamhetsutveckling, innovation, samverkan och införande av välfärdsteknik. Behovet av nya digitala verktyg så som e-tjänster, artificiell intelligens (AI) och digitala lärplattformar är stort och med stöd av datadrivet beslutsfattande ska kommunen fatta mer välavvägda beslut. Utvecklingstakten måste öka samtidigt som kommunens verksamheter måste säkerställa digital inkludering så att de som inte kan eller vill använda digitala lösningar och tjänster inte lämnas utanför, till exempel genom spridning av projektet FunkIT.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret har under 2022 framför allt fokuserat på utveckling av digitala tjänster för utbildning och myndighetsutövning.

Nämndens åtgärder

Utveckla digitala tjänster inom utbildningsverksamheten och tillsynsverksamheten.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret arbetar aktivt med att utveckla det digitala verksamhetssystemet för tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor och tillstånd enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor. Synpunkter och förslag till förbättringar lämnas till leverantören av verksamhetssystemet vilket leder till enklare och mer effektiva digitala arbetsätt för tillsyns- och tillståndprocesserna.

Inom tillståndshanteringen har digitala formulär utvecklats för att underlätta för den som ansöker om ett tillstånd. Tillsyn kan genomföras digitalt istället för ett fysiskt besök på plats där förutsättningarna tillåter det. Brandförsvaret kan även ta emot dokumentation och bilder digitalt från företaget/verksamheten istället för att göra en efterkontroll på plats, om det är möjligt beroende på vilken typ av åtgärder som ska kontrolleras.

Under 2021 genomförde brandförsvaret tillsammans med IT-staben på Uppsala kommuns kommunledningskontor ett pilotprojekt för brandutbildningar med hjälp av VR (virtual reality, också kallat datorsimulerad verklighet). Brandförsvaret har genomfört en brandutbildning med hjälp av VR-teknik i år och fortsätter testa hur tekniken kan användas vid brandutbildningar framöver.

Uppsala kommun har upphandlat en digital lärplattform som förvaltningarna nu kan börja använda. Brandförsvaret är i startfasen för att se hur systemet kan utveckla och effektivisera brandförsvarets utbildnings- och övningsverksamhet.

De åtgärder som planerats under året har genomförts.

En god kontroll och styrning av verksamhet och ekonomi. Kontinuerligt anpassa verksamheten utifrån tilldelade kommunbidrag från kommunerna på ett jämställt sätt.

Status

Klar

Kommentar:

Nämnden har en god planering och uppföljning av verksamheten och ekonomin. Månadsuppföljningar beslutas i nämnden och rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Förutom månadsuppföljningar görs två delårsuppföljningar och en årsredovisning som också rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Nämndens verksamhet planeras främst genom att besluta om ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner beslutar om handlingsprogrammet varje mandatperiod. Nämnden planerar sedan sin verksamhet genom att årligen ta fram en verksamhetsplan utifrån handlingsprogrammet, tilldelade kommunbidrag, övrig styrning från de tre kommunerna och gällande lagstiftning.

En god planering och uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Status

Kommentar:

Nämnden har en god planering och uppföljning av verksamheten och ekonomin. Månadsuppföljningar beslutas i nämnden och rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Förutom månadsuppföljningar görs två delårsuppföljningar och en årsredovisning som också rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Nämndens verksamhet planeras

främst genom att besluta om ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner beslutar om handlingsprogrammet varje mandatperiod. Nämnden planerar sedan sin verksamhet genom att årligen ta fram en verksamhetsplan utifrån handlingsprogrammet, tilldelade kommunbidrag, övrig styrning från de tre kommunerna och gällande lagstiftning.

Tierps kommuns mål 3 God hälsa och välbefinnande

Uppsala kommuns inriktningsmål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden

En öppen kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens kärnverksamhet bidrar till måluppfyllelse. Mycket av nämndens arbete med trygga kommuner genomförs i nämndens grunduppdrag enligt Handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2020 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Uppdrag

6: Utveckla det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Beskrivning: Det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde har över tid försämrats, och förmågan inom totalförsvaret behöver stärkas. Kommunens förmåga att verka under höjd beredskap behöver utvecklas på flera områden. Civilt försvar och arbetet med detta tar sin utgångspunkt i samhällets krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap samt under krig värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp. Förstärkningen av det civila försvaret är därför nära kopplat till utvecklingen inom krisberedskapen och förutsätter ett väl fungerande säkerhetsskyddsarbete. Planering för att minska sårbarheter, stärka kontinuitetshantering och öka förmågan att hantera samhällsstörningar ska alltså också fortsätta. Kommunens arbete i frågorna ska minimera riskerna för skada på hälsa, miljö och egendom.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbete för att stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar samt att stärka förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap pågår. Statliga utredningar pågår för att ta fram de planeringsanvisningar som saknas räddningstjänst under höjd beredskap.

Samarbetet inom kommunen har utvecklats, bland annat i arbetet med krigsorganisation och försörjningsberedskap.

De åtgärder som planerats under året har genomförts, även om mycket återstår i arbetet med att bygga upp förmågan.

Nämndens åtgärder

Se handlingsprogrammet mål 5, Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Se handlingsprogrammet mål 5, Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.

5: Väsas kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet.

Beskrivning: Med gemensamma prioriteringar arbetar kommunen och polisen för nolltolerans mot brott och för ett tryggare Uppsala på både kort och lång sikt. Samarbetet mellan kommunala förvaltningar och bolag, polismyndigheten, brottsförebyggande rådet, övriga myndigheter och

civilsamhälle ska fördjupas och effektiviseras för att förebygga, förhindra och bekämpa kriminalitet. Kunskapsbaserat arbetssätt och beprövade metoder som till exempel BRÅs fasmodell och ”Sluta skjut” ska användas i syfte att vända utvecklingen i utsatta områden, förebygga skjutningar och grovt våld. Arbeta med den fysiska platsens betydelse, utformning, attraktivitet och trivsel samt ökad närvaro ska komplettera det brottsförebyggande arbetet. Myndighetssamverkan ska öka för att bekämpa den organiserade brottsligheten, de kriminellas ekonomi och bekämpa utnyttjande av välfärdssystemen.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret bidrar bland annat genom möten med skolelever på högstadiet. Brandförsvaret deltar också vid andra samarbeten, till exempel fritidsaktiviteter för unga. Inför varje helg har brandförsvaret, Polisen och Uppsala kommuns ungdomsjour och ordningsvakter möte för informationsutbyten och eventuell samordning för att förebygga social oro.

Brandförsvaret har också, i enlighet med ny lagstiftning, utvecklat samarbetet med Polisen avseende ansökningar för hantering av explosiva varor.

De åtgärder som planerats under 2022 har genomförts.

Nämndens åtgärder

Se åtgärder under mål 1 och 4 i handlingsprogrammet.

Status

Klar

Kommentar:

Se åtgärder under mål 1 och 4 i handlingsprogrammet.

Planerade åtgärder har genomförts.

Tillkommande uppdrag

KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.

Att-sats: att uppdra åt kommunledningskontoret att vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden.

Att-sats: att hemställa till övriga nämnder och bolagsstyrelser att i dialog med kommunledningskontoret göra detsamma.

Beslutspunkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Följs upp från och med augusti 2022.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbetet med att stärka brandförsvarets krisberedskap och förmåga att verka under höjd beredskap har fortgått under året. Med anledning av omvärldsläget har arbete bedrivits i en särskild organisation under hela året. Denna organisation har arbetat för att snabbare och på kort sikt ytterligare stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar. Åtgärder har vidtagits bland

annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering, skalskydd mm. Samarbete pågår i alla tre kommuner.

KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Att-sats: att uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut.

Beslutspunkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Följs upp från och med augusti 2022.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret har sett över analoga rutiner i händelse av att kritiska digitala funktioner slås ut.

Mycket av nämndens arbete med trygga kommuner genomförs i nämndens grunduppdrag enligt Handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2020 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Status

Klar

Kommentar:

Mycket av nämndens arbete med trygga kommuner genomförs i nämndens grunduppdrag enligt Handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst från 2022 enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Tierps kommuns mål 6, 7, 9 och 11 Rent vatten och sanitet för alla, Hållbar energi för alla, Hållbar industri, innovationer och infrastruktur, Hållbara städer och samhällen

Uppsala kommuns inriktningsmål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden En öppen kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet bidrar till målet genom att arbeta mot målen i handlingsprogram för skydd mot olyckor. En viktig del är att nämnden deltar i kommunernas plan- och byggprocesser med fokus på riskhänsyn i samhällsplaneringen och ett hållbart brandskydd.

Uppdrag

9: Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om en fossilfri välfärdskommun 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050.

Beskrivning: Uppsala kommun och Klimatprotokollet har beslutat att öka takten i klimatomställningen. Växthusgasutsläppen ska minska i den takt som krävs för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande. Från 2021 ska minskningen i Uppsala vara 10–14 procent per år till 2030. De kommunala verksamheternas egen klimatpåverkan ska minska samtidigt som kommunen aktivt verkar för lägre påverkan bland Uppsalas alla invånare och företag. Kommunen ska satsa på klimatpositiv energiförsörjning, utbyggnad av solenergi och hållbara transporter.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Anpassning av utbildnings- och övningsverksamhet pågår för att minska utsläpp. Även fordon och transporter ses över.

Nämndens åtgärder

Anpassa fordonspark.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Antal personbilar inom organisationen ses över och en uppdaterad rutin för persontransporter har påbörjats. Arbetet kommer att fortsätta 2023.

Dialog med fastighetsägare om möjliga energieffektiviseringar vid nybyggnation och i befintliga fastigheter.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Kontinuerlig dialog med hyresvärd om möjliga energieffektiviseringar. En ny brandstation i Almunge är under byggnation och där installeras solceller på taket.

Utveckla övningsanläggningar och övningsmetoder.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvarets utbildningsenhet jobbar kontinuerligt med frågan. Dels utvecklas metoder och objekt på övningsfältet, men även metoder som kan underlätta övning på respektive station.

Minska antalet resor**Status**

Påbörjad

Kommentar:

Resor och transporter samordnas i större utsträckning. Vid ärenden som inte är brådskande uppmuntras till användning av el-cykel och resor med kollektivtrafiken. Samåkning sker i större omfattning och handläggare planerar in fler ärenden i samma område under samma resa. När det finns möjlighet väljs digitala möten.

Brandförsvaret analyserar även behovet av personbilar inom organisationen, syftet är att ha rätt antal och rätt typ av fordon för att på ett så effektivt sätt som möjligt bidra till hållbarheten och samtidigt kunna genomföra brådskande uppdrag på ett bra sätt.

Inriktningsmål 4: Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet. Nämndens arbete för skydd mot olyckor, och särskilt det brandförebyggande arbetet, bidrar till måluppfyllelse.

Uppdrag

11: Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända och skapa förutsättningar för fler människor att försörja sig genom utbildning, arbete eller entreprenörskap.

Integration ska främjas genom att stötta fler nyanlända att klara av skolan och etablera sig på arbetsmarknaden. Kommunen vill med arbetslinjen understryka arbetets värde. Utanförskapet ska brytas och integrationen förbättras. När långtidsarbetslösheten stiger försvåras möjligheten för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Förutsättningarna ska förbättras både för nyanlända och de som har varit i utanförskap under lång tid. Kommunen ska genom företagsfrämjande organisationer skapa förutsättningar för att fler nyanlända startar företag. Kommunen ska verka för att den ideella sektorn får en mer betydande roll i integrationsarbetet med särskilt fokus på utrikes födda flickor och kvinnor. Kommunen ska också verka för att fler barn till utrikes födda ska gå i förskola.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Nämndens kärnverksamhet bidrar inte särskilt till uppdraget. Nämnden deltar dock i Uppsala kommuns arbetsmarknadsnämnds satsning på extratjänster.

12: Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Den psykiska ohälsan riskerar att öka som en effekt av coronapandemin. Det finns risk för ökad oro, ångest och depression, framför allt i grupper som lever under utsatta sociala och ekonomiska förhållanden. Även bland barn och unga finns tendenser till ökad psykisk ohälsa. Psykisk ohälsa grundar sig bland annat i arbetslöshet, ekonomisk oro, isolering, hög arbetsbelastning, sorg och utsatthet för våld och förtryck. Kommunen behöver fokusera på förebyggande åtgärder samverka med Region Uppsala och civilsamhället, samt ge extra stöd till utsatta grupper.

Status

Klar

Kommentar:

Brandförsvaret rycker ut vid hot om suicid tillsammans med polis och ambulans. Sedan några år tillbaka är brandförsvarets medarbetare utbildade i akut omhändertagande av suicidal person.

En utbildningsinsats för medarbetare vid brandförsvaret har genomförts. Utbildningen omfattade varningstecken för psykisk ohälsa och vad man kan göra för att stötta. Genom samtalsövningar ges möjlighet att öva på hur man kan agera när någon har det svårt.

Brandförsvaret har också utvecklat kristödet till egen personal efter svåra räddningsinsatser.

Tierps kommuns mål 8.1 Stödja utvecklingen av arbetstillfällena för alla grupper, även de som står långt från arbetsmarknaden

Uppsala kommuns inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden En lärande kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Kommentar:

Nämndens verksamhet bidrar till måluppfyllelse genom att i samarbete med Uppsala kommuns arbetsmarknadsförvaltning erbjuder så kallade extratjänster.

Uppdrag

14: Förbättra möjligheten till anställning för personer med funktionsnedsättning i kommunens verksamheter.

Uppsala ska vara ett bra samhälle att leva i om man har en funktionsnedsättning. Individens egna resurser tas till vara. Kommunen ska analysera vilka hinder och möjligheter som finns idag, och förbättra förutsättningarna för att kommunens verksamheter kan anställa fler med funktionsnedsättning.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Vid rekrytering beaktas vilka förutsättningar tjänsten kräver för att kunna rekrytera personer med funktionsnedsättning. Brandförsvaret samarbetar med värdkommunen för att skapa möjligheter för så många som möjligt att komma i arbete eller att komma tillbaka i arbetslivet.

Nämndens åtgärder

Vid rekrytering beakta vilka förutsättningar tjänsten kräver, för att kunna rekrytera personer med funktionsnedsättning.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Vid rekrytering beaktas vilka förutsättningar tjänsten kräver för att kunna rekrytera personer med funktionsnedsättning. Brandförsvaret samarbetar med värdkommunen för att skapa möjligheter för så många som möjligt att komma i arbete eller att komma tillbaka i arbetslivet.

Tierps kommuns mål 16 Fredliga och inkluderande samhällen

Uppsala kommuns inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Östhammars kommuns strategiska inriktningsområden En öppen kommun

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet. Nämnden bidrar till målet genom att underlätta för invånare att kontakta brandförsvaret genom samarbeten med Tierps medborgarservice, Uppsala kommuns Kontaktcenter samt Östhammar Direkt. En informationshanteringsplan som tydliggör hur ärenden handläggs är under framtagande. Medborgardialoger genomförs vid framtagande av nytt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, vilket normalt sker vart 4:e år.

KVAR FRÅN 2019: Ta fram en informationshanteringsplan som utifrån verksamheternas processer stödjer en effektiv, rättsäker och digital informationshantering

Status

Påbörjad

Kommentar:

Arbetet kommer att fortgå under 2023.

Uppdrag

28: Utarbeta en systematik för att skapa likvärdiga möjligheter för invånarna att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala.

En av Agenda 2030:s principer är att ingen ska lämnas utanför. Principen handlar om att göra aktiva val för att nå grupper i samhället som lever i utsatthet, är diskriminerade eller exkluderade. Det är en förutsättning för att kunna nå de 17 globala målen för hållbar utveckling. Alla kommunens verksamheter ska öka sin kunskap och systematiskt arbeta för att möta invånarnas olika behov på likvärdiga villkor. Fokus ska till exempel vara på barn och unga, äldre, personer med funktionsnedsättning, HBTQ+-personer, nationella minoriteter och nyanlända. Kommunens information ska utformas utifrån klarspråk och vara lättillgänglig så att alla invånare har möjlighet att vara delaktiga i att utforma samhället. Behoven ska vara utgångspunkt när kommunens verksamheter agerar, kommunicerar och prioriterar.

Status

Klar

Kommentar:

Nämndens arbete syftar till ett likvärdigt skydd mot olyckor, i enlighet med lagen om skydd mot olyckor. Brandskydd för personer som riskerar skadas svårt vid brand är en prioriterad fråga. Nämnden har, utifrån sitt verksamhetsområde, vidtagit de åtgärder som planerats.

Nämndens åtgärder

Genomföra medborgardialoger vid framtagande av handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst.

Status

Ej startad

Kommentar:

Har inte varit aktuellt under 2022.

Räddningsnämndens medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med rätt kompetens möta Tierp, Uppsala och Östhammar.

Bedömning

Helt uppfyllt

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Insatser för att utveckla arbetsmiljöarbete och ledarskap har genomförts under året. Arbetet med strategisk kompetensförsörjningsplan har gett resultat, och utvecklingen ska fortsätta.

Uppdrag

30: Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö.

Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande. Systematik, väl fungerande rutiner och löpande dialog mellan chefer, medarbetare och skyddsombud är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egen arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare, oavsett roll, har. Kommunen ska arbeta för att behålla en hälsofrämjande och hållbar arbetsmiljö på lång sikt utifrån nya möjligheter till ett flexibelt arbetsliv i en utvecklad digital miljö, så väl för distansarbete som för digitala samarbetsformer.

Status

Klar

Kommentar:

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs enligt plan och följs upp i facklig samverkan. Introduktionen av nya chefer och medarbetare har utvecklats, och ett större fokus läggs på värdegrund och arbetsmiljö. Åtgärder för att utveckla ledarskapet och förbättra de olika kommunikationsvägarna för att skapa en ännu mer öppen dialog pågår. De åtgärder som planerats under året har genomförts.

Tillkommande uppdrag

KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en översyn av chefers organisatoriska förutsättningar.

Besluts punkten ingick i: Rekommendation om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun (KSN-2021-03046) 2021-12-15

Status

Klar

Kommentar:

Chefer vid brandförsvaret bedöms ha goda organisatoriska förutsättningar. Ingen chef har 30 eller fler medarbetare. Alla chefer har möjlighet till regelbunden dialog både med sina medarbetare och sin närmaste chef. Justeringar gjordes under 2021 för att förbättra förutsättningarna för chefer som arbetar med tillsyn, tillstånd, plan- och byggfrågor.

KS-BESLUT: att uppdra till samtliga förvaltningschefer att göra en analys av nuläge och önskat läge gällande antal medarbetare per chef och ta fram en plan för implementering och ekonomiska konsekvenser av implementeringen

Beslutspunkten ingick i: Rekommendation om riktmärke för antal medarbetare per chef i Uppsala kommun (KSN-2021-03046) 2021-12-15

Status

Klar

Kommentar:

Ingen chef vid brandförsvaret har fler medarbetare än vad som bedöms lämpligt. Ingen chef har 30 eller fler medarbetare. Alla chefer har goda möjligheter till regelbundna samtal med sina medarbetare.

N9.1 Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv. (Gemensamt HR-nämnd-/bolagsmål)

Chefer och medarbetare ska uppmuntras till en hälsosam livsstil. Kommunens arbetsmiljöarbete ska i första hand vara hälsofrämjande och förebyggande.

Antalet medarbetare med upprepade korttidssjukfrånvaro ska minska.

Systematik och väl fungerande rutiner är en garant för att kommunen ska kunna säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö för alla chefer och medarbetare. God organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö utvecklas genom en löpande dialog mellan chefer och medarbetare.

Alla medarbetare är medledare när det kommer till sin egen arbetsmiljö och arbetssituation. Medledarskap står för det ansvar för arbetsmiljö och arbetssituation som varje medarbetare, oavsett roll, har.

Nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet i verksamheten, och säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Kommunstyrelsen har en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö. Därför kommer kommunstyrelsen särskilt följa upprepade korttidssjukfrånvaro, hållbart medarbetarengagemang samt arbetsskador på kommunövergripande nivå under perioden.

Kommentar:

De åtgärder som planerats under året har genomförts.

Kompetensutveckling av medarbetare i syfte att stärka brandförsvarets förmåga samt att ge medarbetare möjlighet att utvecklas i sina roller är en viktig del. Då medarbetare finns på olika fysiska plaster ordnas gemensamma aktiviteter för att öka sammanhållning och stärka medarbetarskapet. Fysisk aktivitet uppmuntras. Arbetsplatserna ska vara inkluderande där medarbetarna är delaktiga i verksamhetsutvecklingen

Nämndens åtgärder

Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och ett hållbart arbetsliv.

Status

Påbörjad

Kommentar:

Brandförsvaret arbetar kontinuerligt med att kompetensutveckla sin personal i syfte att stärka brandförsvarets förmåga samt att personalen får möjlighet att utvecklas i sina roller.

Då medarbetare finns på olika fysiska plaster ordnas gemensamma aktiviteter för att öka sammanhållning och stärka medarbetarskapet. Fysisk aktivitet uppmuntras. Arbetsplatserna ska vara inkluderande där medarbetarna är delaktiga i verksamhetsutvecklingen.

N9.2 Kommunen ska ha ett kulturbärande ledar- och medarbetarskap, som säkrar leveranser av hög kvalitet, verksamhetsutveckling och medledarskap. (Gemensamt HR-nämnd-/bolagsmål)

I en utmanande omvärld med stort förändringstryck och höga förväntningar från kommuninvånare, organisationer, näringsliv, besökare och medarbetare har kommunkoncernens chefer ett komplext uppdrag.

Ledarskapet ska stimulera medarbetare till aktivt medskapande och chefen ska tillsammans med sina medarbetare förändringsleda, driva förbättringsarbete och skapa förutsättningar för verksamhetsutveckling.

Kommunkoncernens värdegrund är den gemensamma utgångspunkten för både chefer och medarbetare i arbetet med förändring, förbättring och utveckling. Kommunstyrelsen arbetar vidare med Uppsala kommuns värdegrund om att arbeta tillsammans för att öka förmågan att arbeta tillsammans med kommuninvånare och näringsliv.

Kommunen ska arbeta långsiktigt och strukturerat med chefs- och ledarutveckling och ha tydliga processer för kompetensförsörjning, ersättningsplanering, rekrytering och karriäromställning för chefer och ledare.

Introduktionen av nya chefer ska ha hög kvalitet och alltid övergå i en individuell utvecklingsplan.

Kommentar:

Arbetet med kompetensförsörjningsplanering har fortsatt enligt plan.

Medarbetare ges möjlighet att delta i olika verksamhetsprojekt och insatser görs för att utveckla verksamheten utifrån medarbetares idéer och förslag. Ledarskapet utvecklas genom kontinuerliga personliga uppföljningar med cheferna samt genom strukturerade chefsdagar.

Arbete pågår för att personer med olika kön, sexuell läggning och bakgrund ska attraheras av att arbeta vid Uppsala brandförsvaret. Arbete pågår också för att arbetsmiljön ska vara inkluderande för alla med aktiv nolltolerans mot diskriminering och kränkningar.

Nämndens åtgärder

Strategisk och långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Status
Klar

Kommentar:

En gemensam rapport för respektive avdelning och enhets identifierade behov har tagits fram och utgjort ett underlag för planering och utveckling. Kompetensförsörjningsplanen kommer att utvecklas under 2023 och rapporten att vara resultatet av en kontinuerlig analys av kompetensbehov.

Utveckling av ledarskap och medarbetarskap som främjar trygghet, tydlighet, och tillit.

Status
Klar

Kommentar:

De åtgärder som planerats under året har genomförts. Medarbetare ges möjlighet att delta i olika verksamhetsprojekt. Kreativitet främjas genom att chefer lyssnar på medarbetarnas idéer och förslag. Ledarskapet utvecklas genom kontinuerliga personliga uppföljningar med cheferna samt genom strukturerade chefsdagar.

Brandförsvarets ledarprofil är uppdaterad och implementeringen påbörjades under hösten. Ledarprofilen genererar insatser för cheferna inom brandförsvaret utifrån individuella behov.

Flera riskbedömningar med anledning av verksamhetsutveckling och organisationsjusteringar har genomförts, aktiviteter skapats och bidragit till en större tydlighet och tillit till fattade beslut.

Ökad jämställdhet och ökad mångfald

Status

Klar

Kommentar:

De åtgärder som planerats under året har genomförts. Brandförsvaret har implementerat en handlingsplan för ökad jämställdhet och mångfald. Arbeta pågår för att personer med olika kön, sexuell läggning och bakgrund ska attraheras av att arbeta vid Uppsala brandförsvaret. Arbeta pågår också för att arbetsmiljön ska vara inkluderande för alla med aktiv nolltolerans mot diskriminering och kränkningar.

Vid senaste rekryteringen av brandingenjörer var det en jämn fördelning av män och kvinnor som sökte tjänsterna. I slutändan anställdes två kvinnor och en man, vilket har positiv effekt på förvaltningens könsfördelning.

Brandförsvaret gjorde ett tydligt ställningstagande under Stockholm Pride då heltidsstationerna hissade regnbågsflaggan. Det är en viktig markering och har ett symbolvärde som visar att brandförsvaret värnar om allas lika värde och rättigheter.

Under år 2022 var Uppsala brandförsvaret värd för föreningen Nätverket jämställd räddningstjänst. Arbetet med värdskapet har ökat medvetenheten kring frågorna inom organisationen. Två chefer har gått utbildningen Likabehandling inom räddningstjänsten.

Synpunktshantering

I vilken utsträckning har ni systematiska arbetssätt för att hantera synpunkter i enlighet med riktlinjen för synpunktshantering? 1. I hela verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta. 2. I delar av verksamheten, förklara kort hur ni arbetar med detta

Kommentar:

Nämnden tar emot synpunkter via personliga besök, telefon och e-post. Ett särskilt kontaktformulär finns på uppsalabrandforsvar.se. Ärendena handläggs i ärendehanteringssystemet DHS. Nämnden för inte statistik över antalet synpunkter som inkommit, antalet klagomål eller negativa synpunkter är mycket få. De flesta synpunkter som kommer in är positiv återkoppling efter räddningsinsatser, till exempel tack-kort och teckningar från barn.

Finns några hinder för att arbeta i linje med riktlinjen för synpunktshantering? Beskriv kort vad de består i.

Kommentar:

Räddningsnämnden ser inga hinder.

Vilka är de 3-5 viktigaste förbättringsområdena ni har identifierat utifrån inkomna synpunkter? Har ni planerat för eller vidtagit några större åtgärder utifrån dessa förbättringsområden?

Kommentar

Inget behov har uppmärksammats.

Resultat 2022

Räddningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Tierps kommun	28	0	0	0
Uppsala kommun	184	0	0	0
Östhammars kommun	29	0	0	0
Nämnden totalt	241	1	0	1

Uppsala kommun:

Räddningsnämnden				
Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2022	Resultat		
		Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, stadsbyggnad m.m	183	0	0	0
Nämnden totalt	184	0	0	1

	KF-budget 2022	Bokslut 2022	Bokslut 2021	Helårsprognos 202208
Investeringar	14	14	12	14

Nämndens analys - sammanfattning

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner där Uppsala kommun är värdkommun.

Kostnaden för den politiska verksamheten består till största del av arvoden till nämndens ledamöter och lön för nämndsekreterare och verksamheten har en ekonomi i balans.

Det ekonomiska resultatet för nämndens hela verksamhet är 0,6 mnkr. Nämnden följer därmed budget för året.

Intäkterna är något högre än budget och beror främst på ersättning från staten för sjuklönekostnader på 0,6 mnkr, realisationsintäkter från försäljningar av anläggningstillgångar på 0,5 mnkr och försäljning av miljödiesel på 1,4 mnkr. Försäljningen av miljödiesel är internt i kommunen till omsorgsnämnden. Utbildningsverksamheten har också sålt brandutbildningar för 0,4 mnkr mer än budgeterat.

Lönekostnaderna följer budget för året. Lokalhyreskostnaderna är lägre än budgeterat beroende på att en del fastighetsanpassningar inte blivit färdiga och därmed har nämnden under året inte fått ökade lokalhyror för dessa anpassningar.

Övriga verksamhetskostnader är högre än budgeterat främst beroende på inköp av Rakelapparater och kringutrustning till Rakelapparater. Rakel är Sveriges nationella digitala

kommunikationssystem för samverkan och ledning och det är MSB som ansvarar för systemet. Brandförsvaret är nu mitt i utbytet av ett äldre analogt system för kommunikation och rökdykning till att bara använda Rakel. Kostnaden för diesel är också högre än budgeterat på grund av försäljning av diesel till omsorgsnämnden.

Sannolikt kommer vi oftare se mer extremt väder på grund av den globala uppvärmningen och det medför större kostnader för räddningstjänsten. Kostnadsutvecklingen styrs till största del av hur stor beredskap och vilken förmåga kommunerna ska ha för att hantera olyckor och bränder. Teknikutvecklingen med större möjligheter att bättre, säkrare och snabbare genomföra räddningsinsatser innebär även kostnadsökningar. Vinsterna av detta kommer inte nämnden tillgodo i form av minskade kostnader utan det är istället andra stora samhällsvinster med att olyckor och bränder kan undvikas eller att skadorna minimeras.

Teknikutvecklingen inom andra områden som elfordon, trähus, solceller ställer också ökade krav på räddningstjänsten som innebär kostnadsökningar för nämnden.

Även befolkningsförändringar styr kostnadsutvecklingen men då mer etappvis beroende på hur och var ökning eller minskning av befolkningen sker. Antal räddningsinsatser har ingen eller väldigt svag inverkan på kostnaden för räddningstjänsten och därmed också på kostnadsutvecklingen.

En återuppbyggnad av det civila försvaret och räddningstjänst under höjd beredskap kommer leda till behov av mer resurser för räddningstjänsten. Här inväntas nationella och regionala anvisningar om hur kommunerna ska genomföra denna förmågeuppbyggnad.

För de kommande tre åren 2023 till 2025 bedöms en ekonomi i balans kunna uppnås med en bibehållen nivå på verksamheten utifrån budgetplanerna från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner som återfinns i Uppsala kommuns Mål och budget 2023.

Nettokostnad per invånare för räddningstjänst (2021):

Kommun	kr/invånare	medel respektive kommungrupp
Tierps kommun	1 256	948
Uppsala kommun	762	739
Östhammars kommun	1 249	1 225

Investeringar

Nämnden har genomfört investeringar för 14 mnkr och har en budget på 14 mnkr. De större investeringarna är brandfordon och brandmateriel.

Bilagor

Indikatorer

Mål 1

Indikatorer för att mäta måluppfyllelse	Historik						Mål-sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Antal bostadsbränder ¹	135	153	147	180	178	167	↘	→
2. Antal bränder i allmänna byggnader ¹	24	22	21	28	24	20	↘	→
3. Antal matlagingsrelaterade bränder ¹	54	63	45	49	64	56	↘	→
4. Antal eldstadsrelaterade bränder ¹	28	21	16	19	19	23	↘	→

¹Källa: Egen uppföljning i verksamhetssystemet Daedalos.

Mål 2

Indikatorer för att mäta måluppfyllelse	Historik						Mål-sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Antal bränder i vårdboenden, vårdinrättningar, omsorgsboenden ¹	13	11	7	9	7	8	↘	↘
2. Antal omkomna i bränder ¹	3	1	0	4	1	2	↘	→
3. Antal skadade i brand ¹	26	18	18	25	16	17	↘	→

¹Källa: Egen uppföljning i verksamhetssystemet Daedalos.

Mål 3

Indikatorer för att mäta måluppfyllelse	Historik						Mål-sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Antal räddningsinsatser per 1000 invånare ¹	8,66	9,29	8,23	7,05	7,18	-	↘	↘

¹Källa: IDA.

Mål 4

Indikatorer för att mäta måluppfyllelse	Historik						Mål- sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Larmbehandlingstid Tierp ¹	2,5	2,5	2,5	1,9	1,9	-	↘	↘
2. Larmbehandlingstid Uppsala ¹	2,4	2,4	2,3	2,1	2,1	-	↘	↘
3. Larmbehandlingstid Östhammar ¹	2,2	2,1	2,2	2,2	1,8	-	↘	↘
4. Responstid Tierp ²	14,3	15,1	14,9	13,2	13,4	-	↘	↘
5. Responstid Uppsala ²	10,6	10,4	10,5	10,0	9,7	-	↘	↘
6. Responstid Östhammar ²	13,5	10,6	12,6	13,1	12,0	-	↘	↘
7. Antalet insatser där insatstiden överstiger 20 minuter för första enhet ³	140	141	107	77	90	-	↘	↘
8. Antal räddningsinsatser per 1000 invånare ⁴	8,66	9,29	8,23	7,05	7,18	-	↘	↘

¹Källa: KOLADA Larmbehandlingstid: mediantid i minuter från mottaget 112-samtal tills första styrka får larmet

²Källa: KOLADA Responstid: mediantid i minuter från 112-samtal till första räddningstjänstresurs är på plats

³Källa: Egen uppföljning i verksamhetssystemet Daedalos.

⁴Källa: IDA.

Räddningsnämndens medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med rätt kompetens möta Tierp, Uppsala och Östhammar.

Indikatorer för att mäta måluppfyllelse	Historik						Mål-sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Resultat kommungemensam medarbetarundersökning (totalindex)	69	75	79	82	83	82	→	↗
2. Resultat kommungemensam medarbetarundersökning avseende uppskattning, förtroende och förutsättningar från chef (Delindex ledarskap)	70	79	83	84	85	87	→	↗
3. Resultat kommungemensam medarbetarundersökning avseende öppet arbetsklimat, hot och våld, diskriminering och kränkningar (Delindex andra viktiga frågor)	72	73	81	81	84	83	↗	↗
4. Resultat kommungemensam medarbetarundersökning avseende frågan "Under det senaste året har jag i mitt arbete upplevt att det skämtats eller pratats nedvärderande om personer eller egenskaper kopplat till någon av diskrimineringsgrunderna".	65	66	71	75	80	79	↗	↗
5. Upprepad korttidssjukfrånvaro (antal personer)	1	2	3	5	8	7	→	↗

Uppdrag: Intensifiera arbetet med att åtgärda strukturella skillnader på grund av kön.

Indikator	Historik						Mål-sättning	Trend
	2017	2018	2019	2020	2021	2022		
1. Andel kvinnliga medarbetare	8,3%	8,2%	8,6%	8,7%	8,9%	10,1%	↗	↗

§ 5

Dnr ITN/2023:6

Årsredovisning 2022

Beslut

IT-nämnden beslutar

att godkänna årsredovisningen för IT-nämnden år 2022, samt

att överlämna den till respektive samverkande kommun.

Sammanfattning av ärendet

IT-nämnden redovisar ett resultat för 2021 om 0 tkr. Årsomsättningen för IT-nämnden var 74 156 tkr; en positiv avvikelse mot budget med 5 989 tkr vilken återbetalas till medlemskommunerna.

Beslutsmotivering

IT-Centrum avslutar året med en positiv avvikelse mot budget med 5989 tkr. Kostnaden för personal är lägre än budget med anledning av att Samsourcing-projektet inte kom igång som beräknat.

Medlemskommunerna får tillbaka 5989 tkr samt 706 tkr som inte var beräknat i budget. 84 tkr bidrag för sjuklönekostnader och 622 tkr för licenskostnader som har finansierats av kommunala bolag.

Fördelning per kommun enligt följande:

- Heby 2 339 tkr
- Knivsta 2 303 tkr
- Tierp 1 037 tkr
- Älvkarleby 271 tkr
- Östhammar 745 tkr

Vidare, IT-Centrum har under 2022 arbetat med att skapa förutsättningar för en effektiv, transparent och robust IT-leverans till medlemskommunerna. Detta innefattar såväl arbete med intern styrning och organisering, arbetsmiljöarbete som upprättande av adekvat tjänstekatalog och initiering av samsourcing.

Ny Förvaltningschef IT rekryterades under hösten vilken tillträder tjänsten 1 mars 2023.

Ordförande sign

Justerare sign

Sekreterare sign

Barnrättskonsekvenser

Barnrättskonsekvenser saknas då barn och unga inte bedöms påverkas av beslutet.

Beslutsunderlag

- Handläggarens tjänsteutlåtande
- Årsredovisning 2022

Beslutet skickas till

- Kommunstyrelsen Tierps kommun
- Östhammars kommun
- Älvkarleby kommun
- Heby kommun
- Knivsta kommun

Årsredovisning 2022

Innehållsförteckning

Tierps kommun
Dnr: ITN/2023:6
HandlingsId: 2023:14
Datum: 2023-03-21

Nyckeltal Agenda 2030	3
Verksamheternas uppföljning	4
Agenda 2030 och delmål verksamheterna	4
Särskilda uppdrag verksamheterna	6
Verksamhetsidé.....	7
Verksamheternas rapporter	8

Nyckeltal Agenda 2030

Tierps kommun
Dnr: ITN/2023:6
HandlingsId: 2023:14
Datum: 2023-03-21

Nationella nyckeltal och verksamhetens nyckeltal

Agenda 2030 är FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, förverkliga de mänskliga rättigheterna för alla, uppnå jämställdhet och säkerställa ett varaktigt skydd för vårt klimat och vår miljö till år 2030. Det är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit.

IT-Centrums målarbete utgår dels ifrån Agenda 2030, dels ifrån särskilda verksamhetsspecifika mål.

Verksamheternas uppföljning

Tierps kommun
Dnr: ITN/2023:6
HandlingsId: 2023:14
Datum: 2023-03-21

Agenda 2030 och delmål verksamheterna

Kommun och inflytande

16.2 Kommunens verksamheter ska vara effektiva, transparenta och rättssäkra.

IT-Centrum har genom sin "metod och kvalitet"-funktion ett tydligt fokus på att utveckla verksamheten för att skapa en effektivare, mer transparent och rättssäker IT-leverans och systemlivscykelhantering.

IT-Centrum, i samverkan med medlemskommunernas digitaliseringsstrategier samt gemensam service, arbetar för en mer adekvat systemlivscykelhantering och förändringshantering.

(IT-nämnd)

17.1 Kommunens samverkan och partnerskap med andra kommuner, Region Uppsala, företag och civilsamhälle ska öka.

Arbetet som påbörjades under 2021 är nu inne i sin andra fas och IT-Centrum har påbörjat arbetet med så kallad samsourcing, det vill säga hemtagning av outsourcad drift och support från tredjepartsleverantör. Detta är ett komplext arbete med många involverad parter. Arbetet bedöms att vara klart under 2024.

Möjligheter till närmare samarbete med kommuner utanför medlemskommunerna samt Region Uppsala finns inom områden som utbildning och hälsa, vård och omsorg.

(IT-nämnd)

Barnomsorg och utbildning

4.2 Alla barn ska erbjudas en likvärdig grundskola av god kvalitet som leder till relevanta och ändamålsenliga kunskaper.

IT-Centrum tillhandahåller enhetlig IT-utrustning och support till samtliga medlemskommuners skolverksamheter samt arbetar för samverkan för enhetlig digitalisering via dedikerad förvaltningsstöd inom IT-Centrum.

Förmågeanalys och -planering gällande digitalisering inom utbildning skulle kunna bidra till ett mer adekvat och sammanhållet administrativt verksamhetsstöd.

(IT-nämnd)

7.2 Minska kommunens energiförbrukning, bland annat genom upphandling.

IT-Centrum, i enlighet med marknaden i övrigt, arbetar aktivt med så kallad virtualisering av IT-miljön, det vill säga flertalet programvara driftsätts på samma enskilda maskinvara, vilket möjliggör ökad energieffektivisering.

Arbete med att utveckla upphandlingsunderlag för att tydligare ställa särskilda krav kring energiförbrukning såväl internt inom medlemskommunerna som externt vid utveckling av den teknik och de tjänster som IT-Centrum nyttjar har påbörjats.

(IT-nämnd)

9.2 Genom upphandling styra mot renare och smartare teknik.

IT-Centrum har, genom strategiskt inköpsarbete, övergått till så kallade funktionsupphandling samt att kravställa leverantörer utifrån relevanta ISO-standarder.

(IT-nämnd)

12.1 Minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

IT-Centrum påbörjade arbetet med att upphandla en leverantör som ska ta hand om IT-utrustning vid avyttring.

Avtal beräknas vara tecknat våren 2023.

(IT-nämnd)

13.1 Senast år 2045 ska kommunen inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser.

IT-Centrum, genom sitt strategiska inköpsarbete, arbetar med att skapa förutsättningar för hållbar IT inom medlemskommunerna. Avsikten är att minimera miljöpåverkan utmed hela den tekniska livscykeln från utveckling, produktion, förvaltning till avveckling.

(IT-nämnd)

Kommunen som arbetsgivare

3.9 Minskad sjukfrånvaro i kommunens verksamhet.

IT-Centrum arbetar aktivt med arbetsmiljön och uppvisade en sjukfrånvaro på 2,1 % under 2022, vilket kan jämföras med Tierps kommuns totala sjukfrånvaro på 2,12 %. Sjukfrånvaron 2021 var 4,67 % för IT-Centrum.

Särskilda uppdrag verksamheterna

Kommun och inflytande

Status	Särskilda uppdrag
--------	-------------------

- 6.1.c Digitaliseringstakten inom kommunens verksamheter ska öka för att uppnå bättre service gentemot medborgare, verksamhetseffektivisering samt ge möjligheter för nya servicelösningar.

Kommentar

Digitaliserings behov har drivit stora ändringar inom IT-Centrum där vi aktivt jobbar med en ny tjänstekatalog som kommer stötta arbetet med att standardisera våra tjänsteutbud för effektivare IT-leverans till medlemskommunerna inom IT-nämnden.

IT-Centrum har även organiserat om sig inom två enheter (förvaltningsstöd och support) för att bättre kunna leverera IT-tjänster, förändringen innebär att medarbetarna inom IT-Centrum har större möjlighet att vara fokuserade mot ett område istället för att vara generalister.

- 6.1.k.x Inrätta generella KS-medel under kommundirektören som enbart kan tas i anspråk efter särskilt beslut i kommunstyrelsen under året. De generella KS-medlen är avsedda att under 2021 och 2022 användas till att dämpa negativa effekter som tillkommer under året orsakade av den pågående pandemin (exempelvis skattebortfall, ökad arbetslöshet och ökade kostnader för försörjningsstöd) som inte täcks upp av statliga medel.

Kommentar

En del av de medel som skjutits till har nyttjas för utbildning. Ett 80-tal medarbetare inom Tierps kommun har utbildats i projektledning. Inom IT-Centrum märks det nu av att vi får bättre dokumentation, bättre beslutsunderlag och en mer stringent hantering av utredningar och kommande projekt.

Bo, trafik och miljö

Status	Särskilda uppdrag
--------	-------------------

- 6.3.a Kommunens resepolicy ska revideras i syfte att minska behovet av resande och minska tjänsteresornas klimatpåverkan. Klimatpåverkan vid tjänsteresor ska mätas och system med klimatkompensation alternativt klimatväxling ska införas.

Kommentar

IT-Centrum möjliggör genom de tjänster vi erbjuder resfria möten. De digitala mötena är en del av vardagen och en förutsättning för både minskad klimatpåverkan och rekrytering av kompetens till kommunen.

- 6.3.c Källsortering av avfall ska införas i kommunens samtliga verksamheter under 2022.

Kommentar

IT-Centrum har sedan många år återbrukat och återvunnit merparten av utrustningen.

Kommunen som arbetsgivare

Status	Särskilda uppdrag
--------	-------------------

- 6.7.d Alla verksamheter ska verka för att möjliggöra för fler deltidsbrandmän (RIB) bland kommunens medarbetare.

Kommentar

IT-Centrum har medarbetare som är deltidsbrandman och kombinerar sina tjänster.

- 6.7.h.x Kompetensutvecklingsmedel ska användas under året för kompetensutveckling för att rusta kommunens medarbetare samt bidra till att kommunen som arbetsgivare blir attraktivare. Helt enkelt en investering för framtiden.

Kommentar

Mer medel har satsats på kompetensutveckling för både chefer och medarbetare.

Verksamhetsidé

Tierps kommun
Dnr: ITN/2023:6
Handlingsid: 2023:14
Datum: 2023-03-21

Nämndens ansvarsområde är övergripande IT-strategiska och operativa insatser för kommunerna enligt de definitioner och

Nämnden ska arbeta för att möjliggöra för kommunerna att arbeta i en samverkanskultur för att få mer effektiva lösningar för såväl kärnverksamheterna som IT-verksamheten. Nämndens ansvar är även att medverka i de fem kommunernas digitala utvecklingsarbete samt stödja samordning av verksamhetsutvecklingsinsatser som är IT-relaterade. Nämnden ska sträva efter att arbeta i en samverkans- och samförståndskultur.

Övergripande inriktningsmål

Nämnden ska även verka för att kontinuerligt effektivisera IT-verksamheten för att kunna leverera IT-tjänster till förvaltningarna till överenskomna servicenivåer. Uppdraget innefattar även att ge överenskommet stöd för IT-relaterade verksamhets- och utvecklingsfrågor.

Uppdrag och uppgifter

Den gemensamma nämnden ansvarar för:

- strategisk och taktisk utveckling av IT-relaterade områden
- support/helpdesk av IT-relaterade områden
- IT-drift av den centrala servermiljön för kommunerna
- att leda en referensgrupp för inköp och logistik av gemensamma IT-produkter och IT-tjänster
- hantering av telefonifunktionen enligt separata överenskommelser med varje kommun
- inventarieadministration för IT-relaterade produkter, samt motsvarande stöd för
- inventarieadministration av förvaltningarnas verksamhetskritiska IT-system
- förvaltningarnas kommunikationsnät
- avtal som är en förutsättning för nämndens ansvarsområden

Dessutom har nämnden i uppdrag att vara stöd:

- i kommunernas digitala utveckling / digitala transformation
- för verksamheterna vid upphandling av förvaltningsspecifika IT-produkter och IT-tjänster, inklusive produkt- och modellval
- för förvaltningar vid IT-projekt och andra utvecklingsprojekt

Verksamheternas rapporter

Tierps kommun
Dnr: ITN/2023:6
HandlingsId: 2023:14
Datum: 2023-03-21

Verksamhetens resultatrapport

(tkr)	Årsutfall 2022	Årsbudget 2022	Årsavvikelse 2022	Årsprognos 2022	Prognosa vvikelse	Årsutfall 2021
Taxor & avgifter						
Övriga intäkter	74 156	80 145	-5 989	74 992	-836	67 840
Summa intäkter	74 156	80 145	-5 989	74 992	-836	67 840
Personalkostnader	-27 568	-31 321	3 752	-29 021	1 453	-26 173
Material	-722	-4 650	3 929	-1 775	1 053	-403
Tjänster	-43 047	-42 007	-1 040	-41 863	-1 184	-40 553
Övriga kostnader	-675	-206	-469	-372	-303	-117
Kapitalkostnader	-101	-112	11		-101	-52
Avskrivningar	-2 009	-1 849	-160	-1 961	-48	-539
Summa kostnader	-74 122	-80 145	6 023	-74 992	870	-67 837
Verksamhetens nettokostnader	34	0	34	0	34	3
Finansiella intäkter						
Finansiella kostnader	-34	0	-34	0	-34	-3
Resultat efter finansiella poster	0	0	0	0	0	0
Extraordinära poster						
Årets resultat	0	0	0	0	0	0

Verksamheternas investeringsrapport

Enhet	Årsutfall 2022	Årsbudget 2022	Årsavvikelse 2022	Årsprognos 2022	Prognosa vvikelse	Årsutfall 2021
Administration	0	-500	500	0	0	
Drift	0	0	0	-500	500	-6 450
Nät	-1 095	-800	-295	-800	-295	-1 092
Summa verksamheten	-1 095	-1 300	205	-1 300	205	-7 542

Analys och kommentar till utfall januari-december 2022

IT-centrum har en positiv avvikelse mot budget med 5989 tkr.

Kostnaden för personal är lägre än budget med anledning av att Samsourcingprojektet inte kom igång som beräknat. 5 tjänster planerades att anställas under år 2022 men har inte genomförts. Kostnaden för ny servermiljö kom inte heller upp i den nivå som beräknades i budget vilket till största delen beror på försenade leveranser.

Medlemskommunerna får tillbaka 5989 tkr samt 706 tkr som inte var beräknat i budget. 84 tkr bidrag för sjuklönekostnader och 622 tkr för licenskostnader som har finansierats av kommunala bolag.

Fördelning per kommun enligt följande:

Tierp 1037 tkr, Älvkarleby 271 tkr, Heby 2339 tkr, Knivsta 2505 tkr och Östhammar 745 tkr.

Tierps kommun

Dnr: ITN/2023:6

HandlingsId: 2023:14

Datum: 2023-03-21

Utfall hela 2022 jämfört med prognosen i delårsrapporten

Årsutfallet blev 836 tkr bättre än vad som bedömdes i samband med delårsrapporten.

Avvikelsen finns i bedömningen av personalkostnader och kostnader för servermiljön.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Förseningar i Samsourcing-projektet där Hebys och Knivstas IT-miljö ska flyttas över till IT-Centrums förvaltning har lett till avvikelser mot budget med högre kostnader för inköp av tjänster från befintlig leverantör och lägre kostnader för material såsom servrar och nätverk samt personal.

Förväntad utveckling

Väl fungerande och säker IT är avgörande för att alla våra kritiska samhällsfunktioner och vår vardag ska fungera. Samhällets digitala transformation innebär såväl effektiviseringar, bättre resultat och innovation som ökade IT-relaterade kostnader. Det sker en förflyttning av kostnader från kommunal verksamhets verksamhetsbudgetar till IT-nämnden. Kostnaderna kommer från ett uppbyggt behov av att omsätta kommunernas uppbyggda IT-skulder, hantering av synliggjord skugg-IT samt möta medlemskommunernas ökade behov och krav på digitalisering.

Det geopolitiska läget i vårt närområde ställer högre krav robusthet och resiliens för att kunna upprätthålla kontinuitet över tid. Faktorer att ta hänsyn till är kris, krig, cyberhot och logistik.

Internationell policy

2016-2020

INRIKTNING OCH ORGANISATION

ÖSTHAMMARS
KOMMUN
- EN DEL AV ROSLAGEN

Internationellt samarbete

Den ökade globaliseringen och medlemskapet i EU påverkar Östhammars kommun i allt högre utsträckning och internationella kontakter och samarbeten blir allt viktigare.

Kommunens aktiva deltagande i internationella samarbeten och projekt bidrar till att uppfylla kommunens mål att vara en attraktiv kommun att bo, leva, besöka och verka i.

Kommunens internationella arbete är ett verktyg som skall bidra till att uppfylla såväl kommunfullmäktiges och verksamheternas mål. Det internationella perspektivet skall vara en integrerad del i kommunens verksamheter och skall tillföra kompetens och erfarenheter i syfte att stödja verksamhetsutveckling.

Det internationella arbetet skapar mervärde för kommunen och invånarna och bidrar till ett smart, inkluderande och hållbart samhälle, som är EU:s tillväxtstrategi för 2014-20.

Östhammars kommuns nämnder och bolag ska inhämta kunskap från och lära av de bästa kommunerna och regionerna inom respektive verksamhetsområde för att utveckla verksamheten när det gäller såväl kvalitet som effektivitet.

Östhammars kommun ska vara aktiv och driva dess intressen i de organisationer och nätverk som man väljer att engagera sig i utifrån verksamhetsnyttan.

Det internationella arbetet består av

EU:s fonder och verksamhetsutveckling

Östhammars kommuns nämnder, styrelser och bolag ska arbeta aktivt för att använda EU:s fonder för verksamhetsutveckling. Kommunens förvaltningar ska upprätthålla relevanta kunskaper i de för att kunna utnyttja de mervärden som dessa fonder kan ge.

Kunskapsutbyte och kompetensutveckling

Det internationella arbetet skall stödja kunskapsutbyte och kompetensutveckling i den kommunala verksamheten. Detta sker genom att politiker och tjänstemän träffas och utbyter kunskaper och erfarenheter inom sina verksamhetsområden. Detta leder till utveckling och nytta för de olika verksamheterna.

Internationella utvecklingsprojekt

Östhammars kommun ska delta i internationella utvecklingsprojekt vilka tillför kommunens verksamhet och/eller personal, positiva mervärden i form av kompetensutveckling och verksamhetsutveckling.

Företag, föreningar och organisationer

Företag, föreningar och organisationer ska stimuleras att söka medel från Landsbygdsprogrammet och andra fonder samt myndigheter för att utveckla sina verksamheter

Skolans internationalisering

Internationalisering av skolan är enligt läroplanen ett verktyg för skolans utveckling. Detta sker genom de nationella och/eller EU-fonderna i form av olika utbytes- och samarbetsprojekt med skolor i andra länder.

Organisation och ansvar

Kommunfullmäktige

Beslutar om internationell policy för Östhammars kommun.

Kommunstyrelsen

Ansvarar för strategisk ledning av det internationella arbetet samt för årlig uppföljning och sammanställning. Kompetens inom EU-projektkonomi och administration ska finnas som stöd till förvaltningar och bolag.

Nämnder/bolag

Ansvarar för att utvecklingsarbete genom EU:s fonder integreras i verksamheten och att samarbete och medfinansiering prövas i arbetet med att utveckla den egna verksamheten. Nämnder och bolag har eget ekonomiskt ansvar för deltagande i projekt.

En kontaktperson/-er (omvärldsbevakare) från varje förvaltning/bolag utses som ges utrymme och möjlighet att ansvara för att sprida kunskap och information inom förvaltningen och inspirera till att utvecklingsprojekt söks och genomförs.

Kontaktpersonerna skall ges möjlighet till gemensam och individuell kompetensutveckling inom området.

Utvecklingsgruppen med inriktning på EU och internationella frågor

I den ingår förvaltningarnas och bolagens kontaktpersoner. Gruppen samordnas från kommunledningsförvaltningen.

Antogs av kommunfullmäktige 2015-12-06

Östhammars kommun
Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar
Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se
Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Policy för hållbar utveckling

Policy för hållbar utveckling

För att bli världens bästa lokalsamhälle ska Östhammars kommun aktivt arbeta för en långsiktigt hållbar utveckling. Hållbar utveckling omfattar ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet.

Kommunen ska kontinuerligt utveckla och förbättra sitt hållbarhetsarbete och ge medborgare och näringsliv förutsättningar att utveckla den lokala såväl som den globala miljön. En del i den hållbara utvecklingen omfattar förståelsen av naturens betydelse för människors hälsa och välbefinnande. Naturen har ett skyddsvärde och människans rätt att förändra och bruka den är förenad med ett ansvar att förvalta naturen väl.

För att kunna arbeta effektivt med ekologisk hållbarhet har vi enats kring dessa gemensamma utgångspunkter. Vårt handlande ska utgå från;

Planetära gränser

Vi ska förhålla oss till att naturens förmåga att producera varor och tjänster sätter gränserna för hur vi kan ta resurser i anspråk samt ta hänsyn till en rättvis fördelning av dessa.

Vi inser att ekosystemtjänster är en viktig del av samhällsekonomin.

Försiktighetsprincipen

Det är ofta svårt att identifiera fullständiga konsekvenser av vårt handlande. Vi ska därför förebygga både tänkbara och möjliga skador och försämringar för människors hälsa eller miljön.

Resurshushållning

Vi ska i våra beslut ta hänsyn till vilka resurser som tas i anspråk och minska användningen av naturresurserna. Kommunen ska i sitt arbete minska användningen av material och naturresurser, effektivisera energianvändningen och minska påverkan på naturmiljöer.

Kretsloppsprincipen

Det som utvinns ur naturen ska på ett uthålligt sätt kunna användas, återanvändas, återvinnas som material eller energi, eller slutligt omhändertas med minsta möjliga resursförbrukning och utan att naturen skadas.

I syfte att bevara och utveckla goda miljöer för både människa, växter och djur nu och i framtiden ska vi ta hänsyn till natur- och kulturvärden samt värden för friluftsliv och folkhälsa. Kommunen ska skapa fysiska och sociala förutsättningar för miljöanpassat beteende och ha miljökrav som aktivt instrument i alla upphandlingar och inköp. Vi ska öppet redovisa och informera om kommunens miljöarbete och miljöpåverkan.

Strategi för jämförbarhetsintegrering

2016

Engelska parken i Forsmark.

● Bakgrund

Jämställdhet handlar om att kvinnor och män ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter inom livets alla områden.

Människor ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förhoppningar och inte styras och begränsas av stereotipa föreställningar om kön. Kön spelar roll och det är därför viktigt att beakta jämställdhetsaspekter när vi ser på våra kommunala verksamheter, för att kunna ge en jämställd medborgarservice och vara en drivkraft för ett jämställt samhälle. Det handlar om att medvetandegöra och jämställa livsvillkoren för alla i vår kommun.

Vi påverkas av normer

I Sverige finns bara två juridiska kön, trots att det finns personer som inte identifierar sig som varken man eller kvinna. Oavsett könsidentitet påverkas alla människor av normer och värderingar kopplade till kön och de olika förutsättningar och möjligheter som de traditionella könsrollerna medför.

Många förbättringsområden

Trots framsteg på jämställdhetsområdet, existerar jämställdhet ännu inte i verkligheten.

Sociala, politiska, ekonomiska och kulturella ojämlikheter mellan könen lever kvar, till exempel i form av löneskillnader, politisk underrepresentation, skillnader i hälsa och skolresultat.

Ojämlikheterna beror på sociala konstruktioner som, med grunden i stereotipa föreställningar om kön, förekommer i familjelivet, utbildningen, kulturen, media, arbetslivet och samhällsorganisationen. Det finns därför många områden där det är möjligt att agera och genomföra förbättringar.

Östhammars kommun kan göra skillnad

Genom vår närhet till befolkningens vardagsliv är kommunen en av de politiska nivåer som har bäst förutsättningar att såväl bekämpa ojämställdhet som att förhindra att den blir bestående. Vi kan arbeta för ett samhälle som är både formellt och reellt jämställt.

Som arbetsgivare finns exempelvis möjlighet att bryta den könsuppdelade arbetsmarknaden och som servicegivare har kommunen möjlighet att erbjuda en jämställd samhällsservice som speglar individers behov oavsett kön.

● För vem?

Alla verksamheter inom kommunen ska bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete, då jämställdhet realiseras där beslut fattas, resurser fördelas och normer skapas.

● Utgångspunkter

För att kunna arbeta effektivt med jämställdhet har vi enats kring dessa gemensamma utgångspunkter:

1. Samhället är ojämnt

Sociala, politiska, ekonomiska och kulturella ojämlikheter mellan könen lever kvar, till exempel i form av löneskillnader, politisk underrepresentation, skillnader i hälsa, karriärmöjligheter och skolresultat.

2. Kvinnor och män har olika livsvillkor på grund av kön

Både kvinnor och män begränsas av traditionella, stereotypa uppfattningar och värderingar om vad som är kvinnligt eller manligt.

3. Att avskaffa stereotypa uppfattningar om kön och att aktivt arbeta med jämställdhetsfrågor är avgörande för att uppnå jämställdhet

Kommuner och regioner kan, genom sin närhet till befolkningens vardagsliv, vara drivande i arbetet med avskaffandet av stereotypa föreställningar och orättvisor kopplade till kön.

● Fokusområden

Fokus för jämställdhetsarbetet är kommunens samtliga verksamhetsområden med utgångspunkt i de befintliga prioriteringarna utifrån KF-mål, nämndmål, verksamhetsplaner osv.

● Tidplan

Från och med 2016 ska all relevant statistik kopplad till Kommunfullmäktiges mål, nämndmål och verksamhetsmål samlas in och redovisas könsuppdelad.

Eventuella skillnader mellan könen ska analyseras och kopplas till målsättning och aktivitet inför 2017 och framåt.

Arbetet påbörjas 2016 och kommer att innebära informationsinsatser och möjlighet till stöd i arbetet med könsuppdelad statistik och verksamhetsplanering.

● Metod

Relevanta nyckeltal och statistik ska presenteras könsuppdelad. När statistiken visar att kvinnors och mäns situationer skiljer sig åt i något avseende måste orsakerna till detta analyseras, åtgärdas och rapporteras.

I dagsläget har vi mål och nyckeltal kring särskilt prioriterade områden på alla nivåer i vår organisation. Att sträva mot dessa kallas målstyrning. För att jämställa vår verksamhet ska relevanta nyckeltal och statistik ALLTID redovisas könsuppdelad. När statistiken visar att kvinnors och mäns

situationer skiljer sig åt i något avseende ska orsakerna till detta analyseras, åtgärdas och rapporteras. Sannolikheten för att detta ger pluseffekter för hela nyckeltalet är stort.

Genomfört arbete skall rapporteras i ordinarie verksamhetsberättelse inför årsredovisning. Kommunfullmäktige ansvarar årligen för uppföljning av genomfört arbete och den rapportering som kommunstyrelsen koordinerar och sammanfattar.

ÖSTHAMMARS KOMMUN

Stångörsgatan 10, Box 66, 742 21 Östhammar www.osthammar.se Epost: kommunen@osthammar.se

Policy för social hållbarhet

Antagen i kommunfullmäktige 2018-11-27, § 125

Policy för social hållbarhet

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Det är ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen. Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och är helt nödvändig ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Ett socialt hållbart samhälle tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget (resilient). (SKL/Folkhälsomyndigheten)

För att kunna arbeta effektivt för social hållbarhet har vi enats kring att lyfta ett antal gemensamma utgångspunkter. I vårt handlande ska vi främja och värna goda villkor för:

➤ *Ungas utbildning, uppväxt och välbefinnande*

Östhammars kommun ska skapa förutsättningar för alla barn och unga att fullgöra grundskola och gymnasieskola med godkända betyg.

Vi ska också värna trygga, goda och jämlika uppväxtvillkor genom såväl säkra närmiljöer och kvalitativa välfärdstjänster som tillgång till inkluderande mötesplatser, det professionella kulturlivet och brett utbud av fritidssysselsättningar.

➤ *Trygghet, hälsa och välfärdstjänster*

Östhammars kommun ska värna den trygghet som merparten av invånarna upplever. Alla ska känna sig trygga i den miljö de befinner sig: hemmet, bostadsområdet, skolan, arbetet, kollektivtrafiken samt offentliga inne- och utemiljöer.

De välfärdstjänster kommunen levererar ska vara rättssäkra, jämlika, trygga och personliga. Vi ska erbjuda *likvärdig* tillgång till service i alla livsskedan, utifrån behov och oavsett människors resurser.

Östhammars kommun ska arbeta för att utjämna skillnader i hälsa genom att prioritera förebyggande och hälsofrämjande insatser för de grupper och individer med störst behov.

➤ *Arbete och inkomst*

Östhammars kommun ska värna och främja en differentierad arbetsmarknad, med möjlighet för såväl stora som små företag att etablera sig som attraktiva arbetsgivare och arbetsplatser.

Östhammars kommuns vision på arbetsmarknadsområdet är: en god arbetsmarknad där såväl arbetsgivarnas behov av kompetensförsörjning som arbetstagarnas eventuella behov av stöd inför och under anställningen tillgodoses.

Alla invånare ska ses som en tillgång på den lokala och regionala arbetsmarknaden. En nära samverkan med Arbetsförmedlingen och näringslivet är en förutsättning för en välfungerande arbetsmarknad.

➤ **Inkludering och sociala relationer**

Östhammars kommun ska vara ett öppet och tolerant samhälle som präglas av mångfald med lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för alla. Alla invånare i Östhammars kommun ska ges goda förutsättningar att delta på lika villkor i samhällslivet.

I samverkan med det lokala civilsamhället, näringslivet, *kulturlivet* och berörda myndigheter verkar vi för inkludering av alla kommuninvånare. Mötesplatser mellan nya och etablerade invånare ska främjas och aktiviteter ska samplaneras med berörda målgrupper i inkluderande processer.

➤ **Delaktighet och inflytande**

Östhammars kommun ska främja delaktighet genom att skapa möjligheter till aktivt demokratiskt deltagande. Vi ska värna öppenhet för olika åsikter och lägga särskilt fokus på att uppmuntra engagemang i de grupper som idag är delaktiga i lägre utsträckning. Dialog ska föras via flera olika kanaler för att inkludera så många som möjligt.

➤ **Jämställdhet och likabehandling**

Östhammars kommun ska bidra till alla individer får samma möjligheter och makt att forma sina egna liv. De som kommer i kontakt med kommunen ska behandlas likvärdigt oavsett kön. Fokus ska ligga på jämställdhetsintegrering utifrån antagen strategi och värdigt bemötande.

Vi ska också arbeta succesivt för att öka våra kunskaper om samtliga diskrimineringsgrunder för att möjliggöra ett mer riktat likabehandlingsarbete i våra verksamheter, *utöver* det som sker inom den egna organisationen i rollen som arbetsgivare.

➤ **Fysisk planering och tillgänglig service**

Östhammars kommun ska utgå från en hållbar långsiktig fysisk planering med god beredskap och särskilt fokus på funktionalitet, jämlikhet och genomtänkt gestaltning.

Serviceorterna (Alunda, Gimo, Öregrund, Österbybruk och Östhammar) ska bindas samman med väl fungerande infrastruktur för att tillsammans upprätthålla ett brett serviceutbud för kommunen som helhet. Goda kommunikationer är en förutsättning för att även småorter och landsbygden ska kunna ta del av basutbudet på en serviceort.

Vi ska arbeta för att skapa en medveten fysisk planering med ett blandat bostadsbestånd, hälsosamma miljöer i och i närheten till bostäder samt tillgängliga natur- och rekreationsområden. En genomtänkt gestaltning som tar hänsyn till och stärker kommunens höga natur- och kulturmiljövärden är avgörande för hållbar fysisk planering.

Dnr BUN-2023-017

§ 13. Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Beslut

Barn- och utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund. Vid ökad inflyttning av barn i förskoleåldern till Gräsö ska det göras en översyn av framtida behov av att erbjuda barnomsorg på Gräsö.

Barn- och utbildningsnämnden beslutar, under förutsättning att förskolan Tärnan avvecklas, att hyreskontraktet sägs upp.

Reservation

Centerpartiet och socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet med motiveringen att barn- och utbildningsnämnden borde skjutit på beslutet tills information till berörda vårdnadshavare genomförts.

Ärendebeskrivning

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan, i en alltför liten barngrupp begränsas barnens möjligheter till samspel. Även kollegialt utbyte är viktigt för en god arbetsmiljö, vilket försvåras i en liten personalgrupp.

Idag står Tärnans lokaler tomma och Barn- och utbildningsnämnden betalar hyra, 300 000 kr per år.

Beslutsunderlag

- Utredningsunderlag ”Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö”
- Barnchecklista

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Christina Stenhammar, sektorchef bildning, redovisar den utredning som gjorts avseende förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö.

Yrkanden

Josefine Nilsson (C) yrkar att ärendet utgår och tas upp på barn- och utbildningsnämndens sammanträde 2023-03-16 efter att information till berörda vårdnadshavare har genomförts.

Barn- och utbildningsnämnden

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att barn- och utbildningsnämnden avslår yrkandet.

Beslutet skickas till

Sektorchef bildning, Christina Stenhammar
Verksamhetschef förskolan, Anne Lee Larsson
Kommunstyrelsen

Barnchecklista inför bedömning av barns bästa

Sektor Bildning	Datum för möte 2022-01-18
Deltagare Anne Lee Larsson verksamhetschef Åsa Jansson rektor	Handläggare Anne Lee Larsson verksamhetschef förskola
Ärenderubrik Barn- och utbildningsnämnden beslutar att förskolan Tärnan på Gräsö permanent flyttar över sin verksamhet till Skutans förskola i Öregrund.	

Barnkonventionen

Artikel 2 Alla barn har samma rättigheter och lika värde.

Artikel 3 Barnets bästa ska beaktas vid alla beslut som rör barn.

Artikel 6 Alla barn har rätt till liv och utveckling.

Artikel 12 Alla barn har rätt att uttrycka sin mening och få den respekterad.

1. Påverkar beslutet barnet?

Barnkonventionen Artikel 3

Ja

Nej

De barn som bor på Gräsö påverkas i den meningen att de får en längre väg till sin förskola.

2. Hur har barns bästa beaktats?

Barnkonventionen Artikel 2 och 3

Enligt skollagen ska rektor särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning. Hur barngruppen är sammansatt och antal barn påverkar utbildningen och undervisningen i allra högsta grad. Undervisning sker inte enbart pedagog till barn, utan även barn till barn och barn till pedagog.

Allt detta har beaktats i beslutet att permanent flytta förskoleverksamheten från Tärnans förskola till Skutans förskola i Öregrund.

3. Har barn fått uttrycka sina åsikter?

Barnkonventionen Artikel 12

Ja

Nej

De barn från Gräsö som kunde varit aktuella för att uttrycka sina åsikter om permanent placering på Skutans förskola är för små för att kunna uttrycka detta. Vårdnadshavare och personal har istället fått föra barnens talan.

Tärnans förskoleverksamhet har varit uppskattad av både barn och vårdnadshavare.

Pedagogiska lek- och lärmiljöer har skapat en trygg och utvecklande plats för barnen.

4. Vilka eventuella risker ser vi med beslutet, och vilka insatser görs för att minimera de eventuella riskerna?

Barnkonventionen Artikel 3

Barn och vårdnadshavare får en längre väg till sin förskola än om förskolan varit kvar på Gräsö. Att en del av sträckan trafikeras av färja kan innebära en del väntetid som kan upplevas som tröttsam för små barn.

Från förskolans håll kan vi skapa en trygg omsorg och goda förutsättningar för lärande som till viss del kan uppväga eventuella upplevda risker.

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

Förskolan Tärnan och dess lokaler på Gräsö

Bakgrund

Verksamheten på Tärnans förskola på Gräsö har sedan höstterminen 2022 flyttats till förskolan Skutan i Öregrund tills vidare. Bakgrunden var att Tärnans förskola under lång tid har haft ett litet barnantal. Under 2021 och 2022 var det fyra till nio barn inskrivna på förskolan. Beslutet om överflytt grundade sig på svårigheter att ha en hög kvalitet i verksamheten med så få barn samt utmaningar i att upprätthålla en god arbetsmiljö för personalen. Barn- och utbildningsnämnden har fortfarande ett hyreskontrakt på förskolans lokaler och betalar hyra.

Utredning

Enligt förskolans läroplan (LpFö18) är barngruppen och samspelet mellan barnen är en viktig och aktiv del i barnens utveckling och lärande i förskolan. Undervisningen ska baseras på såväl att barnen lär tillsammans och av varandra som samspelet mellan vuxna och barn. Barnen lär sig genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande men också genom att iaktta, samtala och reflektera. För att barnen ska kunna utvecklas och för att verksamheten ska kunna bedriva undervisning som förskola med en stark kultur av lära genom lek och att ta efter de stora barnens lärande och kompetens krävs en åldersblandad förskola. Ett barns språkutveckling stöds av språket som finns runt omkring dem i en åldersblandad barngrupp. Barnantalet har under flera år varit lågt på Gräsö och befolkningsprognosen talar inte för att barnantalet kommer öka och heller inte genom inflytt. Under vårterminen 2022 hade förskolan Tärnan nio barn, till hösten 2022 beräknades fyra barn. Under 2017 och 2020 föddes inget barn på Gräsö, 2018 ett barn och 2019 och 2021 tre barn per år. Under 2022 föddes två barn som är folkbokförda på ön. Om det skulle födas två barn per år innebär det att förskolan Tärnan kan som mest ha tio barn de kommande åren.

Ur arbetsmiljösynpunkt är det även viktigt för förskolans personal att ha möjlighet till kollegor utbyte för att utvecklas och växa i arbetsuppgifter. Det är sårbart med en så liten

Sektor Bildning
Christina Stenhammar

verksamhet. På Skutans förskola i Öregrund finns det idag 78 barn, det finns plats för 85 barn. Även i Öregrund har barnantalet minskat de senaste åren.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Ur ekonomisk synvinkel har förskolan Tärnan under flera år gått med underskott. Mot bakgrund av att förskolornas budget baseras på barnantalet leder det i sin tur till att det blir svårt för en liten verksamhet att hålla budget i balans. I dagsläget står lokalerna tomma. Barn- och utbildningsnämndens hyreskostnad för Tärnans lokal är 300 000 kr per år. Detta trots att hemtjänsten hyr en liten del av lokalen. Vid en uppsägning av hyreskontraktet kommer inte hyran att belasta nämndens ekonomi.

Konsekvenser för andra nämnder

Om hyreskontraktet sägs upp av Barn och utbildningsnämnden kan det möjliggöra för andra nämnder att hyra lokalerna.

Barnkonsekvensanalys

En risk- och konsekvensanalys för personalens arbetsmiljö samt en ”Bedömning utifrån barnens bästa” gjorde i samband med överflytten 2022. Där säkerställdes att barnens bästa har beaktats i ärendet. Barnchecklista bifogas.

Sammanfattning

Tärnans förskola har under flera år haft ett lågt barnantal, prognosen talar för fortsatta låga barnantal. För att ha en verksamhet med hög kvalitet och en bra arbetsmiljö för personalen med kollegialt utbyte är det fördel att permanent flytta över verksamheten till Skutans förskola i Öregrund. Ur ekonomisk synvinkel är ett sådant beslut också gynnsamt då Tärnan inte haft budget i balans under flera år. Vid en överflytt kan hyreskontraktet sägas upp och därmed kommer inte hyran av tomma lokaler om 270 000kr/år bekostas av Barn- och utbildningsnämnden.

Avfallsplan för Östhammars kommun

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	Datum XXX och § XXX
Ersätter tidigare version	Instansförkortning, datum och § XXX
Gäller för	KS, nämnder, bolag/koncernen
Dokumentansvarig	Myran Olsson, avfallschef

BESLUTSHANDLING

Förord

Avfallsplanen för Östhammars kommun har tagits fram under år 2021-2022. Arbetet har genomförts av en projektgrupp med stöd av Miljö & Avfallsbyrån.

Projektgruppen har utgjorts av följande personer:

Myran Olsson, chef Avfallsenheten, Östhammars kommun

Camilla Andersson, miljöstrateg Växande kommun, Östhammars kommun

Eleonor Zeidlitz, handläggare, Miljö & Avfallsbyrån

Jörgen Leander, projektledare, Miljö & Avfallsbyrån

Styrgrupp för projektet har utgjorts av följande personer:

Ulf Andersson, chef Sektor samhälle, Östhammars kommun

Marie Berggren, chef Verksamhet Växande kommun, Östhammars kommun

Johan Nilsson, chef Miljöenheten Sektor samhälle, Östhammars kommun

Myran Olsson, chef Avfallsenheten, Östhammars kommun (projektägare)

Östhammars kommun, 2023-02-17

Sammanfattning

Östhammars kommun har tagit fram en ny avfallsplan där samråd har skett med olika aktörer vid bland annat workshoppar. Arbetet har skett i samarbete med Miljö & Avfallsbyrån.

Genom mål och åtgärder i avfallsplanen vill kommunen förebygga avfall, öka återanvändning och återvinning samt minska miljöpåverkan från avfallet. Avfallsplanen lägger grunden för en inriktning mot ett mer hållbart samhälle där användning av resurser och hantering av avfall bygger på principer om resurshushållning och cirkulär ekonomi. Alla som lever och verkar i Östhammars kommun omfattas av avfallsplanen. Kommunens verksamhet ska också vara ett gott exempel och föredöme när det gäller att förebygga och hantera avfall.

Planen innehåller tre mål. Målen utgår från bland annat de nationella miljö kvalitetsmålen, de globala hållbarhetsmålen, den nationella avfallsplanen och aktuell lagstiftning, kommunens övriga mål och strategier samt diskussioner i avfallsplaneringsprocessen. Avfallsplanens mål är:

1. Cirkulera mera
2. Sortera mera
3. Minska miljöpåverkan

Till varje mål hör styrtalet med målvärden. Styrtalet, där önskad trend eller målvärden anges, visar på en mer konkret nivå vad som ska uppnås inom de tre målen. Styrtalet avser i första hand de avfallsslag som kommunen har rådighet över. Avfallsplanen innehåller styrtalet och målvärden om bland annat minskade avfallsmängder, minskat matsvinn, ökad återanvändning, ökad återvinning, nöjdhet med tillgänglighet och tömning av papperskorgar, minskad mängd farligt avfall i hushållens restavfall och ökad andel fossilfria drivmedel vid kommunal insamling och transport av avfall.

Till målen hör åtgärder som ska genomföras för att målen ska kunna nås. Flera åtgärder i avfallsplanen handlar om att förbättra förutsättningarna för att förebygga och återvinna avfall genom att exempelvis undersöka möjligheten att starta konceptet "Fritidsbanken" samt förbättra källsorteringen i kommunala verksamheter. Andra åtgärder i avfallsplanen handlar om kommunikation och att höja kunskapsnivån och motivationen för allmänheten men också åtgärder för kommunens interna organisation gällande att förebygga och återvinna avfall. I avfallsplanen finns även åtgärder som syftar till att minska nedskräpningen.

Avfallsplanen kommer följas upp varje år och uppföljningen kommer skickas till Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder samt ansvariga för olika åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan. Uppföljningen kommer att samordnas av avfallsenheten.

Läsanvisning

Avfallsplanen består av ett huvuddokument med tillhörande bilagor. Huvuddokumentet innefattar bland annat avfallsplanens syfte, mål för avfallshanteringen inom kommunen, styrmedel för att uppnå målen, konsekvenser av genomförande av planen samt en beskrivning av hur planen ska följas upp.

I bilagor till planen presenteras 1) handlingsplan med åtgärder inkl ansvarsfördelning och resursbehov, 2) nulägesbeskrivning, 3) nedlagda deponier, 4) uppföljning av tidigare avfallsplan och 5) miljöbedömning.

Innehåll

1	INLEDNING	8
1.1	Bakgrund och syfte	8
1.2	Innehåll i en kommunal avfallsplan	8
1.3	Organisation för framtagande av avfallsplanen	9
1.4	Genomfört samråd.....	9
2	MÅL OCH ÅTGÄRDER	10
2.1	Bakgrund till mål och åtgärder	10
2.2	Utvecklingsområden och lokala förutsättningar	12
2.3	Målstruktur	14
2.4	Mål 1: Cirkulera mera	14
2.5	Mål 2: Sortera mera	15
2.6	Mål 3: Minimera miljöpåverkan	16
3	STYRMEDEL	17
3.1	Kommunikation.....	17
3.2	Avfallsföreskrifter	17
3.3	Renhållningstaxa	18
3.4	Upphandling	18
3.5	Fysisk planering.....	18
3.6	Tillsyn	19
3.7	Kommunens egen verksamhet som gott exempel	20
4	FORTSATT PLANERINGSPROCESS OCH UPPFÖLJNING	21
5	FRAMTIDA AVFALLSHANTERING OCH AVFALLSFLÖDEN	22
5.1	Utvecklingstendenser	22
5.1.1	Befolkningsprognos.....	22
5.1.2	Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar.....	22
5.1.3	Övrigt avfall från verksamheter	23
5.2	Prognos över avfallsmängder	24
5.3	Behov av insamlingsystem och anläggningar	25
5.3.1	Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar.....	25
5.3.2	Övrigt avfall från verksamheter	25
5.4	Koppling till fysisk planering.....	25
5.5	Investeringar kopplade till nya insamlingsystem och anläggningar	26
6	KONSEKVENSER AV AVFALLSPANEN	26
6.1	Miljö	26
6.2	Ekonomi.....	27
6.2.1	Personella resurser	28
6.2.2	Renhållningstaxa.....	28
6.2.3	Ekonomiska konsekvenser på längre sikt	29
6.3	Service.....	29
6.4	Barnperspektiv.....	29

Bilagor

Bilaga 1 *Handlingsplan med åtgärder*

Bilaga 2 *Nulägesbeskrivning*

Bilaga 3 *Nedlagda deponier*

Bilaga 4 *Uppföljning av tidigare avfallsplan*

Bilaga 5 *Miljöbedömning (MKB) av avfallsplan för Östhammars kommun*

BESLUTSHANDLING

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Enligt 15 kap 41 § Miljöbalken ska varje kommun ha en renhållningsordning som innehåller de föreskrifter om hantering av avfall som gäller för kommunen samt en avfallsplan. Avfallsplanen ska enligt Miljöbalken innefatta allt avfall som uppstår i kommunen. Enligt 9 kap 8 § Avfallsförordningen (2020:614) ska avfallsplanen ses över minst vart fjärde år och revideras vid behov.

Denna avfallsplan har tagits fram av Östhammars kommun.

Syftet med avfallsplanen är att:

- vara ett aktivt verktyg för att förebygga att avfall uppstår och att det avfall som uppstår ses som en möjlig resurs
- bidra till kunskap och engagemang om förebyggande och hantering av avfall och därigenom inspirera till handlingar som leder till att avfallsplanens mål uppnås
- bidra till inriktningen i andra styrdokument och planer och skapa förutsättningar för att kommunala planer och styrmedel strävar i samma riktning mot en hållbar och attraktiv kommun

Fokus i denna avfallsplan ligger på avfall som ingår inom kommunalt ansvar. Uppgifter avseende övriga avfallsslag och anläggningar redovisas översiktligt, i enlighet med Naturvårdsverkets föreskrifter. Avfallsplanens mål bör alla som lever och verkar i Östhammars kommun arbeta efter, medan styrtalet och åtgärder i första hand avser de avfallsslag kommunen har rådighet över.

1.2 Innehåll i en kommunal avfallsplan

Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner för förebyggande och hantering av avfall (NFS 2020:6) reglerar innehållet i en kommunal avfallsplan. Till föreskrifterna finns även en vägledning (Naturvårdsverket rapport 6760).

I arbetet med att ta fram avfallsplanen ska fokus ligga på att ta fram mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfall. Mål och åtgärder ska utgå från de nationella miljökvalitetsmålen, etappmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Mål och åtgärder för minskad nedskräpning ska finnas.

För det avfall som kommunen ansvarar för ska planen innehålla mål och åtgärder för att förebygga och hantera avfallet. Det omfattar kommunalt avfall, vilket innebär avfall från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, slam från enskilda avlopp, latrin och bygg- och rivningsavfall som inte uppkommer i yrkesmässig verksamhet samt avfall som uppkommer i kommunens egna verksamheter. Planen ska även innehålla mål och åtgärder för avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar, i den utsträckning som kommunen kan påverka detta. Planen ska beskriva de åtgärder som planeras för att uppnå de uppsatta målen samt hur målen kommer att följas upp. Planen ska även beskriva vilka styrmedel kommunen planerar att använda för att genomföra åtgärderna och uppnå målen.

1.3 Organisation för framtagande av avfallsplanen

Denna avfallsplan har tagits fram av en brett sammansatt projektorganisation med projektgrupp och styrgrupp. Projektgruppen har utgjorts av chefen för Avfallsenheten, miljöstrategen inom sektor Samhälle och projektledare från Miljö & Avfallsbyrån. Projektgruppen har tagit fram förslag till mål och åtgärder samt avfallsplanens olika delar. Miljö & Avfallsbyrån har utgjort stöd i arbetet med avfallsplanen. Avstämningar med styrgruppen har genomförts löpande. I styrgruppen har ingått chefer för Sektor Samhälle. Under arbetets gång har även avstämningar gjorts i specifika frågor med berörda funktioner inom kommunen.

1.4 Genomfört samråd

En viktig del i arbetet med framtagande av avfallsplanen har varit att samråda om mål och åtgärder med berörda aktörer och att fånga upp önskemål och erfarenheter utifrån olika perspektiv. Interna diskussioner har skett löpande i projektgruppen och avstämningar har skett med styrgruppen. Ett brett samråd har skett genom bland annat politisk förankring i kommunen och workshoppar för interna och externa aktörer där olika kommunala funktioner samt fastighetsägare, företag och organisationer varit inbjudna. Vid workshopparna har mål och utvecklingsområden och tänkbara åtgärder diskuterats ur olika perspektiv.

Samråden omfattar även lagstadgad utställning enligt Miljöbalken. Utställningen genomfördes under sommaren 2022. Utställningen annonserades på kommunens digitala hemsida där också handlingarna fanns tillgängliga. Planen ställdes även ut i entrén till kommunhuset och på kommunens fem bibliotek. Annons om samrådet har gått ut i AnnonsNytt, en gratistidning som delas ut till kommunens alla hushåll.

Samråd har även skett genom utskick till alla berörda politiska nämnder och berörda styrelser, berörda kommunala verksamheter och bolag, Länsstyrelsen, insamlingsentreprenör och mottagare av avfall från kommunen, större fastighetsägare och bostadsbolag, företag och organisationer/föreningar.

Inkomna synpunkter har beaktats och i relevanta delar har dessa lett till justeringar i framtagna handlingar. Justeringarna har handlat om mindre ändringar av enstaka målformuleringar och åtgärder som berör kommunens interna verksamheter, förtydliganden, uppdateringar med hänsyn till ändrad lagstiftning samt mindre redaktionella ändringar. Inkomna synpunkter och kommunens bemötande av dessa, har dokumenterats i en samrådsredogörelse.

2 Mål och åtgärder

2.1 Bakgrund till mål och åtgärder

Grundläggande vid framtagande av mål och åtgärder i avfallsplanen för Östhammars kommun är att mål och åtgärder ska bidra till ett mer hållbart samhälle där användning av resurser och hantering av avfall bygger på principer om cirkulär ekonomi. Dessa principer innebär att avfall förebyggs, att resurser som har tagits i anspråk används på ett så effektivt och hållbart sätt som möjligt och att avfall som uppstår så långt möjligt återvinns i form av råvaror vid framställning av nya produkter.

Cirkulär ekonomi handlar om att samhället, för att hindra allvarlig resursbrist, måste använda fysiska resurser smartare. Miljöproblemen med dagens linjära resursförbrukning är väl kända men i en cirkulär ekonomi lyfts även ekonomiska aspekter in. Cirkulär ekonomi är grundläggande för FN:s hållbarhetsmål (Agenda 2030) om att väsentligt minska mängden avfall. EU arbetar också aktivt för en mer cirkulär ekonomi enligt en särskild handlingsplan.

Mål och åtgärder i denna avfallsplan utgår från:

- **Lokala och regionala mål och strategier**, såsom exempelvis ny översiktsplan (framtagande sker parallellt), kommunens antagna hållbarhetslöften inom delprogrammen klimat/energi, vatten och biologisk mångfald (ingår i Färdplan för ett hållbart län), samt policys avseende hållbarhet, inköp, upphandling och kost.
- **Mål enligt tidigare avfallsplan**. Den tidigare avfallsplanen innehåller mål om utsortering av farligt avfall vid Väddika avfallsanläggning, minskad mängd hushållsavfall till Väddika avfallsanläggning, insamling av matavfall, nyttiggörande av fosfor i avloppsslam och minskad latrinhämtning. Flera av målen kan i praktiken betraktas som åtgärder, vilka sammantaget anger en inriktning som i huvudsak fortfarande är relevant.
- **Utvecklingsområden och lokala förutsättningar**, enligt kapitel 2.2 nedan.
- **Avfallshierarkin**. Avfallsplanen bygger på prioriteringar som anges i EU:s avfallshierarki och Miljöbalken, det vill säga att man i första hand bör förebygga uppkomsten av avfall, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.
- **De nationella miljö kvalitetsmålen med preciseringar, etappmålen och den nationella avfallsplanen 2018-2023**. Riksdagen har beslutat om 16 nationella miljö kvalitetsmål. Av dessa berörs avfallshanteringen främst av målen:
 - God bebyggd miljö
 - Giffri miljö
 - Begränsad klimatpåverkan

Varje miljö kvalitetsmål har preciseringar, som förtydligar målet och används i det löpande uppföljningsarbetet. En av preciseringarna till målet *God bebyggd miljö* handlar om *Hållbar avfallshantering*. Hållbar avfallshantering innebär att avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna

och att avfall förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas tillvara i så hög grad som möjligt. Hållbar avfallshantering innebär också att avfallets påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

Till de nationella miljökvalitetsmålen hör 20 etappmål som har beslutats av regeringen. Av dessa berörs avfallshantering och förebyggande av avfall främst av följande etappmål (ordagrant återgivet):

- Senast år 2023¹ ska minst 75 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara
- Förberedande för återanvändning, materialåtervinning och annan återvinning av icke-farligt bygg- och rivningsavfall, med undantag av jord och sten, ska årligen fram till 2025 uppgå till minst 70 viktprocent.
- Senast 2025 ska förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av kommunalt avfall ha ökat till minst 55 viktprocent, 2030 till minst 60 viktprocent och 2035 ha ökat till minst 65 viktprocent.
- Matsvinnet ska minska så att det sammantagna livsmedelsavfallet minskar med minst 20 viktprocent per capita från 2020 till 2025.
- En ökad andel av livsmedelsproduktionen ska nå butik och konsument år 2025.

I den nationella avfallsplanen lyfts mat, textil, elektronik, bygg- och rivningsavfall, plast och nedskräpning fram som viktiga strömmar att arbeta med.

- **Nationella åtgärdsprogrammet för havsmiljön.** I det nationella åtgärdsprogrammet för havsmiljö ingår åtgärder mot marint skräp. Åtgärd 23 handlar om att vid revidering av de kommunala avfallsplanerna ska belysas hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt att mål ska sättas upp för ett sådant arbete.
- **Mål och bestämmelser enligt EU:s direktiv om avfallshantering och cirkulär ekonomi, exempelvis:**
 - Mål om förberedelse för återanvändning eller återvinning av kommunalt avfall (implementerat i det svenska miljömålssystemet genom ovan nämnda etappmål).
 - Mängden matsvinn ska minska med 30 % till 2025 och 50 % till 2030.
 - Krav på separat insamling av textilavfall och farligt avfall till 2025 och matavfall till 2023.
- **EU:s klimatmål** om minskade växthusgasutsläpp, minskad energiförbrukning och mer förnybara bränslen.
- **FN:s globala hållbarhetsmål enligt Agenda 2030.** Agenda 2030 för hållbar utveckling antogs i september 2015 av FN:s generalförsamling och består av 17 mål och 196 delmål. I december 2020 antog riksdagen en inriktning för arbetet med genomförandet av Agenda 2030 och de globala målen för en hållbar utveckling.

¹ Det nationella etappmålet kan förväntas revideras med en fortsatt inriktning i linje med målet för 2023 gällande utsortering och behandling av matavfall.

Följande utvalda delmål (med numrering enligt FN:s lista över mål) är särskilt väsentliga för denna avfallsplan:

11 Hållbara städer och samhällen

11.6 Minska städers miljöpåverkan: Till 2030 minska städernas negativa miljöpåverkan per person, bland annat genom att ägna särskild uppmärksamhet åt luftkvalitet samt hantering av kommunalt och annat avfall.

12 Hållbar konsumtion och produktion

12.3 Minska matsvinnet: Till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik- och konsumentledet, och minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förlusterna efter skörd.

12.5 Minska avfallsmängden: Till 2030 väsentligt minska mängden avfall genom åtgärder för att förebygga, minska, återanvända och återvinna avfall.

Målen i avfallsplanen avser främst förebyggande och hantering av avfall som kommunen ansvarar för, innefattande både avfall inom kommunalt ansvar för avfallshantering och avfall som uppstår i kommunal verksamhet. Vissa mål kan även vara tillämpliga för annat avfall i den utsträckning kommunen kan påverka detta genom olika kommunala styrmedel, såsom tillsyn och fysisk planering. Kommunen kan även genom exempelvis dialog med olika aktörer påverka hanteringen av avfallslag som inte ingår i det kommunala ansvaret – såsom industriavfall och producentansvarsmaterial – vilket kan bidra till att avfallsplanens mål och övriga samhällreliga miljömål nås.

2.2 Utvecklingsområden och lokala förutsättningar

I arbetet med framtagande av den nya avfallsplanen för Östhammars kommun har utvecklingsområden identifierats utifrån bland annat svensk lagstiftning, nationella mål, lokala och regionala mål och strategier, erfarenheter från nuvarande avfallshantering i kommunen och diskussioner under arbetet med planen. Lokala förutsättningar av särskild betydelse för utvecklingen av avfallshanteringen har också identifierats.

Följande utvecklingsområden har identifierats, där behovet av mål och åtgärder bedömts vara särskilt prioriterat:

- Resurshushållning inom kommunens egna verksamheter, hos företag och bland befolkningen i stort behöver öka. Återanvändning behöver möjliggöras för att minska avfallsmängderna.
- Avfallshanteringen behöver bli ännu mer effektiv. Behov finns av att öka källsorteringen av matavfall, förpackningar och returpapper. Återvinningcentralerna behöver vara kostnadseffektiva men också kunna erbjuda sortering som möjliggör ökad materialåtervinning. Materialhanteringen på Vaddika avfallsanläggning behöver förbättras och sorteringen behöver öka. Behov finns vidare av att säkra en långsiktigt hållbar avsättning för slam från avloppsreningsverk och från enskilda avlopp.

- Göra det ännu lättare för kommunens invånare att sortera och kunna lämna förpackningar och returpapper fastighetsnära.
- Sortering av kommunens eget verksamhetsavfall behöver möjliggöras och ske i samtliga kommunala verksamheter. Insamlingen av förpackningar, grovavfall och farligt avfall från de kommunala verksamheterna behöver samordnas.
- Behov finns att synliggöra och tydliggöra hur avfallshanteringen fungerar samt kommunicera vad som förväntas av enskilda invånare.
- Möjligheterna för besökare att lämna och sortera avfall på offentliga platser behöver förbättras. Kommunen behöver också kunna hantera ett ojämnt flöde av avfall under året kopplat till besöksnäringen. Utmaningar finns idag exempelvis vid hamnar, gästhamnar och på öar.
- Nedskräpningen behöver minska och förebyggas.

Exempel på lokala förutsättningar av särskild betydelse för utvecklingen av avfallshanteringen i kommunen är:

- Befolkningen ökar i kommunen och det är attraktivt att bygga men nybyggnation begränsas av begränsningar i VA-kapaciteten, vilket generellt gäller både kapaciteten för avloppsvattenrening och vattenproduktion.
- Kommunen har fem större tätorter – Östhammar, Gimo, Alunda, Österbybruk och Öregrund. Utveckling i tätorterna sker efter orternas respektive förutsättningar och styrkor, vilket även gäller avfallshanteringen.
- I kommunen finns stor landsbygd och nästan hälften av småhusen finns på landsbygden. Insamling av avfall på landsbygd är mer krävande p.g.a. exempelvis transportavstånd och hämtningsförhållanden.
- Stora säsongsvariationer av avfall förekommer i kommunen vilket beror på ett stort antal fritidsboende och många besökare framförallt sommartid. Detta påverkar avfallshanteringen exempelvis genom ökad administration, fler hämtställen sommartid och att återvinningscentralerna behöver ha kapacitet och bemanning för fler besökare sommartid. Det finns också flera gästhamnar i kommunen, där det finns behov av utvecklad avfallshantering.
- Kommunen har en lång kust och skärgård. För boende på öar sker avfallshämtning med båt, vilket innebär särskilda utmaningar.
- Stor förekomst av enskilda avloppsanläggningar i form av slutna tankar, slamavskiljare och minireningsverk. Behovet av slamtömning uppvisar stora säsongsvariationer.
- I kommunen finns stora industrier (Sandvik Coromant AB och Forsmarks kärnkraftverk samt Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB)) som genererar specifika avfallsslag. Härutöver finns några medelstora företag men framför allt många mindre företag.

2.3 Målstruktur

Avfallsplanen innefattar tre mål. Till varje mål hör styrtal med målvärden samt åtgärder. Styrtal, målvärden och åtgärder beskriver tillsammans vad Östhammars kommun avser att uppnå och vad som behöver göras. Målen och styrtalen för uppföljning av målen presenteras i kap **Fel! Hittar inte referenskälla..** Åtgärderna för att uppnå målen presenteras i bilaga 1.

Målstrukturen kan beskrivas enligt följande:

- *Mål.* Anger inriktningen på längre sikt (10-15 år) och omfattar alla som ger upphov till avfall, såväl kommunala verksamheter (förvaltningar och bolag) som medborgare och företag.
- *Styrtal.* Anger på en mer konkret nivå vad som ska uppnås. Till styrtalen hör mätbara och tidsatta målvärden. Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder i kommunen ska arbeta in sina relevanta styrtal med målvärden i budgetar och verksamhetsplaner.
- *Åtgärder.* Anger hur målen och styrtalens målvärden ska uppnås. Åtgärderna är formulerade på ett övergripande sätt och redovisas inte i detalj. När åtgärderna ska genomföras behöver en mer detaljerad planering ske. Åtgärderna behöver också arbetas in och konkretiseras i plan och budget för respektive ansvarig förvaltning eller bolag.

Avfallsplanen är ett viktigt verktyg för att på lång sikt bidra till en hållbar utveckling. Alla som lever och verkar i Östhammars kommun omfattas av avfallsplanen, vilket ger ytterligare skjuts till de förändringar som krävs.

2.4 Mål 1: Cirkulera mera

Det går att förebygga avfall och hushålla med resurser på olika sätt. Till exempel genom att minska vårt matsvinn och fundera på ifall allt det vi köper verkligen är sådant som vi har behov av. Vi kan också förlänga livslängden på sådant vi redan har istället för att slänga och köpa nytt. Många saker går att laga när de gått sönder. Produkter som man inte använder så ofta kan vi låna av varandra, i stället för att var och en ska skaffa egna exemplar. En stor del av sådant som slängs skulle kunna återanvändas av någon annan i stället för att bli avfall.

Styrtal:

- Total mängd kommunalt avfall², kg/person³
Målvärde: Nedåtgående trend under avfallsplaneperioden
- Mängd matsvinn från kommunala storkök, g/portion
Målvärde⁴: 35 g/portion år 2025 och 25 g/portion år 2030

² Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

³ Avfall Web: Mängd insamlat kommunalt avfall, totalt inkl. trädgårdsavfall (kg/person). Summan av mängd utsorterat avfall och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar eller producentansvar, exklusive bygg- och rivningsavfall, latrin och avloppsfraktioner. Mängden inkluderar avfall som hämtas vid fastigheten eller lämnas vid återvinningscentraler och återvinningsstationer. Antal personer inkluderar permanentboende invånare, gästnätter, fritidshusboende och arbetsplatsnetto.

⁴ Målvärdet uttryckt som g/portion och beräknad årlig procentuell minskning motsvarar en halvering av mängden matsvinn från kommunala storkök i Östhammars kommun från 2017 till 2030, d.v.s. i nivå med delmålet för halverat matsvinn i Agenda 2030. År 2017 låg mängden matsvinn från kommunala storkök på 51 g/portion.

- Antal krav i upphandlingar eller aktiviteter som initieras i upphandlingsprocessen och som leder till resurshushållning och bidrar till en cirkulär ekonomi, antalet krav/aktiviteter
Målvärde: Minst 7 st krav eller åtgärder som initierats i upphandlingsprocessen per år
- Andel av medborgarna som uppger att de regelbundet lämnar kläder, möbler och andra föremål till återbruk⁵, %
Målvärde: Uppåtgående trend under avfallsplanperioden
- Andel av medborgarna som uppger att de regelbundet köper begagnade kläder, möbler och andra föremål istället för att köpa nya produkter⁶, %
Målvärde: Uppåtgående trend under avfallsplanperioden

Utgångsvärden:

Total mängd kommunalt avfall, kg/person (2020): 411

Mängd matsvinn från kommunala storkök (2021): 45 g/portion

Utgångsvärden för övriga styrtal tas fram baserat på resultat från kommande medborgarundersökning.

2.5 Mål 2: Sortera mera

En del material kan inte återanvändas och då behöver det kunna återvinnas i annan form så att det kan bli råvara vid tillverkning av nya produkter. På det sättet kan materialet slutas i ett kretslopp och materialåtervinnas i stället för att förbrännas eller deponeras.

Om vi sorterar vårt avfall och ser till att inte blanda olika typer av material blir förutsättningarna för återvinning mycket större. För att vi ska kunna göra det på ett enkelt sätt behöver avfallssystemen vara utformade så att de underlättar för människor att sortera rätt. Det ligger också ett ansvar hos var och en av oss att vara med och bidra och sortera det vi kan.

Styrtal:

- Andel matavfall som behandlas biologiskt, %⁷
Målvärde: 75 % till år 2023 som bibehålls eller ökar under kommande år
- Andel kommunalt avfall⁸ till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, %⁹
Målvärde: 55 % till år 2025, 60 % till år 2030

⁵ Baserat på svar på fråga i återkommande medborgarundersökning. I återbruk ingår t ex second-hand eller liknande samt inlämning på återvinningscentral.

⁶ Baserat på svar på fråga i återkommande medborgarundersökning.

⁷ Andelen utsorterat matavfall till biologisk återvinning så att växtnäring tas tillvara av den totala mängden uppkommet matavfall från hushåll, storkök, butiker och restauranger och som samlas in separat eller som en del av restavfallet från hushåll och verksamheter eller som hemkomposteras. Nationellt mål. Mäts genom plockanalyser av restavfall och analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder.

⁸ Inklusive förberedelse för återanvändning. Med kommunalt avfall menas det som anges i 15 kap. 3 § miljöbalken.

⁹ Avfall Web: Andelen avfall insamlat till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, av det mat- och restavfall som samlas in från hushåll och verksamheter inom kommunalt avfallsansvar, avfall som tas emot vid

- Andel avfall i fraktionerna energiåtervinning och deponirest av avfallet från ÅVC, %
Målvärde: 15 % till år 2026
- Andel avfall på Vaddika avfallsanläggning till energiåtervinning eller deponering, %
Målvärde: Nedåtgående trend under avfallsplaneperioden
- Andel rätt sorterat avfall i kärl för restavfall, %¹⁰
Målvärde: Uppåtgående trend under avfallsplaneperioden
- Andel av kunder som är nöjda med kommunen som leverantör av avfallstjänster¹¹, %
Målvärde: 80 % till år 2025

Utgångsvärden:

Andel kommunalt avfall till materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, % (2020): 26,4

Andel avfall i fraktionerna energiåtervinning och deponirest av avfallet från ÅVC, %: tas fram för 2022 eftersom vägning inte skett för samtliga ÅVC:er för hela år 2021

Andel avfall på Vaddika avfallsanläggning till energiåtervinning eller deponering, % (2021): 40

Utgångsvärden för övriga styrtal tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser och medborgarundersökningar.

2.6 Mål 3: Minimera miljöpåverkan

När vi förebygger och sorterar vårt avfall så minskar vår miljöpåverkan men själva hanteringen i form av insamling, återvinning och behandling av avfallet behöver också vara så smart och resurseffektiv som möjligt. Särskilt viktigt är att farligt avfall tas omhand på ett miljöriktigt sätt där det fasas ut ur kretsloppet och att utsläpp till luft, mark och vatten från anläggningar för hantering av avfall minimeras.

Det avfall som hamnar utanför insamlingssystemen är ett stort problem och leder till nedskräpning. Nedskräpningen får negativ påverkan på såväl människor och djur som natur. För att förhindra nedskräpning behövs strategier och relevanta åtgärder för att se till att avfallet inte hamnar i naturen utan återvinns och tas om hand på rätt sätt.

Styrtal:

- Andel av medborgarna som anser att tömning och tillgänglighet av papperskorgar, sopkärl och latrin fungerar bra eller mycket bra i parker, gästhamnar och på allmänna platser i kommunen.
Målvärde: Uppåtgående trend under avfallsplaneperioden
- Andel av medborgarna som anser att tömning och tillgänglighet av papperskorgar, sopkärl och latrin fungerar bra eller mycket bra på allmänna platser i skärgården där sådan service finns
Målvärde: Uppåtgående trend under avfallsplaneperioden

återvinningscentraler samt avfall som omfattas av producentansvar. Mäts genom analys av uppgifter om uppkomna avfallsmängder

¹⁰ Allt avfall i kärlen utom förpackningar, returpapper och farligt avfall enligt sorteringsanvisningar.

Mäts genom plockanalyser av matavfall från villa- resp. lägenhetskushåll.

¹¹ Baserat på svar på fråga i återkommande kundenkät till fast boende och fritidsboende.

- Mängd farligt avfall i hushållens restavfall¹²
Målvärde: Inget farligt avfall i restavfallet år 2030
- Andel av kommunens insamling och landtransport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, %¹³
Målvärde: Andel till år 2030 motsvarande en minskning av växthusgasutsläppen från inrikes transporter med minst 70 % senast år 2030 jämfört med år 2010

Utgångsvärden:

Andel av kommunens insamling och transport av avfall som sker med fossilfria drivmedel, % (2020): 0 %

Utgångsvärden för övriga styrta tas fram baserat på resultat från kommande plockanalyser och medborgarundersökning.

3 Styrmedel

I följande kapitel beskrivs de styrmedel som kommer att användas för att uppnå målen och genomföra åtgärderna i avfallsplanen.

3.1 Kommunikation

Kommunikation och information är ett viktigt styrmedel. Avfallshanteringens utformning tillsammans med enskilda individers deltagande är viktiga faktorer för att uppnå goda resultat. Det innebär att en förståelse behövs hos människor om varför det är viktigt att sortera men lika viktigt är att veta rent praktiskt hur det ska gå till och vad som förväntas av enskilda individer.

Löpande information och kommunikation behöver ske genom olika kanaler. Ett varierat fokus behövs för att kontinuerligt fånga upp de som inte redan har kunskap eller vet hur avfallshantering i kommunen fungerar.

Kommunikation gällande avfallshantering och sortering i kommunen sker idag exempelvis genom AnnonsNytt, på hemsidan, genom sociala media och i tryckt material.

Flera åtgärder i avfallsplanen handlar direkt om kommunikation, exempelvis att informera allmänheten om fördelar och möjligheter med att förebygga avfall, att informera företag om avfallsförebyggande arbete och att utbilda skolelever i avfallshantering och resursbesparing. Det finns också flera åtgärder där kommunikation behöver användas tillsammans med andra styrmedel för att nå målet, exempelvis gällande att öka utsorteringen av matavfall och att säkerställa att källsorteringsmöjligheter används i samtliga kommunala verksamheter.

3.2 Avfallsföreskrifter

I de kommunala avfallsföreskrifterna sätts ramarna för avfallshantering, där det framgår exempelvis vad som gäller för det praktiska utförandet, vilket ansvar olika

¹² Avser farligt avfall inkl batterier och elavfall. Mäts genom plockanalyser av restavfall.

¹³ Avser insamling och transport av mat- och restavfall, avfall från återvinningscentraler och slam

parter har och hur sorteringen ska gå till. Tydliga bestämmelser i föreskrifterna underlättar det praktiska arbetet när situationer eller frågeställningar inom avfallshanteringen uppstår. Tydliga bestämmelser gör vidare att ett godtyckligt arbetssätt kan undvikas, vilket gör arbetet mer rättssäkert.

Avfallsföreskrifterna för Östhammars kommun har reviderats och nya föreskrifter gäller från 1 januari 2021. Exempel på åtgärder där föreskrifterna användas som styrmedel är att öka utsortering av det matavfall som uppstår och att det i föreskrifterna ställs krav på källsortering.

3.3 Renhållningstaxa

Den kommunala renhållningstaxan finansierar avfallshanteringen och kan utformas på ett sätt så att den styr invånarna till att välja det bästa alternativet ur resurs- och miljöhänsen genom exempelvis differentierade avgifter. I Östhammars kommun vägleds abonnenterna till vad de förväntas göra exempelvis genom att matavfallsutsortering är obligatorisk för abonnenter på fastlandet och att ett tätare tömningsintervall (vilket gör att du kan slänga mer restavfall) innebär en proportionellt högre avgift. Matavfallet ska sorteras ut separat. Som abonnent går det att välja matavfallsinsamling via kommunens insamlingsystem eller att själv hemkompostera allt matavfall (efter anmälan till kommunen).

En väl genomtänkt taxa i kombination med tydliga bestämmelser i föreskrifterna ger önskvärd styrning. Exempel på åtgärder är att utveckla taxan för att premiera sorteringen och att använda taxan som styrmedel för att öka utsorteringen av förpackningar och det matavfall som uppstår. Vanligtvis revideras taxan årligen.

3.4 Upphandling

Offentlig upphandling och inköp är ett strategiskt verktyg för att förebygga onödig användning av fysiska resurser, utveckla återanvändning och återvinning samt få bort ohållbara produkter och farliga ämnen ur kretsloppet.

Idag finns en rutin för de kommunala upphandlingar som planeras under året en bedömning görs av vilken miljöeffekt det får att ställa relevanta krav. Bedömningen utgår från tre huvudområden: kemikalier, påverkan på vattenmiljöer och biologisk mångfald samt energi/klimatpåverkan. De upphandlingar där effekten inom något av de tre huvudområdena bedöms kunna bli stor väljs ut och vid upphandling sker sedan kravställning inom valt område. Det finns redan idag exempel på upphandlingar där krav som ställts lett till minskad användning av fysiska resurser samtidigt som kemikalieanvändningen minskat men hushållning av resurser och krav som gynnar cirkulär ekonomi har potential att utvecklas.

Exempel på åtgärder där upphandling kommer användas som styrmedel är att genomföra upphandlingar med fokus på resurshushållning och att ställa krav på ökad andel fossilfria drivmedel i kommunala upphandlingar för insamling och transport av avfall.

3.5 Fysisk planering

Kommunen har i sitt arbete med fysisk planering möjlighet att skapa goda förutsättningar för avfallshanteringen. Det handlar exempelvis om att se till att

tillräckligt med mark finns för anläggningar för avfallshantering, att möjliggöra för återvinningscentraler i bra lägen och att behovet av platser för återbruk tillgodoses. Det handlar också om att bevaka avfallsfrågorna i bygglov, förhandsbesked och detaljplaner så att platser finns för avfallskärl och källsortering med god tillgänglighet för såväl boende som insamlingsfordon.

I plan- och byggprocesser bör avfallshandläggare involveras tidigt för att frågor rörande avfallsutrymmens placering, utformning och transportvägar ska utformas för att skapa fungerande och långsiktig avfallshantering. En beskrivning av hur behovet av platser för avfallshantering har tillgodosetts i kommunens översiktsplan och i kommunens övriga arbete med fysisk planering finns i kapitel 5.4.

Fysisk planering som styrmedel lyfts exempelvis i åtgärder som handlar om att säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser. Fysisk planering som styrmedel kan också bli aktuellt för och påverka möjligheterna för utveckling av återvinningscentraler och fastighetsnära insamling av fler fraktioner.

3.6 Tillsyn

Vid tillsynsbesök kan möjligheten att påverka utvecklingen av en hållbar avfallshantering, exempelvis genom ökad sortering, ske genom att ställa frågor om företags avfallslösningar och anmärka på bristfällig avfallshantering exempelvis avseende farligt avfall och risker för spridning av miljöfarliga ämnen. Dialog kan också ske avseende ett företags möjligheter att arbeta avfallsförebyggande.

Tillsyn kan användas som styrmedel i den mån det bedöms befogat och bör alltid användas om misstanke föreligger om att avfallshantering är bristfällig.

Tillsyn görs av kommunens återvinningscentraler och återvinningsstationer samt övriga icke-kommunala verksamheter som tar emot eller behandlar avfall.

Avfallshantering ingår i tillsynen av de flesta verksamheter som omfattas av tillsyn enligt miljöbalken. Nivån och frekvensen av tillsynen bestäms av bland annat verksamhetens art, en bedömning av verksamhetens miljöpåverkan och verksamhetsutövarens kunskap. Tillsynsmyndigheten kontrollerar vilket avfall som uppkommer, hantering och förvaring samt transportdokument och mottagningskvitton.

Avfallstillsyn bedrivs även på en del verksamheter som inte klassas som miljöfarliga, till exempel restauranger.

Exempel på åtgärder där tillsyn kommer att användas som styrmedel är att informera företag om avfallsförebyggande arbete och källsortering i samband med tillsynsbesök och att kontrollera att avfall från bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning.

3.7 Kommunens egen verksamhet som gott exempel

Kommunens verksamhet ska vara ett gott exempel och föredöme när det gäller att förebygga och hantera avfall. Kommunens egen organisation med varierade verksamheter är en stor arbetsgivare i kommunen och verksamheten ger också service till många människor, inte minst barn och ungdomar. Genom detta kan det som görs inom kommunens egna verksamheter utgöra en inspirations- och kunskapskälla. Arbete med att förebygga att avfall uppstår och att källsortera avfallet för ökad återvinning ger en direkt positiv påverkan på miljön men kan också ge ringar på vattnet när människor tar med sig beteendet hem. Det är därför viktigt att kommunen som offentlig organisation föregår med gott exempel i alla delar av avfallskedjan.

Exempel på åtgärder där kommunens egen verksamhet dels kan bidra till en direkt positiv effekt på miljön men även kan bidra till inspiration och kunskap är att källsortera, minska matsvinnet, minimera användning av engångsprodukter och skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrustning.

4 Fortsatt planeringsprocess och uppföljning

Denna avfallsplan är ett verktyg för Östhammars kommun i arbetet med att förebygga avfall och att utveckla avfallshanteringen i kommunen i en hållbar riktning. För genomförande av planen är det viktigt att det finns både ekonomiska och personella resurser, kompetens och att information om planen ges till berörda samt att löpande uppföljning sker.

Planering av genomförande av åtgärderna i avfallsplanen och kontinuerligt erfarenhetsutbyte mellan förvaltningar och bolag gällande förebyggande av avfall och avfallshantering sker i ett bredare forum, som sätts ihop utifrån ansvariga funktioner enligt handlingsplanen. Varje kommunal verksamhet måste också planera och budgetera för genomförande av åtgärder inom sitt ansvarsområde och vid behov genomföra konsekvensanalyser. Åtgärder som bedömts innebära måttlig eller hög kostnad kommer att föregås av en utredning inklusive planering för genomförande, analys av resursbehov och beräkning av kostnaderna för åtgärden som underlag för budgetering och genomförande. Sammankallande för det bredare forumet är kommunens avfallschef. Med ett sådant forum, som bör träffas två gånger per år i samband med tertialuppföljning, blir det lättare att göra rätt även för kommunens egna verksamheter.

Avfallsplaner ska enligt gällande lagstiftning ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. I Östhammars kommun ska uppföljning och utvärdering av avfallsplanens mål och åtgärder ske årligen och översyn av hela avfallsplanen behöver påbörjas senast år 2025. Kommunstyrelsen ansvarar för att initiera en årlig uppföljning av mål och åtgärder. Det innebär att samtliga ansvariga inom kommunen kontaktas och redovisar sina resultat till Avfallsenheten inom Sektor Samhälle, som sammanställer resultaten i en lägesrapport. Rapporten skickas till Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder samt ansvariga för genomförande av olika åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan. Uppföljningen görs inför nämndernas årliga budgetprocesser och kan därmed bidra till att mål och åtgärder genomförs och att avfallsplanen blir ett levande dokument. Grundläggande uppgifter som sammanställts, till exempelvis miljörapporter, kan även användas som underlag till uppföljningen av avfallsplanen. Uppföljningen underlättas också av att avfallsplanens åtgärder läggs in i verksamhetsuppföljningssystemet Stratsys. Styrtalet som kommer att användas vid uppföljningen presenteras tillsammans med målen. Avfallsenheten samordnar en arbetsgrupp som arbetar med uppföljningen.

Avfallsplanen kommer att finnas tillgänglig för företag och allmänheten på kommunens hemsida. Uppdaterade faktaunderlag, såsom uppgifter om avfallsmängder inom kommunalt ansvar för avfallshantering och producentansvar samt eventuella förändringar av avfallshanteringen i kommunen, kommer att sammanställas årligen i samband med uppföljning av mål och åtgärder.

5 Framtida avfallshantering och avfallsflöden

I följande kapitel presenteras utvecklingstendenser som är viktiga för avfallshanteringen, en prognos för omhändertagande av avfall, samt en bedömning av framtida behov av insamlingssystem och behandlingsskapacitet för avfall. Bedömningen baseras i huvudsak på avfallsplanens mål, styrtalet och åtgärder. Prognosen fokuserar på avfall som omfattas av kommunalt ansvar samt i relevanta delar även avfall som omfattas av producentansvar.

5.1 Utvecklingstendenser

5.1.1 Befolkningsprognos

Trenden för befolkningsutvecklingen i kommunen är stigande. De senaste 5 åren¹⁴ har det skett en ökning med totalt ca 700 invånare. Befolkningsökningen förklaras framförallt av ett inflyttningsnetto. Sedan millennieskiftet har det varit ett födelseunderskott i kommunen. Befolkningsökningen i kommunen begränsas dock av begränsningar i VA-kapaciteten.

Planer på bostadsbyggande finns idag i centrala Alunda där detaljplan har antagits för Prästgårdshöjden och flera detaljplaner i området är på gång. Ytterligare planer på bostadsbyggande finns i Österbybruk.

I en befolkningsframskrivning som har gjorts av SCB uppskattas att antalet invånare i kommunen kommer att vara ca 23 900 personer år 2040 (jämfört med 22 250 år 2020).

5.1.2 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

En generell trend i det svenska samhället har varit att avfallsmängderna har ökat. Glädjande nog ses 2019-2020 en minskning av avfallsmängderna per person med 1 kg (mängden avfall under kommunalt ansvar i Sverige var 466 kg under 2020). Materialåtervinning och biologisk behandling har ökat medan mängden restavfall har minskat med 5 %.

Flödena av förpackningar och returpapper från hushåll förändras. Framförallt ökar mängden plast- och pappersförpackningar till följd av ökad internetförsäljning, medan mängden returpapper minskar i takt med att hushållen i mindre utsträckning läser papperstidningar. Den minskade restavfallsmängden i samhället indikerar att mer förpackningar och returpapper av det som uppstår lämnas till återvinning. Nettoeffekten är att mängden förpackningar och returpapper per invånare ökat något.

Starka ekonomiska intressen på marknaden och fokus på konsumtion av varor och tillväxt i ekonomin kan leda till att den mångåriga trenden av ökade avfallsmängderna inte bryts utan den minskning som skett de senaste åren blir en parentes. Dock finns motkrafter gällande konsumtion av varor; via avfallsbranschen, genom andra samhällsaktörer och genom en generellt ökad medvetenhet hos allmänheten om vikten av ett hållbart leverne. Cirkulära affärsmodeller som underlättar för hushållen att konsumera hållbart kan bidra till att minska sambandet mellan konsumtion och avfallsproduktion. Det kan därför vara rimligt att anta att avfallsmängderna kan hållas relativt konstanta per invånare. Genomförande av avfallsplanens åtgärder om

¹⁴ Statistik från SCB för åren 2017-2021.

förebyggande och ökad återanvändning, både inom kommunens verksamhet och i samhället, är viktiga i detta sammanhang.

På senare år har mycket åstadkommit beträffande hur avfall behandlas i Sverige tack vare det fokus som har legat på att flytta avfallet uppåt i avfallstrappan. Denna utveckling kan antas fortsätta, bland annat genom att fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper väntas ge en bättre källsortering. På nationell nivå behandlades avfall under kommunalt ansvar i enlighet med följande fördelning under år 2020:

- materialåtervinning på ca 37 %
- biologisk behandling på cirka 16 %
- energiåtervinning på ca 46 %
- deponering på mindre än 1 % (exkl. aska från avfallsförbränning)

Genomförande av avfallsplanens åtgärder med förväntas bidra till minskade mängder till energiåtervinning och deponering till förmån för materialåtervinning.

5.1.3 Övrigt avfall från verksamheter

Näringslivet i Östhammar domineras av verksamheter inom branscherna industri och tillverkning och energiförsörjning, men även av många mindre företag inom byggbranschen, företagstjänster, hotell och restaurang och jordbruk, skogsbruk och fiske, se Bilaga 2.

Det kan konstateras att mängden industriavfall, bygg- och rivningsavfall etc. i hög grad är beroende av konjunkturen. Till följd av ökad sortering av såväl industriavfall som bygg- och rivningsavfall kan andelen utsorterat avfall från dessa kategorier förväntas öka. De avfallsflöden som i dagsläget omhändertas på annat sätt än genom kommunens hantering eller på kommunens anläggningar förutsätts även fortsättningsvis hanteras vid sidan av de kommunala systemen, då det för dessa flöden bedöms finnas ett etablerat omhändertagande.

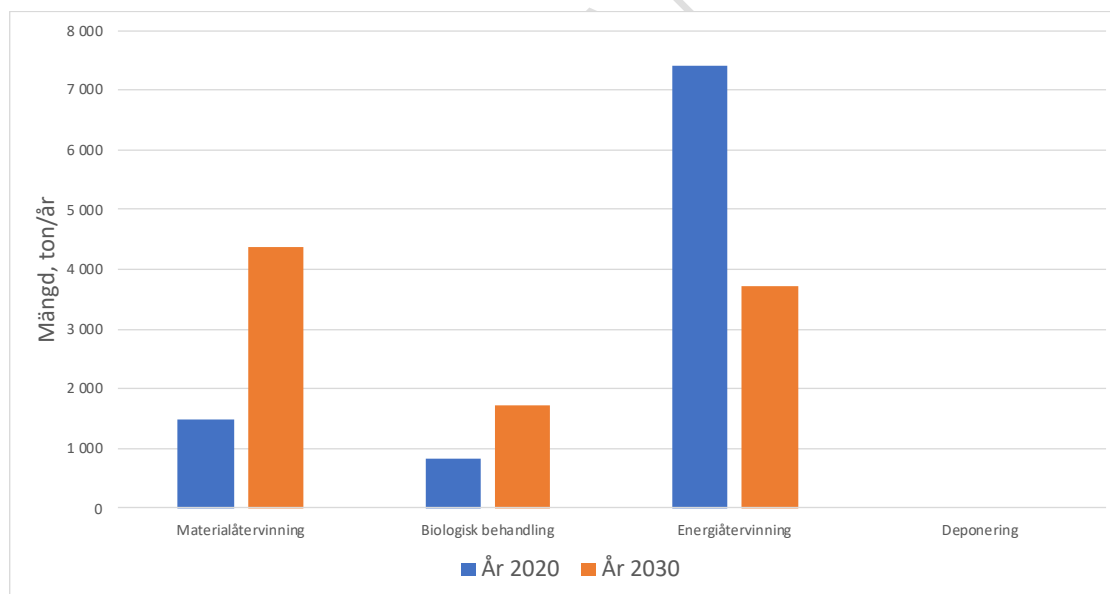
Mängden farligt avfall från industrier och bygg- och anläggningsverksamhet samt angränsande verksamheter kan komma att öka. Skälen till detta är främst att trenden är att allt mer avfall definieras som farligt avfall och att byggnation kan kräva sanering av förorenade områden som genererar förorenade massor som måste behandlas. Ökningen av mängden farligt avfall från industri och annan verksamhet kan motverkas av företagens interna miljöarbete som bidrar till miljöanpassning av produktionen.

På senare år har cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller blivit allt viktigare för både myndigheter och privata företag, vilket kan bidra till att bryta sambandet mellan ekonomisk tillväxt och avfallsproduktion och leda till att mängden verksamhetsavfall minskar.

5.2 Prognos över avfallsmängder

Från och med 2022 har kommunerna ansvaret för insamling och materialåtervinning av returpapper. I juli 2022 antog regeringen en ny förordning gällande förpackningar som innebär att ansvaret för insamlingen ska gå över till kommunerna från 1 jan 2024 och att insamlingen ska ske fastighetsnära från 1 jan 2027. Det förändrade ansvaret för returpapper och förpackningar kommer att påverka källsorteringen och återvinningen. Kravet på fastighetsnära insamling av förpackningar kommer att innebära en förbättrad service för hushållen i Östhammar. Erfarenheten är att utsorteringen av förpackningar ökar med en ökad servicenivå.

De beräkningar och prognoser som presenteras i denna avfallsplan innefattar¹⁵ mat- och restavfall, förpackningar och returpapper, grovavfall, trädgårdsavfall och latrinavfall. Prognosen bygger på att åtgärder för ökad utsortering av matavfall, förpackningar, returpapper och grovavfall lyckas och att målvärden enligt de styrtalet som anges uppnås. Prognosen bygger också på en nedåtgående trend gällande mängden grovavfall med en antagen minskning på 5 % till år 2030. Potentialen bedöms dock vara mycket större. Prognosen tar också hänsyn till befolkningsförändringar med ett antagande om att ca 23 000 personer bor i kommunen 2030 (jämfört med 22 251 år 2020).

Figur 1 Avfallsmängder idag och prognos över avfallsmängder 2030.¹⁶

I Figur 1 blir det tydligt att åtgärder i avfallsplanen kan få stor effekt, att det avfall som uppstår i större omfattning kan nyttiggöras genom biologisk behandling och materialåtervinning och att andelen avfall som energiåtervinns minskar. Det avfallsförebyggande arbetet får effekt genom att motverka totalt ökade avfallsmängder

¹⁵ Prognosen omfattar inte slam från enskilda avloppsanläggningar då slam uppkommer i stora volymer (eftersom fekalierna är uppblandade med mycket vatten). Slammets stora volymer skulle minska tydligheten i hur sortering, behandling och återvinning av övriga avfallsslag förändras.

¹⁶ Uppgifter gällande deponerade mängder som är kommunalt avfall saknas, varför en prognos gällande förändringen inte kunnat göras.

men med befolkningsökningen som antagits i denna prognos kan denna trend vara svår att urskilja i figuren.

5.3 Behov av insamlingssystem och anläggningar

5.3.1 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar

Baserat på de trender och prognoser som beskrivits ovan kan konstateras ett minskat behov av kapacitet för behandling av brännbart avfall genom energiåtervinning och ett ökat behov av kapacitet för biologisk behandling av matavfall. Behandlingskapacitet finns i andra kommuner även för de tillkommande matavfallsmängderna.

Ökad utsortering av vissa avfallsslag för materialåtervinning kan medföra behov av ökad kapacitet för mottagning, omlastning och mellanlagring av dessa avfallsslag. Ett annat behov som bedöms öka är kapacitet för att vidareförädla utsorterade fraktioner till materialåtervinning. Omlastning och mellanlagring av utsorterade fraktioner antas för de flesta materialslag ske inom Östhammars kommun medan återvinningen i många fall antas ske i anläggningar utanför kommunen.

Behov av infrastruktur¹⁷ för återanvändning och recirkulering av produkter påverkar inte per automatik infrastrukturen för avfallshantering. Däremot är det en förutsättning för att kunna begränsa avfallsmängderna.

Det finns också i kommunen ett akut behov av att hitta en lösning för behandling av slam, både slam från enskilda avloppsanläggningar och slam från reningsverken.¹⁸

5.3.2 Övrigt avfall från verksamheter

För verksamhetsavfall som inte omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering, finns begränsat med information om mängder som uppkommer inom kommunen. Även information om kapaciteten i befintliga anläggningar för behandling av verksamhetsavfall är begränsad. Det finns inga uppgifter om att mängden verksamhetsavfall skulle ändras drastiskt under planperioden och därmed förändra behovet av behandlingsanläggningar.

5.4 Koppling till fysisk planering

I Östhammars kommuns översiktsplan planeras grunddragen för mark- och vattenanvändningen, i huvudsak utifrån allmänna intressen. Under arbetet med framtagande av denna avfallsplan pågår framtagande av en ny översiktsplan. I förslaget till översiktsplan beskrivs en hållbar samhällsutveckling där den fysiska planeringen ska stödja återanvändning och avfallshantering.

Den nya översiktsplan som är under utarbetande skapar goda förutsättningar för att tillgodose behov av plats för återanvändning och behov av plats för avfallshantering. I översiktsplanen berörs bland annat behovet av fysisk plats för väl fungerande avfallshantering exempelvis genom att möjligheter till källsortering ska tillgodoses vid nybyggnation, värna väl fungerande återvinningscentraler för insamling av grovavfall och farligt avfall och genom att peka ut Vaddika avfallsanläggning som en viktig plats för att möjliggöra en effektiv infrastruktur för avfallshantering. I översiktsplanen

¹⁷ Infrastruktur för återanvändning kan avse exempelvis plats för mottagning av begagnade produkter, verkstäder för rengöring och reparation, plats för förvaring och plats för försäljning av återanvändbara produkter. Infrastrukturen innefattar även transporter som kan behövas.

¹⁸ Åtgärder för slam ingår också i kommunens VA-handlingsplan antagen 14 december 2021 i Kommunfullmäktige.

framgår vidare att ett prioriterat område är långsiktigt hållbar hantering av avloppsslam och att det finns behov av att se över hanteringen av slam från såväl kommunala avloppsreningsverk som från enskilda avlopp.

I översiktsplanen framgår också vikten av miljövänligt båtliv, där servicefunktioner behöver finnas för exempelvis avfallshantering.

I arbete med detaljplaner finns idag ett gott samarbete mellan planhandläggare och avfallsenheten, som ges möjlighet att lämna synpunkter. I planbeskrivningen för detaljplaner beskrivs hantering av avfall. I bygglovsskedet sker dock idag ingen avstämning med avfallsenheten och ett utvecklat samarbete mellan enheterna kan säkerställa en väl fungerande avfallshantering i bebyggelsen.

5.5 Investeringar kopplade till nya insamlingssystem och anläggningar

Under kommande år bedöms vissa investeringar på Vaddika avfallsanläggning behöva göras för att utveckla och möta nya behov för hantering av avfall. Investeringar kommer också behöva göras gällande införande av nya system för fastighetsnära insamling av förpackningar.

I avfallsplanens handlingsplan med åtgärder, bilaga 1, har resursbehovet för respektive åtgärd bedömts. En del av åtgärderna berör anläggningar för att hantera avfall eller insamlingssystem, där resursbehovet kan uppstå direkt till följd av en åtgärd eller indirekt utifrån resultatet av en utredning eller undersökning. Dessa åtgärder är:

- Utveckla eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning
- Utredda fastighetsnära insamlingssystem av förpackningar och returpapper. Genomföra åtgärder enligt utredning om insamlingssystem.
- Utredda utveckling av återvinningscentraler, inkl. lokalisering, utformning, sorteringsmöjligheter, öppettider, bemanning, ”grönt kort¹⁹”, skyltning och komplementtjänster. Genomföra åtgärder enligt utredning om återvinningscentraler.
- Ta fram en plan för hantering av slam från kommunala reningsverk samt en plan för hantering av latrin och slam från enskilda avlopp. Genomföra planerna för hantering av slam.

Investeringarna kommer kostnadsberäknas först då det är aktuellt att starta ett förändringsarbete eller projekt utifrån dessa åtgärder.

6 Konsekvenser av avfallsplanen

6.1 Miljö

Avfallsplanens mål, styrtal och åtgärder bidrar till att uppfylla nationella miljö kvalitetsmål, EU:s miljö-, avfalls- och klimatmål, Havsmiljödirektivet samt FN:s globala hållbarhetsmål. De nationella miljö kvalitetsmål som berörs i störst utsträckning

¹⁹ Tillträde till ÄVC utanför bemannade öppettider efter utbildning

är ”God bebyggd miljö”, ”Giftfri miljö” och ”Begränsad klimatpåverkan” som alla bedöms påverkas i positiv riktning till följd av planens genomförande.

Flera åtgärder i avfallsplanens handlingsplan handlar om att förbättra förutsättningarna för att förebygga avfall, återanvända och öka materialåtervinningen av avfall. Andra åtgärder i handlingsplanen syftar till att förändra beteenden genom information och erfarenhetsutbyte. Det tar lång tid att förändra beteenden men om insatserna följs av förändrat beteende hos många invånare kan åtgärderna på längre sikt ge stor positiv påverkan genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Åtgärderna syftar till positiv miljöpåverkan men kan även medföra vissa negativa effekter. Exempelvis kan en förbättrad service där sortering sker i flera fraktioner leda till ökade transporter för insamling av avfall. Den negativa miljöpåverkan kan motverkas genom att ställa krav på ökad andel fossilfria drivmedel i kommunala upphandlingar av insamling och transport av avfall.

Sammantaget bedöms genomförandet av avfallsplanen medföra positiv miljöpåverkan. I Bilaga 5 presenteras en miljökonsekvensbeskrivning av avfallsplanens genomförande.

6.2 Ekonomi

Genomförandet av avfallsplanens åtgärder medför ökade kostnader, där den del som avser avfallshantering inom det kommunala avfallsansvaret finansieras av renhållningstaxan.

Till de större kostnaderna som kan förväntas under de närmaste åren hör följande åtgärder:

- Utveckla möjligheterna och stödja initiativ gällande avfallsförebyggande och återbruk
- Höja kunskapsnivån om möjligheter att förebygga avfall genom utbildning i cirkulär ekonomi, delningsekonomi och avfallshantering för kommunanställda
- Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter
- Underlätta för besökare att lämna avfall, i syfte att minska nedskräpningen och förbättra sorteringen, genom information och god service som är strategiskt placerad och med möjlighet till källsortering
- Utveckla sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom t.ex. mobila lösningar
- Utveckla eftersortering och behandlingsmetoderna vid kommunens avfallsanläggning
- Genomföra åtgärder enligt planer för hantering av slam från enskilda avlopp och slam från reningsverken

Fastighetsnära insamling av förpackningar ska enligt lag införas i kommunen fram till senast 1 jan 2027. Producenterna kommer ersätta kommunen för kostnaderna för insamlingen av förpackningarna enligt bestämda parametrar som är oberoende av teknikvalet men som vid ett effektivt upplägg för insamlingen täcker kommunens

kostnader. Däremot kommer kommunen behöva stå för investeringen för införandet av den fastighetsnära insamlingen.

Utökade sorteringsmöjligheter gällande returpapper samt åtgärder på återvinningscentralerna kan också förväntas under de närmaste åren och kan förväntas ge upphov till större kostnader, se beskrivningar i kapitel 0. Kostnaderna för det blir dock en realitet först efter genomförda utredningar.

Det finns också åtgärder som kan innebära mindre kostnadsökningar eller ett ekonomiskt nollsummespel eftersom åtgärden i sig också leder till besparingar. Exempel på detta är minimering av engångsprodukter, minska matsvinnet, öka insamlingen av det matavfall som uppstår, ökad återanvändning av möbler och annat materiel i kommunal verksamhet och informationsinsatser.

Genomförandet av åtgärderna förutsätter engagemang från flera olika delar av kommunens organisation. Avfallsenheten är en nyckelaktör i arbetet med utveckling av den kommunala avfallsansvaret men många viktiga åtgärder avseende exempelvis förebyggande av avfall bygger till stor del på engagemang från andra kommunala verksamheter och enheter. Åtgärderna kan medföra kostnader till följd av behov av ökade personella resurser eller andra driftkostnader men det kan även bli aktuellt med investeringar.

6.2.1 Personella resurser

För att klara nuvarande och kommande krav gällande avfallshanteringen samt för att kunna genomföra de åtgärder som presenteras i denna plan behövs en förstärkning av de personella resurserna inom avfallsenheten. Flertalet åtgärder som avfallsenheten ansvarar för bedöms var för sig kunna rymmas inom befintliga tjänster men sammantaget innebär det ändå ett behov av utökade personella resurser.

Behov av utökade personella resurser kan också bli aktuellt för andra delar i kommunens organisation för att genomföra åtgärder som berör exempelvis arbete med förebyggande av avfall och källsortering i kommunala verksamheter samt hållbar och cirkulär upphandling.

6.2.2 Renhållningstaxa

Genomförandet av åtgärderna i avfallsplanens handlingsplan kan komma att innebära behov av höjning av kommunens renhållningstaxa, bl.a. till följd av den personalförstärkning som kommer att krävas för genomförandet. Flera åtgärder handlar dessutom om att göra utredningar som kan leda till förändringar av avfallshanteringen, inklusive ökade kostnader till följd av investeringar och ändrad drift.

En del av avfallsplanens åtgärder med avfallsförebyggande och/eller kvalitetshöjande karaktär kan påverka taxan positivt. Till exempel kan en framgångsrik satsning på återanvändning ge kostnadsbesparingar, då avfall till förbränning och deponering minskar. På samma sätt kan ökad sortering leda till minskade kostnader för behandling.

Åtgärder som inte genomförs inom ramen för det kommunala ansvaret för avfallshantering, utan inom andra verksamheter, ger upphov till kostnader som inte påverkar renhållningstaxan.

6.2.3 Ekonomiska konsekvenser på längre sikt

Utöver ovanstående kända åtgärder som kräver ekonomiska insatser kan ytterligare drift- eller investeringskostnader tillkomma till följd av genomförande av förändringar baserat på olika strategier och utredningar, exempelvis strategi för minskad nedskräpning och utredningar om utveckling av olika delar av insamlingssystemet.

Genomförande av vissa åtgärder kan även leda till lägre kostnader däribland åtgärder för minskat matsvinn inom kommunala verksamheter. Andra exempel är åtgärder som kan resultera i förbättrad utsortering av avfall till materialåtervinning, vilket innebär större mängder material av god kvalitet. Dessa material har ofta ett ekonomiskt värde.

Åtgärder som på kort sikt innebär ökade kostnader kan, i ett hållbarhetsperspektiv, på längre sikt innebära besparingar. Det gäller att hushålla med jordens ändliga resurser genom att så långt det är möjligt förebygga avfall, återvinna material i kretsloppet och minska beroendet av fossila bränslen. Att ta kostnader för minskad föroreningsbelastning i miljön och inte bygga upp en allt större miljöskuld, är en investering för framtiden. De långsiktiga ekonomiska konsekvenserna efter att olika åtgärder har genomförts beskrivs inte närmare i denna avfallsplan.

6.3 Service

En acceptabel servicenivå är en av förutsättningarna för en fungerande källsortering. För att avfallsplanens mål om ökad återvinning ska kunna nås krävs därför en förbättrad service. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder med koppling till servicenivån för avfallslämnare. Till de viktigaste av dessa åtgärder hör att utreda hur fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper ska genomföras, utreda utveckling av återvinningscentralerna inklusive öppettider och ”grönt kort” och undersöka möjligheten att utveckla insamlingstjänster för textil och farligt avfall.

I utformningen av servicen är det viktigt att inkludera de sociala aspekterna i avfallsplaneringen och skapa de förutsättningar som olika grupper av människor behöver för en hållbar och tillgänglig avfallshantering. Insatserna måste bygga på en social konsekvensanalys där kommuninvånarens olika behov och förutsättningar identifieras på ett sätt som möjliggör en målgruppsanpassning av åtgärderna. En viktig analys är exempelvis hur olika människor rör sig, vilka som har tillgång till insamlingsplatser och under vilka förutsättningar och så vidare. På samma sätt har de kommunikationsåtgärder som genomförs större möjlighet att få genomslag när de utgår från kunskaper om olika gruppers förutsättningar och behov.

6.4 Barnperspektiv

Sedan den 1 januari 2020 är Förenta nationernas konvention om barns rättigheter (2018:1197) svensk lag. Detta innebär att barns rättigheter ska beaktas vid beslutsprocesser och ärenden som rör barn. En avfallsplan påverkar barns uppväxt i viss grad och därför beskrivs nedan hur barn kan komma att påverkas av avfallsplanens genomförande. Syftet med avfallsplanen är att minska avfallsmängderna, öka återanvändningen och materialåtervinningen samt minska avfallets miljö- och klimatpåverkan. Avfallsplanens genomförande bedöms därför i sin helhet vara positiv för barnens bästa då barn är en del av både dagens och framtidens samhälle.

Genom bland annat information till medborgare om hur avfall ska tas om hand, och om avfalls koppling till klimat och miljö, kan medborgare göra medvetna, hållbara val i vardagen. Om vuxna tar ansvar för denna typ av frågor, sänds positiva signaler till barn och unga. Det kan till exempel bidra till att barn känner mer framtidstro och mindre framtidsoro. Barn kan också få större kunskap genom att lära sig av hur deras föräldrar gör. Kunskaper om resurser och kretslopp – grunderna i den cirkulära ekonomin – behöver barnen också få med sig genom skolan. Ett exempel på åtgärd med direkt koppling till barn och unga är att utbilda elever i avfallshantering och resursbesparing.

Barn vistas generellt mycket i sin närmiljö, till exempel i bostaden, på lekplatser och andra fritidsmiljöer samt i förskolor, skolor och på skolgårdar. Nedskräpning ökar risken för att barn gör sig illa på skräp, exempelvis genom skärsår och kvävningrisk. Nedskräpning bidrar också till otrygga miljöer genom att nedskräpning ökar risken för klotter och skadegörelse. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder för minskad nedskräpning genom att en handlingsplan för att förebygga och minska nedskräpning ska tas fram och att underlätta för besökare att lämna avfall i den offentliga miljön.

Avfallsinsamlingen kan utgöra en fara för barn, både i samband med tömningen av behållare och vid de tunga transporter som följer. Det är viktigt att ha god trafiksäkerhet kring avfallsbehållare och i närheten där barn vistas. Att belysa risker kopplade till avfallshantering i ett tidigt skede av bygg- och planeringsprocesser är viktigt så att insamlingen av avfall kan ske på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt vid nya anläggningar. I avfallsplanens handlingsplan finns åtgärder för att skapa en god infrastruktur vid tömning genom att säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser.

Barn och unga är också känsligare för påverkan från farliga ämnen som finns i exempelvis kemiska produkter och varor. Hantering av farligt avfall är en viktig del i arbetet för att skapa en giftfri uppväxt för barn och unga. En åtgärd i handlingsplanen handlar om att förbättra sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom exempelvis mobila insamlingslösningar.

Bilaga 1 Handlingsplan med åtgärder

I denna bilaga presenteras åtgärder för att uppnå målen i avfallsplanen.

Åtgärderna presenteras i anslutning till det mål som de närmast kan anses höra, även om samma åtgärd ibland bidrar till att flera mål kan nås. De rubriker som åtgärdstabellerna finns under, överensstämmer med rubrikerna i huvuddokumentet.

Tidsramen för genomförande av respektive åtgärd anges med *årtal* för åtgärder som genomförs vid något eller några enstaka tillfällen, eller *årligen* för åtgärder som genomförs en eller flera gånger per år alternativt kontinuerligt. För att tidplanen ska kunna hållas kan åtgärder behöva påbörjas tidigare än angivet årtal. De allra flesta åtgärder har slutdatum senast 2026, då avfallsplanen ska uppdateras och nya åtgärder läggs till för att nå målen till 2030.

För varje åtgärd anges vilken del av den kommunala organisationen som ansvarar för genomförandet av åtgärden med följande förkortningar:

Nämnd

KS	Kommunstyrelsen
KFN	Kultur- och Fritidsnämnden
BUN	Barn- och utbildningsnämnden
SN	Socialnämnden
BMN	Bygg- och miljönämnden
IT-n	IT-nämnden
ÖV	Östhammar Vatten (bolagets styrelse)

Tjänstepersonsorganisation

A	Avfallsenheten
AM	Arbetsmarknadsenheten
B	Byggenheten
Bi	Sektor Bildning
F	Verksamhet Fastighetsdrift
IT	IT-centrum
Mi	Miljöenheten
Må	Måltidsenheten
Om	Sektor Omsorg
P	Planenheten
Sam	Sektor Samhälle
U	Upphandlingsenheten

Bilaga 1 Handlingsplan med åtgärder

Fr	Fritidsenheten
VA	Gästrike Vatten
Verk	Sektor verksamhetsstöd
Väx	Verksamhet Växande kommun
Alla	Samtliga kommunala verksamheter (förvaltningar och bolag)

Resursbehovet för genomförande av åtgärder har bedömts på följande skala:

- Låg kostnad som kan rymmas inom ordinarie budgetnivå.
- Måttlig kostnad som inte säkert kan rymmas inom ordinarie budgetnivå.
- Hög kostnad som innebär behov av personalförstärkningar eller större investeringar.

Åtgärder som bedömts innebära måttlig eller hög kostnad kommer att föregås av en utredning inklusive planering för genomförande, analys av resursbehov och beräkning av kostnaderna för åtgärden som underlag för budgetering och genomförande.

Resursbehovet för genomförande gäller både ekonomiska och personella resurser. Observera att flera åtgärder som berör samma kommunala funktion tillsammans kan kräva personalförstärkningar, även om de var för sig kan rymmas inom ordinarie budgetnivå för respektive funktion.

Mål 1: Cirkulera mera

Åtgärder	Tid	Ansvar (nämnd/ bolag)	Ansvar (tjänste- personsoorg)	Resurser
a) Informera allmänheten om kopplingen mellan konsumtion, resursförbrukning och vikten av samt fördelar och möjligheter med att förebygga avfall	Årligen	KS	A	●
b) Informera företag om avfallsförebyggande arbete i samband med miljöenhetens tillsynsbesök och kontakter med företag	Årligen	BMN	Mi	●
c) Utveckla möjligheterna och stödja initiativ gällande avfallsförebyggande och återbruk (t.ex. genom upplåtande av ytor för t.ex. insamling, reparation och försäljning samarbete med föreningar, kommunal second-hand-försäljning etc)	2026	KS	A, Väx	●
d) Undersöka möjligheten att starta konceptet Fritidsbanken i kommunen	2023	KFN	Fr	●
e) Höja kunskapsnivån om möjligheter att förebygga avfall genom utbildning i cirkulär ekonomi, delningsekonomi och avfallshantering för kommunanställda	2023- 2025	KS/BMN	A, Mi	●
f) Utbilda skolelever i avfallshantering och resursbesparing med skolbesök från avfallsenheten i t.ex. årskurs 3 och 7	Årligen	KS/BUN	A, Bi	●
g) Skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrusning etc från kommunens egna verksamheter	2024	KS/IT-n	Verk, It	●
h) Minimera användningen av engångsprodukter i kommunal verksamhet	2025	KS	Verk	●
i) Revidera och komplettera Östhammarsmodellen "Minska Matsvinnet" utifrån angivna mål och styrtal i denna plan. Utföra de åtgärder som är angivna i Östhammarsmodellen ¹ .	Årligen	KS	Må	●
j) Genomföra hållbara och cirkulära upphandlingar med fokus på resurshushållning. Ställda krav följs upp.	Årligen	KS, KFN, BUN, SN, BMN, IT-n	Alla	●

¹ Östhammarsmodellen "Minska matsvinnet" innefattar att genomföra och analysera mätningar av olika typer av matsvinn samt utifrån dessa resultat genomföra de önskvärda och möjliga förändringar som analyserna påvisar.

Bilaga 1 Handlingsplan med åtgärder

Åtgärder	Tid	Ansvar (nämnd/bolag)	Ansvar (tjänste-personsorg)	Resurser
k) Utbyta erfarenhet i länet avseende hållbarhet i exempelvis upphandlingsfrågor och avfallshantering	Årligen	KS	A, U	

Mål 2: Sortera mera

Åtgärder	Tid	Ansvar (nämnd/bolag)	Ansvar (tjänste-personsorg)	Resurser
a) Informera allmänheten om nyttan med källsortering och återvinning av avfall, vilka tjänster som erbjuds och resultat från sortering och återvinning	Årligen	KS	A	
b) Utveckla taxan för att premiera sortering. Se över tjänstebudgetet för hushåll beträffande avfallshämtning för att uppmuntra till mindre mängder mat- och restavfall	2024	KS	A	
c) Öka utsorteringen av det matavfall som uppstår genom insamling eller egen kompostering av matavfall	Årligen	KS	A	
d) Utredda hur fastighetsnära insamlingssystem av förpackningar och returpapper ska införas	2023	KS	A	
e) Genomföra åtgärder enligt utredning om insamlingssystem (punkt d ovan)	2026	KS	A	
f) Undersöka möjligheten att utveckla insamlingstjänster för textil	2024	KS	A	
g) Upprätthålla och utveckla samarbete mellan kommunen och större fastighetsägare (t.ex. erfarenhetsutbyte mellan bovärdar, gemensamt informationsmaterial). Ge vägledning till fastighetsägare avseende märkning av avfallskärl enligt nya nationella skyltsystemet	2023	KS	A (med hjälp av Väx)	
h) I samband med tillsynsbesök hos företag uppmärksamma källsorteringsmöjligheter för återvinningsmaterial och hantering av farligt avfall	Årligen	BMN	Mi	
i) Kontrollera att avfall från bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning	Årligen	BMN, KS	Mi, Sam	
j) Säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser och därmed	Årligen	BMN (KS för ÖP)	P, B	

Bilaga 1 Handlingsplan med åtgärder

Åtgärder	Tid	Ansvar (nämnd/ bolag)	Ansvar (tjänste- personsorg)	Resurser
bidrar till att källsorteringsmöjligheter skapas vid ny- och ombyggnationer				
k) Utredda utveckling av återvinningscentraler, inkl. lokalisering, utformning, sorterings- möjligheter, öppettider, bemanning, ”grönt kort ² ”, skyltning och komplementtjänster.	2026	KS	A	●
l) Genomföra åtgärder enligt utredning om återvinningscentraler (punkt k ovan)	2030	KS	A	●
m) Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter ³	2024	KS, BUN, SN, KFN	F, Bi, Om, Sam	●
n) Samordna insamling av utsorterat avfall från kommunala verksamheter (förpackningar, FA, elavfall etc)	2023	KS, BUN, SN, KFN	F, Bi, Om, Sam	●

² Tillträde till ÄVC utanför bemannade öppettider efter utbildning

³ Avser kommunala förvaltningar och bolag. Åtgärden innefattar planering för införande och att införandet ska ske stegvis och på ett samordnat sätt. Omfattningen av källsorteringsmöjligheterna anpassas efter resp. verksamhet.

Mål 3: Minska miljöpåverkan

Åtgärder	Tid	Ansvar (nämnd/ bolag)	Ansvar (tjänste- personsorg)	Resurser
a) Ta fram en övergripande plan ⁴ för minskad nedskräpning	2023	KS	F	
b) Underlätta för besökare att lämna avfall, i syfte att minska nedskräpningen och förbättra sorteringen, genom information och god service som är strategiskt placerad och med möjlighet till källsortering. Ett särskilt ansvar ligger på kommunen gällande minskning av marint skräp ⁵ .	2024	KFN, KS	Fr, F	
c) Vid samråd med producentorganisationer diskutera hur nedskräpning vid återvinningsstationer kan minska	Årligen vid behov	KS	A	
d) Utveckla sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom t.ex. mobila lösningar	2024	KS	A	
e) Informera om hantering av skrotbilar och uttjänta båtar	Årligen	BMN	Mi	
f) Ställa krav på ökad andel fossilfria drivmedel i kommunala upphandlingar av insamling och transport av avfall	2024	KS	A, U	
g) Ta fram en handlingsplan för nedlagda deponier	2025	KS	Sam	
h) Utveckla eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning	2026	KS	A	
i) Ta fram en plan för hantering av slam från kommunala reningsverk (samordnas med j)	2023	ÖV	VA	
j) Ta fram en plan för hantering av latrin och slam från enskilda avlopp (samordnas med i)	2023	KS	A	
k) Genomföra planer för hantering av slam (enligt åtgärd i och j)	2024	KS	VA, A	
l) Samverka och nätverka med andra kommuner i länet	Årligen	KS	A, F	

⁴ Behöver innehålla åtgärder enligt åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027 enligt havsmiljöförordningen, ÅPH 23

⁵ Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027 enligt havsmiljöförordningen, ÅPH 23.

Bilaga 2 Nulägesbeskrivning

Innehåll

1	INLEDNING	3
2	BESKRIVNING AV KOMMUNEN	4
2.1	Geografiskt läge och infrastruktur	4
2.2	Befolkning och bebyggelse	4
2.3	Näringslivsstruktur.....	4
2.4	Ansvar för avfallsfrågor	5
3	AVFALL SOM OMFATTAS AV KOMMUNALT ANSVAR	7
3.1	Förebyggande och återbruk.....	7
3.2	Avfallsslag och mängder	7
3.3	Insamling och behandling	8
3.3.1	Mat- och restavfall	8
3.3.2	Returpapper	9
3.3.3	Grovavfall och trädgårdsavfall	9
3.3.4	Latrinavfall	9
3.3.5	Slam från enskilda avloppsanläggningar	9
3.3.6	Fett och matolja	10
3.3.7	Fettavskiljarslam	10
3.3.8	Textilavfall.....	10
3.3.9	Farligt avfall	10
3.4	Kundnöjdhet.....	10
4	AVFALL FRÅN KOMMUNAL VERKSAMHET	11
4.1	Förebyggande och återbruk.....	11
4.2	Skolor, förskolor och storkök	11
4.3	Äldreomsorg och hälso- och sjukvård	12
4.4	Fastighet, kontor och lokalvård.....	12
4.5	Vatten- och avloppsreningsverk.....	13
4.6	Energiproduktion	13
4.7	Gata, park och hamnar	13
5	AVFALL SOM OMFATTAS AV PRODUCENTANSVAR	15
5.1	Avfallsslag och mängder	15
5.2	Förpackningar	15
5.3	Däck 17	
5.4	Batterier.....	17
5.5	Bilar 18	
5.6	Avfall från elektriska och elektroniska produkter	18
5.7	Läkemedel	19
6	ÖVRIGT AVFALL.....	20
6.1	Avfallsslag och mängder	20
6.1.1	Radioaktivt avfall	20
6.1.2	Avfall från företag och andra verksamheter	21
6.2	Hantering av avfall från företag och andra verksamheter	21
7	ANLÄGGNINGAR FÖR ÅTERVINNING OCH BORTSKAFFANDE AV AVFALL.....	22
7.1	Avfallsanläggningar i kommunen	22

7.1.1	Återvinningscentraler	22
7.1.2	Väddika avfallsanläggning	23
7.1.3	Reningsverk.....	23
7.1.4	Övriga anläggningar.....	23
7.2	Anläggningar utanför kommunen.....	24
7.2.1	Uppsala Vattens biogasanläggning i Uppsala.....	25
7.2.2	Stockholm Exergis förbränningsanläggning Bristaverket i Sigtuna	25
7.2.3	Övriga anläggningar.....	25

BESLUTSHANDLING

1 Inledning

I denna bilaga till Östhammars kommuns avfallsplan beskrivs förhållanden som påverkar avfallets mängd och sammansättning, såsom antal invånare, antal hushåll fördelat på olika boendeformer och näringslivets struktur. Därefter beskrivs nuvarande avfallsmängder samt hantering av dessa i form av insamlingsystem och avfallsbehandling. Beskrivningen är uppdelad på:

- Avfall som omfattas av kommunalt ansvar för;
 - Hushållens mat-, rest-, grovavfall, returpapper, latrin, slam, fosforfilter och farligt avfall
 - Och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll
- Avfall som omfattas av producentansvar; förpackningar¹, däck, bilar, elektriska och elektroniska produkter, batterier samt läkemedel.
- Övrigt avfall; industriavfall, bygg- och rivningsavfall med mera.

För avfall som omfattas av kommunalt ansvar anges mängder samt hur avfallet samlas in och behandlas. För avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar anges översiktliga uppgifter.

¹ Kommunen får insamlingsansvaret för förpackningar från 1 januari 2024.

2 Beskrivning av kommunen

2.1 Geografiskt läge och infrastruktur

Östhammars kommun är belägen i Uppsala län vid Östersjöns kust, nordost om Uppsala. Kommunen har en landareal på ca 1 470 km². Markanvändningen i kommunen domineras av skog men också en hel del jordbruksmark. Hälften av kommunens yta består av hav och sjöar. I kommunen ingår en skärgård med över 1 000 öar. Gräsö är den största och den enda ö dit det går bilfärja. I kommunen finns en rik kulturbygd med flera välbevarade vallonbruk och herrgårdar.

Huvuddelen av alla transporter inom, till och från Östhammars kommun går på riksväg 76 och länsvägarna 288, 290 och 292. I kommunen finns även en större hamn i Hargshamn. Spårbunden persontrafik saknas, varför bussar svarar för huvuddelen av de kollektiva persontransporterna inom, till och från kommunen.

2.2 Befolkning och bebyggelse

Östhammars kommun har ca 22 000 invånare. De största tätorterna är Östhammar, Gimo, Alunda, Österbybruk och Öregrund. Totalt bor ca 70 % av invånarna i tätort. Fördelning av antalet hushåll i olika boendeformer framgår av Tabell 1.

Tabell 1 Antal invånare i kommunen år 2020 och antal hushåll fördelat på olika boendeformer samt antal fritidshus. Källa: SCB.

	Invånare	Hushåll i villa	Hushåll i flerbostadshus	Fritidshus
Antal, st	22 251	6 926	3 886	5 909

Kommunen är en utpräglad turistkommun och antalet fritidshus är nästan lika stort som antalet villor. Längs kustområdet finns ett stort antal områden med fritidsbebyggelse som till viss del börjar omvandlas till fastboende. Antalet övernattande ökar kraftigt sommartid och befolkningen nästan fördubblas, vilket leder till säsongvariationer när det gäller avfallsmängderna. Bebyggelse på öar i skärgården innebär att avfall behöver hämtas med båt.

2.3 Näringslivsstruktur

I Östhammars kommun finns ca 2 500 företag där majoriteten utgörs av mikroföretag. Näringslivet i kommunen domineras av verksamheter inom branscherna industri och tillverkning samt energiförsörjning där de två största arbetsgivarna är Sandvik Coromant som tillverkar skärare och hållare till skärarna för tillverkningsindustrier och Forsmark kärnkraftverk, som ägs av Vattenfall. Kommunen och Region Uppsala är också stora arbetsgivare i

kommunen. Utöver dessa stora arbetsgivare finns många mindre företag. Andra branscher är byggbranschen, företagstjänster, hotell och restaurang, jordbruk och skogsbruk.

2.4 Ansvar för avfallsfrågor

Kommunen har ett stort ansvar för hanteringen av avfall men det är flera aktörer som har ansvar för olika delar av avfallshanteringen. Kommunen är både beslutsfattare, utförare och tillstånds-/tillsynsmyndighet i avfallshanteringen.

Avfallslämnaren har ett grundläggande ansvar enligt Miljöbalkens 15 kap 5 § att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det innebär även ett ansvar för att avfallet sorteras och lämnas till de insamlingssystem som tillhandahålls. Ansvaret innefattar också till exempel att som verksamhetsutövare försäkra sig om att den som transporterar bort avfallet har erforderliga tillstånd för det.

Kommunen har en central roll i avfallshanteringssystemet och ska se till att avfall från hushåll och liknande avfall tas om hand. Detta har sin grund i Miljöbalken där det framgår av 15 kap 20 § att kommunen har ansvar för avfall från hushåll och liknande avfall (kommunalt avfall), avfallsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar samt bygg- och rivningsavfall som inte uppkommit i kommersiell verksamhet. Enkelt uttryckt ansvarar kommunen för allt avfall som uppkommer på ställen där människor uppehåller sig, såsom bostäder, arbetsplatser, skolor och vårdinrättningar.

Kommunen har även ansvar för det verksamhetsavfall som uppstår i kommunala verksamheter, exempelvis gatudrift, reningsverk, energianläggningar, fastighetsförvaltning och parkförvaltning.

Kommunen ansvarar också för att tömma papperskorgar och andra typer av behållare för avfall på allmänna platser, samt gaturenhållning. Undantag i ansvar gäller för platser längs statliga vägar, vilka faller under Trafikverkets ansvar.

Producenter av vissa produkter ansvarar för att samla in, bortforsla, materialåtervinna och/eller energiutnyttja det avfall som uppstår då produkten kasseras. Syftet med producentansvaret är att stimulera till framtagande av produkter som är mer resurssnåla och lättare att återvinna och som inte innehåller farliga ämnen. Producentansvar finns för närvarande för; förpackningar (av papper, plast, metall och glas), batterier, glödlampor, el-produkter, bilar och däck. Producentansvaret för returpapper upphörde 1 januari 2022 och innefattas numer i det kommunala ansvaret.

Producentansvaret förutsätter att förbrukare och konsumenter sorterar ut förpackningar, batterier med mera och lämnar dessa avfallslag till de insamlingssystem som erbjuds. Den som driver ett insamlingssystem ska

inneha tillstånd för detta. En kommun kan också bedriva insamling av förpackningar inom kommunen utan särskilt tillstånd, förutsatt att det insamlade materialet lämnas till ett insamlingssystem som har tillstånd.

Entreprenörer är de som samlar in avfall som omfattas av kommunalt ansvar och som hämtas vid fastigheterna.

Verksamhetsutövare som ger upphov till avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar väljer själva sin entreprenör. Avfall från verksamheter och som omfattas av producentansvar hämtas av entreprenör och lämnas till producenternas anläggningar.

Avfallsbehandlare kan vara både offentliga och privata aktörer.

BESLUTSHANDLING

3 Avfall som omfattas av kommunalt ansvar

3.1 Förebyggande och återbruk

På kommunens återvinningscentraler (med undantag för återvinningscentralen i Öregrund) finns möjlighet för privatpersoner att lämna och hämta produkter för återbruk i så kallade bytesbodar.

Utöver det finns i kommunen secondhandverksamheter och loppisar som drivs av exempelvis frivilligorganisationer och andra som tar emot och säljer kläder, möbler och andra prylar. I flera tätorter arrangerar föreningar exempelvis barnklädesloppisar och bakluckelloppisar. Privatpersoner säljer och köper också begagnade produkter via digitala kanaler.

3.2 Avfallsslag och mängder

I detta kapitel redovisas uppkomna avfallsmängder i Östhammars kommun. Avfall som omfattas av kommunalt ansvar innefattar sju olika avfallskategorier; mat- och restavfall, returpapper², grovavfall, trädgårdsavfall, latrinavfall, slam och farligt avfall. Avfallet som samlades in 2020 presenteras i Tabell 2, där det även framgår hur avfallet behandlades.

Tabell 2 Insamlade och behandlade mängder avfall och som omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering år 2020, ton per år.

	Material- åter- vinning	Biologisk behand- ling	Energi- åter- vinning	Depo- nering ¹	Annan behand- ling	Totalt
Matavfall		760				760
Restavfall			4 800			4 800
Returpapper	480					4 80
Grovavfall¹	160		2 570	Uppgift saknas		2 730
Trädgårdsavfall		65	35			100
Latrinavfall		12				12
Slam totalt, varav:						1 565
- slam från enskilda anläggningar		1 214				1 214
- fettavskiljarslam		351				351
Farligt avfall totalt, varav:						Uppgift saknas
- tryckimpr. Trä						
- asbest						
- övrigt farligt avfall						
Summa, ca	640	2 402	7 405	0	0	11 532

² Från 1 januari 2022.

- 1) Uppgifter om deponerade mängder av avfall under kommunalt ansvar saknas p.g.a. att det inte är invägt skilt från deponerade mängder som kommer från företag.
- 2) Uppgift om totala mängden farligt avfall under kommunalt ansvar saknas eftersom det inte är invägt särskilt från annat farligt avfall för samtliga återvinningscentraler

Under 2020 insamlades och behandlades totalt ca 11 532 ton avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Av denna mängd uppgick mat- och restavfallet till ca 5 500 ton, vilket utslaget på antal folkbokförda invånare i kommunen överstiger riksgenomsnittet enligt Avfall Sverige. Även mängden returpapper utslaget på antal folkbokförda invånare överstiger riksgenomsnittet. En bidragande orsak till att avfallsmängden per invånare överstiger riksgenomsnittet bedöms vara kommunens omfattande turism och ett stort antal fritidsboende.

3.3 Insamling och behandling

3.3.1 Mat- och restavfall

I Östhammars kommun utförs insamlingen både på fastlandet och på öar av entreprenör.

På fastlandet sker insamling av mat- och restavfall i separata kärl. Restavfallskärnen är i storlekarna 240, 370 eller 660 liter, där 240 liter används för villor samt fritidshus medan den vanligaste kärnstorleken för flerbostadshus är 660 liter. Storleken på matavfallskärnen är 140 l och matavfallet samlas in i papperspåsar. Matavfallsinsamlingen i kommunen är obligatorisk för hushåll på fastlandet.

På öarna sker insamling av mat- och restavfall i säck från bryggor som en blandad fraktion. Säckhämtning sker framförallt sommartid men från vissa öar sker insamling även vintertid.

Hemkompostering förekommer både i villor, fritidshus och vid något enstaka flerbostadshus. Antalet hushåll som har anmält hemkompostering är sammanlagt 1 062 stycken. Det finns möjlighet att kombinera matavfallsinsamling och hemkompostering.

Omlastning av matavfall och restavfall sker vid Vaddika avfallsanläggning, det lastas i containrar för vidare transport till behandling.

Matavfallet transporteras till Uppsala biogasanläggning där det rötas och blir biogas och biogödsel. Biogasen används som fordonsbränsle medan biogödslet sprids på åkrar och möjliggör att näringsämnen och mull återförs till naturen.

Restavfallet och det blandade mat- och restavfallet från öar transporteras till Stockholm Exergis anläggning Bristaverket i Märsta för produktion av fjärrvärme och el.

3.3.2 Returpapper

För närvarande sker ingen fastighetsnära insamling av returpapper från villor i kommunen. I flerbostadshus sker fastighetsnära insamling av returpapper hos de fastighetsägare som valt att ha insamling. Insamling sker i separata kärl placerade i respektive fastighets avfallsutrymme. Insamling av returpapper sker idag också via föreningar i kommunen.

Villahushåll och hushåll i flerbostadshus som inte har möjlighet att lämna returpapper inom fastigheten kan lämna returpapper i container på en av Förpacknings- och Tidningsinsamlingens återvinningsstationer och på återvinningscentralerna. Återvinningsstationerna är ofta placerade vid butiker eller i anslutning till genomfartsvägar. I kommunen finns 17 stycken återvinningsstationer där returpapper kan lämnas, se Tabell 5 för placering.

3.3.3 Grovavfall och trädgårdsavfall

Sorterat grovavfall och trädgårdsavfall lämnas på kommunens återvinningscentraler. Avfallet som lämnas på återvinningscentralerna behandlas och återvinns på olika sätt, se kapitel 7.1.1. Ingen övrig grovavfallsinsamling sker i kommunen idag, varken på fastlandet eller från öar.

Trädgårdsavfall som innehåller invasiva arter tas inte emot på återvinningscentralerna utan detta avfall kan lämnas på Väddika avfallsanläggning förpackat i knutna plastsäckar. Behandling sker genom förbränning.

3.3.4 Latrinavfall

Hämtning av latrinavfall sker från totalt 208 fastigheter som saknar kommunalt vatten och avlopp. Av dessa är 5 st åretruntabonnemang och resterande sommarabonnemang. LatrinkärLEN skickas idag till Norrtälje för behandling.

3.3.5 Slam från enskilda avloppsanläggningar

Slam från slamavskiljare och slutna tankar i enskilda anläggningar töms minst en gång per år. Slam från enskilda avloppsanläggningar som trekammarbrunnar avvattnas i fordonet och komposteras på Väddika tillsammans med slam från reningsverken. Det komposterade slammet planeras användas vid sluttäckning av deponin. Slam från slutna tankar och minireningsverk töms på avloppsledningsnätet vid avloppsreningsverken.

Antalet enskilda avloppsanläggningar i kommunen uppdelat på typ av anläggning framgår av Tabell 3

Tabell 3 Antal enskilda avloppsanläggningar i Östhammars kommun 2022

Typ av enskilt avlopp	Antal
Slamavskiljare	5 394
Slutna tankar	926
Minireningsverk	485

3.3.6 Fett och matolja

Mindre mängder utsorterat matfett och olja tas emot på återvinningscentralerna. Utsorterat matfett hämtas och behandlas av Svensk Fettåtervinning.

3.3.7 Fettavskiljarslam

Om stora mängder fett kommer ut i det kommunala vattennätet kan det orsaka problem, exempelvis stopp i ledningarna. För att undvika detta ska fettavskiljare vara installerad på verksamhet som genererar större mängder fett, såsom restauranger, gatukök, m.m. Kommunen tar emot och utför tömningar men tillåter även att fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren har egna avtal med entreprenörer för tömning av fettavskiljare.

Behandling sker för närvarande vid mottagningsstation i Uppsala biogasanläggning.

3.3.8 Textilavfall

Textilavfall tas mot i behållare för insamling av textilier på återvinningscentralerna i kommunen. Textilavfallet hämtas och behandlas av Human Bridge.

3.3.9 Farligt avfall

Farligt avfall från hushåll lämnas på en återvinningscentral. Det farliga avfallet som samlas in på återvinningscentralerna hämtas av en entreprenör för behandling och eventuell återvinning.

3.4 Kundnöjdhet

Ingen kundundersökning avseende avfallshantering har genomförts under senare år.

4 Avfall från kommunal verksamhet

Avfall från kommunal verksamhet utgörs av avfall som omfattas av kommunalt ansvar för avfallshantering och som uppstår i t.ex. förskolor, skolor, äldreomsorg och kommunkontor samt kommunalt verksamhetsavfall från bl.a. avloppsreningsverk, fastighetsskötsel och gatudrift.

I det följande beskrivs översiktligt avfallstyper som uppstår i olika kommunala verksamheter och hur avfallet sorteras och behandlas.

4.1 Förebyggande och återbruk

Insatser för att förebygga och återbruka avfall som uppkommit inom kommunala verksamheter (förvaltningar och bolag) görs i olika omfattning.

Östhammars kommun arbetar med att förebygga matsvinn vid tillagning och servering enligt den s.k. Östhammarmodellen. Insatserna som görs är exempelvis att informera elever i skolorna, omvandla matrester till andra maträtter, mäta och följa upp svinn för återkoppling samt beräkna portioner.

Genom samarbetsprojekt mellan förvaltningarna och upphandlingsverksamheten har användningen av engångsprodukter och plastprodukter, exempelvis köksredskap och plastmuggar minskat.

Datorer som använts i fem år återanvänds som lånedator inom organisationen.

Det förekommer även att möbler omhändertas av arbetsmarknadsenheten för återanvändning inom organisationen men brist på ändamålsenliga lagerlokaler föreligger och rutiner saknas för att återanvändning ska gå före nyinköp.

Hjälpmiddelscentralen lånar/hyr ut sina hjälpmedel vilket gör att dessa kan återbrukas på ett bra sätt.

Lokalvårdsverksamheten strävar mot kemikaliefri städning där förutsättningar finns.

4.2 Skolor, förskolor och storkök

Matavfall sorteras ut på majoriteten av alla förskolor, skolor och storkök i kommunen. Mat- och restavfall hämtas av kommunens entreprenör. Verksamheter som hanterar livsmedel, exempelvis tillagningskök, har fettavskiljare som töms regelbundet.

Gällande förpackningar och returpapper saknas idag ett tydligt heltäckande sorteringsystem. I flera fall saknas tillräckligt stora avfallsutrymmen för sortering. En handlingsplan är upprättad och dialog har skett mellan fastighetsfunktionen och köken men brist på ekonomiska resurser har försvårat investering i avfallsutrymmen. Det förekommer dock att

förpackningar sorteras ut där wellpapp, pappersförpackningar och plastförpackningar dominerar. Olika interna lösningar finns för att transportera avfallet till ÅVC då avtal med insamlingsentreprenör saknas.

Farligt avfall (t.ex. batterier, lysrör, annat elavfall och kemikalier) från skolor, förskolor och storkök sorteras ut och transporteras av Fastighetsdriften till ÅVC.

Grovavfall (t.ex. möbler, cyklar), som inte omhändertas av arbetsmarknadsenheten för återbruk, körs till ÅVC.

4.3 Äldreomsorg och hälso- och sjukvård

Matavfall sorteras ut i den övervägande delen av äldreomsorg och hälso- och sjukvårdsverksamhet i kommunen. Mat- och restavfallet hämtas av entreprenör. Verksamheter som hanterar livsmedel, exempelvis tillagningskök, har fettavskiljare som töms regelbundet.

Gällande förpackningar och returpapper saknas idag ett tydligt heltäckande sorteringsystem men utsortering av vissa förpackningsmaterial främst well förekommer. Olika interna lösningar finns för att transportera förpackningsmaterialet till ÅVC eftersom det idag inte finns något avtal med entreprenör för insamling. I flera fall saknas tillräckligt stora avfallsutrymmen för sortering.

Farligt avfall och elavfall sorteras ut och körs till återvinningscentralerna av Fastighetsdriften.

Kanyler samlas i särskilda kanylburkar som lämnas till avtalad entreprenör. Kasserade läkemedel skickas till apoteket.

Avfall som berörs av sekretess läggs i särskilda sekretessbehållare eller hanteras i dokumentförstörare och samlas in av entreprenör.

4.4 Fastighet, kontor och lokalvård

Matavfall sorteras ut och mat- och restavfall samlas in av entreprenör.

Gällande förpackningar och returpapper saknas idag ett tydligt heltäckande sorteringsystem men utsortering av vissa förpackningsmaterial främst well förekommer. På kommunhuset och övriga kommunala kontor förekommer också viss sortering av returpapper. Olika interna lösningar finns för att transportera förpackningsmaterialet till ÅVC eftersom det idag inte finns något avtal med entreprenör för insamling. I flera fall saknas tillräckligt stora avfallsutrymmen för sortering.

Farligt avfall och elavfall sorteras ut. Normalt saknas uppmärkta insamlingsbehållare på givna platser. Grovavfall såsom kasserade möbler och dylikt lämnas till avfallsanläggning eller möjligen återanvänds. Fastighetsdriften ser till att avfallet transporteras till ÅVC.

Den största delen av det avfall som samlas in vid lokalvård består av restavfall från städning och tömning av papperskorgar. Restavfallet samlas in av entreprenör.

Bygg- och rivningsavfall transporteras till avfallsanläggning för sortering. Innan rivningsprojekt görs en inventering av fastigheten utifrån olika avfallsfraktioner. Vid bygg- och rivningsprojekt med inhyrd entreprenör tar entreprenören själv hand om avfallet för sortering och behandling. Massor som uppstår vid större entreprenader transporteras till godkända deponianläggningar beroende på massornas beskaffenhet.

4.5 Vatten- och avloppsreningsverk

I kommunen finns vatten- och avloppsreningsverk som sköts av Gästrike Vatten AB. Vid vattenverken uppkommer mindre mängder slam, som leds till avloppsreningsverken för vidare behandling.

Vid behandling av avloppsvatten i avloppsreningsverken uppkommer grovrens, sand och slam. Grovrens tvättas och pressas innan det behandlas genom förbränning (energiåtervinning). Sand från reningsverken samlas upp i sandfång och tvättas före vidare behandling av entreprenör. Slam från avloppsreningsverken avvattnas innan leverans till entreprenör. Det avvattnade slammet komposteras idag på Vaddika avfallsanläggning och används efter det på deponin. Någon långsiktig lösning för slammet finns inte idag.

Uppstår farligt avfall och elavfall sorteras det och körs av intern personal till ÅVC.

4.6 Energiproduktion

I kommunen finns två mindre kommunala värmeverk som eldas med träpellets. Fjärrvärmens används till ett antal kommunala fastigheter.

Avfall från energiproduktionen utgörs framför allt av bottenaska och slagg. Uppsala Vatten tar idag emot förbränningsresterna från värmeverken.

4.7 Gata, park och hamnar

Inom verksamheterna gata, park och hamnar uppstår många slags avfall:

- Grus från gatusopning sorteras för att kunna återanvändas i så stor utsträckning som möjligt.
- Park- och trädgårdsavfall transporteras till avfallsanläggning för kompostering alternativt flisas av entreprenör och används till jordförbättring, marktäckning eller till energiutvinning.
- Avfall från skräpplockning och papperskorgar på allmän plats lämnas på Vaddika och skickas sedan till energiåtervinning.

- Rännstensbrunnar slamsugs av entreprenör. Gruset transporteras till avfallsanläggning.
- Asfalt skickas till extern mottagare, där det smälts ner och blir till ny asfalt.
- Invasiva växtarter, exempelvis björnloka och parkslide, ska samlas in separat och tas emot på Vaddika avfallsanläggning. Det behandlas genom att skicka det till förbränning.
- Massor samt bygg- och rivningsavfall transporteras till avfallsanläggning.
- Grovavfall, t.ex. cyklar, skickas till avfallsanläggning.
- Övergivna bilar skrotas hos bilskrot.
- Snö från snöröjning samlas vid behov på särskilda snöupplag.
- Farligt avfall, elavfall, möbler eller annat som har dumpats på allmän plats transporteras till avfallsanläggning.

För fritidsbåtshamnar finns lagstadgade regler för mottagning av avfall från fritidsbåtar och krav på avfallshanteringsplan enligt SJÖFS 2001:13. I kommunala hamnar finns möjlighet för både fritidsbåtar och husbilar att lämna blandat mat- och restavfall. Mottagning av latrin från husbilar finns i Öregrund och mottagning av latrin från båtar finns i Öregrund, Hargshamn och Östhammar.

5 Avfall som omfattas av producentansvar

I Sverige tillämpas producentansvar, vilket innebär att den som producerar en vara har miljöansvaret för produkten. Det betyder att producenterna ska se till att varan tas omhand på ett miljöriktigt sätt efter konsumenternas slutanvändning. Producenterna ansvarar därför för insamlingsystemet för varorna. Producentansvaret omfattar idag³ förpackningar, elektriska och elektroniska produkter, batterier, däck, bilar, läkemedel och radioaktiva produkter.

5.1 Avfallsslag och mängder

Under år 2020 samlades det in ca 830 ton förpackningar samt ca 425 ton elavfall och batterier som omfattas av producentansvar i Östhammars kommun. I Tabell 4 presenteras insamlade mängder förpackningar och elavfall utslaget per invånare. Uppgifter om insamlade mängder bilbatterier, däck, bilar, läkemedel och radioaktiva produkter saknas.

Tabell 4 Insamlade mängder förpackningar, returpapper och elavfall utslaget per invånare 2020. Uppgifterna är hämtade från AvfallWeb och El-Kretsen.

	Kommunen, kg/invånare	Sverige, kg/invånare
Förpackningar totalt, varav:	37,5	51
- Glasförpackningar	13	23
- Pappersförpackningar	17	17
- Plastförpackningar	6	9
- Metallförpackningar	1,5	2
Elavfall totalt, varav:	19,1	15
- kyl, frys, vitvaror m.m.	9,28	6,2
- bärbara batterier	0,33	0,33
- ljuskällor	0,15	0,24
- övrigt elavfall	9,32	8,2

Under 2020 samlades totalt ca 38 kg förpackningar per invånare in, vilket ligger under riksgenomsnittet enligt Förpacknings- och Tidningsinsamlingen AB.

Under 2020 insamlades ca 19 kg elavfall per invånare, vilket ligger över riksgenomsnittet enligt El-Kretsen AB.

5.2 Förpackningar

Under sommaren 2022 fattade regeringen beslut om att ansvaret för insamling av förpackningar ska övergå till kommunerna från 1 januari 2024

³ Producentansvaret för returpapper upphörde att gälla 1 januari 2022. Kommunen tar över insamlingsansvaret för förpackningar från 1 januari 2024.

och att fastighetsnära insamling av förpackningar ska vara införd för alla hushåll till 1 januari 2027. Nedan beskrivs hur insamling av förpackningar ser ut i kommunen idag.

I flerbostadshus sker fastighetsnära insamling av förpackningar hos de fastighetsägare som väljer att ha sådan insamling. Insamling sker i separata kärl placerade i respektive fastighets avfallsutrymme. Den fastighetsnära insamlingen är idag inte brett utbyggd. Den kommunala bostadsstiftelsen Östhammarshem introducerade fastighetsnära insamling av förpackningar under 2020 och bygger ut den där det går att fysiskt inrymma fler kärl. Det kan också vara privata fastighetsägare som har fastighetsnära insamling av förpackningar men omfattningen är inte känd. I dagsläget sker ingen fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper från villor i Östhammars kommun. Kommunens verksamheter har heller ingen fastighetsnära insamling av förpackningar.

Hushåll som inte har tillgång till fastighetsnära insamling kan lämna förpackningar i containrar på en av Förpacknings- och Tidningsinsamlingens återvinningsstationer. Återvinningsstationerna är ofta placerade vid butiker, på ÅVC:er eller i anslutning till genomfartsvägar. I Östhammars kommun finns totalt 22 stycken återvinningsstationer där förpackningar kan lämnas, där tre stationer endast är avsedda för glasförpackningar, se Tabell 5.

Tabell 5 Platser för återvinningsstationer i kommunen 2021 och vilka fraktioner som samlas in på respektive station

Återvinningsstationer	Adress	Ort	Glas	Papp	Metall	Plast	Returpapper ¹
Brukshandeln Forsmark		Forsmark	X	X	X	X	
Bygdegård		Ekeby	X	X	X	X	
Coop	Energivägen 2	Östhammar	X	X	X	X	X
Eknäsvägen	Eknäsvägen	Österbybruk	X	X	X	X	X
Gammelbygatan/nära Ingo	Gammelbygatan 18	Östhammar	X	X	X	X	X
Gräsöbadens Camping	Västerbyn 296	Gräsö	X	X	X	X	
ICA Sjöboden		Gräsö	X	X	X	X	X
Kajen	Strandgatan 1	Öregrund	X				
Kommunförrådet (utanför ÅVC)	Bryggaregatan 6	Öregrund	X	X	X	X	X
Konsum	Strandgatan 30	Öregrund	X	X	X	X	X
Käbboda	Karl Kihlboms Väg	Österbybruk	X				X

Återvinningsstationer	Adress	Ort	Glas	Papp	Metall	Plast	Returpapper ¹
Länsökiosken		Sandika	X				
Parkering vid Vårdcentralen, Torget		Gimo	X	X	X	X	X
Preem, Uppsalavägen	Korsbovägen	Gimo	X	X	X	X	X
Statoil/Gamla Vägen		Norrskedika	X	X	X	X	X
Södra Industriområdet (ÅVC)		Alunda	X	X	X	X	X
Torpvägen	Torpvägen	Alunda	X	X	X	X	X
vid FD butiken	Storvägen 2	Hargshamn	X	X	X	X	X
Väddika avfallsanläggning (ÅVC)		Hökhuvud	X	X	X	X	X
Österbybruk (ÅVC)	Östra Industriområdet	Österbybruk	X	X	X	X	X
Östhammar (ÅVC)	Energivägen 12	Östhammar	X	X	X	X	X

¹ Returpapper är ingen förpackning och övergick dessutom till kommunalt ansvar 1 januari 2022. Platserna för insamling redovisas samlat med insamlingen av förpackningar för att göra det överskådligt.

5.3 Däck

Svensk Däckåtervinning har producentansvaret för däck. Däck med eller utan fälg tas emot på Väddika avfallsanläggning eller kan lämnas till däckfirmor.

5.4 Batterier

El-Kretsen ansvarar för insamlingen av batterier.

Batterier från hushåll kan lämnas på återvinningscentralerna. Batterier kan även lämnas i s.k. batteriholkar som finns på Förpacknings- och Tidningsinsamlingens återvinningsstationer. Vid vissa affärer finns även möjlighet att lämna batterier och mindre elavfall (se även kapitel 5.6).

Billbatterier kan antingen lämnas i retur när ett nytt batteri köps eller på en återvinningscentral.

El-Kretsen transporterar batterierna till en behandlingsanläggning. Där sorteras först knappcells-batterier ut med hjälp av en skaksikt, då de oftast innehåller kvicksilver. Därefter sorteras övriga batterier ut manuellt efter innehåll; bly, litium, NiMH, NiCd samt alkaliska. Respektive fraktion krossas

och hanteras i ett slutet system, där så mycket som möjligt material- eller energiåtervinns, och resten tas omhand som farligt avfall.

5.5 Bilar

I första hand är det fordonsägarens ansvar att det uttjänta fordonet kommer till en bildemontering. Övergivna skrotbilar på kommunal mark faller under kommunalt ansvar om skrotbilen bedöms utgöra en olägenhet för människors hälsa och miljön. Övergivna skrotbilar kan också anses vara nedskräpning, om den finns på en plats som allmänheten har tillträde till eller insyn till. På enskild mark eller tomtmark är det markägaren som ansvarar för att den förvaras säkert ur miljösynpunkt, om markägaren godkänt placeringen. På allmän vägmark, det vill säga allmänna vägar utanför tätort samt parkeringsfickor och rastplatser längs dessa, är Trafikverket ansvarig för skrotbilar. På övrig allmän mark är det kommunen som beslutar om hämtning och skrotning av uttjänta fordon. Med uttjänta fordon menas fordon som är i dåligt skick, övergivna samt har ett mycket lågt värde.

En bil som ska skrotas lämnas till ett mottagningsställe för uttjänta bilar eller till en auktoriserad bilskrotningsfirma. Efter omhändertagande återanvänds vissa delar av bilen, andra delar materialåtervinns och en liten del förbränns.

5.6 Avfall från elektriska och elektroniska produkter

El-Kretsen ansvarar för insamlingen av elektriska och elektroniska produkter (elavfall).

Elavfall från hushåll kan lämnas på återvinningscentralerna eller till återförsäljare.

Nedan finns exempel på hur några olika typer av elavfall omhändertas:

- Ljuskällor transporteras till en anläggning för krossning och sortering. Först krossas lamporna i ett slutet system för insamling av kvicksilver. Därefter sorteras återstående material i glas och metall för att sedan återvinnas.
- Kylar och frysar skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas farligt avfall i form av olja och kylkretsar. Därefter töms kyl och frysar på hyllor och annat löst material som återvinns som glas och plast. Kyl och frysar krossas sedan för att isolering, metall och plast ska kunna sorteras ut och eventuella freoner samlas upp.
- Stora vitvaror såsom spisar och tvättmaskiner skickas till en anläggning där farliga komponenter avlägsnas och övriga fraktioner förbereds för återvinning. Först avlägsnas miljöfarliga ämnen som exempel PCB. Sedan krossas vitvarorna så att glas, plast och metall kan återvinnas.

5.7 Läkemedel

Överblivna läkemedel ska lämnas till apotek. Inlämnat läkemedel behandlas genom förbränning på godkända avfallsförbränningsanläggningar med effektiv förbränning och rökgasrening.

BESLUTSHANDLING

6 Övrigt avfall

Övrigt avfall avser avfall som inte omfattas av kommunalt ansvar eller producentansvar och utgörs av avfall från företag och andra verksamheter och som uppkommer i samband med en verksamhets produktion av varor eller tjänster. Avfallet samlas in av entreprenörer på uppdrag av den enskilda verksamheten och transporteras till av verksamheternas avtalade anläggningar för omhändertagande.

6.1 Avfallsslag och mängder

6.1.1 Radioaktivt avfall

Ett avfallsslag som är utmärkande i kommunen är det radioaktiva avfallet som uppstår vid Forsmarks kärnkraftverk. Det finns inte något krav på att hantering av radioaktivt avfall ska beskrivas i en avfallsplan men eftersom det är en viktig verksamhet i Östhammars kommun beskrivs det översiktligt här.

Kortfattat uppkommer avfall från kärnkraftverket i olika riskklasser där kärnbränslet och styrtstavarna inne i reaktorn står för det mest farliga och mest radioaktiva avfallet. Detta högaktiva avfall fraktas med båt till Oskarshamns kärnkraftverk där det mellanlagras och svalnar i bassänger. Efter avsvälning i 30-40 år ska avfallet kapslas in i kopparkapslar i Oskarshamn för att sedan transporteras till Forsmark för slutförvaring. I januari 2022 fick Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) klartecken från regeringen för att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Slutförvaret planeras att byggas ca 500 meter under mark och ska, när det är fullt utbyggt, rymma 6 000 ton använt kärnbränsle från de svenska kärnkraftverken.

Det finns idag ett befintligt slutförvar för kortlivat låg- och medelaktivt driftavfall vid Forsmark där även radioaktivt avfall från sjukvård, industri och forskning deponeras. SFR (Slutförvar av kortlivat radioaktivt avfall) är beläget ca 50 meter ned i berget under havet. Då avfallet är av olika karaktär emballeras det olika innan slutförvar. Avfallet emballeras vid källan och kommer till anläggningen i sitt emballage från de svenska kärnkraftverken eller från anläggningar i Studsvik som hanterar radioaktivt avfall från sjukvård, industri och forskning. I december 2021 fick SKB klartecken från regeringen att bygga ut SFR. Befintlig anläggning rymmer 63 000 m³ radioaktivt avfall men efter utbyggnad ska anläggningen rymma 180 000 m³ drift- och rivningsavfall.

Båda ovanstående slutförvarslösningar ska vara säkra under ca 100.000 år och har en drifttid på ca 70 år mellan deponeringsstart och slutlig förslutning.

Utöver dessa båda slutförvarslösningar pågår även planering för ett tredje slutförvar för hantering av långlivat låg- och medelaktivt avfall (SFL). Detta slutförvar är än så länge bara ett förvarskoncept och det finns i dagsläget ingen föreslagen plats för anläggningen.

Kortlivat mycket lågaktivt radioaktivt avfall som uppstår i kärnkraftverket deponeras vid Forsmarks kärnkraftverk, på en markdeponi som kallas Svalören. Efter några år kan detta avfall friklassas från radioaktivitet och deponin övergår till en ”vanlig” deponi.

Slutförvar för radioaktivt avfall är en nationell angelägenhet där samtalen förs på nationell nivå. Radioaktivt avfall regleras under särskild lagstiftning och därför berörs inte det avfallet närmare i denna avfallsplan.

6.1.2 Avfall från företag och andra verksamheter

Avfall från företag och andra verksamheter kan i övrigt utgöras av exempelvis följande avfallstyper:

- Avfall från tillverkande industri
- Avfall från jordbruk, skogsbruk m.m.
- Avfall från bygg- och anläggningsverksamhet
- Avfall från fastighetsskötsel
- Avfall från energiutvinning

Uppgifter saknas om mängden avfall som uppstår i kommunen från företag och andra verksamheter.

6.2 Hantering av avfall från företag och andra verksamheter

Alla företag och verksamheter ska ha ett abonnemang för sådant avfall som omfattas av kommunalt ansvar. Matavfallsinsamling är obligatorisk för företag och verksamheter. Hos fastigheter som inhyr en verksamhet så är det fastighetsägaren som har abonnemanget.

Alla företag och verksamheter har också skyldighet att sortera ut förpackningar, däck med mera som anges i förordningarna om producentansvar. För hämtning av förpackningar och returpapper ska företagen i första hand teckna abonnemang med extern part.

Härutöver ska även farligt avfall sorteras ut och lämnas separat. Flertalet företag sorterar också ut återvinningsbart avfall såsom trä, skrot, plast, papper etc. Företag får lämna mindre mängder sorterat avfall på kommunens återvinningscentraler genom ett köpa ett särskilt klippkort.

7 Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall

I det följande beskrivs översiktligt de viktigaste anläggningarna som nyttjas för hantering av avfall från kommunen.

7.1 Avfallsanläggningar i kommunen

7.1.1 Återvinningscentraler

I Östhammars kommun finns återvinningscentraler i Alunda, Öregrund, Österbybruk och Östhammar samt vid Vaddika avfallsanläggning strax utanför Gimo. Centralerna drivs och bemannas av Östhammars kommun. Återvinningscentralerna är främst avsedda för privatpersoner som är fast- eller fritidsboende i kommunen. Företag kan kostnadsfritt lämna avfall med producentansvar på återvinningscentralerna samt begränsade mängder sorterat grovavfall genom ett klippkort. Vid återvinningscentralerna eller i närområdet till återvinningscentralerna finns även ristippar.

Återvinningscentralerna har öppet enligt följande:

- Östhammar och Gimo: måndag-lördag
- Öregrund:
Oktober till april: två vardagar i veckan samt vissa lördagar
Maj till september: 4 vardagar i veckan och lördagar
- Alunda: två vardagar i veckan och varannan lördag
- Österbybruk: två vardagar i veckan och en lördag i månaden

På återvinningscentralerna kan exempelvis följande avfallsslag lämnas:

- Bildäck
- Brännbart
- Wellpapp
- Metall
- Trä
- Elektronik
- Farligt avfall
- Trädgårdsavfall (ej invasiva arter, dessa lämnas förpackat i platsäckar till Vaddika avfallsanläggning)
- Inert avfall
- Förpackningar och tidningar

Mätning av avfallsmängderna från ÅVC:erna har införts under 2021 men är inte fullständig för samtliga ÅVC:er. Ingen mätning av antalet besökare på ÅVC:erna har gjorts.

7.1.2 Vaddika avfallsanläggning

Vaddika avfallsanläggning drivs av Östhammars kommun och ligger på fastigheten Vaddika 9:28 i Hökhuvud utanför Gimo. På anläggningen sker omlastning av kommunalt avfall inför vidare transport till behandling, utsortering av återvinningsbara fraktioner ur inkommande avfall från hushåll och verksamheter, kompostering av slam och park- och trädgårdsavfall samt deponering av deponirest. På anläggningen sker även mellanlagring av farligt avfall. År 2020 hanterades ca 34 000 ton avfall på anläggningen. Vid Vaddika avfallsanläggning finns även en återvinningscentral, se kapitel 7.1.1.

7.1.3 Reningsverk

Vid reningsverken i Alunda, Gimo, Hargshamn, Öregrund, Österbybruk och Östhammar, tar Östhammar Vattens reningsverk emot avloppsvatten från de kommunala avloppsnäten. Vid några av reningsverken tas också externslam från enskilda anläggningar (slamavskiljare, slutna tankar och minireningsverk) emot. Reningsverken sköts av Gästrike Vatten.

Slammet från reningsverken komposteras på Vaddika. Slammet används sedan på deponin.

7.1.4 Övriga anläggningar

Utöver de kommunala anläggningarna finns även ett flertal privata anläggningar som är av betydelse för avfallshanteringen. I Tabell 6 redovisas en översiktlig sammanställning över tillståndspliktiga och anmälningspliktiga avfallsanläggningar samt avfallsanläggningar som hanterar större mängder avfall i kommunen.

Tabell 6 Övriga avfallsanläggningar i Östhammars kommun.

Huvudman	Lokalisering	Behandlingsmetoder	Avfallstyper som hanteras
Svalören, Forsmarks kärnkraftverk, Vattenfall	Forsmarks kärnkraftverk	Deponering	Kortlivat radioaktivt avfall
Einarssons Recycling	Hargshamn	Sortering och bearbetning av ickefarligt avfall och mellanlagring av farligt avfall	Metall, brännbart avfall, farligt avfall (batterier)

Huvudman	Lokalisering	Behandlingsmetoder	Avfallstyper som hanteras
Roslagens metallåtervinning	Långalma	Sortering och bearbetning av ickefarligt avfall, mellanlagring av farligt avfall	Metall, farligt avfall (oljor, batterier, köldmedier)
Jarmos bilskrot/Reservdelsboden	Österbybruk	Demontering, lagring, tömning av uttjänta fordon	Metall, farligt avfall (oljor, batterier m.m.)
Östhammars Miljöåtervinning	Östhammar	Bearbetning och mellanlagring av ickefarligt avfall	Schaktmassor, metallskrot, kabelskrot
Thyrs Schakt	Långalma	Sortering av ickefarligt avfall	Schaktmassor

Andra viktiga anläggningar som hanterar avfall är hamnar som hanterar avfall från fartyg i hamn. Hargs Hamn AB är en bulkhamn och närmaste allmänna hamn för bulktrafik norr om Stockholm. Hamnen utgör ett logistiskt nav, då den knyter samman sjövägs-, lastbils och järnvägstransporter. Hargs Hamns specialitet är biobränslen till regionens värmeverk, men hamnen hanterar även andra godstyper. Avfall kommer balat via fartyg och lastas på lastbil för vidare transport till kraftvärmeverk. Hargs Hamn AB har också en mottagning för fartygsrelaterat avfall samt tar emot lastrester från fartygen som anlöper till hamnen.

Andra anläggningar som hanterar avfall i kommunen är bildemonteringsanläggningar samt anläggningar som enbart hanterar avfall från egen verksamhet.

7.2 Anläggningar utanför kommunen

Utanför kommunen finns flera anläggningar som används för återvinning och bortskaffande av avfall från kommunen, varav de viktigaste beskrivs kortfattat nedan. Övriga anläggningar som nyttjas är ett antal anläggningar för exempelvis återvinning av industriavfall eller avfall som omfattas av producentansvar. Sådana anläggningar kan vara till exempel sorteringsanläggningar, industrier som använder återvunna materialråvaror i produktionen (glasbruk, stålverk, kartongbruk etc.).

7.2.1 Uppsala Vattens biogasanläggning i Uppsala

På Uppsala Vattens biogasanläggning i Uppsala behandlas för närvarande matavfall och fett från fettavskiljarslam från Östhammars kommun. Matavfallet rötas och blir biogas och biogödsel. Gasen används till Uppsalas bussar och sopbilar medan biogödslet sprids på åkrar och möjliggör att mull och näringsämnen går tillbaka till naturen.

7.2.2 Stockholm Exergis förbränningsanläggning Bristaverket i Sigtuna

På Stockholm Exergis anläggning Bristaverket i Sigtuna kommun behandlas för närvarande restavfall från Östhammars kommun genom förbränning med produktion av fjärrvärme och el. Förbränning sker även av industriavfall som uppkommer i kommunen.

7.2.3 Övriga anläggningar

Utöver Uppsala Vattens biogasanläggning och Stockholm Exergis anläggningar finns flera andra anläggningar utanför kommunen av betydelse för återvinning och bortskaffande av avfall från Östhammar kommun. Några av dessa anläggningar är:

- Fortum i Kumla, behandlingsanläggning för farligt avfall.
- Svensk Glasåtervinning i Hammar och Svensk Plaståtervinning i Motala är ett par exempel på återvinningsanläggningar för förpackningar.

För samtliga utsorterade fraktioner finns idag god avsättning och det är inte problem att leverera något avfallsflöde för vidare behandling.

Bilaga 3 Nedlagda deponier

1 Genomförd inventering och riskklassning

I kommunen finns flera nedlagda deponier, d.v.s. upplagsplatser som inte längre tillförs avfall. Någon gång före 2008 gjorde kommunen och länsstyrelsen en gemensam inventering enligt MIFO fas 1 där tidigare anställda intervjuades. Det finns inga uppgifter om att det skulle finnas någon samlad rapport från inventeringen av de nedlagda deponierna i kommunen.

För de tre deponier som i inventeringen fick riskklass 1 gjorde kommunen och länsstyrelsen en översiktlig undersökning enligt MIFO fas 2 under 2008. Risken för de tre objekt som hade riskklass 1 i MIFO fas 1 visade sig vara överskattad och objekten bedömdes kunna ligga kvar utan åtgärd så länge ingen exploatering planeras på platsen.¹

Inga ytterligare underökningar eller åtgärder av nedlagda deponier har utförts i kommunen efter 2008.

Den beskrivning som tidigare gjorts har behållits obearbetad för att inte riskera att ändra innebörden av tillgängliga uppgifter om deponierna. Där uppgifter saknas har fälten lämnats tomma.

Verksamhetsutövare har inte med säkerhet kunnat fastställas för någon av de nedlagda deponierna.

¹ Miljöteknisk utredning av Edstippens deponi, Gammelbyn 1:70 m.fl, Östhammars kommun, Structor Miljöbyrån Stockholm AB, 2008-06-12
Miljöteknisk utredning av Sunnanötippen, Öregrund 5:7, Östhammars kommun, Structor Miljöbyrån Stockholm AB, 2008-06-12
Miljöteknisk utredning av Sjöbergssområdets deponi, Östhammar 1:2 m.fl, Östhammars kommun, Structor Miljöbyrån Stockholm AB, 2008-06-12

2 Resultat av inventering och riskklassning

I Tabell 1 presenteras grundläggande uppgifter om de nedlagda deponier som finns i kommunen.

Tabell 1 Nedlagda deponier i Östhammars kommun

BESLUTSHANDLING

Namn, ID	Typ/Avfallslag	Fastighets- beteckning	Planerade/ Genomförda åtgärder	Drifttid	Riskklass enligt MIFO fas 1
Sjötorgsområdets deponi	Kommunalt avfall, ev nedgrävda bilar	Östhammar 1:2	Utredd 2008 enligt MIFO fas 2 Enligt MIFO fas 2 kan deponin lämnas utan åtgärd om ingen exploatering sker	Till i början av 60-talet.	1 (år 2006)
Edstippens deponi	Kommunalt avfall, skrot, bilar, m.m.	Gammelbyn 1:70 m.m.	Delvis utredd enligt MIFO fas 2 Riskklassningen kvarstår, då osäkerheter förekommer i MIFO fas 2.	1955-1966	1
Sunnanödeponin		Öregrund 5:7	Delvis utredd enligt MIFO fas 2 Riskklassningen kvarstår, då osäkerheter förekommer i MIFO fas 2.	1950-1967	1
Hökhuvdstippen	Kommunalt hushållsavfall ² , byggavfall, skrot, okynnstippning har förekommit	Hökhuvud 2:9	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1966-1981	2
Gamla Österbytippen	Kommunalt hushållsavfall	Films-Österby 4:77	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1945-1963	2
Harvikstippen	Kommunalt hushållsavfall, skrot, bilar	Harvik 12:2	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1963-1972	2
Gimotippen	Kommunalt hushållsavfall	Gimo 8:132, Gimo 8:89 m.m.	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1960-talet	2
Betlehemstippen	Ohärdade och härdade mineralullsrester, ”diverse avfall” från allmänheten	Hökhuvud 4:6	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1958-1982	2
Herrgårdstippen	Kommunalt hushållsavfall	Österbybruk 1:116	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1951(?) - 1972 (?)	2

² Begreppet hushållsavfall försvann i svensk lagstiftning 2020. I beskrivning över nedlagda deponier har begreppet behållits för att inte riskera att förlora information om deponierna.

Namn, ID	Typ/Avfallsslag	Fastighets- beteckning	Planerade/ Genomförda åtgärder	Drifttid	Riskklass enligt MIFO fas 1
Hargshamnstippen	Hushållsavfall, skrot, bilvrak	Svinnö 6:1	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1960-tal	2
Gamla Egnahemstippen		Films-Österby 9:18	Ej utredd enligt MIFO fas 2		3
Nya Österbytippen	Hushållsavfall, skrot, bilvrak	Films-Österby 4:77	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1966	3
Dannemoratippen	Kommunalt hushållsavfall	Harvik 4:28	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1944(?)- 1963(?)	3
Hargstippen	Rivningsvirke, trädgårdsavfall. Avfallet har bränts på platsen.	Söderharg 15:1	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1970-talet (?)	3
Pudderetladedippen	Latrinavfall, diverse skrot	Forsmark 3:45	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1960-talet	3
Norrgårdstippen	Kommunalt hushållsavfall	Forsmark 3:45	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1960-talet (?)	3
Alundatippen	Kommunalt hushållsavfall, förekommit att avfall bränts på plats	Dräftlinge 1:5, Golvsta 7:1	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1952(?)- 1966	3
Soptipp A	Kommunalt hushållsavfall	Öregrund 77:7 Öregrund 77:9	Ej utredd enligt MIFO fas 2	Driftslut 1915 (?)	4
Soptipp B	Kommunalt avfall	Öregrund 82:3 Öregrund 82:5	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1915 (?)- 1936 (?)	4

Namn, ID	Typ/Avfallslag	Fastighets- beteckning	Planerade/ Genomförda åtgärder	Drifttid	Riskklass enligt MIFO fas 1
Soptipp C	Kommunalt avfall	Öregrund 1:8 Öregrund 88:5 Öregrund 88:6 Öregrund 88:2 Öregrund 88:3	Ej utredd enligt MIFO fas 2	1936-1950	4

Bilaga 4 Uppföljning av tidigare avfallsplan

Den tidigare avfallsplanen för Östhammars kommun (Avfallsplan Östhammars kommun, 2011-03-03) innehåller sex stycken avfallsmål inom följande områden:

- Farligt avfall
- Minska mängden hushållsavfall
- Matavfall
- Slam och latrin

Flera av målen i avfallsplanen kan i praktiken betraktas som åtgärder och i planen ges exempel på tänkbara aktiviteter men planen innehåller inte någon handlingsplan med åtgärder.

I denna bilaga till Östhammars kommuns avfallsplan presenteras resultatet av en översiktlig uppföljning av målen i tidigare avfallsplan. Bedömningen måluppfyllelsen har gjorts baserat på uppgifter från intervju med avfallschefen i kommunen i juni 2021.

1 Resultat av uppföljning

Farligt avfall

Mål: Eventuellt farligt avfall i hushållsavfallet utsorteras i enlighet med rutin vid Väddika.

Plockanalyser för kontroll och dokumentation av utsorterad mängd avsågs göras fram till 2015.

Rutin för utsortering av farligt avfall ur inkommande avfall vid Väddika avfallsanläggning saknas. I den mån utsortering av farligt avfall ur avfallet sker så görs det vid enkla plockanalyser av avfall som kommer in till anläggningen, exempelvis med fokus på ljuskällor och batterier.

Bedömning: Målet bedöms vara delvis uppfyllt, eftersom plockanalyser genomförs för att ha kontroll på hur förekomsten av farligt avfall utvecklas över tid.

Minska mängden hushållsavfall

Mål: År 2015 är mängden hushållsavfall 10 % lägre per invånare jämfört med år 2008.

Med hushållsavfall avsågs mängden hushållsavfall som omlastades på Väddika avfallsanläggning. I planen nämns möjliga aktiviteter såsom information, samråd med producenterna för att förbättra insamlingssystemen för producentansvarsavfall och införande av matavfallsinsamling.

Inget aktivt arbete för att minska mängden inkommande avfall inom kommunalt ansvar till Väddika avfallsanläggning finns dokumenterat.

År 2015 infördes obligatorisk matavfallsinsamling.

Information till hushållen om vikten av utsortering av förpackningar har skett.

Mängden inkommande restavfall till förbränning som passerar Väddika avfallsanläggning har legat på nivån 6 000 ton/år under åren fram till 2015 då matavfallsinsamling infördes. Därefter har mängden minskat med ca 25 % jämfört med tiden före införande av matavfallsinsamling.

Bedömning: Målet bedöms vara uppfyllt.

Matavfall

Mål: En utredning avseende möjligheten att samla in matavfall för central behandling genomförs under 2011.

Målsättningen med utredningen var att inför kommande entreprenadupphandling införa lämplig behandlingsmetod för det organiska avfallet.

Utredning om matavfall saknas.

Matavfallsinsamling infördes 2015 för villor, flerfamiljshus, fritidshus och verksamheter. Fritidshus på öar omfattas inte. Systemet är inte heller fullt utbyggt hos flerbostadshus och verksamheter.

Bedömning: Målet bedöms vara uppfyllt genom att matavfallsinsamling har införts, även om inte samtliga hushåll och verksamheter är anslutna.

Mål: År 2015 hemkomposterar 10 % av invånarna.

Möjliga aktiviteter som nämns i avfallsplanen är information och erbjudande om månadshämtning vid hemkompostering av matavfall. I planen nämns även att antalet anmälda hemkomposter avsågs följas upp.

Frågan har tidigare drivits inom kommunen.

Hemkompostering har svagt ökat under senaste femårsperioden. 2015 var det 1024 hushåll som hemkomposterade och under 2021 var det 1062 hushåll.

Ca 5 % av hushållen hemkomposterar.

Bedömning: Målet är inte längre relevant, eftersom inriktningen nu är att matavfall ska samlas in och användas som råvara vid produktion av biogas för fordonsdrift, som ett led i arbetet för att minska klimatpåverkan.

Slam och latrin

Mål: Antalet abonnemang för latrinhämtning ska minskas med 25 % från 2008 års nivå till 2015 och med 50 % till 2018.

Möjliga aktiviteter som nämns i avfallsplanen är taxestyruddning, krav i renhållningsordningen och information om alternativa torrtoaletter.

Latrinhämtning sker främst från fritidshus men även från vissa typer av kommunal verksamhet såsom badplatser och fritidsområden. Inga åtgärder i frågan har vidtagits förutom att styra med höjd taxa för latrinhämtning. I dagsläget sker latrinhämtning från 208 abonnenter. År 2015 fanns det 298 abonnenter. Äldre statistik är inte tillgänglig.

Bedömning: Kompletta underlag för att göra en slutlig bedömning av måluppfyllelsen saknas. Eftersom inga aktiva åtgärder har vidtagits och ett betydande antal abonnemang med latrinhämtning återstår, bedöms målet inte vara uppfyllt.

Mål: En utredning av möjligheterna att tillvarata fosforföroreningar i avlopp görs till år 2015.

Efter att det fastställts i vilken utsträckning fosfor återförs vid kommunens reningsverk föreslogs i avfallsplanen att behovet av utökad rening skulle undersökas.

En enklare utredning genomfördes i samband med att en projektbeskrivning togs fram. Projektet genomfördes som ett "Lovaprojekt".

Det har drivits en testanläggning, i form av en befintlig gödselbrunn, vid Bolka för behandling av slam genom hygienisering. Vid anläggningen har slam från slutna tankar tagits emot med start 2013. Anläggningen togs aldrig i drift i fullskala och blev inte godkänd för slamhantering och leverans till åkermark.

Bedömning: Målet bedöms inte vara uppfyllt.

2 Samlad bedömning av måluppfyllelse

Av de sex målen i avfallsplanen har fem mål fortfarande bedömts vara relevanta. Av dessa bedöms två vara uppfyllda (mål om minskade mängder hushållsavfall till Vaddika och mål om insamling av matavfall) och ett vara delvis uppfyllt (mål om utsortering av farligt avfall ur inkommande avfall till Vaddika) och två inte vara uppfyllda (mål om minskad latrinhämtning och mål om utredning om fosforföreningar i avlopp).

BESLUTSHANDLING

BILAGA 5

MILJÖKONSEKVENSBESKRIVNING

(MKB) AV AVFALLSPLAN

Östhammars kommun

1 maj 2023

Icke-teknisk sammanfattning

Östhammars kommun har tagit fram en avfallsplan. Avfallsplanen beskriver bland annat nuvarande avfallshantering, mål för framtidens avfallshantering, åtgärder för att nå målen och hur uppföljning ska ske av att åtgärderna genomförs och att målen uppnås.

Avfallsplanen bygger på prioriteringarna som anges i EU:s avfallshierarki, det vill säga att man i första hand bör minska avfallsmängden, i andra hand återanvända produkter, i tredje hand återvinna material, i fjärde hand utvinna energi och bara som sista utväg deponera.

Avfallsplanens mål bidrar till att uppfylla Sveriges nationella miljö kvalitetsmål, etappmål och de globala målen.

Avfallsplanens genomförande bedöms inte leda till att relevanta miljö kvalitetsnormer överskrids.

Positiv miljö påverkan bedöms uppstå bland annat till följd av arbete med information och kommunikation om det leder till att beteenden ändras så att mängden avfall minskar och andelen material som materialåtervinns ökar.

Positiv miljö påverkan bedöms också uppstå genom genomförandet av åtgärder som syftar till att förebygga att avfall uppstår, öka återanvändningen och öka mängden som återvinns. Kommunens roll genom att erbjuda en god service och att ge goda förutsättningar för människor att sortera sitt avfall men även i att stödja återanvändning är avgörande pusselbitar för att lyckas. Det är också viktigt att kommunen föregår med gott exempel. Alla kommuner har ett ansvar för att minska avfallet, källsortera och vara förebilder för kommuninvånarna.

Negativ miljö påverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens åtgärder. Negativ miljö påverkan bedöms kunna uppstå främst om mängden transporter ökar, vilket ger upphov till klimatpåverkande gaser och buller.

Sammanfattningsvis bedöms genomförandet av avfallsplanen främst medföra positiv miljö påverkan. Det som bedöms vara viktigast att beakta vid genomförande av planens åtgärder är att det tillsätts tillräckligt med resurser och kompetens för att möjliggöra att utveckla både kommunens egen verksamhet och avfallshanteringen för att möta dagens och framtidens utmaningar. Vid genomförande av planens åtgärder bedöms det vidare vara viktigt att ha uthållighet beträffande informationsinsatser kring förebyggande av avfall och ökad sortering för återvinning, eftersom det tar lång tid att förändra beteenden.

Innehåll

1	INLEDNING	6
1.1	Bakgrund	6
1.2	Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning	6
1.3	Beslut om betydande miljöpåverkan	6
1.4	Avgränsningssamråd	6
2	AVFALLSPLAN FÖR ÖSTHAMMARS KOMMUN	7
2.1	Avfallsplanens syfte	7
2.2	Avfallsplanens innehåll	7
2.3	Avfallsplanens förhållande till andra planer och program	8
3	METOD FÖR MILJÖBEDÖMNING AV AVFALLSPLANEN	9
3.1	Bedömningsgrunder och avgränsningar	9
3.1.1	Miljöaspekter och huvudområde	9
3.1.2	Geografisk och tidsmässig avgränsning	10
3.1.3	Klimatanpassning	10
3.1.4	Svårigheter i samband med MKB	10
3.2	Alternativ	11
3.2.1	Nollalternativet, om avfallsplanen inte genomförs	11
3.3	Miljö kvalitetsnormer	11
3.4	Globala mål för hållbar utveckling	12
3.5	Miljömål inom EU	12
3.6	Miljö kvalitetsmål	12
3.7	Nationella etappmål	13
3.7.1	Avfallsområdet (inklusive cirkulär ekonomi och matsvinn)	13
3.7.2	Begränsad klimatpåverkan	13
3.7.3	Luftföroreningar	13
3.8	Nationell avfallsplan	14
3.9	Uppfyllelse av miljö kvalitetsmål	14
3.9.1	Begränsad klimatpåverkan	14
3.9.2	Giftfri miljö	14
3.9.3	God bebyggd miljö	14
4	BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	15
4.1	Människors hälsa	15
4.1.1	Nuläge och förutsättningar	15
4.1.2	Negativ miljöpåverkan	15
4.1.3	Positiv miljöpåverkan	16
4.1.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	16
4.2	Materiella tillgångar och resurshushållning	16
4.2.1	Nuläge och förutsättningar	16
4.2.2	Negativ miljöpåverkan	17
4.2.3	Positiv miljöpåverkan	17
4.2.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	18
4.3	Bebyggelse och kulturmiljö	18
4.3.1	Nuläge och förutsättningar	18
4.3.2	Negativ miljöpåverkan	18
4.3.3	Positiv miljöpåverkan	19
4.3.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	19
4.4	Luft- och klimatfaktorer	19

4.4.1	Nuläge och förutsättningar	19
4.4.2	Negativ miljöpåverkan	20
4.4.3	Positiv miljöpåverkan.....	20
4.4.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	22
4.5	Förorening och exploatering av mark och vatten.....	22
4.5.1	Nuläge och förutsättningar	22
4.5.2	Negativ miljöpåverkan	23
4.5.3	Positiv miljöpåverkan.....	23
4.5.4	Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan	23
4.6	Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter	23
5	SAMMANFATTANDE BEDÖMNING	23
5.1	Betydande miljöpåverkan.....	23
5.2	Nationella och internationella miljömål	24
5.3	Åtgärder mot negativ påverkan	24
6	UPPFÖLJNING	25
7	REFERENSER	26

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Den avfallsplan som denna miljökonsekvensbeskrivning (MKB) omfattar är för Östhammars kommun och är en avfallsplan enligt 15 kap. 41 § miljöbalken (1998:808).

1.2 Behov av och syfte med miljökonsekvensbedömning

Behovet av en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) utvärderas vid framtagandet av en avfallsplan enligt miljöbalken och miljöbedömningsförordningen. Syftet med en MKB är att integrera miljöaspekter i framtagandet och antagandet av planen. Bedömningen om avfallsplanen innebär betydande miljöpåverkan genomförs utifrån 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (SFS 2017:966). Miljöpåverkan kan vara både positiv och negativ.

Avfallsplanen anger förutsättningar för att bedriva verksamheter och genomföra åtgärder med hänsyn till hur de kan påverka miljön. Avfallsplanen har ambitionen att förebygga avfall och öka återanvändningen, förbättra sortering och avfallshantering, förändra beteenden på viktiga punkter och förenkla för kommuninvånare att göra rätt. I huvudsak är denna miljöpåverkan positiv.

Med ovanstående resonemang som grund görs bedömningen att avfallsplanen kommer att ha stor betydelse för hållbar utveckling inom såväl resursanvändning som avfallshantering. Genomförandet av avfallsplanen bedöms innebära betydande positiv miljöpåverkan.

1.3 Beslut om betydande miljöpåverkan

Beslut om att avfallsplanen kan innebära betydande miljöpåverkan (i huvudsak positiv) togs av kommunstyrelsen 31 maj 2022 .

1.4 Avgränsningssamråd

Enligt 6 kap 10 § miljöbalken ska ett avgränsningssamråd hållas med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen. För Östhammars kommuns avfallsplan berörs Länsstyrelsen i Uppsala Län.

2022-03-10 skickades ett underlag för ett avgränsningssamråd till Länsstyrelsen i Uppsala län. Ett svar från Länsstyrelsen inkom 2022-04-05. Länsstyrelsen delar kommunens uppfattning om att betydande miljöpåverkan föreligger. Länsstyrelsen hade inget att invända mot den inriktning som översiktligt angavs för MKB:n men gav medskick om innehåll i avfallsplanen. Medskicket omfattade sammanfattningsvis:

- Bygg- och rivningsavfall
- Avfall som innehåller invasiva arter
- Möjlighet för små företag att lämna farligt avfall

- Tidplan gällande åtgärder för nedlagda deponier

Hänsyn till synpunkterna har gjorts i arbetet med avfallsplanen.

2 Avfallsplan för Östhammars kommun

2.1 Avfallsplanens syfte

Syftet med avfallsplanen är att:

- vara ett aktivt verktyg för att förebygga att avfall uppstår och att det avfall som uppstår ses som en möjlig resurs
- bidra till kunskap och engagemang om förebyggande och hantering av avfall och därigenom inspirera till handlingar som leder till att avfallsplanens mål uppnås
- bidra till inriktningen i andra styrdokument och planer och skapa förutsättningar för att kommunala planer och styrmedel strävar i samma riktning mot en hållbar och attraktiv kommun

2.2 Avfallsplanens innehåll

Avfallsplanen innehåller tre mål, styrtal och åtgärder för att uppnå målen och beskrivning av hur måluppföljning ska genomföras. Målen är:

- Cirkulera mera
- Sortera mera
- Minimera miljöpåverkan

Ur miljösynpunkt bedöms de enskilt viktigaste åtgärderna i avfallsplanen vara:

- Flera åtgärder för ökad cirkularitet för medborgarna, såsom att utveckla möjligheterna och stödja initiativ gällande avfallsförebyggande och återbruk och undersöka möjligheterna till att starta konceptet Fritidsbanken. Även åtgärder som innebär resurshushållning inom kommunala verksamheter, såsom att minimera användningen av engångsprodukter, minska matsvinnet och skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrusning.
- Genomföra hållbara och cirkulära upphandlingar med fokus på resurshushållning.
- Utveckla eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning.

Flera av planens aviserade utredningar kan ha stor inverkan på miljöpåverkan under förutsättning att utredningarna resulterar i verkliga åtgärder. Informationsinsatser kan, om de får avsedd effekt, göra stor skillnad ur miljösynpunkt.

Avfallsplanen innehåller även åtgärder inom följande områden:

- Öka utsorteringen av det matavfall som uppstår
- I samband med tillsynsbesök hos företag uppmärksamma källsorteringsmöjligheter för återvinningsmaterial och hantering av farligt avfall
- Säkerställa att avfallsenheten medverkar i plan- och bygglovsprocesser och därmed bidrar till att källsorteringsmöjligheter skapas vid ny- och ombyggnationer
- Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter
- Samordna insamling av utsorterat avfall från kommunala verksamheter (förpackningar, FA, elavfall etc)
- Ta fram en övergripande plan för minskad nedskräpning
- Underlätta för besökare att lämna avfall, i syfte att minska nedskräpningen och förbättra sorteringen, genom information och god service som är strategiskt placerad och med möjlighet till källsortering
- Vid samråd med producentorganisationer diskutera hur nedskräpning vid återvinningsstationer kan minska
- Ställa krav på ökad andel fossilfria drivmedel i kommunala upphandlingar av insamling och transport av avfall
- Ta fram en handlingsplan för nedlagda deponier
- Utveckla sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom t.ex. mobila lösningar
- Ta fram och genomföra planer för hantering av slam från kommunala reningsverk och hantering av latrin och slam från enskilda avlopp

2.3 Avfallsplanens förhållande till andra planer och program

I arbetet med att ta fram avfallsplanen har hänsyn tagits till planer och program i kommunen, såsom exempelvis ny översiktsplan (framtagande sker parallellt), kommunens antagna hållbarhetslöften inom delprogrammen klimat/energi, vatten och biologisk mångfald (ingår i Färdplan för ett hållbart län) samt policys avseende hållbarhet, inköp, upphandling och kost.

3 Metod för miljöbedömning av avfallsplanen

3.1 Bedömningsgrunder och avgränsningar

Syftet med kommunala avfallsplaner är att främja hållbar utveckling. Föreliggande avfallsplan bidrar i huvudsak till positiv miljöpåverkan. Åtgärder i planen syftar till att främja hushållning med naturresurser genom ökade möjligheter till förebyggande, återanvändning och materialåtervinning av avfall samt minimera miljöpåverkan från avfallshanteringen.

3.1.1 Miljöaspekter och huvudområde

I denna MKB fokuseras redovisningen av de mest väsentliga miljöaspekterna och miljöeffekterna av dessa, se nedan. Dessa miljöaspekter är de åtgärder eller tjänster som omfattas av avfallsplanen och som väsentligen kan påverka miljön. I MKB:n har även hänsyn tagits till kumulativa (samverkande) effekter där det bedömts relevant.

I miljöbalkens 6 kap. 2 § anges de miljöaspekter som ska beaktas vid framtagande av en strategisk miljöbedömning. Av dessa bedöms följande miljöaspekter, och därmed miljöeffekterna, vara väsentliga eller eventuellt kunna vara väsentliga för genomförande av avfallsplanen:

- *Människors hälsa*; här behandlas främst aktiviteter för förbättrad insamling av farligt avfall, åtgärda nedlagda deponier samt minskad nedskräpning.
- *Materiella tillgångar och resurshushållning*; här behandlas främst åtgärder för att minska mängden avfall, förebygga att avfall uppstår, samt öka återanvändning och återvinning, t.ex. genom att minimera användning av engångsprodukter, minska matsvinnet, skapa förutsättningar för återbruk både inom kommunens organisation och för kommuninnevånare, öka utsortering av matavfall och säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns och används i samtliga kommunala verksamheter.
- *Bebyggelse och kulturmiljö*; här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av eventuella ändrade insamlingssystem eller liknande, på en mycket övergripande nivå.
- *Luft och klimatfaktorer*; här behandlas främst matavfallsinsamlingens bidrag till att ersätta fossila drivmedel och utsläpp från transporter.
- *Föroreningar till mark och vatten*; här behandlas främst förändringar i form av utvecklade behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggningar, förändringar för återvinningscentralerna och åtgärder avseende nedlagda deponier, samt minskad nedskräpning.

Enligt 6 kap. 7 § miljöbalken är det planens genomförande som ska miljöbedömas, alltså det som kommer genomföras för att nå avfallsplanens mål och målnivåer.

Påverkan beskrivs övergripande utifrån vad som har bedömts rimligt med hänsyn till planens innehåll och detaljeringsgrad och den kunskap som finns tillgänglig. Det görs ingen djupgående beräkning av konsekvenser, som det exempelvis görs i en livscykelanalys (LCA).

Miljöpåverkan från de anläggningar i drift som finns inom kommunen beskrivs inte i detalj utan detta hanteras inom ramen för tillståndsprövning/anmälningssärende och tillsyn för dessa anläggningar.

3.1.2 Geografisk och tidsmässig avgränsning

MKB:n fokuserar på den lokala påverkan i kommunen. Avfallshanteringen är dock inte enbart lokal. Transporter till anläggningar utanför kommunen förekommer i stor utsträckning. Dessa transporters miljöpåverkan bedöms dock endast generellt som en del i beskrivningen av transportererna.

Miljöpåverkan som kan antas uppstå till följd av behandling av avfall vid behandlingsanläggningar i andra kommuner eller länder hanteras i tillståndsansökan till dessa anläggningar och berörs inte här.

Bedömningen av genomförandet av avfallsplanens mål görs i huvudsak under den tidsperiod som gäller för respektive mål.

3.1.3 Klimatanpassning

Även om arbetet med att minska klimatförändringarna fortsätter bör anpassning i samhället göras för att kunna hantera de klimatförändringar som redan har skett och som kan komma att ske. I arbetet med framtagande av avfallsplanen för kommunen samt därtill tillhörande MKB har följande klimateffekter identifierats som på olika sätt kan komma att innebära problem för avfallshanteringen:

- Problem med vägar (bärighet) på grund av förändrade vattenförhållanden (exempelvis översvämningar, skred/ras) samt ökad risk för tjälskador.
- Problem med nedlagda deponier på grund av förändrade vattenförhållanden (framförallt markvattenförhållanden) som kan medföra exempelvis sättningar eller förorening av grundvatten.
- Problem med lukt, mögel och skadedjur på grund av högre temperaturer och även värmeböljor.
- Problem med invasiva arter och ökad risk för spridning av invasiva arter. Vissa invasiva arter gynnas av högre temperaturer och fuktigare klimat.

I arbetet med genomförande av avfallsplanen bör hänsyn tas till ovanstående klimateffekter.

3.1.4 Svårigheter i samband med MKB

Avfallsplanen är ett strategiskt dokument, i jämförelse med exempelvis en detaljplan som är en fysisk plan. Utfallet av genomförande av planen är

därför svårare att kvantifiera och bedöma i jämförelse med exempelvis fysiska åtgärder i en detaljplan.

Det är planens genomförande som ska bedömas. Det betyder exempelvis att undersökningar/utredningar och handlingsprogram i sig inte leder till någon positiv eller negativ miljöpåverkan, men kan däremot, om resultatet används till att genomföra förbättringar, leda till stora förbättringar ur miljösynpunkt. Samma sak gäller informationsinsatser, om de får avsedd effekt kan dessa göra stor skillnad ur miljösynpunkt.

I ett längre perspektiv krävs genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster, vilket troligtvis inte fullt ut kan ske under de år som avfallsplanen gäller. Avfallsplanen är ett viktigt steg på vägen för att på längre sikt kunna uppfylla globala och nationella miljömål, och andra mål som har en koppling till förebyggande av avfall och avfallshantering.

3.2 Alternativ

Enligt 6 kap. 11 § miljöbalken, ska uppgifter om miljöförhållanden och miljöns sannolika utveckling om planen eller programmet inte genomförs, anges i MKB:n.

3.2.1 Nollalternativet, om avfallsplanen inte genomförs

Nollalternativet avser en situation som kan uppstå om föreslagen plan inte beslutas och inte genomförs. Om inte förslaget till ny avfallsplan antas skulle kommunens tidigare avfallsplan fortsätta att gälla.

Uppföljning av tidigare avfallsplan finns i bilaga 4 till avfallsplanen.

Det kan konstateras att med nollalternativet skulle ett viktigt verktyg saknas för att fortsätta arbeta för minskade avfallsmängder och ökad återvinning av avfall och flera av de positiva effekter som beskrivs skulle riskera att utebli eller försenas. Enligt avfallsförordningen ska kommunala avfallsplaner ses över minst vart fjärde år och vid behov revideras. Nollalternativet innebär därmed att föregående avfallsplan inte skulle uppfylla nu gällande lagstiftning och är således ej ett relevant alternativ.

3.3 Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel i miljöbalken och används för att förebygga eller åtgärda miljöproblem. Det finns miljökvalitetsnormer för:

- Fisk- och musselvatten (normer för gräns och riktvärden)
- Vatten (normer för statusklassificering)
- Omgivningsbuller (målsättningsnormer gällande kartläggning och rapportering av bullerkällor)
- Utomhusluft (normer för halter)

Miljö kvalitetsnormer och miljö kvalitetsmål beaktas i avfallsplanen genom att planen som helhet syftar till att främja hållbar utveckling och att de åtgärder som kommunen väljer att göra ska genomföras med syfte att främja en god miljö och människors hälsa.

Miljö kvalitetsnormer för fisk- och musselvatten bestäms i förordning SFS 2001:554. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte innebära att miljö kvalitetsnormen för fisk och musselvatten överskrids.

Miljö kvalitetsnormer för vatten (SFS 2004:660) bedöms ej överskridas till följd av planens genomförande.

Miljö kvalitetsnormer för omgivningsbuller (SFS 2004:675) omfattar kartläggning och åtgärdsprogram för större kommuner och vägar för kommuner med över 100 000 invånare. Kommunen omfattas inte av dessa krav. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljö kvalitetsnormen för omgivningsbuller överskrids.

Kraven på luftkvalitet i utomhusluft bestäms i ”Luftkvalitetsförordningen” SFS 2010:477. Genomförandet av avfallsplanen bedöms inte bidra till att miljö kvalitetsnormen för luft överskrids.

3.4 Globala mål för hållbar utveckling

I september 2015 antog FN:s generalförsamling 17 globala mål för hållbar utveckling, den så kallade Agenda 2030¹. Dessa globala mål ska genomföras i FN:s samtliga medlemsländer, däribland Sverige. Vid framtagande av nationella mål tas hänsyn till de globala målen men det bedöms inte innebära behov av någon drastisk förändring av inriktningen på de nationella mål som finns i Sverige och som berör avfallshanteringen. I kapitel 3.5 - 3.9 anges därför de mål på både nationell nivå och EU-nivå som berör avfallshanteringen och som bedöms vara relevanta för kommunens avfallsplan.

3.5 Miljömål inom EU

Styrmedel och åtgärder på avfallsområdet utvecklas idag i många fall gemensamt inom EU. Målsättningar och strategier på övergripande europeisk nivå är av stor betydelse eftersom det finns direkta kopplingar till den svenska miljöpolitiken. I maj 2018 beslutades om en revidering av EU:s avfallslagstiftning. Ändringarna ska främja en mer cirkulär ekonomi genom minskade avfallsmängder, ökad återanvändning, ökad återvinning samt förbättrad avfallshantering. Bindande avfallsmål som ska uppnås till år 2025, år 2030 och år 2035 ingår också i beslutet.

3.6 Miljö kvalitetsmål

Riksdagen har antagit 16 nationella miljö kvalitetsmål. Miljö påverkan från avfallshanteringen berör främst miljö kvalitetsmålen:

- God bebyggd miljö

¹ www.globalamalen.se

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö

Uppfyllelse av miljö kvalitetsmålen som en följd av kommunens avfallsplan finns redovisat i kapitel 3.9.

3.7 Nationella etappmål

För närvarande finns det ca 20 etappmål beslutade av regeringen. Etappmålen är tänkta att vara steg på vägen för uppfyllande av generationsmålet och miljö kvalitetsmålen. De etappmål som är mest aktuella för denna MKB listas nedan. Dessa återfinns inom avfallsområdet, klimatpåverkan och luftföroreningar. Förutom de nedan listade etappmålen finns etappmål avseende genetisk mångfald och skydd av områden, etappmål angående hållbar stadsutveckling samt etappmål avseende farliga ämnen som syftar till förbättrad information om farliga ämnen i varor, utveckling och tillämpning av EU:s kemikaliereregler.

3.7.1 Avfallsområdet (inklusive cirkulär ekonomi och matsvinn)

Nedan listas de etappmål inom avfallsområdet som är mest aktuella för denna MKB:

- Öka andelen kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återanvändning till 2025
- Mer bygg- och rivningsavfall materialåtervinns och förbereds för återanvändning till 2025
- Ökad utsortering och biologisk behandling av matavfall till 2023
- Återanvändning av förpackningar till 2030.
- Matsvinnet ska minska mätt i mängd livsmedelsavfall till 2025.
- Livsmedelsförlusterna ska minska och mer ska bli mat till 2025.

3.7.2 Begränsad klimatpåverkan

Nedan listas de etappmål inom klimatpåverkan som är mest aktuella för denna MKB:

- Utsläpp av växthusgaser ska minska med ca 63 % till år 2030.
- Utsläpp av växthusgaser ska minska med ca 75 % till år 2040.
- Utsläpp av växthusgaser till år 2045 ska minska till nettonollutsläpp.
- Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter ska minska med minst 70 procent senast år 2030.

3.7.3 Luftföroreningar

Nedan listas det etappmål inom luftförorening som är mest aktuellt för denna MKB:

- Minskning av nationella utsläpp av luftföroreningar till 2025

3.8 Nationell avfallsplan

I december 2018 antogs den senaste versionen av den nationella avfallsplanen. Den nationella avfallsplanen reviderades under 2020, främst utifrån EU:s avfallspaket. I den nationella avfallsplanen konstateras att Sverige behöver öka takten i omställningen mot cirkulär ekonomi. Den nationella avfallsplanen innehåller inga nya mål, men anger flöden som är fortsatt prioriterade att arbeta med; bygg- och rivningsavfall, matavfall, elektronikavfall, textilier, plast samt nedskräpning.

3.9 Uppfyllelse av miljö kvalitetsmål

Etappmålen till miljö kvalitetsmålen och strategierna i den nationella avfallsplanen har varit vägledande i processen att formulera mål och identifiera relevanta styrkor i avfallsplanen. Nedan sammanfattas avfallsplanens påverkan på de mest relevanta miljö kvalitetsmålen. Målen och åtgärderna i avfallsplanen kan bidra till flera av miljö kvalitetsmålen. I detta kapitel anges de åtgärdsområden i avfallsplanen som särskilt bidrar till uppfyllelse av de olika miljö kvalitetsmålen. Sammantaget bedöms de nationella målen påverkas i positiv riktning av avfallsplanens åtgärder om de genomförs.

3.9.1 Begränsad klimatpåverkan

Miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan” beaktas särskilt genom mål och åtgärder för att minska avfallsmängderna och öka återbruk/återanvändning/återvinning och därmed främja en resurssnål livsstil.

3.9.2 Giffri miljö

Miljö kvalitetsmålet ”Giffri miljö”, beaktas särskilt genom mål och åtgärder som syftar till att förbättra insamlingen av farligt avfall, minska nedskräpningen och genomföra åtgärder gällande nedlagda deponier.

3.9.3 God bebyggd miljö

Miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” beaktas genomgripande i planen genom mål och åtgärder inom ramen för preciseringen ”Hållbar avfallshantering” som varit ledstjärna i arbetet med framtagande av mål och åtgärder. Miljö kvalitetsmålet beaktas därutöver genom mål och åtgärder för att minska nedskräpning och planera för en god avfallshantering i exempelvis detaljplaner.

3.10 Åtgärdsprogram för havsmiljön

Grundat på havsmiljöförordningen (2010:1341) har Havs- och vattenmyndigheten beslutat om en marin strategi och ett åtgärdsprogram för havsmiljön. Den senaste versionen är beslutad 2022 och gäller till 2027. I åtgärdsprogrammet finns en åtgärd (ÅPH 23) som åligger Sveriges kommuner att genomföra: Att vid ändring och uppdatering av de kommunala avfallsplanerna hitta och visa hur avfallshanteringen kan bidra till att minska uppkomsten av marint skräp samt sätta upp målsättningar för ett sådant arbete.

4 Betydande miljöpåverkan

Här bedöms hur genomförandet av avfallsplanen påverkar miljön (miljöeffekterna) och de nationella miljömålen utifrån de föreslagna väsentliga miljöaspekterna för avfallshanteringen enligt kapitel 3.1.1. Varje enskilt mål, målvärde och åtgärd kommenteras inte. Bedömningen görs utifrån hur mål, målvärden samt åtgärder inom respektive område sammantaget påverkar miljön och de nationella målen.

4.1 Människors hälsa

Här behandlas främst arbete för att utveckla sorteringsmöjligheter för farligt avfall, minska nedskräpning samt insamlingens påverkan genom buller. Konsekvenser för människors hälsa till följd av negativ påverkan på luftkvalitet anges i kapitel 4.4. Avfallshanteringen ger även upphov till utsläpp till mark och vatten, vilket kan ge effekt på människors hälsa om det sker exponering av farliga ämnen. Hur avfallsplanen påverkar utsläpp till mark och vatten behandlas i kapitel 4.5.

4.1.1 Nuläge och förutsättningar

Farligt avfall innehåller ämnen som kan vara skadliga för människor och miljön. Om farligt avfall inte hanteras på ett säkert sätt finns risk för direkt eller diffus spridning av skadliga ämnen och risk för att människor påverkas negativt. Därför är en av avfallshanteringens viktigaste uppgifter att skapa förutsättningar för en säker hantering av farligt avfall.

Nedskräpning på offentliga platser upplevs idag vara ett problem i många kommuner och har därför lyfts fram i den nationella avfallsplanen och i föreskrifterna om kommunal avfallsplanering. En skräpig offentlig miljö, skräp i naturområden och skärgård bidrar också till skräp i hav och vattenmiljö. Nedskräpning kan även bidra till diffus spridning av farliga ämnen.

Buller uppstår från avfallshantering i insamlingsledet på flera sätt, exempelvis från både insamlingsfordon och hantering av behållare. Bullret är i dessa fall dock kortvarigt. Buller kan generellt sett ge upphov till störning av människors hälsa genom stress och störd sömn, vilket i sin tur kan leda till irritation, trötthet, högt blodtryck och hjärt- och kärlsjukdomar. Det nationella miljö kvalitetsmålet ”God bebyggd miljö” innefattar att störningar från trafikbuller ska minska.

4.1.2 Negativ miljöpåverkan

Negativ påverkan bedöms kunna uppstå på människors hälsa exempelvis genom ökade bullernivåer och luftföroreningar orsakade av avfallstransporter vid insamlingsplatser och på vägnät. En viss risk finns för ökade transporter med tunga fordon vid införande av fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper. Införandet behöver därför planeras noga.

Omfattningen av den negativa miljöpåverkan på människors hälsa vid genomförande av föreslagen avfallsplan bedöms som liten (se även kapitel 4.4).

4.1.3 Positiv miljöpåverkan

I avfallsplanen finns en åtgärd som handlar om att utveckla sorteringsmöjligheterna för farligt avfall genom t.ex. mobila lösningar. Om åtgärden genomförs och om det medför förändrade beteendemönster kan detta i sin tur medföra minskade mängder farligt avfall i restavfallet, vilket innebär en positiv påverkan på människors hälsa.

Positiv påverkan bedöms även kunna uppstå på människors hälsa genom exempelvis minskad nedskräpning i kommunen. Minskad nedskräpning innebär positiva effekter i bebyggd miljö och bidrar även till positiv upplevelse vid vistelse i naturen och andra områden, som är viktiga ur rekreationssynpunkt för boende och besökare. Det bidrar även till en upplevelse av ökad trygghet. Om arbete med utgångspunkt från den övergripande plan för minskad nedskräpning som kommunen ska ta fram genomförs kan detta medföra minskad nedskräpning, både på land och i vattenmiljö.

4.1.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

För att minska risken för negativ påverkan på människors hälsa vid genomförande av planen bör det bland annat säkerställas att inga gifter som borde ha fasats ut ur kretsloppet återförs i produkter som återanvänds/återbrukas.

4.2 Materiella tillgångar och resurshushållning

Materiella tillgångar och resurshushållning omfattar avfallsminimering, återanvändning och materialåtervinning. Här behandlas främst:

- avfallsförebyggande arbete
- öka andelen material och produkter som återbrukas
- förbättra utsortering av matavfall
- öka andelen förpackningar och returpapper som sorteras ut
- utveckla eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning

4.2.1 Nuläge och förutsättningar

Matavfallet som uppstår i kommunen samlas in i papperspåse i separat kärl. Matavfallet som samlas in behandlas genom rötning där biogas och biogödsel produceras. Biogasen kan användas som fordonsbränsle och ersätter därmed fossila drivmedel, se kapitel 4.4 om påverkan på luft, där även minskad klimatpåverkan kopplat till minskat matsvinn tas upp. I röttningsprocessen bildas biogödsel som används som gödningsmedel. Biogödsel ersätter användning av en ändlig resurs i form av fosforgödselmedel.

Under 2020 samlades i Östhammars kommun ca 37,5 kg förpackningar per invånare in för återvinning, vilket innebär att mängden insamlat förpackningsmaterial ligger under det nationella genomsnittet på 51 kg/invånare och år². Med tanke på det stora antalet besökare och fritidsboende som vistas i kommunen sommartid och som kan tillföra utsorterade mängder av förpackningar till statistiken så bedöms det finnas stor potential till att öka insamlade mängder.

Kommunen är en viktig aktör när det gäller att minska miljöpåverkan genom källsortering i den egna verksamheten, samt att arbeta för att återbruka och minimera det avfall som uppstår. Ett aktivt arbete pågår inom kommunens måltidsenhet med att minska matsvinnet enligt den så kallade "Östhammarsmodellen", vilket innefattar att genomföra och analysera mätningar av olika typer av matsvinn samt utifrån dessa resultat genomföra önskvärda och möjliga förändringar. Både källsortering och arbete med att återbruka materiella resurser görs i övrigt i mycket begränsad omfattning inom kommunala verksamheter idag.

4.2.2 Negativ miljöpåverkan

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon negativ miljöpåverkan på materiella tillgångar och resurshushållning.

4.2.3 Positiv miljöpåverkan

Positiv påverkan på materiella tillgångar och resurshushållning kan uppstå om mängden avfall totalt sett minskar eller om mängden avfall till återanvändning samt återvinning ökar.

Arbetet med att informera allmänhet, skolelever, anställda och företag om förebyggande av avfall, återanvändning och om sortering av avfall kommer, under förutsättning att det genomförs och skapar beteendeförändring, att ha en positiv inverkan på användandet av materiella resurser.

Om initiativ gällande avfallsförebyggande och återbruk stöds och leder till konkret återanvändning och om Fritidsbanken öppnar och används så kommer det få en positiv påverkan genom att människors möjlighet att minska användningen av materiella resurser underlättas.

Om arbete genomförs med förebyggande, återanvändning och sortering av avfall inom kommunala verksamheter, kan kommunen vara en förebild och gå före i arbetet för att utveckla en mer cirkulär verksamhet som får positiv påverkan på användningen av materiella resurser.

Fastighetsnära insamlingssystem för förpackningar och returpapper bidra till ökad service, vilket gör det lättare för människor att sortera, vilket kan få en positiv påverkan genom att materialåtervinningen ökar. På samma sätt kan utredningen avseende utveckling av återvinningscentralerna bidra till ökad service vilket kan göra att materialåtervinningen ökar.

² Avser Förpacknings och Tidningsinsamlingens insamlingsresultat för 2020.

Om återanvändning och återvinning av material ökar, så kan behovet av att ta ut jungfruligt material från jordens ändliga resurser minska. Det är alltid mer resurseffektivt att använda ett material flera gånger än att förbränna det och tillverka nya produkter av jungfruligt material (se även kapitel 4.4). Omfattningen av de positiva miljökonsekvenserna beror på i vilken utsträckning människors beteenden förändras. Beteendeförändringar tar tid, men på lång sikt bedöms de positiva miljökonsekvenserna kunna bli stora.

4.2.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

Resurser och kunskap behöver tillföras arbetet med att utveckla rutiner och strukturer inom kommunen för att organisationen ska genomsyras av ett arbets sätt som förebygger att avfall uppstår och återanvänder materiella resurser så långt möjligt.

Genom god sortering inom kommunala verksamheter möjliggörs återvinning av det avfall som ändå uppstår. Alla kommuner har ett ansvar för att sortera avfallet och vara förebilder för kommuninvånarna. Det behöver säkerställas att de insamlade och sorterade materialerna uppfyller de krav och den kvalitet som återvinningsindustrin ställer för att återvinna materialerna till ny råvara.

4.3 Bebyggelse och kulturmiljö

Här behandlas främst om- och tillbyggnationer på grund av ändrade insamlingssystem eller liknande, och hur dessa påverkar bebyggelse och kulturmiljö.

4.3.1 Nuläge och förutsättningar

Kommunen har fem större tätorter – Östhammar, Gimo, Alunda, Österbybruk och Öregrund. I kommunen finns en rik kulturbygd med flera välbevarade vallonbruk och herrgårdar. Den rika kulturbygden med många äldre byggnader bör bevaras. Detta kan innebära utmaningar i arbetet med att utveckla avfallshanteringen.

4.3.2 Negativ miljöpåverkan

Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på bebyggelse och kulturmiljö utifrån förändringar gällande avfallshanteringen.

I avfallsplanen finns åtgärder som handlar om att utreda hur fastighetsnära insamlingssystem av förpackningar och returpapper ska införas och att utreda utveckling av återvinningscentraler. Införande av fastighetsnära insamlingssystem kan i vissa områden påverka bebyggelse och kulturmiljö negativt. Om utredningen avseende återvinningscentralerna leder till förändrad placering eller hur verksamheten bedrivs kan det eventuellt påverka omgivande bebyggelse och kulturmiljö negativt.

I avfallsplanen finns också åtgärder som handlar om att säkerställa källsorteringsmöjligheter i samtliga kommunala verksamheter. Införandet av avfallsutrymmen för fler fraktioner i kommunala verksamheter kan eventuellt påverka bebyggelsen negativt.

Föreliggande avfallsplan bedöms sammantaget inte innebära någon betydande negativ miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö. Det är dock viktigt att vid eventuella förändringar gällande avfallshanteringen göra bedömningar på specifika och berörda platser avseende påverkan på bebyggelse och kulturmiljö för att minimera eventuell negativ påverkan.

4.3.3 Positiv miljöpåverkan

Om arbetet med att förbättra samarbetet avseende avfallshantering i planprocessen genomförs kan detta medföra positiv miljöpåverkan eftersom ombyggnationer i efterhand ofta blir svårare och dyrare att genomföra.

Föreliggande avfallsplan bedöms inte innebära någon ytterligare positiv miljöpåverkan på bebyggelse och kulturmiljö.

4.3.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

Inga ytterligare åtgärder föreslås.

4.4 Luft- och klimatfaktorer

Luft- och klimatfaktorer omfattar de växthusgaser som bidrar till den globala uppvärmningen och övriga luftföroreningar som är farliga för människa och miljö. Här behandlas främst minskad mängd avfall, återvinning av avfall, matavfallets bidrag till minskat beroende av fossila drivmedel samt transporterens påverkan.

4.4.1 Nuläge och förutsättningar

Livsmedelsproduktionen står för en stor påverkan på miljön. All mat som produceras och inte äts upp har därmed producerats helt i onödan och bidrar till onödiga utsläpp.

De vanligaste luftföroreningarna består av kväveoxider, marknära ozon samt luftburna partiklar av olika storlek. Luftföroreningar kan ställa till problem lokalt, till exempel för människors hälsa, när höga halter uppstår nära en föroreningskälla eller inom ett tätbefolkat område. I en studie som presenterades år 2018 uppskattades antalet dödsfall till följd av luftföroreningar (NO₂ och partiklar) till ca 7 600 i Sverige per år³.

Utsläpp från vägtrafik utgör, tillsammans med utsläpp från industrin, större delen av de totala utsläppen av klimatpåverkande gaser.

Avfallshanteringen är idag starkt beroende av transporter, främst med tyngre fordon för insamling av avfall och transporter till behandlingsanläggningar, men även av privatpersoners personbilstransporter för avlämning av avfall vid återvinningsstationer och återvinningscentraler. Det är dock bara en mycket liten del av utsläppen av klimatpåverkande gaser inom kommunen som kommer direkt från transporter och hantering av avfall. Utsläpp av klimatpåverkande gaser begränsas vid användande av förnybara bränslen, men idag sker samtliga avfallstransporter med fossila drivmedel i

³ IVL 2018, " Quantification of population exposure to NO₂, PM_{2.5} and PM₁₀ and estimated health impacts", C 317

kommunen. Däremot behandlas insamlat matavfall genom rötning där biogas produceras som kan ersätta fossila drivmedel.

4.4.2 Negativ miljöpåverkan

Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimat. Detta bedöms kunna ske om mängden transporter ökar när avfall i högre utsträckning sorteras i olika fraktioner som ska transporteras till olika platser för återanvändning eller återvinning.

Miljöeffekterna av ökade transporter är ökat utsläpp av främst kväveoxider, koldioxid och partiklar till luft, vilket påverkar luftkvalitet och klimat negativt. Konsekvenser på människans hälsa kan bli exempelvis att fler får nedsättning av lungfunktion och cancer⁴. Konsekvenserna på miljön kan bli förhöjd temperatur och förändrat klimat. Miljökonsekvensernas omfattning av ökade transporter bedöms dock som små med hänsyn till avfallshanteringens ringa andel av transportsektorns utsläpp av föroreningar.

4.4.3 Positiv miljöpåverkan

Positiv miljöpåverkan bedöms kunna uppstå på luftkvalitet och klimatfaktorer. Detta bedöms uppstå främst av arbetet med åtgärder som syftar till att:

- Minska mängden avfall som uppkommer genom förebyggande och återbruk
- Öka materialåtervinningen
- Öka andelen matavfall som sorteras ut, vilket rötas och där biogasen kan ersätta fossila drivmedel för transporter
- Öka andelen fossilfria drivmedel vid insamling och transport av avfall

4.4.3.1 Minska mängden avfall

Genom att förebygga att avfall uppstår minskar miljöbelastningen genom minskade utsläpp, både vid tillverkning, transport och vid behandling av avfall.

Livsmedelsproduktionen står exempelvis för en stor påverkan på miljön. Cirka en tredjedel av all mat som produceras äts inte upp utan blir matsvinn och har därmed producerats helt i onödan. I genomsnitt beräknas varje person i Sverige ge upphov till ca 44 kg matsvinn per år⁵, mat som istället hade kunnat ätas upp.

I Tabell 1 presenteras två exempel:

- Effekten från förebyggande av avfall om invånarna i kommunen minskade mängden mat- och restavfall med 50 kg/invånare och år

⁴ Lunds Universitet, Medicinska fakulteten 2017, "Fine and ultrafine particle exposure: Health effects and biomarkers", ISBN 978-91-7619-386-0. Det har visats samband mellan exponering för partiklar, särskilt mycket små partiklar till sjukdomar i luftvägarna, astma, kronisk bronkit och cancer.

⁵ Naturvårdsverket rapport "Matavfall i Sverige 2018", Hushåll kastar totalt ca 95 kg matavfall per person (varav ca 26 kg är flytande som går till avlopp och ca 69 kg är fast avfall), av detta är ca 44 kg onödigt matavfall, matsvinn. Av matsvinnet är ca 18 kg fast avfall och 26 kg flytande enligt rapporten.

(som kan jämföras med totalt insamlade mängder mat- och restavfall under 2020 på 250 kg/invånare i Östhammars kommun).

- Effekten om arbetet med att minska matsvinnet skulle falla väl ut och det skulle innebära en minskning av mängden matavfall med 10 kg/invånare och år (jämfört med den genomsnittligt beräknade mängden matsvinn i Sverige på 44 kg/år)

Tabell 1 Minskning av klimatpåverkan vid förebyggande av avfall. Källa: Avfall Sverige Rapport 2019:19

	Mängd förebyggt avfall per person, kg/år	Mängd förebyggt avfall ¹ , ton	Minskad mängd CO ₂ e, ton/år ²	Motsvarar mil/år ² (personbil, bensin)
Ex. Förebyggande, mat- och restavfall	50	1 113	2 448	1 891 335
Ex. Minskat matsvinn	10	223	490	378 267

¹Beräkningen utgår från den folkmängd som är totalt i kommunen 2021 på 22 251 personer.

²Enligt Avfall Sveriges rapport 2019:19 kan minskad mängd mat- och restavfall ge minskade utsläpp av koldioxid med ca 2,2 kg koldioxidekvivalenter (motsvarar ca 17 km bilkörning) per kg mat- och restavfall.

Bedömningen utifrån beräknade exempel ovan är att arbetet för ökad återanvändning och förebyggande av avfall som planeras kommer att ha stor positiv miljöpåverkan på luft och klimat om det får de effekter på människors beteenden som önskas.

4.4.3.2 Ökad materialåtervinning

Resultat från livscykelanalyser⁶ visar att nyttan ur ett miljöperspektiv är större vid materialåtervinning än vid förbränning, trots att mängden transporter bedöms öka. Det är således bättre ur miljöhänsen att återvinna material så många gånger som möjligt innan det förbränns.

Miljöeffekterna av att öka mängden produkter och material som kan återanvändas respektive återvinnas, är minskade utsläpp till luft i hela produktionskedjan - från utvinning till tillverkning och distribution av varor samt vid behandling av avfallet.

Genom att öka mängden material som samlas in för återanvändning och återvinning kan behovet av att framställa produkter från jungfruliga råvaror minska, åtminstone på lång sikt. Därmed kan utsläppen minska vid nyproduktion av produkter.

Tabell 2 visar beräkningar kring att förpackningar och returpapper som samlades in i kommunen år 2020 skulle kunna bidra till att CO₂-utsläppen

⁶ Nordiska ministerrådets rapport 2015:547

(antalet koldioxidekvivalenter) minskar med ca 680 ton om allt materialåtervinns, vilket motsvarar ca 145 varv runt jorden med en medelstor personbil.

Tabell 2 Minskning av klimatpåverkan från förpackningar och returpapper som återvinns. Källa: Avfall Sverige Rapport 2019:19

Material	Mängd avfall, ton/år	Minskad mängd CO ₂ , ton/år	Motsvarar mil/år (person-bil, bensin)
Returpapper	480	340	288 000
Pappersförpackningar	378	80	75 700
Plastförpackningar	134	80	66 800
Glasförpackningar	289	100	86 800
Metallförpackningar	45	80	62 300
Totalt	1 326	680	579 600

4.4.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

De viktigaste åtgärderna för att säkerställa att de beskrivna positiva effekterna uppstår, eller till och med blir större, är att säkerställa att de informationsåtgärder som föreslås i avfallsplanen omsätts i förändrade vanor och rutiner så att mängden avfall verkligen minskar och att mängden som materialåtervinns verkligen ökar. Förändrade vanor underlättas av god service där åtgärder för att utveckla avfallshanteringen bedöms kunna spela en stor roll.

Kommunens egna verksamheter råder också över ett flertal åtgärder inom sina egna verksamheter, de arbetssätt och rutiner som tillämpas och att kommunägda lokaler har ändamålsenliga utrymmen för avfallshantering. Alla kommunala verksamheter har ett ansvar för att minska avfallet och att sortera. Det är viktigt att kommunala verksamheter föregår med gott exempel och är förebilder för kommuninvånarna.

4.5 Förorening och exploatering av mark och vatten

Här behandlas främst åtgärder vid nedlagda deponier, Väddika avfallsanläggning men även till viss del återvinningscentralerna.

4.5.1 Nuläge och förutsättningar

Utsläpp till mark och vatten sker i form av lakvatten från aktiva och nedlagda deponier.

Som berörts tidigare i kapitel 3.1.3 om klimatanpassning så riskerar vissa invasiva arter gynnas av ett förändrat klimat till följd av

klimatförändringarna. Redan idag finns invasiva arter som behöver bekämpas och där spridning behöver förhindras. Östhammars kommun har rutiner, som beskrivs i avfallsplanen, för att förhindra spridning och omhänderta invasiva arter på ett säkert sätt.

4.5.2 Negativ miljöpåverkan

Vid genomförandet av planen bedöms utsläpp till mark och vatten från nedlagda deponier och anläggningar vara oförändrad.

4.5.3 Positiv miljöpåverkan

Genom att motverka en ökning av mängden avfall i samhället med hjälp av informationsarbete avseende förebyggande av avfall och ökad återanvändning kan mängden material som utvinns ur jordskorpan på lång sikt minska och därmed även tillförseln av mängden giftiga ämnen till omgivande natur och miljö. Den positiva miljöpåverkan av ökad återanvändning och ökad materialåtervinning kan därför på sikt bli stor.

4.5.4 Åtgärder för att minska negativ miljöpåverkan eller öka positiv påverkan

Inga ytterligare åtgärder föreslås.

4.6 Inbördes förhållande mellan ovanstående miljöaspekter

Miljöaspekterna ovan hänger tätt samman. En åtgärd kan påverka flera aspekter samtidigt, både positivt och negativt. Ett exempel på detta är att information om avfallshantering kan leda till ökad sortering och bättre behandling av farligt avfall, vilket kan bidra till positiv miljöpåverkan genom bättre resurshushållning och minskad risk för exempelvis elavfall i restavfallet. Ökad källsortering skulle dock även kunna bidra till negativ miljöpåverkan på "Luft och klimatfaktorer" om transportererna vid insamling ökar. Miljövinsten med ökad källsortering är dock större än de negativa konsekvenserna av ökade transporter.

5 Sammanfattande bedömning

5.1 Betydande miljöpåverkan

Miljökonsekvenserna av genomförandet av föreslagen avfallsplan bedöms i huvudsak vara positiva. Åtgärderna syftar till att förebygga att avfall uppstår, öka återanvändningen och öka andelen som återvinns. De negativa konsekvenserna av genomförandet av planen bedöms vara små och främst vara kopplade till risk för ökad mängd transporter av olika typer av avfall och återanvändbara produkter. Vinsten av återanvändning och återvinning är dock större än de negativa konsekvenserna av ökade transporter.

De viktigaste åtgärderna för att säkerställa att de beskrivna positiva effekterna uppstår, eller till och med blir större, är att säkerställa att de informationsåtgärder som föreslås i avfallsplanen omsätts i förändrade vanor och rutiner så att mängden avfall verkligen minskar och att mängden som materialåtervinns verkligen ökar. Kommunens roll i att erbjuda en god service

och att ge goda förutsättningar för människor att sortera sitt avfall men även i att stödja återanvändning är också avgörande pusselbitar för att lyckas.

Kommunen råder också över sin egen verksamhet, att de åtgärder som pekas ut i planen genomförs och att källsortering inom den kommunala verksamheten införs. Det är viktigt att kommunen föregår med gott exempel. Alla kommuner har ett stort ansvar för att minska avfallet och sortera sitt avfall och genom det göra faktiskt skillnad men även vara förebilder för kommuninvånarna.

Risken för negativ miljöpåverkan bedöms som liten vid genomförande av avfallsplanens åtgärder. Negativ miljöpåverkan bedöms kunna uppstå främst om mängden transporter ökar, vilket ger upphov till klimatpåverkande gaser och buller. Negativ miljöpåverkan kan också uppstå på bebyggelse och kulturmiljö vid förändringar gällande avfallshanteringen.

Det tar lång tid att förändra beteenden, men på lång sikt och om informationsinsatserna får genomslag kan det få stor positiv påverkan. De positiva effekterna kommer framför allt visas genom bättre resurshushållning och minskade diffusa utsläpp av miljö- och hälsoskadliga ämnen.

Sammanfattningsvis bedöms den negativa påverkan av genomförandet av avfallsplanen vara liten.

5.2 Nationella och internationella miljömål

Avfallsplanens mål och måluppföljning ligger i linje med nationella miljö kvalitetsmål och mål i Sveriges nationella avfallsplan med avseende på exempelvis: ökad återanvändning, ökad återvinning av avfall, minskad nedskräpning, ökad utsortering av matavfall och minskat matsvinn.

Avfallsplanens inriktning ligger i linje med hållbar utveckling och ansluter väl till globala miljömål, nationella miljö kvalitets- och etappmål samt kommunens ansvar enligt åtgärdsprogrammet för havsmiljön i Nordsjön och Östersjön och havsmiljöförordningen. Sammantaget bedöms de nationella miljö kvalitetsmålen påverkas i positiv riktning av genomförandet av avfallsplanen om målen uppnås.

5.3 Åtgärder mot negativ påverkan

Nedan beskrivs förslag att beakta vid genomförande av planen för att motverka negativ miljöpåverkan eller optimera positiv miljöpåverkan:

- För att minska risken för negativ påverkan på människors hälsa vid genomförande av planen bör det säkerställas att inga gifter som borde ha fasats ut ur kretsloppet återförs i produkter som återanvänds/återbrukas.
- Resurser och kunskap behöver tillföras arbetet med att utveckla rutiner och strukturer inom kommunen för att organisationen ska genomsyras av ett arbetssätt som förebygger att avfall uppstår och återanvänder materiella resurser så långt möjligt.

- Genom god sortering inom kommunala verksamheter möjliggörs återvinning av det avfall som ändå uppstår. Orsaken till de svårigheter som kan finnas med införande av källsortering i kommunala verksamheter behöver identifieras och åtgärdas för att källsortering ska kunna införas i samtliga kommunala verksamheter. Till detta arbete behövs resurser för exempelvis inventeringar, utveckling av befintliga lokalytor och i några fall utbyggnad av utrymmen för avfallshantering
- Det behöver säkerställas att de insamlade och sorterade materialen uppfyller de krav som återvinningsindustrin ställer för att återvinna materialen till ny råvara.

6 Uppföljning

Miljöpåverkan kommer att ingå som en parameter i uppföljningen av genomförandet av avfallsplanen. Uppföljning och utvärdering av avfallsplanens mål och åtgärder kommer att ske årligen, initieras av kommunstyrelsen och genomförs inför nämndernas årliga budgetprocess, vilket bidrar till att avfallsplanen blir ett levande dokument.

Det är viktigt att det säkerställs att det finns resurser för uppföljningen av målen och miljöpåverkan.

7 Referenser

Avfall Sverige	Nationell sammanställning av plockanalyser, rapport 2016:28.
Avfall Sverige	Klimatpåverkan från olika avfallsfraktioner, rapport 2019:19.
FN:s utvecklingsprogram, UNDP	De globala målen, www.globalamalen.se
Förpacknings- & tidningsinsamlingen	www.ftiab.se
Håll Sverige Rent	www.hsr.se
IVL 2018, Naturvårdsverket	Quantification of population exposure to NO ₂ , PM _{2.5} and PM ₁₀ and estimated health impacts, C 317
Miljöbalken med föreskrifter	www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/
Naturvårdsverket	”Att göra mer med mindre - Sveriges avfallsplan och avfallsförebyggande program 2018–2023”, www.naturvardsverket.se
Naturvårdsverket	”Matavfall i Sverige 2018”, www.naturvardsverket.se
Nordiska ministerrådet	“Climate Benefits of Material Recycling: Inventory of Average Greenhouse Gas Emissions for Denmark, Norway and Sweden”, Rapport 2015:547, https://www.norden.org
Regeringen	Nationella miljö kvalitetsmål
Havs- och vattenmyndigheten	Marin strategi för Nordsjön och Östersjön - Åtgärdsprogram för havsmiljön 2022-2027 enligt havsmiljöförordningen www.havochvatten.se
Östhammars kommun	www.osthammar.se

Samrådsredogörelse gällande avfallsplan för Östhammars kommun

Innehållsförteckning

1	BAKGRUND.....	3
2	INKOMNA SVAR.....	3
3	SAMMANFATTNING AV ÄNDRINGAR I AVFALLSPLANEN	4
4	HANTERING AV INKOMNA SYNPUNKTER	5
4.1	Inledning och läsanvisning	5
4.2	Synpunkter från kommunala nämnder	5
4.2.1	Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden	5
4.2.2	Socialnämnden	6
4.2.3	Räddningsnämnden	6
4.2.4	Kommunstyrelsen.....	6
4.3	Synpunkter från kommunala enheter.....	6
4.3.1	Miljöenheten/Sektor Samhälle.....	6
4.3.2	Planenheten	8
4.4	Kommunala bolag	8
4.4.1	Östhammar Vatten	8
4.4.2	Östhammarshem	9
4.5	Synpunkter från Länsstyrelsen	9
4.6	Synpunkter från politiska partier.....	13
4.6.1	Sverigedemokraterna.....	13
4.7	Synpunkter från grannkommuner	15
4.8	Synpunkter från organisationer	15
4.8.1	Alunda utvecklingsgrupp.....	16
4.8.2	Söderön, Tvärnö och Raggarö (SUG)	16
4.8.3	Ledamöter i Kommunala Rådet för pensionärer och funktionsnedsatta (KPR och KPF).....	17
4.9	Synpunkter från privatpersoner	17
4.9.1	Synpunkter på avfallsplanen	17
4.9.2	Övriga synpunkter gällande avfallshantering och förebyggande.....	19
5	REDAKTIONELLA ÄNDRINGAR OCH FÖRTYDLIGANDEN	23

1 Bakgrund

Förslag till ny avfallsplan har tagits fram av Östhammars kommun. Under perioden 7 juni till 15 september 2022 har formellt samråd och utställning skett. Detta dokument redogör för de synpunkter som kommit in och hur synpunkterna har behandlats.

2 Inkomna svar

Gensvaret och intresset för avfallsplanen har varit mycket stort under samrådsskedet, vilket är glädjande. Synpunkterna som kommit in visar på att många är angelägna om att avfallshanteringen fungerar optimalt i alla led sett från olika perspektiv. Avfallsplanen väcker också frågor vilket indikerar att det finns behov av att få veta mer. Det stora intresset och engagemanget kommer till stor del att kunna mötas upp av åtgärder i planen, där det exempelvis finns åtgärder för kommunikation och olika åtgärder för utveckling och förbättring av avfallshanteringen inom flertalet områden.

Totalt har 45 samråds svar inkommit från följande aktörer:

- Barn- och utbildningsnämnden
- Socialtjänsten
- Räddningsnämnden
- Kommunstyrelsen
- Östhammarshem
- Planenheten
- Miljöenheten
- Östhammar vatten
- Ledamöter i Kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta (KPR och KPF)
- Länsstyrelsen i Uppsala län
- Sverigedemokraterna
- Tierps kommun
- Håbo kommun
- Utvecklingsgruppen för Söderön, Tvärnö och Raggarö (SUG)
- Alunda utvecklingsgrupp
- BRF Hornugglan
- Privatpersoner (27 stycken)

BRF Hornugglan och Planenheten tillstyrker förslaget till avfallsplan. Tierps kommun, Håbo kommun och Räddningsnämnden har inget att erinra gällande planen.

Västra Gästriklands Samhällsbyggnadsförvaltning, Stiftelsen Gräsöfonden, Enköpings kommun och Kultur- och Fritidsnämndens arbetsutskott har meddelat att de avstår att yttra sig över planen.

3 Sammanfattning av ändringar i avfallsplanen

Ändringar i avfallsplanen till följd av de synpunkter som kommit in kan sammanfattas enligt följande:

- Förtydliganden eller mindre justeringar av mål eller åtgärder har gjorts i följande delar:
 - Målet för minskat matsvinn har ändrats till att följa Agenda 2030:s delmål gällande matsvinn.
 - Åtgärderna för slam från reningsverk och slam från enskilda avloppsanläggningar har formulerats om i enlighet med formuleringen i kommunens VA-handlingsplan och handlar nu om att ta fram en plan för hanteringen av slam.
 - Resurser som behövs för genomförandet av åtgärd 1i som handlar om minskat matsvinn har ändrats från grön till gul.
 - Resurser som behövs för genomförandet av åtgärd 2i "Kontrollera att avfall från bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning" har ändrats från grön till gul.
 - Förtydligat att åtgärd 2c som handlar om ökad matavfallinsamling inte avser att begränsa möjligheterna att hemkompostera. Åtgärden har formulerats om till att "Öka utsorteringen av det matavfall som uppstår".
- Förtydligande har gjorts gällande att den uppföljning av planen som görs årligen också kommer skickas till Kommunstyrelsen, ansvariga nämnder samt ansvariga för olika åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan.
- Uppdaterade skrivningar i avfallsplanen eftersom regeringen antog en ny förordning gällande förpackningar i juli 2022. Den nya förordningen innebär att ansvaret för insamlingen går över till kommunerna 1 jan 2024 och att insamlingen ska ske fastighetsnära från 1 jan 2027.
- Förtydliganden, redaktionella ändringar, rättelser av vissa begrepp och skrivfel. Omformuleringar har också gjorts i syfte att säkerställa att formuleringar helt överensstämmer med andra kommunala dokument, såsom VA-handlingsplanen och översiktsplanen.

De ändringar som genomförts har inte förändrat planens ambition eller inriktning utan är av mindre karaktär. De förändringar som gjorts föranleder därför inte behov av ny utställning av avfallsplanen.

4 Hantering av inkomna synpunkter

4.1 Inledning och läsanvisning

I många synpunkter som inkommit under samrådsskedet framförs önskemål om mer information om hur olika åtgärder ska genomföras. Många har också ställt frågor på en detaljnivå som blir aktuell först vid genomförandet av åtgärderna. Avfallsplanen är ett övergripande styrdokument som anger riktningen för arbetet med avfallshantering och förebyggande och där detaljer inte kan eller bör redovisas. Ambitionen i samrådsredogörelsen har ändå varit att besvara de frågor som kommit in, hänvisa till var i avfallsplanen svaren finns eller redovisa hur svaren kommer tas fram i fortsatt process.

Konkreta synpunkter och frågor som inkommit under remisskedet återges i sin helhet eller nedkortade med tillhörande svar i dokumentet. Synpunkterna och frågor har grupperats utifrån vem som lämnat dem i avsnitten kommunala nämnder, kommunala enheter, Länsstyrelsen, politiska partier, grannkommuner, övriga organisationer och privatpersoner.

Synpunkter från privatpersoner och som berör avfallshantering i någon del men som inte specifikt berör avfallsplanen beskrivs separat i kap 4.9.2. Dessa tas med framförallt för att ge kännedom i sin helhet gällande synpunkter som kommit in och samtidigt genom de svar som ges kunna öka kunskapen om avfallshantering.

Redaktionella synpunkter beskrivs övergripande på slutet i detta dokument.

4.2 Synpunkter från kommunala nämnder

Barn- och utbildningsnämnden, Socialnämnden och Räddningsnämnden, Kommunstyrelsen har inkommit med synpunkter på planen.

Kultur- och Fritidsnämnden har meddelat att de avstår från att yttra sig över planen.

4.2.1 Barn- och utbildningsnämnden och Socialnämnden

Synpunkt: Båda nämnderna är positiva till att kommunens egna verksamheter ska källsortera avfallet men lyfter vikten av att åtgärden behöver göras i ett samarbete med mellan flera nämnder och drivas centralt.

Svar: Det har förtydligats i kap 2.3 att åtgärderna inte redovisas i detalj. När åtgärderna ska genomföras behöver en mer detaljerad planering ske. Flera av de åtgärder som anges i planen kommer precis som lyfts i dessa synpunkter kräva samarbete inom den kommunala organisationen mellan olika verksamhetsområden.

4.2.2 Socialnämnden

Synpunkt: Vikten av att i planering för avfallshantering tillgodose särskilda behov av tillgänglighet som finns i gruppen personer med olika typer av funktionsnedsättning.

Svar: De sociala aspekterna och tillgänglighet även för personer med olika typer av funktionsnedsättning belyses i kap 6.3 i planen. Föranleder ingen ändring i planen.

4.2.3 Räddningsnämnden

Räddningsnämnden har inget att erinra gällande avfallsplanen.

Synpunkt: Räddningsnämnden påtalar vikten av ett systematiskt brandskyddsarbete vid avfallsanläggningarna.

Svar: Avfallsenheten tar med sig synpunkten i sitt arbete med anläggningarna. Föranleder ingen ändring i planen.

4.2.4 Kommunstyrelsen

Synpunkt: Önskemål om att förtydliga skrivningarna i huvuddokumentet gällande förutsättningar för slamhantering.

Svar: Det som efterfrågas är komplext och förutsättningarna för slamhanteringen utreds inom ramen för genomförandet av avfallsplanens åtgärder. Åtgärderna för slam från reningsverk och slam från enskilda avloppsanläggningar har formulerats om i enlighet med formuleringen i kommunens VA-handlingsplan och handlar nu om att ta fram en plan för hanteringen av slam.

Synpunkt: Klargör ansvarsfördelning och samarbete mellan Östhammar Vatten och Kommunstyrelsen när det gäller åtgärd 3i i handlingsplanen (bilaga 1).

Svar: Ansvarig för åtgärden har på nämndnivå bytts till Östhammar Vatten. I en notering anges också för förtydligande att Östhammar Vatten är ett bolag.

Synpunkt: Behov att se över målformulering/styrtal inom livsmedelssektorn gällande matsvinn, i syfte att kommunens mål/styrtal ska vara i linje med EU:s målformulering.

Svar: Målformulering och styrtal har ändrats och är nu i linje med EU:s målformulering.

Synpunkt: Måltidsenheten bedömer att åtgärd 1i (om matsvinn) kan kräva mer resurser än ordinarie budgetnivå.

Svar: Resursmarkeringen är ändrad från grön till gul nivå.

4.3 Synpunkter från kommunala enheter

Miljöenheten har inkommit med synpunkter på planen. Planenheten ser positivt på det nya förslaget på avfallsplan.

4.3.1 Miljöenheten/Sektor Samhälle

Synpunkt: Miljöenheten anser att det behövs bättre skrivningar och skarpare mål för slamhantering. Man hänvisar även till VA-handlingsplanen gällande slamfrågan. I denna står det att avfallsenheten ska ta fram en plan för hantering av slam från enskilt avlopp under 2023. En sådan plan nämns dock inte i denna avfallsplan.

Svar: Åtgärden för slam från enskilda avlopp och slam från kommunala reningsverk omformuleras så att formuleringarna blir samma som i VA-handlingsplanen.

Synpunkt: Miljöenheten vill också påtala att slam saknas i prognosen över avfallsmängder i kap 5.2, samt att kostnadsfrågan för slamhantering inte heller nämns inför kommande år i kap 6.2.

Svar: Prognosen är framtagen för kommunalt avfall, där slam från enskilda avlopp inte ingår. Anledning till att slam från enskilda avlopp inte inkluderats i prognosen är att det innefattar stora volymer (fekalierna är uppblandade med mycket vatten) som skulle göra det mindre tydligt hur sortering, behandling och återvinning av övriga avfallslag förändras. Möjligheterna att påverka mängderna är också begränsade. De förändras framförallt genom inkoppling av hushåll på VA-nätet eller befolkningsökning. Fotnot med ett förtydligande om att prognosen inte innefattar slam och anledningen till det läggs till i kapitlet 5.2. Under kapitel 6.2 läggs till att större kostnader kan förväntas för hantering av slam från enskilda avlopp men att det blir en realitet först efter att planen för hantering av slam tagits fram.

Synpunkt: I bilaga 2 kap 3.3.5 anges att slam från enskilda avlopp komposteras på Vaddika. Beskrivning av hur materialet sedan används vore önskvärt. Om det komposterade slammet deponeras, i likhet med slam från avloppsreningsverken, så bör detta framgå.

Svar: Slammet från enskilda avlopp avvattnas och komposteras tillsammans med slam från reningsverken. Det komposterade slammet planeras användas i sluttäckning av deponin. En översiktlig beskrivning av detta läggs till i bilaga 2.

Synpunkter: Målet ”Kontrollera att avfall från Bygg- och anläggningsprojekt sorteras enligt gällande lagstiftning”, som miljöenheten ansvarar för, anser vi innebära måttlig kostnad som inte säkert kan inrymmas inom ordinarie budgetnivå. Åtgärden bör således vara markerad med gul färg och inte grön.

Svar: Ändras till gult i planen.

Synpunkt: Miljöenheten anser att målet ”nedåtgående trend” för total mängd avfall (kap 2.4) borde gå att kvantifiera och precisera mer.

Svar: Det bedöms svårt att kvantifiera på ett relevant sätt eftersom det handlar om beteendeförändringar hos många människor och i den kommunala organisationen. Trenden har under lång tid varit att avfallsmängderna per person ökar i Sverige. Som ett första steg är därför ett trendbrott eftersträvansvärt. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Uttrycket ”fossilfria bränslen” som bland annat nämns i avsnittet om upphandling utesluter eldrift, men det kanske är meningen.

Svar: Det utesluter inte eldrift, däremot utesluter det drift med inköp av el som produceras med fossila bränslen. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Ett flertal åtgärder i avfallsplanen handlar om kommunikation. Då kommunens kommunikationsavdelning är väldigt liten gäller det att resurser och/eller kompetens för kommunikation finns hos avfallsenheten.

Svar: Avfallsplanens kap 6.2.1 pekar på behov av resurser, för avfallsenheten men även att det kan bli aktuellt för andra delar inom kommunens organisation.

Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Innehållet i tabellen med deponier i bilaga 3 kan ses över. Parametern verksamhetsutövare innehåller inte någon information och man bör även överväga om ”kommentar” är nödvändigt att ha med. Kanske finns det också en bättre formulering än ”okynnestippning har förekommit” gällande Hökhuvudstippen.

Svar: Kolumnen verksamhetsutövare har tagits bort i tabellen och ersatts av text om att ”Verksamhetsutövare har inte med säkerhet kunnat fastställas för någon av de nedlagda deponierna.” Informationen i kommentarsfältet lyfts in i fältet ”Planerade/genomförda åtgärder” och kolumnen tas bort. Formuleringar som används vid inventeringarna bör behållas för att inte oavsiktligt förändra informationen om de nedlagda deponierna. Detta förtydligas i inledande text innan tabellen.

Synpunkt: I bilaga 4 beskrivs en testanläggning för hygienisering av slam från slamavskiljare. Anläggningen var dock avsedd för slam från slutna tankar och inte från slamavskiljare.

Svar: Ändras.

4.3.2 Planenheten

Planenheten beskriver i sitt yttrande att ”de ser positivt på det nya förslaget till avfallsplan för Östhammars kommun. Arbetet har föregåtts av ett gott samarbete mellan ansvariga för produkten och Planenheten, och ett antal avstämningar har skett längs vägen innan samrådet. De beskrivningar av åtgärder anses inte vara i konflikt med översiktsplanen och de förslag till mark- och vattenanvändning som föreslagits i den pågående Översiktsplanen. Detsamma gäller detaljplanearbeten.”

Synpunkt: Ett medskick är att riktvärden för tillgänglighet till avfallssortering skulle vara intressant att titta på, för att underlätta vid bebyggelseutveckling. Även mellankommunalt samarbete med grannkommuner vore intressant för att orter vid kommungränserna potentiellt skulle kunna använda varandras sorteringsmöjligheter.

Svar: Avfallsheten tar med detta i fortsatt arbete. Föranleder ingen ändring i planen.

4.4 Kommunala bolag

Östhammar Vatten och Östhammarshem har lämnat synpunkter på planen.

4.4.1 Östhammar Vatten

Östhammar vatten inleder med att konstatera att de ”har deltagit i framtagandet av förslaget och ser fram emot fortsatt samverkan utifrån mål om slam som kopplar till vårt arbete med framtagande av slamstrategi”.

Synpunkt: Kap 5.4 i Avfallsplanen. Kan samma skrivning som finns i ÖP 2022 användas istället. I ÖP står följande ”Ett prioriterat område är långsiktigt hållbar hantering av avloppsslam. Det finns behov av att ”se över hanteringen av slam från såväl

kommunala avloppsreningsverk som från enskilda avlopp”.

Svar: Texten korrigeras i avfallsplanen så att formuleringen överensstämmer med ÖP.

Synpunkt: Omformulera åtgärderna gällande slam från reningsverk och slam från enskilda avlopp så de blir bredare och inte bara berör resurser utan också kan möta kommande lagkrav.

Svar: Omformuleras så att formuleringarna blir samma som i VA-planen.

4.4.2 Östhammarshem

Synpunkt: Styrtalet som är uppåtgående eller nedåtgående trend, är de per år eller för avfallsplaneperioden?

Svar: De avser avfallsplaneperioden. Förtydligas avfallsplanen.

Synpunkt: Fossilfria drivmedel var år 2020 0%. Målvärde för 2030 är 100%. Är det endast ren eldrift som anses vara fossilfri?

Svar: Typ av fossilfritt drivmedel som passar bäst för Östhammars kommun är inte fastställt, utan arbete med det kommer ske under avfallsplaneperioden. El som produceras utan användande av fossila bränslen är ett av alternativen som finns. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Utredda fastighetsnära insamlingssystem bör vara möjligt att genomföra skyndsamt, befintliga miljörum med fastighetsnära insamling finns i Östhammarshems fastighetsbestånd.

Svar: Synpunkten tas med av avfallenheten. Föranleder ingen ändring i planen.

4.5 Synpunkter från Länsstyrelsen

Länsstyrelsen lyfter i sitt yttrande att de anser att ”kommunen tydliggör avfallsplanens koppling till bland annat de nationella miljö kvalitetsmålen, arbetet med Agenda 2030 och lokala och regionala mål och strategier på ett bra sätt i beskrivningen av avfallsplanens mål”.

Länsstyrelsen är också positiva till att kommunen lyfter fram behovet av ”genomgripande förändringar av samhällets produktions- och konsumtionsmönster”. De lyfter fram att ”kommunen liksom många andra samhällsaktörer har en viktig roll i att informera och tillgängliggöra lösningar som underlättar för medborgare att göra rätt och avfallsplanen är ett bra verktyg i det arbetet”.

Synpunkt: Utveckla vad som gäller för kommunen ifråga om framtida insamlingssystem och anläggningar i enlighet med punkterna i 10 § i Naturvårdsverkets föreskrift (NFS 2020:6).

Svar: Beskrivningar enligt 10§ i Naturvårdsverkets föreskrifter framgår i avfallsplanens kap 5. Avfallsplanen innehåller också åtgärder för att vidare utreda både insamlingssystem och anläggningar (återvinningscentralerna), där detta kommer att kunna utvecklas vidare. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Ange för kommunala verksamheter hur kretsloppsanpassning ska göras konkret, med tillhörande tidplaner för genomförandet.

Svar: Det som efterfrågas finns i åtgärder såsom:

- 1g - "Skapa förutsättningar för återbruk av kontorsmöbler och IT-utrustning från kommunens egna verksamheter"
- 1h - "Minimera användningen av engångsprodukter i kommunal verksamhet"
- 2m - "Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter"

Åtgärderna i handlingsplanen är också tidsatta. Mer detaljerad planering gällande hur genomförandet ska ske görs under avfallsplaneperioden vid inom genomförandet. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Kommunen bör finna metoder för att översiktligt kvantifiera verksamhetsavfallet i kommunen.

Svar: Det går att gå igenom ett antal miljörapporter för att delvis kunna ta fram den efterfrågade informationen. Bedömning är dock att kommunens resurser hellre bör läggas på genomförandet av konkreta åtgärder, eftersom kommunen har marginell möjlighet att förändra de avfallsflöden som uppkommer hos privata verksamheter. Den översiktliga beskrivningen avseende avfall från verksamheter bedöms vara tillräcklig. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Redovisa tänkt framtida hantering av slam från kommunala avloppsreningsverk.

Svar: Arbete pågår i dagsläget med att utvärdera hur slammet långsiktigt ska kunna hanteras. Det innefattas också av åtgärd 3i i avfallsplanen. Åtgärden har omformulerats så att formuleringen blir samma som i VA-planen.

Synpunkt: Länsstyrelsen vill i samband med avfallsplanarbetet lyfta frågan om småföretagens farliga avfall. Länsstyrelsen anser att det är motiverat ur miljö- och näringslivssynpunkt att kommunen tar fram ett underlag och praktisk vägledning för hur hantering av farligt avfall från mindre verksamheter kan fungera i Östhammars kommun med syfte att underlätta för småföretagen att bli av med farligt avfall på ett säkert och lagenligt sätt.

Svar: Avfallsenheten noterar synpunkten och tar med det i sitt fortsatta arbete med utvecklingen av avfallshanteringen i kommunen i samverkan med den lokala tillsynsmyndigheten. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Under punkten FN:s globala hållbarhetsmål enligt Agenda 2030 saknar länsstyrelsen själva målen dit de framlyfta delmålen hör, det skulle förtydliga texten om mål 11 Hållbara städer och samhällen samt mål 12 Hållbar konsumtion och produktion skrevs ut i löptexten.

Svar: Förtydligat i planen.

Synpunkt: Kommunen skulle behöva redogöra för eventuella måluppfyllnader från tidigare avfallsplan samt vilka slutsatser som man i så fall kan anta. Målvärde och

styrta har nedåtgående trend för total mängd kommunalt avfall. Vilka lärdomar kan dras från denna trend?

Svar: Målens uppfyllnad i tidigare plan har analyserats inom arbetet med framtagande av planen och där behov funnits finns åtgärder i denna nya plan som tar arbetet vidare. Trenden att det kommunala avfallet ska minska handlar framförallt om att förebygga att avfall uppstår, snarare än om bättre sortering. I den nya planen finns flertalet åtgärder med syfte att minska avfallsmängden. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Har kommunen redan samarbete/avtal med andra kommuner om biologisk behandling av kommunens matavfall eftersom man anger att andra kommuner har denna kapacitet?

Svar: Matavfall behandlas idag i Uppsala biogasanläggning och det finns fler anläggningar i regionen som kan ta emot matavfall, exempelvis i Stockholmsregionen. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det saknas redovisning för kommunens totala insamlade mängder av kommunalt avfall, (såsom hushållsavfall och farligt avfall). Det saknas även uppgifter om mängderna behandlat avfall, energiutvinning, deponering och materialåtervinning.

Svar: Flera av uppgifterna framgår i bilaga 2 kap 3.2. I kapitlet är det förtydligt vad som är anledningen till att vissa uppgifter saknas. Det beror exempelvis på att en del av mängden farligt avfall som faller under kommunalt avfall inte kunnat särskiljas från farligt avfall från företag.

Synpunkt: För återvinningscentralerna saknas data för besöksfrekvens, nöjdhet efter besök samt nöjdhet vad gäller tillgänglighet. Det saknas även data från plockanalyser, miljöindex och kundnöjdhet.

Svar: Det är en övergripande plan där alla detaljer inte bedöms behöva redovisas. För flera av uppgifterna saknas idag aktuell data. Räknare för att kunna följa antalet besökare har nyligen införts på kommunens återvinningscentraler. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Fraktionen deponirest ska finnas på alla återvinningscentraler (anges som noll i figur 1). Deponirester ska inte blandas in i energiåtervinning.

Svar: Deponirest blandas inte med avfall till energiåtervinning, däremot saknas statistik eftersom det inte vägts in på ett sådant sätt att den kommunala deponiresten kan särskiljas från deponirest från verksamheter. Förtydligas i Figur 1 i avfallsplanen.

Synpunkt: Kommunen nämner i handlingsplanen att utveckling av eftersortering och behandlingsmetoder vid kommunens avfallsanläggning Väddika behövs. Ingår masshanteringsplan i avfallsplanen? Ingår biogasmöjligheten att nyttja slam från avloppsreningsverk samt enskilda avlopp som resurs?

Svar: Dessa frågeställningar tas med inom ramen för fortsatt arbete. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det saknas data för kommunens matsvinn (det anges endast matsvinn i Sverige).

Svar: Nuläge för matsvinn inom kommunens verksamhet redovisas i kap 2.4 i avfallsplanens huvuddokument. Data för matsvinn hos hushåll saknas. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Kommunen behöver redovisa climateffekter av ökad materialåtervinning i form av ökning i % (dvs inte endast i ton).

Svar: Bedömningen är att ton säger mer och är tydligare än %, eftersom procent enbart visar på relationerna. Med hjälp av figur 1 går %-satserna att beräkna för den som istället önskar se relationerna. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: För förtydligande bör kommunen redovisa koppling av miljövinster till egna mål. Klimatpåverkan från transporter och brännbart avfall (genom ökad utsortering av plast och minskad plastanvändning) bör även redovisas.

Svar: Planen är ett övergripande styrdokument. I bilaga 5 "Miljökonsekvensbeskrivning" redovisas miljöaspekter för de åtgärder som planeras och det har bedömts vara tillräckligt. För att förstå vad insamlade mängder av exempelvis förpackningar kan bidra med gällande minskade utsläpp av koldioxid har exempelberäkningar utförts. Fördjupningar av klimatpåverkan kan göras inom ramen för genomförandet av olika åtgärder. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Handlingsplanen beskriver att taxan ska utvecklas för att premiera sortering, samt utreda fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper. Men genomförandet är rödmarkerat vad gäller resurser för detta. Kommunen verkar sakna resurser (se gulmarkering) för avfallsförebyggande insatser, återbruk och hållbara samt cirkulära upphandlingar med fokus på resurshushållning.

Svar: Som framgår av bilaga 1 så betyder röd markering att det troligen blir en "hög kostnad som innebär behov av personalförstärkning eller större investeringar". Avfallsplanen är ett planeringsdokument som också behöver lyfta behov framåt, där ekonomiska behov är ett av dem för att lyckas med genomförandet. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Kommunen behöver säkerställa god vattenstatus genom att beakta risker och behov av skyddsåtgärder med avseende på utsläpp av förorenat vatten och slam från avfallshantering, enskilda avlopp, reningsverk samt nedlagda och pågående deponier.

Svar: Detta hanteras inte inom avfallsplanen utan inom ramen för tillstånd för anläggningar. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Grundvattenbildningen och tillgången på dricksvatten anses generellt vara begränsade i Östhammars kommun. Det saknas information om vattenskyddsområden och kommunens arbete för att skydda dricksvatten.

Svar: Detta ingår inte inom ramen för avfallsplanen. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Uppgifter om antal pågående och nedlagda deponier samt enskilda avlopp saknas.

Svar: Kort information om pågående deponi på Vaddika redovisas i bilaga 2 kap 7.1.2 och information om nedlagda deponier redovisas i Bilaga 3. Information om antalet enskilda avloppsanläggningar av olika slag i kommunen har lagts till i Bilaga 2 kap 3.3.5. Arbete med enskilda avlopp pågår också parallellt inom ramen för VA-handlingsplanen.

Synpunkt: Utsläpp från avfallsanläggningar, deponier och enskilda avlopp bör ha hög prioritet. Nya enskilda avloppsanläggningar med bra funktion skulle innebära positiva effekter på miljön i form av minskade utsläpp av näringsämnen till grund- och ytvatten med minskad övergödning som följd.

Svar: Detta hanteras inom tillståndsprocesser för de olika anläggningar. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det saknas uppgifter kring om kommunen har en strategi för omhändertagandet av lakvatten, dagvatten och annat förorenat vatten på avfallsanläggningarna såsom Vaddika.

Svar: Detta hanteras inte inom avfallsplanen utan inom tillståndet för avfallsanläggningen. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det saknas ett ställningstagande för om samt hur kommunen planerar att arbeta med de högst prioriterade nedlagda deponierna vad gäller utredning och riskbedömning med avseende på läckage och påverkan på grund- och ytvatten.

Svar: En åtgärd om framtagande av plan för nedlagda deponier finns med i avfallsplanen. Föranleder ingen ändring i planen.

4.6 Synpunkter från politiska partier

4.6.1 Sverigedemokraterna

Synpunkt: Tvärtemot den linje som förslaget till avfallsplan anger anser vi Sverigedemokrater att kommunen ska möjliggöra för medborgarna att själva ta hand om och kompostera sitt matavfall. Planen bör ha ett styrtal riktat mot att öka andelen matavfall som medborgarna själva komposterar.

Svar: För personer som vill producera egen mull och använda i odling och där kompostprodukten ersätter inköpt jord så är det positivt och miljövänligt att hemkompostera. I de fall där intresset saknas för kompostering bör matavfallet hellre lämnas till kommunens insamlingssystem eftersom en dåligt skött kompost kan ge upphov till utsläpp av växthusgaser och olägenheter såsom lukt. När matavfallet lämnas till kommunen tas både mullen och energin i materialet tillvara för att göra biogödsel och biogas. För att tydliggöra i avfallsplanen att det är ökad utsortering av det matavfall som uppstår som eftersträvas har ordet "ökad matavfallsinsamling" bytts ut mot "ökad matavfallsutsortering", vilket tydliggör att kommunen även möjliggör för medborgarna att själva ta hand om och kompostera sitt matavfall genom hemkompostering.

Synpunkt: Här saknas den överordnade ambitionen som vi på workshopen för politikerna kom fram till; att kommunen i sin avfallshantering ska vara ett föredöme för kommuninvånarna. Detta är en viktig styrande prioritering som måste finnas med redan i sammanfattningen eftersom detta förväntas prägla alla aktiviteter, speciellt insamlingen av kommunens eget verksamhetsavfall.

Svar: Det stämmer att det är viktigt att kommunen är en god förebild, men kommunen har också en viktig funktion i att informera, inspirera och möjliggöra för kommuninvånarna att kunna göra miljömässigt kloka val och att lämna sitt avfall på ett miljömässigt bra sätt. I sammanfattningen lyfts exempel på åtgärder, däribland åtgärder för kommunens interna organisation gällande att förebygga och återvinna avfall vilket tydliggör att det är viktigt att kommunen är ett föredöme för kommuninvånarna. Mer information om kommunen som föredöme finns också att läsa i kap 3.7. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det är bra att problemet med slamhantering vid Vaddika tas upp i planen. Vi skulle dock vilja se en konkretisering av vilken typ av åtgärder som ska genomföras.

Svar: Detta kommer genomföras inom ramen för åtgärd 3i och 3j som berör slam. Åtgärderna har omformulerats för att överensstämma med VA-handlingsplanens åtgärder och handlar nu om att ta fram en plan för hanteringen av slam.

Synpunkt: Det framgår inte hur det är tänkt att planens mål och styrtal ska hanteras i kommunens ordinarie verksamhetsrapportering. Det måste i detta avsnitt beskrivas om planens styrtal kommer att följas upp separat, och i så fall i vilken form, eller om de kommer att inarbetas i någon annan del av kommunens omfattande styrtalsrapportering.

Svar: Detta beskrivs i kap 4. Ett förtydligande tillägg har gjorts som beskriver att rapporten kommer skickas till Kommunstyrelsen och ansvariga nämnder samt ansvariga för olika åtgärder enligt avfallsplanens handlingsplan.

Synpunkt: Här påstås att "Om alla människor på jorden konsumerade på det sättet vi gör i Sverige skulle det behövas fyra jordklot." Vi anser inte att denna typ av moraliserande skuldbeläggande av det svenska folket hör hemma i avfallsplanen. Vi efterfrågar också källan för detta påstående.

Svar: Beskrivningen av hur vår livsstil och konsumtion påverkar jordklotet bör finnas med för förståelsen varför konsumtionen av varor/produkter behöver förändras. Källan läggs till i fotnot: Global Footprint Network, www.footprintnetwork.org, Under "Tools & Resources" går det att utforska datat som finns på en öppen dataplattform. Under "Compare Countries" går det att räkna ut hur många jordklot som skulle behövas om alla levde som i Sverige.

Synpunkt: I avsnittet pekas Sverige ut som en av världens stora miljöbovar, trots att vi har ett av världens mer framstående system för att ta hand om avfall. Vi tors påstå att om alla länder tog hand om sitt avfall lika omsorgsfullt som Sverige gör skulle jordklotets resurser räcka till många fler.

Svar: Det stämmer att resurserna skulle räcka till fler om alla länder tog hand om avfallet på samma sätt som vi gör i Sverige. God avfallshantering och återvinning

bidrar till att begränsa den miljöbelastning som vår livsstil ger upphov till. Återvinning av avfall kan dock inte rättfärdiga att fortsätta med en ohållbar konsumtion av materiella resurser, som både ger upphov till såväl utsläpp vid produktion och transporter som energianvändning. Vi behöver exempelvis förebygga att avfall uppstår och möjliggöra för att produkter som produceras har en så lång livslängd som möjligt. Det allra bästa och den största miljövinsten är den konsumtion av materiella resurser och produkter som aldrig behöver ske. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Andra stycket innehåller ett antal pekpinningar och förmaningar vi anser inte hör hemma i avfallsplanen. I linje med det anser vi att de två sista föreslagna styrtalen som handlar om medborgare som i enkät uppger att de lämnar material till second hand etc. inte ska vara med i avfallsplanen.

Svar: Handfasta exempel behövs för att också ge handlingskraft och idéer på hur vi alla kan bidra till minskad miljöpåverkan. Att synliggöra möjligheterna med att lämna och köpa second-hand är en pusselbit i att förlänga livslängden på många produkter. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Det sista styrtalet om att insamlingen av avfall ska ske med 100% fossilfria drivmedel senast 2030 anser vi inte handla om avfallshantering och ska därför inte vara med i planen.

Svar: Det handlar om avfallshantering genom att själva insamlingen av avfall i sig innebär en miljöpåverkan och som därigenom behöver ske på ett så miljövänligt och effektivt sätt som möjligt. Föranleder ingen ändring i planen.

4.7 Synpunkter från grannkommuner

Håbo kommun har inga invändningar på Östhammars kommuns föreslagna avfallsplan utan tycker att avfallsplanen känns väl genomarbetad och har konkreta utvecklingsområden med tillhörande mål och åtgärder.

Håbo kommun ser också positivt på avfallsplanens förslag gällande att utbyta erfarenheter i länet avseende hållbarhet i exempelvis upphandlingsfrågor och avfallshantering samt samverka och nätverka med andra kommuner i länet.

Tierps kommun anser att avfallsplanen verkar väl genomarbetad och har meddelat att de inte har något att erinra gällande avfallsplanen.

Enköpings kommun meddelar att de avstår att yttra sig över planen.

4.8 Synpunkter från organisationer

Utvecklingsgruppen för Alunda utvecklingsgrupp, Söderön, Tvärnö och Raggarö (SUG) och Ledamöter i kommunala rådet för pensionärer och funktionsnedsatta har inkommit med synpunkter på planen.

Västra Gästriklands Samhällsbyggnadsförvaltning och Stiftelsen Gräsöfonden meddelar att de avstår att yttra sig över planen.

4.8.1 Alunda utvecklingsgrupp

Synpunkt: Mera flexibla taxor för hushållen.

Svar: Taxan hanteras inte inom ramen för avfallsplanen utan i arbete med avfallstaxa. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Ta fram system för fastighetsnära insamling

Svar: Regeringen antog i juli 2022 en ny förordning gällande förpackningar som innebär att ansvaret för insamlingen ska gå över till kommunerna 1 jan 2024 och att insamlingen ska ske fastighetsnära från 1 jan 2027. I avfallsplanen finns åtgärder för att utreda hur fastighetsnära insamling av förpackningar ska gå till i Östhammars kommun, vilket nu också kommer krävas enligt lagen från 1 jan 2027. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: Strategi för att återföra slammet från kommunens reningsverk till åkermark.

Svar: Åtgärd 3i har omformuleras och innebär att en plan för hantering av slam från reningsverken ska tas fram.

Synpunkt: Returanläggningarna bör åtgärdas, fler anläggningar med högre standard.

Svar: Åtgärd 2k "Utreda utveckling av återvinningscentraler, inkl. lokalisering, utformning, sorteringsmöjligheter, öppettider, bemanning, "grönt kort", skyltning och komplementtjänster" omfattar arbete gällande grovavfall och farligt avfall. För insamling av förpackningar och returpapper, som till största delen sker via återvinningsstationer idag i kommunen, kommer nya lagkrav gällande att insamling ska ske fastighetsnära leda till att servicen utvecklas. Det arbetet innefattas i åtgärd 2d " Utreda fastighetsnära insamlingssystem av förpackningar och returpapper". Föranleder ingen ändring i planen.

4.8.2 Söderön, Tvärnö och Raggarö (SUG)

Synpunkt: Beslut måste fattas med en avvägning av resurser och effekter. Det som saknas är en tids- och resursplan för genomförandet samt en analys t ex av SWOT-typ. Som planen nu är skriven, skulle den kunna genomföras om man hade mycket tid, pengar och resurser i övrigt, och kunde övertyga medborgarna om att det är det här vi ska göra. Innan en handlingsplan läggs fast, bör alltså en övergripande analys göras som klarlägger problem, möjliga lösningar, kvantifiering och värdering av dessa. Det relevanta är att utreda olika sätt att uppfylla målen, och detta görs inte alls. I planen bil 1 borde spalten med resursbedömningar (gröna, gula, röda prickar) kompletteras med en spalt där bidraget till måluppfyllelse bedöms på liknande sätt. Då kan en jämförelse däremellan ge en indikation på lämplig prioritering.

Svar: I arbetet med avfallsplanen har behov identifierats och riktningen pekats ut för avfallsverksamheten, för ökad återanvändning och för att förebygga att avfall uppstår. Ett arbete med det som efterfrågas kommer ske inom ramen för genomförandet av åtgärder i planen. För åtgärder i planen kommer i flera fall en mer grundlig utredning/analys eller planering behöva göras inför genomförandet. Där kommer olika sätt att uppfylla målen belysas och åtgärdens bidrag kunna värderas. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt: I Nulägesbeskrivningen bil 2 pkt 2.2 skulle det vara bra med en jämförelse med andra liknade kommuner. En jämförelse med riket är mindre intressant

Svar: Eftersom mål och lagstiftning som styr avfallshantering är på nationell nivå bör också jämförelser göras på nationell nivå. Resonemang om skillnader som kan bero på speciella förutsättningar i kommunen görs i planen, exempelvis gällande resonemang om fritidshusens bidrag till de avfallsmängder som samlas in. Föranleder ingen ändring i planen.

4.8.3 Ledamöter i Kommunala Rådet för pensionärer och funktionsnedsatta (KPR och KPF)

Synpunkt: Vill ha ett system där källsortering kan ske nära sin egen bostad.

Svar: Regeringen antog i juli 2022 en ny förordning gällande förpackningar som innebär att ansvaret för insamlingen ska gå över till kommunerna 1 jan 2024 och att insamlingen ska ske fastighetsnära från 1 jan 2027. I avfallsplanen finns åtgärder för att utreda hur fastighetsnära insamling av förpackningar ska gå till i Östhammars kommun, vilket nu också kommer krävas enligt lagen från 1 jan 2027. Föranleder ingen ändring i planen.

4.9 Synpunkter från privatpersoner

Engagemanget hos privatpersoner i kommunen gällande avfallshantering i samband med utställningen av avfallsplanen har varit stort. I kap 4.9.1 redovisas synpunkter och svar som berör avfallsplanen. Synpunkter från privatpersoner och som inte direkt rör avfallsplanen men som kommit in i samband med utställningen av avfallsplanen redovisas i kap 4.9.2. Genom att redovisa även detta ger det möjlighet för förtroendevalda inom kommunen att få kunskap och inblick gällande de synpunkter som finns gällande avfallshantering i kommunen. Att besvara frågorna ger också ett tillfälle för avfallsenheten att generellt öka kunskapen inom avfallsområdet. Flertalet synpunkter indikerar att kommunikationen avseende avfallshantering behöver förbättras. Några frågor som kommit in skulle kräva ett mer omfattande utredningsarbete för att kunna besvaras men utan att nyttan med detta arbete kunnat motiverats.

4.9.1 Synpunkter på avfallsplanen

Synpunkt fokus att barn och unga sopsorterar: Jag önskar att man fokuserar på våra barn och unga när det gäller att sopsortera.

Svar: Barn och unga är en viktig grupp. Åtgärd finns med gällande att sopsortering ska införas i alla kommunala verksamheter, i vilket också Barn- och Utbildningsnämndens verksamhetsområde ingår. Planen innefattar också en åtgärd som handlar om att "Utbilda skolelever i avfallshantering och resursbesparing med skolbesök från avfallsenheten". Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt om mer information till medborgarna: Informationen bör innehålla olika aspekter gällande återvinningen på en mer detaljerad nivå. Avfallsplanen bör innehålla information gällande hur detta delges medborgarna.

Svar: Avfallsplanen är ett övergripande styrdokument. Beskrivning gällande vikten

av information och kommunikation ges i kap 3.1 Kommunikation. Synpunkten tas med i arbete med kommunikation. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkter gällande hemkompostering och att öka insamlingen av matavfall/obligatorisk matavfallsinsamling (2 person):

- Det behöver inte vara positivt om insamlingen av matavfall ökar. Det bästa vore om fler tar hand om sitt eget matavfall genom att själv kompostera.
- Varför obligatorisk? Det borde gå att frånsäga sig matavfallsinsamlingen om man har en egen kompost.

Svar: För att tydliggöra i avfallsplanen att det är ökad utsortering av det matavfallet som uppstår som eftersträvas har ordet "ökad matavfallsinsamling" bytts ut mot "ökad matavfallsutsortering" eller "obligatorisk matavfallsutsortering"

För personer som genom kompostering vill producera egen mull och använda i odling och där kompostprodukten ersätter inköpt jord så är det positivt och miljövänligt att hemkompostera. I de fall där intresset saknas för kompostering ska matavfallet hellre lämnas till kommunens insamlingssystem eftersom en dåligt skött kompost kan ge upphov till utsläpp av växthusgaser och sanitära problem så som lukt och skadedjur.

Synpunkt om vilka planen omfattar: Det står i avfallsplanen: "avfallsplanens mål bör alla som lever och verkar i Östhammars kommun arbeta efter". Kan (eller bör) en kommunal avfallsplan vara styrande för individer och företag? Är inte detta ett internt dokument som strukturerar upp kommunens verksamhet på detta område.

Svar: Det är inte bara en plan och inriktning för Östhammars kommunorganisation utan det är lagstadgat att det omfattar hela kommunens geografiska område, därmed omfattas också alla företag och individer inom kommunen. Åtgärderna är dock formulerade utifrån det kommunen kan göra för att skapa förändring i den riktningen. För att få ett större genomslag i detta bör dock individer och företag också arbeta i den inriktning som anges i planen. Föranleder inga ändringar i planen.

Synpunkt om att lämna och köpa second hand: Det är behöver inte vara positivt om det är fler och fler i kommunen som regelbundet lämnar kläder till återbruk eller regelbundet köper begagnade kläder. T.ex. om jag uppger i medborgarundersökningen att jag inte köper begagnade kläder regelbundet kan det visserligen betyda att jag köper nya kläder istället, men det kan också betyda att jag inte köper kläder alls på en regelbunden basis. Att inte köpa kläder regelbundet är logiskt sett bättre men det skulle i så fall innebära att jag drar ner målvärdet. Om målvärdet är en uppåtgående trend kan det innebära att man inte värderar sina saker och faktiskt konsumerar mer, än en person som gör genomtänkta köp och använder allt själv under en hel livstid. Målet borde vara att uppmuntra mindre konsumtion, inte att konsumera på samma nivå fast på ett annat sätt.

*Svar: Styrtalet förtydligas med följande fetmarkerade tillägg: "Andel av medborgarna som uppger att de regelbundet köper begagnade kläder, möbler och andra föremål **istället för att köpa nya produkter**"*

Synpunkter om hur återbruk i den kommunala organisationen kan gå till:

- Engagera personer via enheten från arbete och sysselsättning med att klä om soffor och stolar.
- Recykla möbler och andra kommunala inventarier på en "loppis" på Ines.

Svar: Förslagen tas med i fortsatt arbete. Föranleder ingen ändring i planen.

4.9.2 Övriga synpunkter gällande avfallshantering och förebyggande

Synpunkt om digitala fakturor: Digital faktura är ett stort önskemål också med tanke på miljöaspekten.

Svar: Kommunen kommer att beakta möjligheter till digitalisering vid genomförande av olika åtgärder i planen, där digital faktura kan vara ett exempel. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkter brunt kärl för matavfall (2 personer):

1. Synpunkt om att hyresvärdar kan välja bort matavfallsinsamling och att det borde vara obligatoriskt.
2. Synpunkt om att de boende i Åstorp saknar matavfallskärl.

Svar: Matavfallsinsamlingen är obligatorisk men har inte lyckats genomföras fullt ut i praktiken överallt ännu. Synpunkten noteras av avfallsenheten. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt om att införa fyrfackskärl (6 st privatpersoner): Önskemål om förbättrade sorteringsmöjligheter vid fastigheten genom två fyrfackskärl för att även kunna sortera matavfall, restavfall, förpackningar av papper, plast, glas och metall samt returpapper hemma.

Svar: Regeringen antog i juli 2022 en ny förordning gällande förpackningar som innebär att ansvaret för insamlingen ska gå över till kommunerna 1 jan 2024 och att insamlingen ska ske fastighetsnära från 1 jan 2027. I avfallsplanen finns åtgärder för att utreda hur fastighetsnära insamling av förpackningar ska gå till i Östhammars kommun, vilket nu också kommer krävas enligt lagen från 1 jan 2027. Insamling med fyrfackskärl är en av flera tänkbara lösningar. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkter service återvinningscentraler (ÅVC) (5 privatpersoner):

- Önskar öppet på ÅVC i Alunda under helger och någon storhelg
- Utökade öppettider (generellt)
- Bättre märkt på återvinningscentralerna för att veta var avfallet ska lämnas.
- Önskar återvinningscentral i Gimo
- Indragna grovsopor

Svar: Att utreda utveckling av återvinningscentralerna finns i åtgärd 2k i avfallsplanen. Synpunkterna är noterad inför det fortsatta arbetet. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt avgifter för sophämtning: Synpunkter gällande taxa följt av specifika svar för att öka kunskapen om avfallstaxan presenteras samlat nedan i punkterna 1-3. Ett generellt svar ges direkt under punkterna.

- Synpunkt:** Har inget matavfall och vill inte betala för matavfallskärlet
Svar: Matavfall kan exempelvis bestå av beredningsrester och uppstår i någon omfattning där mat tillagas och äts men kan i enskilda fall givetvis uppstå i mycket begränsad omfattning. Matafallsinsamling i kommunen är obligatorisk eftersom matavfall är en värdefull resurs som behöver tas tillvara, och genom obligatorisk utsortering ökar mängderna som sorteras ut. Som fastighetsägare i kommunen går det som alternativ till insamling även att välja hemkompostering.
- Synpunkt:** Vill ha lägre avgift eller slippa betala helt eftersom sorterar bra och lite eller inget avfall uppstår som behöver läggas i kärlen
Svar: Revidering av avfallstaxan sker kontinuerligt och där taxan också är ett verktyg för att uppmuntra till bättre sortering, t.ex. genom lägre avgift för mindre avfallsbehållare och glesare hämtning. Avfallsavgiften finansierar inte bara sophämtningen vid fastighet utan även övrig infrastruktur gällande avfallshanteringen såsom utveckling och administration, drift av återvinningscentraler m.m.
- Synpunkt:** Önskemål om helt avgiftsfritt vid sommarstugan när man har abonnemang vid permanentbostaden (frågeställaren har dispens för insamlingen av mat- och restavfall vid fritidshuset)
Svar: I den fasta avgiften (som frågeställaren idag betalar för sitt fritidshus) ingår bland annat hanteringen av det grovavfall och farligt avfall som fritidsbostaden ger upphov till.

Svar för alla taxerelaterade frågor: Det övergripande svaret är att avgifter inte hanteras inom ramen för avfallsplanen utan i arbete med avfallstaxa. Ingen av synpunkterna föranleder någon ändring i planen.

Synpunkt om källsortering inom kommunala organisationen (2 personer):

Synpunkter om att det saknas förutsättningar inom kommunens organisation för källsortering och förpackningsinsamling.

Svar: Åtgärd finns med i avfallsplanen om att "Säkerställa att källsorteringsmöjligheter finns, och används, i samtliga kommunala verksamheter". Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt avfallshämtning Frebbenholm och Länsö: Byt ut avfallsinsamlingen på öarna med sorteringskärl vid Sveden (där alla fastigheter har båtplats).

Svar: Synpunkten noteras av avfallsenheten. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt Nedskräpning Furustugan (privatpersoner 2 st): Avfall från containrarna på närliggande återvinningsstation (ÅVS) blåser in på förskolan Furustugans gård. Önskemål om inhägnad.

Svar: Insamling av förpackningar sker idag genom producenternas insamlingsssystem på ÅVS. (Ansvaret kommer dock ändras från 1 jan 2024 då insamlingen av förpackningar går över till kommunalt ansvar.) Tömning och städning sköts idag av producenterna. Avfallsenheten har efter att synpunkten kommit in påtalat behov av städning och åtgärd för insamlingsplatsen bredvid Furustugan. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt om att deponera plast: Jag uppfattar det som jättebra med liten mängd avfall till deponering. Men skulle plast på deponi kunna betraktas som "slutförvar" av CO₂ på samma sätt som att bygga hus av trä. Jag anser dock att kommunen i planen bör delge sina synpunkter och även riskanalys av att markdeponera stora mängder plast. Skulle kommunen ens klara av det i Vaddika? Gällande engångsplast har hela pandemin skapat massor av plastavfall och det mesta verkar ha deponerats.

Svar: Frågeställningen är givetvis intressant och ett forskningsområde. För Östhammars kommun är dock frågeställningen inte relevant. I svensk lagstiftning är det förbjudet att deponera plast. Engångsartiklar av plast behandlas genom förbränning, inte deponering. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt om förbrukning av resurser som diesel, el och andra

förbrukningsvaror inom renhållningsverksamheten: Ge ett riktvärde på hur mycket diesel, el och andra signifikanta förbrukningsvaror som renhållningsverksamheten förbrukar i sin helhet, både inom kommunen själv och deras entreprenörer. Ta all förbrukning innan kommunens ansvar upphör.

Svar: Det finns inte några sammanställda uppgifter på det idag, men går att ta fram för de egna maskiner som används samt kan efterfrågas av insamlingsentreprenören. (Den omfattning av uppgifter som beskrivs av synpunktslämnaren kräver dock mycket arbete för att ta fram). Det ligger inte inom ramen för framtagande av avfallsplanen och skulle dessutom innebära en detaljnivå som är alltför hög för att passa i avfallsplanen som övergripande strategiskt styrdokument. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkter gällande hur stora avfallsmängder som kommer från

permanentboende kontra fritidshus/turism: I planen anges att mängden avfall "överstiger riksgenomsnittet" och att det kan bero på fritidshusen. Kan kommunen väga upphämtade mängder och att sopbilar som kör bland fritidshusen skiljs från fastboende, åtminstone med kanske 80% säkerhet?

Svar: Insamlingsfordonen hämtar idag enligt rutter som innefattar både fritidshus och permanentboende. Vägning skulle kunna göras om det fanns våg på fordonen men det finns inte inom nuvarande entreprenad. Syftet och att det finns ett värde med att särskilja mängderna från olika boendeformer behöver också vara tydligt innan arbetsresurser läggs på det. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt insamling av textilavfall: Det är bra med textilinsamling för återanvändbara textilier via Human Bridge. Vore toppen om även insamling av textil för materialåtervinning skedde, t.ex. av skitiga och trasiga kläder.

Svar: Human Bridge tar emot textil för både återanvändning och återvinning, eftersortering sker till båda dessa kategorier. Smutsig eller blöt textil ska inte lämnas till återvinning utan till förbränning. Trasig ren textil ska däremot lämnas för materialåtervinning. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt gällande att allt externslam körs till Gimo: Det påstås att ALLT slam körs till Gimo reningsverk för de andra reningsverken inte har kapacitet att rena. Stämmer det eller fördelas slammet som samlas rättvist mellan avloppsreningsverken enligt en närhetsprincip?

Svar: Tillstånd för reningsverken och hur processen är uppbyggd och fungerar styr reningsverkens möjligheter att ta emot slam. Idag renas, med några få undantag, allt slam från enskilda avloppsanläggningar (undantaget avvattnat slam som körs till Väddika avfallsanläggning) vid Gimo reningsverk. Arbete pågår i samarbete mellan Östhammars kommun och Gästrike vatten avseende hur hantering av slam från enskilda avlopp ska hanteras långsiktigt. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt slamavvattning: Det förekommer ett missnöje bland slamkunder med hur avvattnat slam återförs till de enskilda anläggningarna. Man anser att slambilen släpper tillbaka slammet fel i den enskilda anläggningen och att infiltrationen skadas av det nuvarande förfarandet.

Svar: Kunder som anser att tömningen i sin anläggning går till på fel sätt ombeds kontakta kommunen. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt förbränningsrester: Gör Uppsala Vatten något med förbränningsresterna eller är det ren deponi? Varför kan inte kommunen deponera detta i Väddika?

Svar: Det brännbara avfallet skickas till Stockholm Exergi för förbränning. Östhammars kommun styr inte över hur Stockholm Exergi driver sin avfallsförbränningsanläggning eller hanterar förbränningsrester. På Väddika har förbränningsrester tidigare tagits emot för utsortering av metall och resten har använts på området. Idag sker inget mottagande av förbränningsrester på Väddika avfallsanläggning. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt biogas: Vilka mängder matavfall lämnar Östhammar? Hur mycket biogas utvinns? Var tar gasen vägen?

Svar: Mängden matavfall som behandlas framgår i avfallsplanens bilaga 2 kap 3.2 där det förtydligats ytterligare genom att få en egen rad. Kommunens matavfall behandlas tillsammans med andra kommuners matavfall. Hur mycket biogas som produceras från matavfall från just Östhammar finns idag inte uppgifter på. Det vi vet är att om det inte skulle gå att sälja gasen skulle behandlingsavgifterna för matavfall vara högre än idag. Gasen används som fordonsbränsle i t.ex. bussar och personbilar. Idag finns inget tankställe för biogas i Östhammars kommun.

Synpunkt om att minskat matsvinn ger minskad biogasproduktion:

Någonstans bör kommenteras att minskat matavfall ger mindre biogasproduktion. Men det är ändå bra att matsvinnet ska minska. Angående matavfallet bör mer konkreta anvisningar ges.

Svar: Det är en betydligt större positiv miljöpåverkan att matsvinnet inte uppkommer, än att det minskar biogasproduktionen. Att beskriva att minskat matsvinn ger mindre biogas ger fel signaler i planen. Sorteringsanvisningar ges inte i avfallsplanen utan genom andra kommunikationsinsatser. Föranleder ingen ändring i planen.

Synpunkt pris för avfallsförbränning: Pris för avfallsförbränning, här borde det beskrivas en sorts priskurva där elpriset och sopförbränningsskatten avgör om Östhammars kommun ska betala vid lågt elpris eller om vi borde få en vinstdelning om elpriset blir riktigt högt. Önsketänkande från mig?

Svar: Förbränning av avfall kräver investering i anläggningarna för mer avancerad rening och därmed är investerings- och driftkostnaden för avfallsförbränningsanläggningar också högre jämfört med förbränningsanläggningar som bara tar emot t.ex. rent träflis. Därtill kommer förbränningsskatt på den fossila delen av avfallet. Kostnaderna fördelas mellan avfallskollektivet, fjärrvärmekollektivet och via försäljning av el. Sorterade rena avfallslag som trä går det däremot att få ersättning för när träfliset levereras till förbränning. Kostnadsbilden för olika resurser kan alltid variera, om alla eventualiteter skulle ingå i upphandlingarna skulle dessa bli mycket komplexa, de som lämnar anbud skulle behöva ta till säkerhetsmarginaler i sin prissättning samt att taxan skulle bli mer svårberäknad. Föranleder ingen ändring i planen.

5 Redaktionella ändringar och förtydliganden

Avfallsplanen har kompletterats och uppdaterats utifrån att regeringen i juli 2022 tagit beslut om en ny förordning för producentansvar för förpackningar.

Förordningsändringarna innebär att kommunen tar över ansvaret för insamling av förpackningar från 1 januari 2024 och att fastighetsnära insamling av förpackningar ska vara införd 1 januari 2027.

Redaktionella ändringar har gjorts för att förtydliga och korrigera skrivfel i planen. Rättningar har exempelvis gjorts gällande texten om reningsverk i bilaga 2 gällande ägande och begrepp och tabellen gällande platser för återvinningsstationer i bilaga 2 har uppdaterats eftersom förändringar skett under sommaren.

Önskemål om redaktionella ändringar som inte har föranlett en ändring i planen är:

- Uppföljningen i bilaga 4 har uppfattats som kortfattad och summarisk men där det funnits behov av ett fortsatt arbete har mål och åtgärder fångats upp genom att tas vidare i den nya avfallsplanen.

- När det gäller det önskemål om att det i kapitlet 7.1.1 i Bilaga 2 Nulägesbeskrivning borde finnas en förklaring om hur insamlat material på ÅVC "försvinner från kommunen" så hänvisas till de avsnitt i bilaga 2 som beskriver respektive materialslag.
- Önskemål finns också om att tidiga delar i MKB:n kan vävas in i huvuddokumentet. Upplägget i MKB:n är dock styrt av lagstiftning där det finns krav på att MKB:n ska kunna läsas helt fristående från avfallsplanen.

Slutförvarsorganisationens uppdrag och organisation

Östhammars kommun har sedan 1995, när Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) påbörjade undersökningar för ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark, haft en slutförvarsorganisation. Organisationens uppdrag och sammansättning har varierat genom åren beroende på var i processen prövningarna befunnit sig. Slutförvarsorganisationens arbete har i huvudsak finansierats med medel från kärnavfallsfonden.

Kommunfullmäktige beslutade i februari 2019 (KF § 9, 2019-02-19) om att kommunens slutförvarsorganisation skulle bestå av tre särskilda grupper för hantering av slutförvarsfrågan; granskningsgruppen, referensgruppen och villkorsrådet. I februari 2023 (KF § 10, 2023-02-14) beslutade kommunfullmäktige att avsluta referensgruppen.

Slutförvarsorganisationens nuvarande uppdrag antogs av kommunstyrelsen i november 2021 (KS § 304, 2021-11-30). Sedan dess har regeringen fattat beslut om tillåtlighet i prövningarna av de två anläggningar som är aktuella i Östhammars kommun; slutförvaret för använt kärnbränsle (kärnbränsleförvaret) och slutförvaret för kortlivat låg- och medelaktivt avfall (SFR).

I och med regeringens tillåtlighetsbeslut har kommunen, i enlighet med den tolkning av nuvarande lagstiftning som miljödepartementet framför i sin promemoria ”Långsiktig finansiering av kommuners och ideella föreningars medverkan i frågor om slutförvar”¹, enbart möjlighet att få ersättning från kärnavfallsfonden för kostnader för information till allmänheten. Kommunernas möjlighet till ersättning för att följa prövningen är begränsad till kostnader för att följa och bedöma processen i den mån det behövs för att kunna informera allmänheten.

Nedanstående förslag till uppdrag och organisation utgår från nuvarande lagstiftning och möjligheter till ersättning från kärnavfallsfonden. I ovannämnda promemoria föreslås lagändringar som skulle innebära utökade möjligheter till ersättning för berörda kommuner. Om dessa ändringar träder i kraft kan det finnas anledning att åter se över slutförvarsorganisationens uppdrag och organisation.

¹ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2022/07/promemoria-langsigtig-finansiering-av-kommuners-och-ideella-foreningars-medverkan-i-fragor-om-slutforvar/>

Uppdrag

Information till allmänheten

Slutförvarsorganisationen ska arbeta aktivt med information till allmänheten om vad som händer i de pågående prövningarna och i andra relaterade slutförvarsfrågor.

I uppdraget ingår bland annat att anordna öppna möten för att presentera aktuell information, genomföra riktade informationsinsatser (till exempel till skolor), delta i öppna evenemang som genomförs i kommunen (till exempel mässor) och i diverse andra sammanhang vara tillgänglig för att besvara allmänhetens frågor. Slutförvarsorganisationen ska även ta fram skriftlig information för såväl tryckt som digital publicering.

Kunskapsuppbyggnad och omvärldsbevakning

Kunskap och omvärldsbevakning utgör grunden för att kunna genomföra relevanta informationsinsatser till allmänheten. Slutförvarsorganisationen ska därför följa de pågående prövningarna i kommunen samt bedriva en aktiv omvärldsbevakning och kontinuerlig kunskapsuppbyggnad i slutförvarsfrågor.

Politisk organisation

Slutförvarsgruppen

Östhammars kommun föreslås även fortsatt ha en särskild grupp för slutförvarsfrågor bestående av ledamöter från samtliga partier i kommunfullmäktige. De största partierna föreslås ha minst två ledamöter i gruppen och övriga partier en ledamot vardera. Även kommunfullmäktiges ordförande föreslås ingå i gruppen. Gruppen bör bestå av maximalt 15 ledamöter.

Gruppen föreslås ha ordförande, första vice ordförande, andra vice ordförande och tredje vice ordförande. Dessa fyra tillsammans med kommunfullmäktiges ordförande föreslås utgöra gruppens arbetsutskott.

Villkorsrådet

Villkorsrådet föreslås finnas kvar med samma uppdrag² som tidigare, åtminstone tills det finns lagakraftvunna beslut för kärnbränsleförvaret och SFR.

Villkorsrådet utgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott och slutförvarsgruppens arbetsutskott.

Villkorsrådets arbete finansieras inte med medel från kärnavfallsfonden.

² Villkorsrådet har en beredande funktion och arbetar aktivt med de villkorsskrivningar som kommunen anser vara relevanta i tillåtlighets- och tillståndsprövningarna för slutförvaret för använt kärnbränsle och för SFR.

Dnr KFN-2022-144

§ 14. Hyror och avgifter 2023, tillägg

Beslut

Kultur- och fritidsnämnden föreslår kommunfullmäktige att besluta om ett tillägg i hyror och avgifter 2023. För hyra av omklädningsrum föreslås en hyresavgift på 50 kr per timme. Tillägget gäller fristående omklädningsrum.

Ärendebeskrivning

Det finns intresse för att hyra omklädningsrum av kommunen men idag finns ingen framtagen hyresavgift för hyra av enbart omklädningsrum. För att ta fram en rimlig hyresnivå så har förvaltningen sett över närliggande kommuners taxor för liknande objekt.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Elin Dahm, verksamhetschef, redovisar förslaget till tillägg för hyror och avgifter 2023. För hyra av omklädningsrum föreslås en hyresavgift på 50 kr per timme.

Beslutet skickas till

Enhetschef Fritid och Hälsa, Oskar Molarin
Verksamhetschef, Elin Dahm
Kommunstyrelsen

Kultur- och fritidsnämnden

Hyror och avgifter 2023

Allmännyttiga ideella föreningar i Östhammars kommun för verksamhet/träning.
Priset gäller även Östhammars kommuns verksamheter, dvs internhyra.

Idrottsanläggningar

Lokalhyra hel hall + Frösåkersvallen

Sporthallar (Gimo, Alunda, Östhammar, Öregrund, Österbybruk)
och Frösåkersvallen

Berättigad till föreningspris	/tim	150
Match, tävling, evenemang	/tim	240
Övriga hyresgäster	/tim	480

Lokalhyra halv sporthall och mindre hallar

Olandshallen B-hall Alunda, G.a hallen i Österbybruk, Sven Persson hallen Öregrund
Kristinelundsskolan Östhammar, Hargshamnns gymnastiksal, Gräsö gymnastiksal
Räddningstjänsten Östhammar, Gruppträningslokal Gimo och Östhammar

Berättigad till föreningspris	/tim	85
Match, tävling, evenemang	/tim	145
Övriga hyresgäster	/tim	240

Övernattning/Arrangemang dygn

Stor idrottshall	/dygn	1645
Övriga lokaler	/dygn	1100

Lokalhyra ishallar

Gimo och Östhammar

Berättigad till föreningspris	/tim	150
Match, tävling, evenemang	/tim	240
Berättigad till föreningspris, tränings utan is	/tim	95
Övriga hyresgäster	/tim	1430
Evenemang utan is	/dygn	2195

Omkostnad debiteras hyresgästen till självkostnadspris (t.ex. borttagning av sarg).

Lokalhyra simhall

Berättigad till föreningspris		
Gimo, Österbybruk, Alundabadet		
/bana	/tim	50
Undervisningsbassäng	/tim	150
Match, tävling, evenemang	/tim	470
Övriga hyresgäster		
Gimo, Österbybruk, Alundabadet		
/bana	/tim	210
Stora bassängen /hel	/tim	1045
Undervisningsbassäng	/tim	550

Lokalhyra enskilt omklädningsrum

Omklädningsrum/duschrum per styck.	/tim	50
------------------------------------	------	----

Individ- och familjenämnden

Dnr SN-2022-36

Dnr IFN-2023-16

§ 21. Redovisning av ej verkställda gynnande beslut fjärde kvartalet 2022

Beslut

Individ- och familjenämnden tar del av redovisningen och överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige (bilaga 1).

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska Individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28 h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Beslutsunderlag

Statistikrapport av ej verkställda gynnande beslut fjärde kvartalet 2022

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Verksamhetschef Yvonne Wahlbeck och enhetschef Lina Häggström föredrar ärendet.

Beslut skickas till

Kommunfullmäktige

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Omsorg, Kvartal 4 2022

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2021-06-07	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Brukaren blev erbjuden kontaktperson tidigare i våras och tackade då nej. Sedan har man inte kunnat erbjuda någon ny kontaktperson och brukaren känner idag att tillvaron ändå fungerar. De har beslutat att inte begära kontaktperson. Beslutet avslutas 2022-10-11.	Man	491
2021-06-14	Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna 9§9 LSS	Den enskilde vill inte flytta, beslut avslutas med samtycke från god man 2022-10-24	Beviljad daglig verksamhet LSS. God man har under en längre tid försökt att motivera brukaren till	Kvinna	497

			att flytta. Kommunen erbjöd brukaren plats på boende 2022-04-25. Brukaren vill inte flytta. Beslutet avslutas med samtycke från god man 2022-10-24. Brukaren får inkomma med ny ansökan om brukaren ångrar sig och vill flytta längre fram.		
2022-02-15	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Att den enskilde och/eller företrädare/anhöri g är tveksam till beviljat bistånd/insats	KP tillfrågad 2022-04-22 samt 2022-06-02 båda tackat nej. Erbjudande om KP 2022-06-10. Matchningsm- öte med tilltänkt kontaktperson som avbokas på begäran av anhörig till brukaren. Kontakt tas med anhörig 2022-08-26 som då meddelar att de vill avvakta med att boka in nytt möte av personliga skäl. Kontaktsekret- erare har därefter försökt nå anhörig vid tre	Man	319

			tillfällen men inte fått kontakt.		
2022-02-15	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Påbörjade planering för flytt till externt boende under permitteringstid från Säters. Planeringen avbröts då Rättpsykiatri i Region Uppsala inte betalar för merkostnaden kopplad till villkoren. Står nu i kö till lämpligt boende i kommunens egen regi. 2022-09-14 Vårdplanering med Säterers sjukhus region Dalarna. 2022-11-08 Möte med enhetschef på boende i kommunens regi för att aidentifierat lämna information. Enhetschef meddelar att personalen inte har tillräcklig kompetens för att kunna tillgodose den enskildes behov.	Man	319
2022-02-24	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Erbjuden Kontaktperson 2022-03-17 samt	Man	310

			2022-06-16. Brukaren tackar nej pga. önskar yngre manlig kontaktperson. Två kontaktpersoner är tillfrågade 2022-08-10 och 2022-09-15, båda tackar nej.		
2022-04-20	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Två kontaktpersoner är tillfrågade 2022-08-10 samt 2022-09-15, båda tackar nej till uppdraget.	Man	255
2022-04-26	Daglig verksamhet 9§10 LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-10-03	Kvinna	160
2022-05-24	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Kontaktpersoner tillfrågade 2022-07-13 samt 2022-08-10 som båda tackat nej. Ytterligare en KP tillfrågad 2022-08-08 som tackat ja till uppdrag. Kontaktsekreterare ringt brukaren för att lämna erbjudande men får inget svar. Med anledning av detta har KP påbörjat ett annat uppdrag.	Man	221

			2022-11-28 tackar brukaren ja till nytt erbjudande. Två inplanerade möten i december blev inte av då brukaren samt KP fick förhinder. Nytt möte planerat i januari 2023.		
2022-06-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Personalrelaterade skäl (ex. stor omsättning, långvarig sjukdom rekryteringsproblem, arbetsmiljöproblem)	Verkställd 2022-12-12	Man	179
2022-06-16	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-11-15	Man	152
2022-06-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Förhandsbesked	Inte verkställt då brukaren flyttat till kommunen 2022-11-15	Man	189
2022-06-16	Daglig verksamhet 7 o 9 § 10p LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-11-15	Man	152
2022-06-21	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Erbjuden bostad 2022-12-21. Avvaktar svar från brukaren	Man	193
2022-09-28	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare		Kvinna	94
2022-09-28	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Erbjuden plats på boende 2022-12-15.	Man	94

			Avvaktar svar från brukaren.		
2022-09-29	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	2022-12-05 kontaktsekreterare ska kontakta brukaren inför matchningsmöte gällande tillsättande av kontaktperson	Man	93
2022-09-30	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare		Man	92

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2021-12-02	Korttidsboende alt. Växelvård	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	Erbjuder 2022-07-18 en vistelseperiod 2022-07-18 till 2022-07-25. Brukaren tackar nej till perioden pga. sjukdom. Ser över möjligheten att erbjuda annan period.	Man	394
2022-05-01	Kontaktperson	Beslutet avslutas utan att verkställas 2022-10-18.	Erbjuden kontaktperson 2022-08-23. Brukaren tackar nej till erbjudandet.	Man	170
2022-06-23	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Önskar plats på specifikt boende.	Brukaren önskar plats på annat boende än den som erbjudits. Tackar nej till erbjuden platsen 2022-08-05. Erbjuds ny plats 2022-10-14. Enhetschef frågar om mera tid för att kunna förbereda brukaren på omställningen då	Kvinn a	191

			brukaren känner sig otrygg med förändring.		
--	--	--	---	--	--

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Omsorg, Kvartal 4 2022

Innehållsförteckning

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
---	---

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall socialnämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

LSS Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2021-06-07	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Brukaren blev erbjuden kontaktperson tidigare i våras och tackade då nej. Sedan har man inte kunnat erbjuda någon ny kontaktperson och brukaren känner idag att tillvaron ändå fungerar. De har beslutat att inte begära kontaktperson. Beslutet avslutas 2022-10-11.	Man	491
2021-06-14	Bostad med särskild service för vuxna eller annan särskilt anpassad bostad för vuxna 9§9 LSS	Den enskilde vill inte flytta, beslut avslutas med samtycke från god man 2022-10-24	Beviljad daglig verksamhet LSS. God man har under en längre tid försökt att motivera brukaren till	Kvinna	497

			att flytta. Kommunen erbjöd brukaren plats på boende 2022-04-25. Brukaren vill inte flytta. Beslutet avslutas med samtycke från god man 2022-10-24. Brukaren får inkomma med ny ansökan om brukaren ångrar sig och vill flytta längre fram.		
2022-02-15	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Att den enskilde och/eller företrädare/anhöri g är tveksam till beviljat bistånd/insats	KP tillfrågad 2022-04-22 samt 2022-06-02 båda tackat nej. Erbjudande om KP 2022-06-10. Matchningsm- öte med tilltänkt kontaktperson som avbokas på begäran av anhörig till brukaren. Kontakt tas med anhörig 2022-08-26 som då meddelar att de vill avvakta med att boka in nytt möte av personliga skäl. Kontaktsekret- erare har därefter försökt nå anhörig vid tre	Man	319

			tillfällen men inte fått kontakt.		
2022-02-15	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Påbörjade planering för flytt till externt boende under permitteringstid från Säters. Planeringen avbröts då Rättspsykiatri i Region Uppsala inte betalar för merkostnaden kopplad till villkoren. Står nu i kö till lämpligt boende i kommunens egen regi. 2022-09-14 Vårdplanering med Säterers sjukhus region Dalarna. 2022-11-08 Möte med enhetschef på boende i kommunens regi för att aidentifierat lämna information. Enhetschef meddelar att personalen inte har tillräcklig kompetens för att kunna tillgodose den enskildes behov.	Man	319
2022-02-24	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Erbjuden Kontaktperson 2022-03-17 samt	Man	310

			2022-06-16. Brukaren tackar nej pga. önskar yngre manlig kontaktperson. Två kontaktpersoner är tillfrågade 2022-08-10 och 2022-09-15, båda tackar nej.		
2022-04-20	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Två kontaktpersoner är tillfrågade 2022-08-10 samt 2022-09-15, båda tackar nej till uppdraget.	Man	255
2022-04-26	Daglig verksamhet 9§10 LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-10-03	Kvinna	160
2022-05-24	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	Kontaktpersoner tillfrågade 2022-07-13 samt 2022-08-10 som båda tackat nej. Ytterligare en KP tillfrågad 2022-08-08 som tackat ja till uppdrag. Kontaktsekreterare ringt brukaren för att lämna erbjudande men får inget svar. Med anledning av detta har KP påbörjat ett annat uppdrag.	Man	221

			2022-11-28 tackar brukaren ja till nytt erbjudande. Två inplanerade möten i december blev inte av då brukaren samt KP fick förhinder. Nytt möte planerat i januari 2023.		
2022-06-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Personalrelaterade skäl (ex. stor omsättning, långvarig sjukdom rekryteringsproblem, arbetsmiljöproblem)	Verkställd 2022-12-12	Man	179
2022-06-16	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-11-15	Man	152
2022-06-16	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Förhandsbesked	Inte verkställt då brukaren flyttat till kommunen 2022-11-15	Man	189
2022-06-16	Daglig verksamhet 7 o 9 § 10p LSS	Förhandsbesked	Verkställd 2022-11-15	Man	152
2022-06-21	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Erbjuden bostad 2022-12-21. Avvaktar svar från brukaren	Man	193
2022-09-28	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare		Kvinna	94
2022-09-28	Bostad vuxna enl 7 o 9 § 9p LSS	Resursbrist, saknar ledig bostad	Erbjuden plats på boende 2022-12-15.	Man	94

			Avvaktar svar från brukaren.		
2022-09-29	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare	2022-12-05 kontaktsekreterare ska kontakta brukaren inför matchningsmöte gällande tillsättande av kontaktperson	Man	93
2022-09-30	Kontaktperson enl 7 o 9 § 4 p LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdrags tagare		Man	92

SoL Beslut

Beslutsdatum/Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Vidtagna åtgärder	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
2021-12-02	Korttidsboende alt. Växelvård	Hälsotillståndet är/har varit ett hinder merparten av väntetiden	Erbjuder 2022-07-18 en vistelseperiod 2022-07-18 till 2022-07-25. Brukaren tackar nej till perioden pga. sjukdom. Ser över möjligheten att erbjuda annan period.	Man	394
2022-05-01	Kontaktperson	Beslutet avslutas utan att verkställas 2022-10-18.	Erbjuden kontaktperson 2022-08-23. Brukaren tackar nej till erbjudandet.	Man	170
2022-06-23	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Önskar plats på specifikt boende.	Brukaren önskar plats på annat boende än den som erbjudits. Tackar nej till erbjuden platsen 2022-08-05. Erbjuds ny plats 2022-10-14. Enhetschef frågar om mera tid för att kunna förbereda brukaren på omställningen då	Kvinn a	191

			brukaren känner sig otrygg med förändring.		
--	--	--	---	--	--

Motion om svenska för nyanställda

Trots ett stort behov av ny och tillfällig personal i kommunens verksamheter väljs kvalificerade personer bort i rekryteringen på grund av bristande kunskaper i svenska. Det är ett onödigt slöseri som kan lösas med en satsning på praktisk svenska för nyanställda.

Östhammars kommun har i många år haft svårt att rekrytera personal, särskilt till vård och omsorg. Flera tjänster har inte gått att fylla. Detta trots att det finns människor i kommunen och människor som kan tänka sig att flytta till kommunen eller pendla från en annan kommun, som är kvalificerade och vill ha jobb. Men som väljs bort på grund av att de anses tala för dålig svenska.

De som väljs bort av detta skäl är ofta personer som kommit till Sverige i vuxen ålder från ett annat land och gått igenom Svenska för invandrare (SFI) men inte haft tillfälle eller möjlighet att använda sina kunskaper praktiskt och till vardags. Vad de behöver för att bli bättre på att prata, läsa och skriva svenska är oftast träning, till exempel på en arbetsplats.

En språksatsning från skulle göra det lättare för kommunen att rekrytera personal, minska trycket på den befintliga personalen och verksamheten, sänka kostnaderna (med minskat övertidsarbete) och i förlängningen förhoppningsvis bidra till större inflyttning till kommunen och att fler får arbete.

Det finns flera exempel på språksatsningar som gjorts på kommun-, regional- och riksnivå som kan användas som förebilder eller där användbar information kan hämtas från, t.ex:

- Språkombud (föreningen Vård- och omsorgscollege)
- Extratjänster (Arbetsförmedlingen)
- Uppsala kommuns satsning inom äldreården på utbildning i svenska

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet:

att kommunfullmäktige ger förvaltningen i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Anders Hedberg Magnusson (V)

Kommunfullmäktige

KS-2023-87

§ 15. Motion från Anders Hedberg Magnusson (V) om svenska för nyanställda

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning.

Ärendebeskrivning

Anders Hedberg Magnusson (V) har inkommit med en motion om

- att kommunfullmäktige ger förvaltningen i uppdrag att göra en satsning på utbildning och/eller arbetsplatsnära träning i praktisk svenska för nyanställda som gör det möjligt att anställa personer som annars skulle valts bort på grund av bristande kunskaper i svenska.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

svar motion om svenska för nyanställda

Vi delar motionärens synpunkt att det att lära sig svenska på jobbet ofta kan vara en mycket mer effektiv väg till integration än att göra det på SFI.

Det finns ingenting dokumenterat om hur kommunen hittills har bedrivit sitt integrationsarbete. På anekdotisk väg har vi dock fått veta att det under en period fanns ett samarbete mellan Vuxenutbildningen/SFI i Gimo och Olandsgården i Alunda. Ordningen gick ut på att elever på SFI fick praktisera på Olandsgården som en del av sin utbildning; de gick alltså parallellt med den ordinarie personalen. Detta gav eleverna möjlighet att utveckla sin svenska samtidigt som man på Olandsgården kunde göra en bedömning av vilka som hade rätt inställning och tillräckliga språkkunskaper för att kunna bli aktuella för anställning inom äldrevården. När och varför detta samarbete upphörde har vi inte kunnat bringa klarhet i.

Motionären tycks förutsätta att Östhammars kommun har någon form av språktest inför anställning av personal. Så är för närvarande inte fallet, men det är något som vi i den nya majoriteten kommer att införa. Det finns otaliga exempel på de stora risker och otrivsel för våra äldre som personal med otillräckliga kunskaper i svenska har skapat, också i vår kommun. Detta är också ett arbetsmiljöproblem eftersom belastningen på den svensktalande personalen ökar kraftigt när kollegorna inte kan vare sig det svenska språket eller kulturen.

Majoriteten är nu igång med att styra upp kommunens arbete med migrationen; det handlar om allt från tilldelning av bostad, villkor för försörjningsstöd och aktivt integrationsarbete. Ett led i detta kan mycket väl vara att återinföra ordningar likt den som tidigare praktiserats på Olandsgården och som ligger i linje med motionärens yrkande. På nuvarande tidpunkt vill majoriteten dock inte binda upp sig med ett särskilt uppdrag till förvaltningen.

Yrkande: Kommunfullmäktige avslår yrkandet i Anders Hedberg Magnussons (V) motion om svenska för nyanställda

Till Kommunfullmäktige i Östhammars kommun

MOTION

2023-03-01

ÖKAD KRISBEREDSKAP ÄVEN PÅ LANDSBYGDEN- SAMVERKA MED BYGDEGÅRDARNA!

Vi lever i oroliga tider och krisberedskap har hamnat högt på dagordningen även i kommunala verksamheter. I Östhammars kommun finns många fina bygdegårdar, utspridda över hela kommunen. De ägs och drivs av kompetenta och engagerade bygdegårdsföreningar med medlemmar som har både kunskaper och utrustning för att klara livet även under krisförhållanden. I omlandet till bygdegårdarna finns vanliga vattenbrunnar som fungerar utan el till pumpar, lantbrukare som har reserv-elverk, tillgång till ved och allra viktigast: Kompetenta människor som är vana att samverka, ta ansvar och hjälpas åt i lokalsamhället.

De lokala bygdegårdsföreningarna är medlemmar i Bygdegårdarnas riksförbund, som redan är aktivt i krisberedskapsfrågorna. Här finns mer info: <https://bygdegardarna.se/var-verksamhet/krisberedskap/>

Vi i Centerpartiet i Östhammars kommun vill att resursen bygdegårdar involveras på ett systematiskt sätt i kommunens krisberedskap. Det skulle leda till att beredskapen stärks i hela kommunen, inte bara runt några skolor i tätorterna, utan även på landsbygden.

Vi föreslår att

- kommunens krissamordnare får i uppdrag att omedelbart kontakta Bygdegårdarnas riksförbund för att samla information om hur sådan krisberedskap fungerar i andra kommuner
- krissamordnarna får i uppdrag att samla lokala bygdegårdsföreningars styrelser, för att skyndsamt komma igång med samarbetsprojekt med bygdegårdar som ligger bra till geografiskt och i övrigt har förutsättningar att ingå i kommunens krisorganisation.

Centerpartiets kommunfullmäktigegrupp

Josefine Nilsson
Gruppledare

Till Kommunfullmäktige i Östhammars kommun

MOTION

2023-03-01

MEDBORGARBUDGET I ÖSTHAMMARS KOMMUN

Medborgarbudget är ett samlingsnamn för olika metoder som används för att involvera medborgare i beslutsprocesser om hur kommunens resurser ska användas. Det finns olika typer av dialogformer att kombinera metoden med.

Medborgarbudget är ett sätt att öka inflytandet för medborgare. Det betyder att du som invånare är med och lämnar förslag, prioriterar och fattar beslut. Det är ett av verktygen för att få en medskapande medborgardialog.

Det finns flera positiva effekter av att arbeta med medborgarbudget. Engagemanget hos berörda invånare ökar när de får möjlighet att vara delaktiga i processen. Dessutom ökar kunskapen om den komplexa verksamhet som kommuner har ansvar för. Medborgarbudget ger även en möjlighet för förtroendevalda att få större kunskap om invånarnas behov, värderingar och prioriteringar.

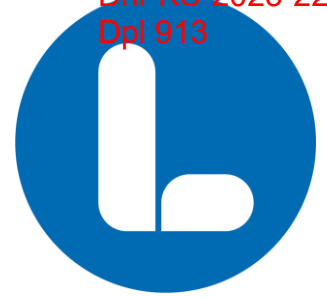
Det finns flera exempel på att kommuner genomfört medborgarbudgetar, då företrädesvis på landsbygden. SKR arbetar med frågan och har översikt över vad som sker i Sverige. Det finns således omfattande erfarenheter att ösa ur, vilket gör att mycket av förarbetena redan är gjorda.

Centerpartiet föreslår

Att en medborgarbudget genomförs som en första pilot i ett landsbygdsområde förslagsvis Gräsö samt kommunens övriga öar med bofast befolkning med start 2024.01.01 Om erfarenheterna visar sig positiva föreslår Centerpartiet att medborgarbudget införs på landsbygden i Östhammars kommun. 2025.01.01.

Centerpartiets kommunfullmäktigegrupp

Josefine Nilsson
Gruppledare

Motion: Erbjud ukrainska flyktingar SFI-utbildning inom den kommunala vuxenutbildningen!

Kriget i Ukraina har nu pågått i över ett år nu och ännu är inget slut tyvärr i sikte. Vår kommun har i likhet med många andra kommuner tagit emot ett antal Ukrainska flyktingar, som inget hellre vill än att integreras och bidra till vårt samhälle. Att inte ge ukrainarna tillgång till SFI är ett slöseri med deras liv och hälsa och kompetens, liksom som för vårt samhälle.

Liberalerna anser att det inte längre är rimligt att vänta på beslut från vårt lands högst beslutande organ, regeringen, att ukrainska flyktingar ska få tillgång till SFI inom den kommunala vuxenutbildningen.

Språk är ett av de viktigaste verktygen för att komma in i samhället. Det är ett återkommande samtalsämne att det råder stora brister på tillräcklig kunskap i det svenska språket hos utlandsfödda som bor och även arbetar i vår kommun.

Liberalerna anser att det nu är kommunens skyldighet och ansvar att ge möjligheten till de ukrainska flyktingarna att få påbörja SFI så snart som möjligt! Liberalerna yrkar därför att Östhammars Kommun fattar beslut om detta. Vi måste se bortom de ekonomiska kostnader detta innebär och istället se till individernas behov.

Många av de som kommit till vår kommun från Ukraina besitter arbetslivserfarenhet, examen och utbildningar som kan komma till stor nytta i bland annat kommunens egna verksamheter och hos våra företag. Språket är nyckeln till framgång och nu behöver kommunen öppna upp dörrarna och ge dessa, redan ytterst utsatta människor, denna självklara möjlighet.

För Liberalerna Östhammar

Julia Carlström, gruppledare
14 mars 2023

Aktuellt i slutförvarsfrågan 2023-04-25

Rapport från Slutförvarsorganisationen till Kommunfullmäktige

Perioden 2023-02-14 - 2023-06-13

Senaste nytt om slutförvarsansökningarna

Kärnbränsleförvaret

Den 27 januari 2022 meddelade regeringen tillåtlighet enligt miljöbalken och tillstånd enligt kärntekniklagen för SKB:s ansökan om att bygga en inkapslingsanläggning i Oskarshamns kommun och ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark. Besluten finns att läsa på [regeringens hemsida](#).

Flera miljöorganisationer lämnade i april 2022 in en gemensam ansökan om rättsprövning av regeringens beslut. I januari 2023 lämnade organisationerna in en komplettering av sin ansökan. Kompletteringen finns att läsa på [MKG:s hemsida](#). Rättsprövningen hanteras av Högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt det förslag på tidsplan för den fortsatta prövningen enligt *miljöbalken* som SKB lämnat till Mark- och miljödomstolen ska SKB redovisa sina slutliga yrkanden och villkorsförslag under första halvåret 2023. Samråd för vissa tillkommande åtgärder genomförs under mars-april 2023 (se nedan).

I den kommande stegvisa prövningen enligt *kärntekniklagen* ingår bland annat att SKB ska få flera så kallade säkerhetsanalyser godkända av Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB publicerade i februari den analys (preliminär säkerhetsanalys, PSAR) som ska godkännas av myndigheten innan SKB får påbörja bygget. Mer information finns på [SKB:s hemsida](#).

SFR – fortsatt drift och utbyggnad

Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt gav den 21 december 2022 SKB tillstånd enligt *miljöbalken* för fortsatt drift och utbyggnad av det befintliga slutförvaret för kortlivat radioaktivt avfall (SFR) i Forsmark.

Länsstyrelsen har överklagat mark- och miljödomstolens beslut i den del som avser villkor gällande klimat- och energieffektivisering (villkor 17). Även Milkas (Miljörörelsens kärnavfallssekreterariat) har överklagat beslutet. Föreningens överklagan avser tillståndsdomen i sin helhet. Överklagandena hanteras av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt som i första steget har att besluta om prövningstillstånd ska ges, det vill säga om de ska ta upp ärendet för prövning eller inte. Domstolen beslutade den 14 mars 2023 att ge prövningstillstånd för länsstyrelsen överklagande men inte för Milkas.

I och med att tillståndsdomen enligt miljöbalken innehåller ett så kallat verkställighetsförordnande får dock tillståndet tas i anspråk trots att det överklagats och därmed inte vunnit laga kraft. Det innebär att SKB får påbörja en del åtgärder trots att domen har överklagats, till exempel har SKB framfört att de planerar att påbörja utfyllnaden i vattenområdet för att skapa verksamhetsytor.

I prövningen enligt *kärntekniklagen* återstår dock flera steg i den så kallade stegvisa prövningen. Innan utbyggnaden av själva slutförvaret får påbörjas krävs ett godkännande även från Strålsäkerhetsmyndigheten. SKB lämnade den 3 april 2023 in en ansökan till myndigheten. Den mest omfattande delen av ansökan utgörs av en preliminär säkerhetsanalys (PSAR). Mer information finns på [SKB:s hemsida](#).

Övrig aktuell information

Skyddsåtgärder mot trafikbuller

I SKB:s tillstånd för utbyggnad av SFR finns ett villkor som innebär att SKB ska erbjuda bullerskyddande åtgärder för permanentboende längs väg 76 mellan Forsmark och Börstil. SKB har påbörjat arbetet med att vidta åtgärder för att uppfylla detta villkor.

I januari skickade SKB ut brev till 43 berörda fastighetsägare längs vägsträckan och i februari anordnades två informationsmöten. Under våren gör en akustikkonsult platsbesök på de fastigheter där ägaren tackat ja till inventering. Med utgångspunkt i resultatet från inventeringen bedöms det sedan om det finns ett behov av åtgärder för att bullervillkoret ska uppfyllas.

Samråd om tillkommande åtgärder och verksamheter för kärnbränsleförvaret

SKB har bjudit in till avgränsningssamråd gällande ytterligare åtgärder och verksamheter inför etableringen av ett slutförvar för använt kärnbränsle och kärnavfall. Samrådet pågår från den 22 mars till den 28 april 2023.

SKB uppger i samrådsunderlaget att de under det fortsatta arbetet med planeringen av slutförvarets utformning har upptäckt behov av att genomföra vissa ytterligare åtgärder och verksamheter som inte tidigare har redovisats i prövningen.

Samrådet omfattar bland annat en anläggning för betongproduktion, deponi för material från bergarbeten och nedläggning av ledningar i vatten. Mer information och samrådsunderlag finns på **SKB:s hemsida**.

Strålsäkerhetsmyndighetens yttrande över Fud 2022

Vart tredje år redovisar SKB, på uppdrag av reaktorinnehavarna, ett program för forskning, utveckling och demonstration (Fud). I programmet ska det redovisas vilken forskning och utveckling som behövs för säker hantering av kärnavfall och använt kärnbränsle samt avveckling och rivning. I september 2022 lämnade SKB in den senaste redovisningen, Fud 2022, till Strålsäkerhetsmyndigheten. Myndigheten granskar programmet och lämnar sen ett yttrande över programmet till regeringen. Regeringen beslutar därefter om Fud-programmet kan godkännas och sätter eventuella villkor för det fortsatta arbetet med forskning och utveckling.

Strålsäkerhetsmyndigheten lämnade den 22 mars 2023 sitt yttrande över Fud 2022 till regeringen. Myndigheten bedömer att Fud-programmet uppfyller lagstiftningens krav och att regeringens villkor från beslutet om Fud 2019 hörsammats. Myndighetens yttrande och granskningsrapport finns att läsa på **Strålsäkerhetsmyndighetens hemsida**.

Hamnen i Forsmark

SKB ansökte 2016 om utökad verksamhet vid hamnen i Forsmark bland annat för att möjliggöra transport av bergmassor från hamnen. I oktober 2022 lämnade SKB in en tilläggsansökan till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt.

Skriftväxling pågår i ärendet och huvudförhandling planeras, enligt domstolens tidsplan, att hållas under vecka 22.

Den 1 april 2023 tog SKB över som ägare av hamnen. Hamnen har tidigare ägts av Forsmarks Kraftgrupp AB (FKA).

Uppdaterad hemsida för slutförvarsorganisationen

För att effektivisera kostnader, kompetens och stärka säkerheten på kommunens särskilda slutförvarswebb har den nyligen flyttat in som en del av kommunens övriga webbhanteringssystem. I samband med detta har vi även gjort en översyn och uppdaterat innehållet på **slutförvarswebben**. Via hemsidan går det även att anmäla sig till **slutförvarsorganisationens nyhetsbrev**.

Bakgrundsinformation om SKB:s slutförvarsansökningar

Den 16 mars 2011 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att få bygga och driva ett slutförvar för använt kärnbränsle i Forsmark till Mark- och miljödomstolen i Nacka respektive Strålsäkerhetsmyndigheten.

Den 19 december 2014 lämnade SKB in ansökan enligt miljöbalken och kärntekniklagen om att bygga ut slutförvaret för låg- och medelaktivt driftavfall, SFR.

Ansökningshandlingarna finns på SKB:s hemsida. Alla handlingar i ärendena, förutom de som är belagda med sekretess som till exempel det fysiska skyddet runt anläggningen, är offentliga.

Östhammars kommuns slutförvarswebb och nyhetsbrev

På kommunens slutförvarswebb www.slutforvarforsmark.se hittar du information om de slutförvar som är eller kan bli aktuella i Östhammars kommun. På hemsidan hittar du även **webbsändningar** av Referensgruppens möten och en **dokumentbank** med bland annat kommunens yttrande i prövningarna.

På hemsidan kan du även anmäla dig till Slutförvarsenhetens nyhetsbrev.
